

Ν Ε Ο Σ

Ε Λ Λ Η Ν Ο Μ Ν Η Μ Ω Ν

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΩΝ ΤΟΥ

ΣΠΥΡ. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Κ. ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΟΥ

*Ἐξιώθη τοῦ Ζακκείου βραβείου ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου
πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.*

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ Α' — 31 ΜΑΡΤΙΟΥ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "Ο ΦΘΙΝΙΣ" — ΣΤΑΔΙΟΥ 88

1925

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΕΝΝΑΙΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ ΡΗΙΛ. GR. 342'

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΥΖΙΚΟΥ

α'

Κωνσταντίνω βασιλεῖ

Ἐκ τῆς Κυζίκου προσκυνῶ καὶ προσφιλέγγομαι τὸν πρὸ πάντων
ἐν τῇ Κωνσταντίνου μοι τιμώτερον καὶ παρὰ πάντας ποθούμενον,
ἀλγῶν μὲν καὶ ἐπ' ἄλλοις πολλοῖς, πλέον δὲ ἐπὶ τῷ στερηθῆναι καὶ
τῆς ἀμυδρᾶς καὶ διὰ παραπετασμάτων ὀμιλίας καὶ θεωρίας σου. Τοι-
5 αὐτῆ γὰρ ἡ δοκοῦσα τοῖς πολλοῖς εὐτυχία μου, στέρησις δεσπότητος
φιλτάτου καὶ ἀγαθοῦ, ὑπεροχία τῆς θρηυμαμένης καὶ ἐνάδων διατρι-
βῶν φίλων χωρισμὸς καὶ συνήθων καὶ ὀμιλικῆς ἐρατεινῆς, εἶπεν ἂν
"Ὀμηρος, οἴκων ἱερῶν καὶ κάλλους πόλεως καὶ λόγων καὶ συλλόγων
καὶ προόδων λαμπρῶν ἀποξένωσις, οἰκίας οὐ φαύλης, ἀλλ' ὑπὲρ τὰς
10 πολλὰς καὶ πόνους οἰκείων ἐχούσης χειρῶν, ἀέρος ὑγιεινοῦ, ὕδατος
διειδοῦς καὶ ὄντως ἐκ πέτρας μέλι κατὰ τὴν ἡδονήν, ἐν ἄστει ἀγροῦ,
ὃ καὶ παράδοξον, ἠδεῖαν σχολὴν παρεχομένου καὶ δίαιταν, ἀλλοτριώ-
σις, τὸ πάντων μείζον ἐμοί, ἀπραγμοσύνης καὶ ἐλευθερίας καὶ τοῦ
τὰ οἰκεῖα μόνον σκοπεῖν, ὥσπερ ἀπὸ τινος ἱεροῦ ἀσύλου ἀφελκυσμὸς,
15 ἑτέρων ἀφαίρεσις οὐκ ὀλίγων καλῶν, ἃ καὶ ἀπαριθμεῖσθαι ὄκνος
ἐμοί, καὶ τὸ λήθην τούτων λαβεῖν ἐν εὐχῇ. Τίνα δὲ ἀντὶ τούτων ἔστι
μοι γοῦν; Πόνος νοσώδης καὶ χαλεπός, ὕδωρ φαῦλον καὶ φαρμακῆ-

α'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 52β—54α τοῦ Βιενναίου κώδικος
Phil gr 342.

1. κιζύκου 6—7 διαταβαί 11. Γραπτέον μέλιτος; 16—
17 ἔστι (καὶ κατωτέαω γ'οῖν).

1. Συνίχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχ. Β'—Γ' σ. 191.

δες καὶ μοχθηρόν, οἶνος χυδαῖος καὶ ὕδατώδης καὶ εὐνοος, οἰκία
κατεστραμμένα, τείχη περρηρημένα, ἐρείπια πολλὰ καὶ καλονοῖα με-
γάλα σπηλαίων καὶ τάφων ἀνατετραμμένα ἐγκαταλείμματα καὶ παρα-
τεθρασμένων ἐπιγροαιμάτων τεμάχια, παλαιᾶς εὐδαιμονίας ἐν μὲν
α γράμμασιν ἀμυδρὰ λείψανα, ἐν δὲ λίθων μεγέθεσι καὶ λίαν ἐπίσημα,
καὶ τὸ δὴ σχετικώτερον, ἀνιθροῖοι μόνην ἔχειν μαρτυροῦμενοι σὺν ἀπαι-
δεύσει τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀποικιστῶν αὐτοὺς χωρὶς τῆς ἄλλης
ἀρετῆς. Ἑλλάδος γὰρ καὶ οὔτοι φημίζονται ἄποικοι. Λέγεται δὲ καὶ
κώνοικος γένειν ὁ τόπος γενναίους, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν τοῦ θεοῦ
10 καιρὸν. ὑπὲρ αὐτοὺς φησι τοὺς ἐλέφαντας τῶν Ἰνδῶν, καὶ μύας με-
γέθει μὲν ὑπὲρ τοὺς κανθάρους, πλήθει δὲ ὑπὲρ τὴν παρῆλιον ψάμ-
μον. Ψύλλα δὲ καὶ νῦν εἶσι, μεσοῦντος ἤδη χειμῶνος, ὑπὲρ τὴν ἀπὸ
Σωκράτους πρὸς Χαιρεφῶντα πηδήσασαν, ἧς αἰ ἐκ κηροῦ κατὰ τὸν
παῖξαντα περσικαὶ τὸ τοῦ ἄλλυτος ἀνεμέτρουν διάστημα. Εἰσὶ δὲ καὶ
15 τούτων χωρὶς φροντίδων ἐπιροαί, ἀρχόντων ἐπιδρομαί, πραγμάτων
ἐπιθέσεις, ἐπηρειῶν προσδοκία, ἀδικουμένων προσανακλαύσεις καὶ
πρὸς βοήθειαν ἐγκλητοὶ οἰμωγαί, ἄλλοτε ἄλλων ὑποθέσεων πρὸς
ἄλλο καὶ ἄλλο περιδινησεις καὶ ἀνιθολκαὶ καὶ πάλιν κατ' ἄλλο
μέρος οἱ παρὰ τῶν ὄσπερ ἐν θεάτρῳ πάντα ἐπιτηροῦντων ἀκριβῶς
20 τὰ ἡμέτερα διαγογγυσμοὶ καὶ τὸ Μάτην ἄρα ἠλπίζομεν, καὶ εἰς κε-
νὸν τὸ καὶ τὸ περὶ τοῦδε παρὰ πολλῶν ἴδετο καὶ ἴσα ἄλλα οἶδεν ὁ
δεσπότης ὁ ἔξω τοῦ πραγμάτων αὐτόνομος λογισμὸς τοῦ σχολιά-
ζοντος ὄχλου ὡς ὑπειλόμενα ἀπαιτεῖν.

Τοιαῦτα τὰ ἐμὰ εὐτυχήματα. Τίς οὖν παρηγορήσει, τίς παραμυ-
25 θήσεται, τίς μου καταστείλη τὸν ἐπὶ τούτοις θόρουβον τῆς ψυχῆς, εἰ
μὴ ἀντὶ τῆς Ὀρφέως λύρας καὶ τοῦ Σαιρήνων μέλους ἢ τούτων ἐμοὶ
ποθεινοτέρῳ ἔλθοι σου φωνή, ἢ μου τὰς ὀδύνας λύσεται καὶ ὡσπερ
τι παιώνιον ἄκος γενήσεται τῇ ψυχῇ. Εἰ δὲ δοίη θεὸς καὶ τὸ ἀνα-
κλητικὸν ἐλευθερίας μέλος οὐκ εἰς μακρὰν αὐτόθεν ἠχηθῆναι μοι,
30 τότε ἀλείψαι ὡς ἔλαιος ὁ χολὸς κατὰ τὴν παροιμίαν καὶ πηδήσει
γῆρας τοῖς εὐαγγελίοις ἀναρρονούμενον καὶ ἀσθενήσει ὄντως ἀσθέ-
νεια καὶ δραπετεύσει νόσος, τῆς εὐφροσύνης ἀπελαινούσης ἅπαν δυ-
σαχθῆς καὶ κακόηθες. Ἴσως κατελήρησά σου καὶ τὰς ἀκοὰς πικρηνό-

8. Πρὸβλ. Ἀριστοφάνους Νεφέλας 144 κ. ε. 27. ὡσπερ. 30.
ἀλείψαι

χλησα, ἀλλὰ σύγγνωθι' ὅ τε γὰρ πόθος καὶ ἡ ἐλπίς τοῦ μὴ συντό-
μως αἰθεῖς γράψαι τὸ πλῆθος ἐποίησεν.

β.

Τῷ αὐτῷ.

Πῶς σοι παραστήσω τὴν ἡδονὴν, γλυκύτατε καὶ ποθεινέμενε δέ-
σποτα, ἦν μου πρὸς τὴν καρδίαν κατέσταξεν ἡ πάνσοφός σου κα-
5 μελισταγῆς τῶν λόγων σειρῆν; Τῷ ὄντι γὰρ οἶον ἀρωματώδεις ἰ-
οἶον ἀμβρόσιοι σταγῶνες ἢ τοῦ μάννα ἐκείνου τοῦ παλαιοῦ ἕτεοῦ
ἢ νάρδου καὶ βαλσάμου κρονοὶ κατέρροεν μου πρὸς τὴν ψυχὴν ὅ-
ἀνθηροὶ καὶ εὐώδεις καὶ τοῖς τῆς σοφίας πυκασόμενοι ἀνθεαὶ λόγοι
σου, καί, ἐπεὶ με ἕτεραί τῶν συνήθων γραφαὶ διετάραξαν τὴν τῶν
10 χρηστῶν μου συλλειτουργῶν δηλωθεῖσαν διάθεσιν καὶ τὰς συσκευάς,
πρὸς τὴν θαυμασίαν ὕμῶν ἀποβλέπων ἐπιστολὴν καὶ ταύτην συνε-
χῶς ἀνελίττων καὶ πολλάκις διεξιῶν, ἅπαντα τὸν ἐκεῖθεν μοι ἐχειρό-
μενον κατέστελλον θόρουβον. Οὕτως ἦν ἡδονῆς μεστὴ καὶ εὐφρο-
σύνης καὶ χάριτος, οὕτως ἦν σοφίας μεγάλης καὶ συνέσεως ἄκρας
15 καὶ διαθέσεως ἀγαθῆς καὶ ἀγχινοίας παντοίας ἀνάπλεως. Οὐχ οὔτω
γὰρ λειμῶν παντοίοις εἶδεσιν ἀνθέων βρύων τὴν αἴσθησιν ἐστιῶ
οὐδ' οὔτω τέρπει ταῶς ὁ μῆδικὸς ὄρνις καὶ ἀλαζὼν τὸ κάλλος θεα-
τρῶν, ὅτ' ἂν κυκλοτερές τὸ πτερόν περιστήσῃ τὸ χουσανγῆς καὶ
κατάστερον, ὡς ἕτερον ἐμὲ εἰ τῶν λόγων ἀστέρες σου καὶ εἰστία ὁ
20 σὸς ὠραῖος λειμῶν, ἐν ᾧ τὸ ἀκήρατον μέλι ἢ τῆς σοφίας ἐκηροπλά-
σται σοι μέλισσα. Ταύτην οὔτω θέλγουσιν ἐπιστολὴν ἰδὼν Ὀμηρος
ἀπέικασεν ἂν τῇ τοῦ Διὸς αἰγίδι ἢ τῇ τῆς Ἀμαλθείας κέρατι ἢ τῇ
τῆς Ἀφροδίτης κροτῷ ἢ τῇ χουσῇ ράβδῳ Ἐρμοῦ ἢ πᾶσι τῶν τοι-
ούτων, ἃ διαφερόντως ἐκεῖνος ὡς θαυμάσια τῶν ἄλλων ἐξείρει τὸ
25 καὶ ἀνομνεῖ. Καὶ γὰρ ἦν ὄλη καλὰ καὶ λαμπρὰ καὶ τῷ ὄντι χουσῇ.
τὸ δὲ ἀκροτελεύτιον, Ἡράκλεις, ὅπως τε εἶδον καὶ ὅπως τοῖς
ὀφθαλμοῖς περιέβηκα καὶ τῷ στόματι κατεφλίψα, αὐτὴν δοκῶν τὴν

β'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 54α—56α τοῦ Βιενναίου κώδικος
Phil. gr. 342.

5. ἀρωματώδεις 10. σταγῶνες 10. δηλωσάντων 18. Ἐν τῇ
ῥα Ἐκ τοῦ θεολόγου 24. (καὶ ἀλλαχοῦ). τὲ

γράψασιν χεῖρα ἀσπάζεσθαι καὶ τὴν ὑπαγορεύσασαν γλῶσσαν καὶ τὸν γεννήσαντα νοῦν ἀσωμάτως καὶ νοερῶς περιπτύσσεσθαι, ἕπερ ἔσδοκει μοι οἶον ἐν σηρικῷ ἱματίῳ πορφύρας ἐπίβλημα ἢ οἶον μαργαρίτων ἴσμος ἢ χρυσοῦς κροσσωτὸς ἢ λίθων τιμίων πολύτιμον ἀπαιτήρημα ἢ καὶ ὡς θησαύρισμα φέρω ἐγκόλπιον καὶ ὡς σύμβολον ἀποδημοσύνης ὄψεως περιέπω καὶ ἀγκαλίζομαι καὶ ὡς ἀραβῶνα κρηνοῦ τῷ καιρῷ τῆς παλιγγενεσίας μοι φυλαττόμενα. Χάρις οὖν τῷ τῶν ἀγαθῶν δοτῆρι Χριστῷ τῷ θεῷ τῷ διὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ παραινεθησαμένου με, ἀποστείλαντος τὸν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἄγγελον πρὸ προσώπου μου, ὃς τὴν ἐξ ἀκηδίας ἀθυμίαν παρεμυθήσατο καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἀνέρωσε καὶ πάντα μου τὰ ἐκ τῆς λύπης ἴασατο τραύματα. Ἐγὼ δέ, καὶ πρότερον πυρπολούμενος καὶ οἶον ἐμπυριζόμενος τὴν ψυχὴν τῷ περὶ σέ πόθῳ, πῶς οἶει νῦν ἐξεκαύθη τῷ δροσοβόλῳ πυρὶ καὶ φωτὶ τῆς ἀγάπης σου ἐκ τῆς τοιαύτης γραφῆς, ἢ καὶ λίθων φύσιν καὶ δένδρων, προσέτι καὶ ἀγρίων θηρῶν ἱκανὴ ἦν πρὸς τὸ περὶ σέ φίλτρον ἐλκῦσαι καὶ ἐκκαλέσασθαι καὶ πείσαι ὀπίσω τρέχειν τοῦ μύρου τῆς φιλικῆς εὐωδίας σου, ἢ περ, ἢ τοῦ Ὁρφέως, ὡς ὁ λόγος, λύρα τὰ ἄψυχα θέλγουσα ἀκολουθεῖν αὐτῷ κατηνάγκαζεν. Εἰ δὲ ἡ δοκοῦσα σκιώδης καὶ ἄψυχος φωνὴ ἐγγράμματος τοσοῦτον ἔχει τὸ ἔμψυχον, τίς ἂν εἴη ἢ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ θειοτάτου μοι προχεομένη σου στόματος, ἧς μὴ ἐπὶ πολὺ στερηθῆμεν, ὧ κτίστα καὶ πλάστα καὶ τοῦ σου πλάσματος κηδεμών, ἀλλὰ δὸς αὐτὴν εἰς κοινὸν ὄφελος δημοσιευθῆναι καὶ πᾶσιν ἐμφανίσαι τὰ θέλητρα τῆς ψυχῆς καὶ τὰς ἰυγγας, ἕως ἔτι καὶ ἐγὼ ζῶ καὶ βλέπω τὸν ἥλιον, ἵνα μή, τοιούτου στερηθῆις ἐν τῷ βίῳ καλοῦ, κατώδυνος πορευθῶ πρὸς τὴν ἐκεῖθεν διαγωγὴν, ἐπεὶ τῶν ἀτικῶν τεττίγων λαλίστερος γέγονα διὰ σέ. Ἀλλὰ σύγγνωθι νόμον γὰρ κρείττονα πληρῶ, τὴν σὴν προτροπὴν, ἢ μοι πάντων ἐστὶ προσφιλεστέρα καὶ νόμων καὶ διατάξεων.

γ'.

Ἄλλη [τῷ αὐτῷ]

Νῦν οἶδα, ὅτι οὐ πάνυ εἰμι ἐγκαταλελειμμένος ὑπὸ θεοῦ, οὐδὲ πείσομαί τι δεινὸν παρὰ τῶν ὠρουμένων τὴν ψυχὴν μου λαβεῖν, ὅτι σὺ ὁ τοῦ Κυρίου χριστός, ὁ πατρικαῖς ἐλπίσιν ἢ μᾶλλον εὐχαῖς καὶ συλληφθεὶς καὶ γεννηθεὶς καὶ εἰς τόδε ἡλικίας ἀναδραμῶν καὶ ὑπὸ θεοῦ φυλαττόμενος μέχρι γήρως καὶ πρεσβείου. Ναί, Κύριε καὶ θεέ, οὕτω τοῦ ἕλαχίστου κήδη καὶ οἴτω φροντίζεις περὶ ἐμοῦ καὶ μεριμνᾷς καὶ πονεῖς καὶ συμβουλεύεις καὶ παραινεις καὶ ταῖς χρηστοτέροις ἐλπίσιν ἀναρρωνύων οὐκ ἔαῖς τῷ τῆς ἀθυμίας καταβαπτισθῆναι βυθῷ μάλιστα ὅτι ἦν ἐκ πολλῶν ἡμερῶν ἐν τῇ διανοίᾳ μου ἔφερον οικονομίαν τοῦ μακαρίου Παύλου, ταύτην εὗρηκα διὰ τῶν μελισταγῶν γραμμῶν σου ὑποτιθεμένη μοι. Ὅθεν ὡς ἐκ θεοῦ ταύτην δεξάμενος, ἐπεὶ οἱ φιλάδελφοι καὶ χρηστοὶ Νικολαῖται ἀγριώτεροί μοι τοῦ Ἀγρικολάου γεγόνασι καὶ οὐδ' ὅσον ἐκείνος τῷ κρινομένῳ δέδωκε, τοσοῦτον οὗτοι ἐμοὶ συνεχώρησαν. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ καὶ τὴν ἐπὶ στήματος δικαιολογίαν ἀπένειμεν καὶ λογισμῷ τὰ πράγματα κρίναι διωμολόγησεν· οὗτοι δὲ οὐδὲ ψιλῆς ἀπολογίας μετασχεῖν ἐμὲ συνεχώρησαν, ἀλλ' εἰ μόνον τὸ στόμα διάραι βουληθῶ, καθαιρέσει με καθυπέβαλον. Ἐπεὶ τοῦτο ἦν, καὶ οἶδα, ὅτι ἐκλέλειπεν ὅσιος καὶ οὐδεὶς εὐρέθη ὁ πρὸς τὴν οὕτω δικαίαν ἀπόφασιν ἐναντιωθείς, ἀλλὰ πάντες ὡς ἐπυθόμην ταῖς ἐτοίμαις εἰς τὸ παράνομα δρᾶν χερσὶ καὶ γράψιν αὐτὴν ἐβεβαίωσαν, μὴ βουλόμενος λυπῆσαι μὲν τοὺς φιλοῦντάς με, εὐφραῖναι δὲ τοὺς ἐχθρούς, οἷς πῶς καταθύμιον ἂν ἐφάνη ἀπὸ τοῦ μέσου ἐμὴ ἐκβολή· καὶ γὰρ ἔδραμον ἐν δίψει τὴν τιμὴν μου ἀπώσασθαι βουλευσάμενοι, χρησάμενος τῇ οἰκονομίᾳ καὶ ἔγραψα, ὅτι, εἰ ἐπὶ τούτῳ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ὁμοφωνεῖ καὶ πᾶσι τοῦτο νομίζεται δίκαιον καὶ οὐδεὶς ἕτερος ὁ ἀντιλέγων ἐστίν. Ἐγὼ μόνος ταῖς πάντων γνώμαις ἐναντιοῦσθαι οὐ βούλομαι, οὐδὲ πρὸς τὰ πᾶσι δεδογμένα κοινῇ ἐμὲ μόνον οἶομαι δεῖν ἀπειθεῖν, ἀλλὰ τοιούτων ἱερῶν συντόμῳ καὶ ὁμοψήφῳ ἀποφάσει, ὅπως ἂν ἔχη

4—5 ἀπώρημα 6. ἀραβῶνα 10. αὐτοῦ 16. ἐλκῦσαι.

20. Ἐν τῇ ὡα φωνὴ λέγει ἔμψυχος 21. μου 23. ὄφελος

γ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 56α—58β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

8. τὸ τῆς 17. διάραι 22. εὐφραῖναι 29. κρίνει

ὑποταγήσομαι. Ἐν γὰρ ἀδυνάτῳ τοῦ μεταστῆσαι τι τῶν μὴ καλῶν
 ἑαυτοῦ ἀφαιδεῖν ἀλόγιστον ἢ μανικόν. Εἰς τοῦτο γὰρ νῦν περιέστη
 τὰ κατ' ἐμέ, κοσμοπύθητε βασιλεῦ, ὅτι καὶ Ἰουδαίων μαιφονώτεροι
 οἱ περὶ ἐμέ κατέστησαν δικασταί. Καὶ γὰρ ἐκείνων λεγόντων μὴ ὁ
 5 νόμος κρίνη τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον
 καὶ γνῶ τί ποιεῖ, καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν κανόνων ἐφ' οἷς τις
 ἔπραξεν ἢ ἐφ' οἷς εἶπεν εὐθυπόντων αἰεὶ τὸν κρινόμενον, ἐγὼ, μήτε
 λόγου ἀξιωθείς, μᾶλλον δὲ καὶ ὄλως εἰπεῖν τι κωλυθείς, μήτε πρά-
 ξας τι τῶν κεκωλυμένων θεοῦ χάριτι μήτε εἰπὼν, καθαιρετικῆς ἀπο-
 10 φάσεως ὑπεβλήθην ποινῇ. Ἐφοβήθησαν γὰρ οἱ κατὰ πάντα φιλά-
 δελφοί, μὴ, κατεπραθέντες τοῖς περὶ τῶν δικαίων λόγοις, ἡμερώ-
 τεροι γένωνται, καὶ διὰ τοῦτο τὸν τρόπον ἐμμήσαντο τῆς κωφῆς
 ἀσπίδος καὶ βουούσης τὰ ὦτα αὐτῆς. Ἡ οὖν ἀπραξία καὶ ἡ σιγή,
 ἃ μέχρι νῦν οὔτε ἐπαίνων οὔτε κολάσεων ἀξία ἦν, οὕτως ἰσχυρῶς
 15 ἐκδεδίχηνται. Οἱ τὰ ἄθεσμα πράττοντες καὶ τὰ ἄνομα λέγοντες τίνα
 δόντες δίκην τὴν ἀξίαν δεδοκότες ὦσιν; Εἶδες, Κύριε, μὴ παρασι-
 ωπήσης, μὴ οἰκτειρήσης πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.
 Ἴνα τι ὑπνοῖς, Κύριε; Ἴνα τι ἐπιλανθάνῃ τῆς πτωχείας ἡμῶν;
 Ἄνάσχου γὰρ με, γλυκύτατε δέσποτα, κενῶσαι τῆς ψυχῆς τὸ λυ-
 20 πούμενον. Ἐγὼ τοιαύτην κρίσιν οὐδ' οἶδα πλὴν ἐπὶ τῶν μαρτύρων
 ἢ θῦσον ἢ τιμωροῦ καὶ ἀπόθνησκε. Ἀλλὰ τὸ μὴ ἀντιλέγειν ὄλως
 οὐδὲ ἐκείνοις ἀφήρητο. Εἰ οὖν καὶ ἐμοὶ ὄνομα καὶ ἐλπίς τοιαύτη
 καὶ κοινωνοὶ καὶ ἕτεροὶ τῆς ἀθλήσεως, πάντα ἂν μετὰ θεοῦ ἀπεδυσάμην
 πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Ἐπεὶ δὲ οὔτε κοινωνός μοι περιλείφθη τῆς ἀγω-
 25 νίας οὔτε ὅμοιον τὸ ὄνομα, οὔτε ἡ ἐλπίς ἀναμφίβολος, ἐγένοντό μοι
 συμβουλῆαι τὰ κρίματά σου καὶ οὐ καθῆκα τῆς ἄγαν ἐνστάσεως οἰκο-
 νομεῖν ἀντὶ τοῦ εἰς εὐσέβειαν οἰκοδομεῖν ἐξ ἀνάγκης ἐλόμενος. Ὅτι
 ἂν καὶ καιρὸς τῷ κρίνειν εἰδῶτι εὐθύτητα, τότε καὶ τὰ τοιαύτης
 ἐπιβοήσομαι κρίσεως. Νῦν δὲ δοξάζω καὶ μεγαλύνω τὸν Κύριον,
 30 ὅτι με τὸν τοσοῦτον τόπον διεστηκότα σου ὑπὸ σοῦ φροντίζεσθαι
 κατηξίωσε καὶ μέλειν σοὶ πεποίηκε περὶ ἡμῶν ἂνθ' ὧν αὐτὸς οὗτος
 ὁ Κύριος πάντα πληρώσαι τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας σου καὶ κα-

13. αὐτῆς 18. ἵνατι ἐπιλανθάνῃ 22. Ἀπέναντι τοῦ ἀφή-
 ρητο ἐν τῇ ὥα. Γράφεται καὶ ἀπείρητο. 23. ἔτα^βροι 31. μέλλειν
 32 πληρῶσαι

τευθῆναι σοὶ τὰ πρὸς αὐτὸν διαβήματα καὶ ἀνώτερον θῆσει ὀρωμένον
 πάντων καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν καὶ θῆτων ἐγχειρήσαι σοὶ τῆς αὐτοῦ
 κληρονομίας τοὺς οὐρανούς, εἰ γὰρ ἄλλως μέλει περὶ ἡμῶν, πρὶν ἢ τελέως
 γενόμεθα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς. ἵτε οὐκ ἤρχεν ἡμῶν οὐδενὸς περιλει-
 5 πομένου τοῦ συνιόντος ἢ ἐκζητούντος αὐτὸν ἢ πορευομένου ἐν τοῖς
 ὁδοῖς αὐτοῦ.

δ'

Τοῦ αὐτοῦ

Ἐλ καὶ ἀπιγνήνατο παρακληθῆαι ἡ ψυχὴ μου, τὴν τῶν χρηστῶν
 μου συλλειτουργῶν περὶ ἐμοῦ μαθῶν κρίσιν, ὅτι, εἰ ἄλλως ἀνοιξάι τὸ
 στόμα βουληθῶ καὶ φθέγγασθαι πρὸ τοῦ μὴ δι' ἐγγραφῆς βεβαιώ-
 10 σασθαι τὰ τοῦ δεῖνος τηρεῖν, κἴν ὡς ἐναντία τῶν πατέρων καὶ τῶν
 κανόνων εἰσὶ καὶ παρὰ τοὺς θεῖους τυγχάνη θεσιμούς, ἐκκήρυκτόν με
 εἶναι καὶ καθαιρέσει ὑποβληθῆναι πᾶμνημφεῖ με εἴλοντό τε καὶ ἀπε-
 φήναντο, ἀλλ' ὅμως ἐμνήσθην ἡμῶν μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ εὐφράνθην
 καὶ, τοῖς πανσόφοις ὑμῶν καὶ μελισταγέσι λόγοις ψυχαγωγηθείς, τῆς
 15 ἀθυμίας τὸ νέφος ἀπεκρουσάμην καὶ κατὰ τὴν τῆς φιλίας ἱερὰν συμ-
 βουλήν καὶ παραίνεσιν τὰ προσπεσόντα μοὶ δι' ἀγάπης ἔγγων οἰκο-
 νομήσασθαι. Ἐπεὶ γὰρ οἱ μὲν ἱερεῖς πάντες ὁμοῦ ἠχρειώθησαν καὶ
 εἰς τοῦτο συνωλίσθησαν καὶ συνέπεσον, οὐκ ἔστι δὲ πρὸς ὅν τινα
 τις ἐκκαλέσεται, οὐκ ὄντος τοῦ ἐκζητούντος, οὐκ ὄντος τοῦ κοῖμα δι-
 20 καιον κρίνοντος, ἀνάγκη τοῖς ὡς ἐκ τυραννίδος ἐπιτάγμασι τοῦ παρὰ
 τῷ Ἀποστόλῳ χαλκέως, ὃν καὶ Σατὰν ἐκάλεσε ἄγγελον, καὶ ἀκοντας
 ὑποσκελίζεσθαι. Ἐὶ γὰρ ἂν τις καὶ πράξῃ, οὕτω μακρυνθείσης τῆς
 παροικίας ἡμῶν καὶ τῆς μετὰ τῶν σιγησύντων Κηδῶν συνοικησεως;
 Ἐγὼ γὰρ τῆς μὲν ἐπισκοπῆς οὔτε πρότερον ἦρα, ὡς οἶδεν, ὁ τὰ
 25 κρυπὰ συνειδώς, οὔτε νῦν περιέχομαι, ἀλλὰ τὸ ἕνεκα τῶν τοιούτων

1. θῆσει 2. ἐγχειρήσει 3. μέλλει 4. ἀπαρχῆς 5. ὁδοῖς
 αὐτῷ.

δ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 58β—59β τοῦ Βιενναίου κώδικος
 Phil. gr. 342.

8. Ἡ ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος μαθῶν ἐγραφή πάντως ὑπ' αὐτοῦ
 τοῦ Θεοδώρου.

ἑξαιρέτων, ἃ τῷ ἐκκλησιαστικῷ αἵματι ἀεὶ παραβλαστάνειν εἶωθε, τοῦ μέσου ἑαυτὸν ὑπεξαγαγεῖν δίχα τοῦ ὀφέλειάν τινα τῇ κοινῇ συνεισενεγκεῖν καὶ τῶν μὴ καλῶν τι παρενεγκεῖν οὐκ ἔδοξεν εἶναι ἀνδρὸς οἰκονομοῦντος ἐν κρίσει τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ κἂν πρὸς ἑτέρων ἢ ἴσως ἀποτροπὴν τηροῦντος αὐτόν. Ὅθεν, ὡς ἠδυνάμην ἐπὶ μικρᾷ γαλήνῃς τὸ βραχὺ μου προσορμίσας ἀκάτιον ἔκτος θορύβων καὶ ταραχῆς ἐνταῦθα, κατὰ τὴν παροιμίαν παρελκῦσαι τὸν ὀλίγον τοῦτον καιρὸν ἔκρινα δεῖν. Ἐὔχομαι δὲ καὶ ἐλπίζω αὐθις ὡς ἐπιθυμῶ ἐποφθῆναι ὑμῖν, τῶν νεφῶν περιαιρεθέντων καὶ τῶν σκιῶν καὶ τοῦ ἡλίου ἐκλάμπαντος καὶ καθαρῶς φρουκτωροῦντος τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν σύμπασαν γῆν. Καὶ γένοιτό μοι οὕτως, ἀλλὰ καὶ θᾶττον, Κύριε, τοῦ ἐλέους καὶ τῶν σῶν οἰκτιρισμῶν θεᾶ καὶ τῶν σῶν κτισμάτων κηδεμῶν καὶ προνοητᾶ ἑξαιρέτου τοῦ ἄλλου σοι κτήματος.

ε'.

Τῷ βασιλεῖ

Τῆς ἀχθοφόρου δουλείας, ποθούμενε δέσποτα, ἡδη ποτὲ ἀπαλ-
 15 λάξαι βουληθεῖς, τὸ ὑδροφόρον ὄναριον βραχὺ τι δοχεῖον ὕδατος ἐντὸς τοῦ οἰκιδίου μου κατεσκεύασα. Δέομαι οὖν Μωϋσέως, ἵνα ρήξῃ πέτραν καὶ πηγᾶσθαι ὕδωρ, ὃ δύναται ποτίζειν οὐχὶ μυριάδας πολλὰς, ἀλλ' οἰκίαν μικράν, μᾶλλον δὲ ταύτης ἕνα ἐμέ. Γενοῦ οὖν μοι σὺ οὗτος, φίλτατε, καὶ ἐπίτρεψόν τῷ κόμητι τῶν ὑδάτων παρασχεῖν
 20 μοι ὕδωρ χειμέριον, τὴν θερινὴν μου δίψαν παραμυθούμενον. Τὸ δὲ θαρρεῖν αἰτεῖν τὰ ὑπὲρ ἐμὲ οὐ θρασύτης ἐμῆ, ἀλλὰ φιλανθρωπία καθέστηκε σὴ, φιλανθρωπότητάτε βασιλεῦ. Εἰ δὲ ἐφ' οἷς ἐδεήθην σου βούλησιν συναντιλαμβάνεσθαι εἰς τὸ διοικηθῆναι τὴν πένητά μου ἀδελφιδῆν, ἰδοὺ εὐρέθη ἀφορμὴ ὅτι τοῦ σήμερον ἀποικομένου βαθμῶς,
 25 ὃν εἰ δόξης ἡμῖν, ἐπ' αὐτῷ ποιησόμεθα τὸ συνάλαγμα. Εἰ δὲ πλέον τοῦ δέοντος ἦτησα, σύγγνωθί μοι ποθούμενε δέσποτα, καὶ ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ Ἀποστόλου τῶν ἰδίων προϊστασθαι προ-

4. αὐτοῦ 5. αὐτόν 7. παρελκῦσαι.

ε'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 59β—60α τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

19. κόμητι. Γραπτέον κόμητι; 23. βούλει

τροπομένω καὶ διὰ τοῦτο πρὸς συμπαθεῖ καὶ φιλάνθρωπον δεσπότην αἰτήσαι διαρρήσαντι.

ζ'.

Τῷ αὐτῷ

Τὸ μὲν μέγεθος τῶν πολλῶν σου καὶ ἀπείρων εὐεργεσιῶν, φιλάγαθε δέσποτα, δεσμεῖ μου τὴν γλῶτταν, ἐμφράττει τὸ στόμα, ἀναγκάζει σιγᾶν. ἡ δὲ μεγάλη καὶ ἀγαθὴ καὶ θεομίμητός σου προαιρέσις τοὺς περὶ ἐμὲ ἐπιστῶσά μου, ἀξιοῦντος πάντα ἐμὲ δύνασθαι, τῇ φιλανθρώπῳ ἀγαθότητί σου, ἀναγκάζει μετὰ τοῦ εἰρηκότος εἰπεῖν Μήτη. Κύριε, εἰάν ἅπαξ λαλήσω: ἐγὼ δὲ εἶμι γῆ καὶ σποδός. Ὅθεν ὡς ἐκ τοῦ θεοῦ χρησιμοῦ ἐπιτραπέντος μοι τοῦ καὶ ἔτι διαρρεῖν, δέομαι,
 10 εἰ μὴ πάνυ ἐπικαιρῆς δοκεῖ μοι ἡ αἴτησις, τὸν νέον μου τοῦτον γαμβρὸν πρὸ τοῦ γαμικοῦ στεφάνου ἐκ τῆς τιμίας χειρὸς σοι εἰς τὴν ὁμοιαῖκὴν αὐτὸν κατατάττοντα σύγκλητον δέξασθαι, ἵνα, πρωτοσπαλάργος γνωρισθεῖς, οὕτω τὰς γαμηλίους λαμπάδας μετ' εὐφροσύνης ἀνάψει, τὸν τῆς οὐρανόθεν βασιλείας διὰ πάντα μετὰ πάντων καὶ
 15 οὗτός σοι στέφανον προξενῶν.

ζ'.

Τῷ Μαλεῖνω

ὡς ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

Νῦν ἔγνων, πάτερ σεβασμιότατε, ὅτι ὄντως ἐν χειρὶ θεοῦ τὰ ἡμέτερα καὶ ὁ τῆς εὐμενείας αὐτοῦ φρουρεῖ ἡμᾶς ὀφθαλμός, ὅτε διὰ τῆς σοφωτάτης ὑμῶν ἐπιστολῆς εἶδον τὴν περὶ ἐμὲ σου στοργὴν καὶ διάθεσιν καὶ κατενόησα ὅπως σοι μέλει περὶ ἐμοῦ καὶ ὅπως κήδη καὶ φρον-
 20 τίσεις τῆς σωτηρίας μου ὃ οὕτω πλησιάζων θεῷ, ὅτι ἂν πολὺ πρότερον σεαυτῷ παρήνεσας καὶ ἂν ποιεῖν ἐκ νεότητος προέθου καὶ ἐμε-

1. (καὶ κατωτέρω πανταχοῦ) διατοῦτα

ζ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 60α—60β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

10. ἐπικαιρῆς διαφιλοτέον 11. τὸν ἐκ 14. ἀνάψειν

ζ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 61α—61β

17. ὅτε 19. μέλλει

λέτησας, ταῦτα καὶ ἐμοὶ τῷ σπ̄ πνευματικῷ τέκνῳ ὡς κατὰ πάντα πατρὶ ποιεῖν εἰσηγή καὶ τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίζειν με ἀξιοῖς· τοῦτο γὰρ τοῦ ἀληθῆος εἴνου σημεῖόν ἐστιν λέγουσιν οἱ σοφοί, ὅτ' ἂν ἅ τις ἑαυτῷ συνβούλευσε πρότερον, ταῦτα καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ φιλουμένοις
 5 συμβουλεύῃ καὶ παραινῇ. Ἰλὴν ἐγὼ τὸ μέχρι τοῦ νῦν ἑτέραν ὁδὸν ἠγούμην τὴν βασιλικὴν καὶ ἄλλως ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ἐπαιδευόμην καὶ δι' ἄλλων ἐπιτηδευμάτων πρὸς τὸ προκείμενον τέλος ἀπληθυνόμην. Ἐλεγε γὰρ ἐκεῖνος διαφορὰν εἶναι βίου πολιτικοῦ καὶ ἀσκη-
 10 τικοῦ καὶ ὡσπερ στρατιωτικοῦ καὶ γεωργικοῦ πλωτινοῦ καὶ χειρσαίου, πρακτικοῦ καὶ θεωρητικοῦ, ἀρχοντῆς τε καὶ ἰδιώτου καὶ ἀρμόζειν τῷ μὲν ἀναχωρητῇ τε καὶ ἀσκητῇ ταῦτα, ἃ νῦν αὐτὸς ὑπέθου ἐμοί, τουτέστι τὴν ἀέννιον προσευχὴν, τὴν κατάνυξιν, τὸ πένθος, τὴν ἀκτῆμοσύνην καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐφεξῆς, τῷ δὲ πολιτικῷ δικαιογραφίαν, κρίσιν ὀρθήν, γνώμην ἀπροσωπῆληπτον, φρόνημα εὐσταθές, ἀνδρείαν πρὸς
 15 τοὺς ἐχθρούς, πρὸς τοὺς ὑπὸ χεῖρα ἐυμένειαν πλοῦτον ἀπὸ λαφύρων, μετάδοσιν πρὸς τοὺς στρατιώτας καὶ πένητας. Τὸν ἐξ ἀδίκων γὰρ πλοῦτον ἔλεγεν εἶναι κακὸν βασιλεῖ, τὸν δὲ ἀπὸ δικαίω προσόδων καὶ λαφύρων μᾶλλον ἀρμόζοντα καὶ προσήκοντα, μάλιστα ὅτ' ἂν μὴ ἑαυτῷ μέλλῃ μόνῳ τοῦτον ὁ κρατῶν θησαυροφυλακεῖν, ἀλλὰ
 20 προχέειν δεόντως εἰς ἐπικούρους καὶ στρατιώτας καὶ εἰς τοὺς ἀξιους ἅπαντας οἰκτιροῦν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ὡς ὑμεῖς ζῶντας κατὰ θεῖον Χρηίζουσιν γὰρ, οἶμαι, καὶ οἱ τοιοῦτοι οὐ τὰ πρὸς τρυφήν πάντως, ἀλλὰ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν ζωὴν, καὶ πολλοὺς οἶδα τῶν ἐπαγγελιαμένων μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βίου ὑπαναχώρησιν αὐθις καλινδομένους
 25 καὶ χρόνους πολλοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν διατρέβοντας πρὸς τὸ τὰ ἀναγκαῖα πορίσασθαι. Ἐπιστρέφει γὰρ, οἶδα, καὶ ὑμᾶς τοὺς οὐρανιστάμονας τὸ γεῶδες τοῦτο βροῖθος πρὸς τὴν γῆν καὶ τὰ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ διὰ τοῦτο ὑμῖν καὶ ἡμιόνους φασὶ τρέφεσθαι πίονας καὶ συχνούς τοὺς ἀχθοφορεῖν διακομίζοντας ὑμῖν τὴν δροσὸν. ἢ μόνῃ χορτάζεσθαι
 30 λέγουσιν τοὺς μακαρίους ὑμᾶς, προσεῖναι δὲ καὶ σιτοπόνθους εὐφρεῖς καὶ μαγείρους ἀγαθούς, οἳ τὰ τραχὺ καὶ φαῦλον τῶν ἐδεσμάτων ὑμῶν παραμυθοῦνται. Ὁ δὲ λέγων μὴ σπεύδειν ἐμὲ ἐπὶ τῇ μαχαίρᾳ μου εὐλεγεθῆναι, θαυμάζω πῶς ὑπερεῖδες τοὺς ἐγγυτάτῳ σοι γένοι προσήκοντας ἅπαντας ἀπὸ τῆς οἰκείας μαχαίρας σπουδαζοντας λαβεῖν

2. αὐτὴν αὐτὴν ὁδὸν 12. ἀέννιον 18. μᾶλλον δέ 27. βροῖθος

τὸ εὐδόκιμον καὶ ἀπὸ τάτης κατὰ τὸν βίον προκόπτοντας, ἴσως δὲ καὶ τὰ πάντων τῶν γειτόνων ἴδια ποιείσθαι τιθεμένους σπουδῆν. Ἐγὼ γὰρ ἐβουλόμην, εἴ ἐδυνάμην, κατὰ τὴν τοῦ ἐμοῦ διδασκάλου εἰσηγήσιν ἀποκρούσασθαι κατὰ τὰς ἐν τοῖς πολέμοις ἀριστείας καὶ τὸν Μακε-
 5 δόνα Ἀλέξανδρον καὶ Ῥωμαίων τοὺς Σκηπίωνας καὶ Πομπηίους καὶ Καίσιους καὶ τὸν τῆς πατρίδος ἡμῶν Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν καὶ εἴ τις ἄλλος κατὰ τούτους ἐγένετο, ἵνα καὶ τὰ ἄνομα ἔθνη καὶ βάρβαρα εἰς τὴν ἐπίγνωσιν εἴλκυσσεν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὑπὸ ζυγὸν ἑνα τῆς νῦν εὐσεβοῦς βασιλείας ἅπαντας ἡγαγον, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ πτω-
 10 χότερος εἶναι πάντων, ὡς ἔφησεν, ἐβουλόμην τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, ἀλλὰ μᾶλλον δύνασθαι ἐν τῷ ἀπὸ δικαίων πόρων στενοχωρεῖσθαι μου τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἀξιους αὐθημερὸν πλουτίζειν καὶ ὡσπερ ἐκ ποταμῶν ἀενάων βρέειν τοῖς ὑπὸ χεῖρα τὰ ἀγαθὰ καὶ μηδένα εἶναι τῶν δυστυχῶν, οὐ μὴ θάπτον ἴσχυον διαλύειν τὰς συμφοράς.
 15 Ἀλλὰ ταῦτα μὲν προήχθη εἰπεῖν διὰ τὸ δοκεῖν μὴ συμφέρεσθαι κατὰ πάντα τοὺς ἐκ τοῦ αἰῶνος τούτου σοφοὺς διδασκάλους ἡμῶν καὶ ὑμᾶς τοὺς γνησίους παραινέτας τῆς κατὰ πνεῦμα ζωῆς.

Ἰλὴν εἴχου περὶ ἡμῶν, πάτερ πνευματικέ, ἵνα τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἡμῶν ὑποταγῇ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ καὶ δυνηθῶμεν ἀντιστήναι
 20 πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ πονηροῦ καὶ κατασβέσαι τοὺς ἀνθρώπους τῆς σαρκός, οἷς διὰ τῆς τρυφῆς ὁ ἀντικείμενος ἀναφλέγει καὶ ζωπυρεῖ, καὶ ἴσως εἰρεθισθῶμεν κατὰ τὰς ἱεράς εἰσηγήσεις ὑμῶν εὐάρεστοι τῷ θεῷ καὶ τοῖς ἁγίοις γονεῦσιν ἡμῶν καὶ κληρονομήσομεν μετὰ τῆς ἐπιγείου καὶ τὴν ἐπουράνιον βασιλείαν τοῦ
 25 θεοῦ.

η'.

Τοῦ αὐτοῦ

Ἔδει νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον διὰ τὴν ἐν λόγοις διατριβὴν ἀφθονωτέρους τοὺς πρὸς τοὺς φίλους κτήσασθαι λόγους καὶ πυκνοτέρας ἔχειν ἀριθμεῖν τὰς πρὸς τοὺς φίλους ἐπιστολάς. Σὺ δὲ κατὰ τοὺς μικρολό-

11. στενοχωρεῖσθαι 12. θησαυροὺς 13. ἀενάων 17. ἡμᾶς 21. τρυφῆς. Λέξις διεξεσμένη.
 η'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 63α—β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

γους τῶν ἐμπόρων οἱ, ὅτ' ἂν διάθεσιν τῶν τροφίων ἐλπίσωσι τιμουλκοῦσιν αὐτῶν τὰ ἀγώγιμα, πάνυ φειδωλὸς περι τοὺς λόγους ἐφάνης, καὶ διὰ τοῦτο λίαν ὀλίγα τε καὶ μικρὰ τὰ παρὰ σοῦ γράμματα. Εἰ δὲ οὐ καλῶς εἶκασα, ἀλλ' ἔστιν ὑπεροψία φιλίας ἢ τῆς ἀποδημούσης ὕψεως λήθη ἢ τῶν ἀποκηρυχθέντων ἐκκήρυξις ἢ σιγή, στέργειν ἀνάγκη μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ μοι πρὸς τοῦναντίον ἐν πάσιν ἀπήντησεν ἢ ἐκ βίου πρὸς βίον ὡς περ μεταβολή. Πλήν, ὄρα, ὑμῖν καλὸν περιποιεῖται τὰ τοιαῦτα τὸ ὄνομα, οὐ πολὺν ἐδόκει λόγον ἔχειν, ἕως ἐγὼ τὸν ἐμὸν οὐκ ἠγνόουν Ἰγνάτιον.

θ'.

Τοῦ αὐτοῦ.

10 Οὔτε νόμους φιλίας ἀτιμάζων ἐγώ, οὔτε μισολόγων ἐπισκήψεσιν ἐξειργόμενος, οὔτε παλαιῆς συνηθείας καὶ ἑταιρείας ἐπιλελησμένος ὑστέρησα περὶ τὸ χρεὸν καὶ πρὸς τὴν φιλουμένην ψυχὴν ἐσιώπησα, ἀλλ' ἐν τρικυμῶν καὶ σάλῳ πραγμάτων γενόμενος καὶ οἶον ἐν σκοτομήνῃ λογισμῶν θαλαττοπλοῶν, οὐκ ἔσχον ἀνεσθαι τῇ ψυχῇ οὐδὲ ἀναπαυσθαι ταῖς φρεσίν, ἵνα τοῦ τῶν Μουσῶν κατατροφήσω λειμῶνος καὶ οὕτω τοῖς ἐρασταῖς αὐτῶν καὶ τροφίμοις διὰ λόγων συγγένωμαι. Οὐ γὰρ ἐβουλόμην οὕτως πτωχικῶς τε καὶ πενιχρῶς διαλέγεσθαι τοῖς καὶ τὸν νοῦν κεκαθαμένοις καὶ τὴν διάνοιαν καὶ μετὰ τούτων καὶ τὴν γλῶτταν ἐξωραΐζουσι, καὶ ὅσον τῶν ἐν τῇ σαρκὶ περιβλημάτων ἠείμησαν τὸ λαμπρόν, τοσοῦτον τὴν τοῦ νοῦ καταστολὴν ποικίλως καὶ ἀνθηρῶς καλλωπίζουσιν. Ἐπεὶ δὲ τὸν δίκαιον τῆς φιλίας ἐδεξάμην ὀνειδισμόν, οὐκ ἔει χῶραν τῇ σιγῇ περιτίθεσθαι οἱ. ἠθείς, ἀπλῶς οὕτως καὶ ἀτημελῶς τὴν προσαγόρευσιν ἀντεπέθηκα, καὶ προσκυνῶ σε νοερῶς καὶ ἀσπάζομαι καὶ αἰτῶ μεταλαμβάνειν ἐκ 20 τοῦ σοῖ μάλιστα περιόντος πλούτου τῶν προσευχῶν, ὡς ἂν, δι' αὐτῶν ἀπαλλαγῆς τῶν παρενοχλούντων μοι ἢ τρόπῳ εὐδοκήσοι θεός, ἐμαυτῷ τε συγγενέσθαι σχολάσω καὶ τῷ θεῷ καὶ τοῖς φίλοις μου.

1—2. τιμουλκῶσιν

θ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 63β—64α τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

11. ἑταιρείας 12. χρεὸν 16. τροφήμοις

ι'.

Τοῦ αὐτοῦ.

Εἴμαρτό μοι, ὡς ἔοικεν, ἀδελφέ, ἐν τοῖς ἐλάττωσι βαθμοῖς διατρίβονσι καὶ ἀγαπᾶσθαι καὶ στέργεσθαι καὶ φίλων ἀπολαύειν σοφῶν, ἐν δὲ τῷ δοκοῦντι τοῖς πολλοῖς τούτῳ μείζονι μισεῖσθαι καὶ παρορᾶσθαι καὶ μηδὲ βραχείας γραφῆς ἀξιούσθαι παρὰ τῶν φίλων μου. Εἰ μὲν γὰρ ἐν γαλήνῃ καὶ εὐθυμίᾳ τὰ ἐμὰ καὶ καταθυμίως ἤλθέ μοι τὰ γενόμενα, ἐμὲ πάντως ἔδει κατάρχειν καὶ τῶν πρὸς τοὺς φίλους γραμμάτων. Εἰ δὲ νόμος οὗτος κοινὸς τῆς φύσεως τοὺς ἔξω τῆς ζάλης καὶ τῶν τρικυμιῶν τυγχάνοντας παραμυθεῖσθαι καὶ προσφθιγγεσθαι τοὺς ἐν τῷ πελάγει θαλαττοπλοοῦντας τῶν πειρασμῶν, 10 εἰ μηδὲ εἰς τούτων ἐγὼ νῦν, τίς ὑμῖν ἀπολογία εὐπρόσωπος τῆς σιγῆς; Εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐ σοι δοκεῖ ἀληθές, οἶει δὲ ἐν πλείονι ταραχῷ τυγχάνειν τὰ καθ' ἡμᾶς διὰ τὸ ἐν τῷ ἀσταθμῆτῳ τῆς τύχης ἔτι νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον περιδινεῖσθαι σε, ἰδοὺ προσδέχου τὴν φιλικὴν προσαγόρευσιν καὶ παράκλησιν, καὶ τὴν ἔτι καὶ νῦν ἀπόθου 15 σιγῆν, καὶ δήλου ἡμῖν καὶ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἡμετέρων, καὶ πειρῶ τὸ ἄχθος ἀποκουφίξιν τοῖς τῆς σοφίας σου καὶ φρονήσεως ῥήμασιν, ὡς ἐγὼ νῦν πρῶτον ἑμαυτὸν ἀληθῶς τὸ ἐμαυτοῦ φιλόψυχον ἢ μικρόψυχον καὶ πρὸς τὰς περιστάσεις εὐτάρακτον καὶ πρὸς τοὺς πειρασμοὺς εὐταπείνωτον.

ια'

Τοῦ αὐτοῦ

20 Οὐκ ἔδει καὶ σὲ τὸν καὶ φρονήσει διαφέροντα καὶ σοφίᾳ τὸ τῶν πολλῶν πάσχειν, οἱ προσμένουσι τὴν ἀπὸ τῶν φίλων φωνήν, ἵνα πρὸς αὐτὴν ἀντιφθέγξωνται. Ἄλλ' ἐπεὶ παρ' ἐμοὶ ἴσα τῆς ἐμῆς ψυχῆς τετίμησαι, ἦδεις δὲ ἐν σάλῳ καὶ τρικυμῶν τὰ καθ' ἐμέ, τῶν ἔσω-

ι'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 64α—65α τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

1. Εἴμαρτο 3. μισεῖσθαι

ια'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 65α—β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

θεν ἐπιβουλευόντων, τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων καὶ πάντων λυπούντων, προφθάνειν ἀεὶ καὶ παρηγορεῖσθαι καὶ ῥήμασιν, εἰ μὴ πράγμασι, δυνατόν. Ἄλλ' ἐπεὶ μὴ σὺ τοῦτο πεποίηκας, κάτωθεν ὡς περὶ ἐκ τῆς δίνης ἐγὼ καὶ τῶν ἐπαφριζόντων κυμάτων ἀνανηξάμενος, ὁ δὲ δύσηχον οἶτω, καὶ ἄμουσον ἀποφθιγγέξομαι, καὶ προσφωνῶ σε τὸν ἐμοὶ ποθεινότατον καὶ ἀνειδίξω, ὅτι μοι καὶ σὺ μετὰ τῶν ἄλλων γέγονας. Τοῦ καιροῦ καὶ τὸν τόπον μετηλλαχότος ἐμοῦ, αὐτοὶ τὸν τρόπον ἠλλάξατε, καὶ οὐδὲ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ πάθους τῆς φύσεως, ὃ πᾶσι σχεδὸν πρόσσεσι, τοὺς ἐν πελάγει χειμαζομένους ἐποικτεῖρειν, καὶ
 10 χεῖρα προτείνειν, προθυμεῖσθε αὐτοῖς, οὐδ' ὑπὸ τούτου παρακαλούμενοι συμπαθέστεροί μου γέγονατε. Ἄλλὰ τί ἄν καὶ πράξειέ τις, ἁμαρτημάτων ποινὰς εἰσπραττόμενος; Πλήν καὶ θεὸς διὰ φιλανθρωπίαν καὶ φιλίαν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀπαιτεῖ, καὶ ἵπ' αὐτοῦ κολαζόμεθα.

ιβ'

Τοῦ αὐτοῦ

Εἰ καὶ οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξ ἐναντίας μου ἤγγισαν καὶ ὡς ἄδικον τὸν ἀνεύθυνον κατεδίκασαν, ἀλλ' ἐγὼ τῆς πρὸς
 15 αὐτοὺς εὐνοίας οὐδέποτε ἐκὼν ἐκστήσομαι, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀδελφοὺς τιμήσω καὶ ὡς φίλους ἀγαπήσω καὶ ὡς πατέρας ἀεὶ αἰδεσθήσομαι. Ὅν δὴ πρῶτον καὶ κορυφαῖον περιτίθεμαι καὶ προσαγορεύω φιλικῶς καὶ ἀσπάζομαι καὶ μεμνήσθαι μου ἀξιῶ, ἐπεὶ καὶ ἐγὼ διηνεκῶς
 20 ὑμᾶς τῇ διανοίᾳ ἐνοπτρίζομαι καὶ οὐδὲν τῆς προτέρας ἠλάττωσα διαθέσεως.

ιγ'

Τοῦ αὐτοῦ

Ἦκουσα, ποθεινότατε ἀδελφέ, τὴν τῆς θείας ὡς ἀληθῶς θείων

4. ἀνανηξίμενος 10. αὐτοῖς. Γραπτέον αὐτοῖς; 11. μου.

ιβ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 65β—66α τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

14. ἐξεναντίας

ιγ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 66α—67α τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

μετάστασιν καὶ τὸ σὺν ἀπαρμύθητον ἐπ' αὐτῇ πένιλος, καὶ διὰ τοῦτο προήχθη διὰ γραμμάτων ἀποκληρώσαι τὸ τῆς φιλίας εἰκὸς καὶ διαλεχθῆναι σοὶ ὅτι οὔτε πρῶτοι οὔτε μόνον τοιαύτη περιεπέσαμεν συμφορᾷ, οὔτε ἀγύμναστοι τῶν τοιούτων ἐσμέν, ἵνα ἀνύποιστον ἐξ ἀμαθίας
 5 ἠγώμεθα τὸ συμβᾶν. Ἄλλ' ὁ πατήρ μου, ἡ μητέρα μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με, ὁ δὲ Κύριος προσελάβετό με. Ἦνεγκας μᾶλλον ἄοισρον συγγενῶν θάνατον, ἐν οἷς καὶ ἀντιλήψεως ἐλπίδες καὶ βίου περιφάνεια καὶ κοσμικῶν πραγμάτων ἀφθονίας προσδοκίαι μεγάλαι εὐλόγως ἐξήρτηντο. Ἦνεγκαί καὶ ἀγίας ψυχῆς ἄσβεστον τὴν τῆς παρθενίας διατηρησά-
 10 σης λαμπράδα, κατὰ καιρὸν ἤδη σχεδὸν μετανισταμένης ἡμῶν καὶ προσχωροῦσης Θεῷ, γενναίως τὸν χωρισμόν. Εἰ καὶ γὰρ ἡμῖν ἐδόκει καλὸν τὸ σὺν ἡμῖν εἶναι ἔτι αὐτῇ, ἀλλ' ἐκείνη κρεῖττον τὸ εἶναι σὺν τῷ Χριστῷ τῷ καθαρῷ νομφίῳ τῶν καθαρῶν καὶ ἁμιάντων ψυχῶν. Οὐκ οὐκ λυπεῖσθαι χρή, ὅτι μὴ μεθ' ἡμῶν ἔτι μένει, ἀλλὰ χαί-
 15 ρειν, ὅτι ἔστιν ἤδη σὺν τῷ Χριστῷ καὶ ἡμῶν οὐκ ἀπέστη πνευματικῶς. Ταῦτα γὰρ με πείθει καὶ νουεῖν καὶ λαλεῖν ἢ μεγάλη αὐτῆς ἀρετὴ καὶ ἢ διὰ βίου ἀσκησις καὶ τὸ ἐν νηστεύσει καὶ προσευχαῖς καὶ ὕμνοις πνευματικαῖς ἀνένδοτον καὶ διηνεκές. Εὐθύμει οὖν, ἀδελφέ, καὶ μακροθύμως φέρε καὶ εὐχαρίσται Θεῷ τῷ
 20 κατὰ τὴν ἄρρητον αὐτοῦ σοφίαν καὶ βούλησιν σοφῶς καὶ ὑπὲρ τὸν ἡμέτερον νοῦν οἰκονομοῦντι τὰ κατ' ἡμᾶς, μηδὲ ἐκ τοῦ πλέον ἢ δεῖ τὸ συμβᾶν ἀποδύρεσθαι καὶ ἑαυτοὺς τὰ μέγιστα βλάπτωμεν καὶ τὸν ποιήσαντα παροξύνωμεν, μὴ ἀποδεχόμενοι τὴν περὶ ἡμᾶς οἰκονομίαν αὐτοῦ. Ἔστω ἡμῖν ἱκανὸν παραμύθιον ἢ αὐτῆς
 25 ἀρετῆ, δι' ἣν αἰόμενοι πάλιν ὀφείσθαι αὐτὴν μὴ ἀθυμῶμεν, ἀλλὰ τὰ φίλα αὐτῇ καὶ Θεῷ ἐργαζώμεθα. Ἰδούμεν γάρ, ὅτι θνητοὶ ὄντες θνητοὺς καὶ συγγενεῖς ἔχομεν, εἰ δὲ μὴ ἦδειμεν, ἀλλ' ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ μακρὸς χρόνος καὶ ἐλπίζειν τὰ τοιαῦτα καὶ καταδέχεσθαι. Ὡς περ οὖν ἀδύνατον ἐπὶ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ καὶ ἄστοργον τὸ πάντη ἀπα-
 30 θές, οἶτω καὶ τὸ λίαν παθαίνεσθαι ὡς ἀγεννὲς καὶ λίαν ἀνάξιον καὶ Χριστιανοῖς οὐ καταδεχόμενον. Διὸ ὡς ἐκ Θεοῦ τοῦ μηδενὸς αἰτίου κακοῦ δεξιόμεθα τὸ γεγονός, καὶ εὐχαριστοῦντες αὐτῷ εἴπωμεν, ὅτι ὡς ἐκέλευσας γέγονεν. Εἴη τὸ ὄνομά σου εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας.

6. Ἦνεγκε.

33. ὄνομα

ιδ'.

Τοῦ αὐτοῦ

Ἐάν ἤδη σοι κατὰ τὸν ὀμηρικὸν Ὀδυσσεά ἢ ὑπὲρ τοῦ ἔξιλασμοῦ
 πρᾶξις διήγυσται καὶ σου τῶν προσεχῶν ἔκλυεν ὁ τῶν ὕλων ἱφι
 ἀνάσσειν θεὸς καὶ τὸ τῆς ἐπανόδου ἐνδόσιμον παρὰ τοῦ τὴν καρδίαν
 ἐλάφου Ἀγαμέμνονος, μνησοί φίλων ἐτάρων καί, τῶν ὁρέων ὑπερ-
 5 καταβάς, προσγειότερον φάνηθι. Ἴδιη γὰρ ἡμῖν δεκάτη ἐστὶν ἡμέρα
 προσδεχομένοις σε. Εἰ δὲ τὸ τῆς ἀφέσεως γραμματεῖον ὥσπερ πα-
 ρὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῖς στρατιωτικοῖς οὐκ' ἐπέμψθη σοι, ἐπεὶ οὐπω
 ἡμῖν ἢ Πλάτωνος ἀρετὴ τὸ αὐτοδέσποτον περιποιήσατο, ἀλλ' ἔτι
 στρατευόμεθα. Καίσαρι τῶν κάτω στρομένων καὶ τῆς τοῦ Φαραῶ
 10 δουλείας οὐκ ἠλευθερώμεθα, μένε, ὦ μακάριε, ἀτρέμας τῇ ψυχῇ ὧ
 ἐν Ὀλύμπῳ, καὶ ἡμεῖς προσμένομεν ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, εἰ τύχοι δὲ
 καὶ μῆνα ἐκ μηνός, ἕως τὸ ἡμέτερον ἀγαλλίαμα καὶ παραμύθιον
 θεασώμεθα. Εἰ δὲ μετὰ προσθήκης τοῦ συνόντος σοι ἡμῖν ἐποφθῆς
 μείζων ἢ χάρις, μόνον εἰ δυνηθεῖη δελφίνα λεκάνη χωρεῖν.

ιε'.

Τοῦ αὐτοῦ

Ξενοφῶν φησιν ὁ σοφός, ὡς, ὅτε πρῶτον ὁ Κῦρος τῶν ἡλικῶν καὶ
 συνήθων δίστατο μετὰ μικρὸν, τοὺς μὲν ἀπελθεῖν τοὺς δὲ προσελ-
 θεῖν, ἕνα τινὰ διώκοντα τῶν φιλοῦντων ὀπίσω πυκνὰ κατασπάζε-
 σθαι, λέγοντα ὡς λίαν αὐτοῦ σχαίη περικαῶς ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ, ὃν
 πολὺν εἶναι τοῖς φιλοῦσιν αὐτὸς ἐπειθήτο. Ἀλλὰ καὶ ὁ παλαιός
 20 λόγος ἡμέραν μίαν βίον ὄλον φησὶ τοῖς πόθῳ κάμνουσιν. Εἰ οὖν
 οὕτω ταῦτα, πόσους αἰῶνας ἡμᾶς καὶ βίους λογιζέσθαι χρὴ τὸν χρό-
 νον τῆς ὑμετέρας ἀφ' ὑμῶν διαστάσεως; Διὸ διη τὸν διάκονον ἐπεμ-
 ψα τὰ περὶ σοῦ ἱστορήσοντα καὶ ἀπαγγελοῦντά μοι. Οὐ γὰρ ὑπέ-
 25 μένον ἐπὶ πλεόν τὰ σὰ ἀγνοεῖν ἔτι. Εἴη δὲ τὰ δι' εὐχῆς μοι ἐπιζη-
 τούμενα περὶ ὑμῶν ἀκούειν καὶ εὐθυμεῖν.

ιδ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 67α—β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

3. Λεῖπει τι; 6. προσδεχόμενοι. 13. θεασώμεθα

ιε'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 67β—68α τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

ιζ'.

Τοῦ αὐτοῦ

Εἰ καὶ μὴ ἐξεγένετο συντάξασθαι σου κατὰ τὴν ἔξοδον, ἀδελφί
 ἀλλὰ καὶ ἐζήτησα καὶ διερευνησάμην' ἀλλ' ἀπέτυχον μὴ εὐρῶν. Ὁ
 μως, ἐπεὶ οὐ σωματικοῖς μόνον ἔχομεν ὀφθαλμοῖς, ἀλλὰ καὶ νοε-
 ροῖς, καὶ εἶδομέν σε καὶ περιπευξάμεθα. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ μεθ'
 5 ἑαυτῶν περιφέρομεν, τοῖς χρώμασι τῆς φιλίας ἀπογραψάμενοί σου
 τὴν εἰκόνα ἐν τῇ ψυχῇ καὶ ἔξασιν ἡμῖν συνεχῶς σε βλέπειν καὶ ὁμι-
 λεῖν καὶ ἀσπάζεσθαι, αὐτῆς τῆς ψυχῆς αὐτὴν περιπτυσσομένης σου
 τὴν ψυχὴν. Εἰ δὲ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν σου βουληθῆς ἐξελθεῖν, καὶ
 θελήσεις ἐπ' ὀλίγον ἐκνεῦσαι τῆς ὁδοῦ καὶ δοῦναι σφαιρῶν ἡμῖν
 10 πρὸς βραχὺ, τὰ μέγιστα ἡμῖν ἔση κεχαρισμένος καὶ τῆς ἀληθοῦς
 φιλίας ἐπάξιμα.

ιζ'.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα.

Εἰ καὶ πάντων κατὰ τὸν εἰπόντα κόρος ἐστίν, καὶ ὕπνου καὶ φι-
 λότητος, ἀλλ' ἐμοὶ τῆς πρὸς σέ ὁμιλίας, γλυκύτατε δέσποτα, καὶ πα-
 θούμενε, οὐδέποτε κόρος ἐστίν. Διὸ καὶ πάλιν, τοῦτοις τοῖς εὐαίνοις
 15 τοῦ Ὀλύμπου ξενίοις χρησάμενος ἀφορμῇ προσαγορευτῷ καὶ προσ-
 κυνῷ καὶ ἀσπάζομαι τὴν τριπόθητόν μου ἐκ θεοῦ ἐστεμμένην κε-
 φαλήν καὶ ψυχὴν, ἐπεὶ μηδὲ ἐλπίζω. ἔτι τό γε νῦν ἔχον ἀπὸ τοῦ
 Ὀλύμπου προσομιλήσαι σοι. Βούλομαι γάρ, θεοῦ μοι τὴν ὁδὸν
 κατευθύνοντος, ἀπὸ τῆς ιζ' τοῦ ἐνεστῶτος μηνός μεσῶρι τοῦ ἔρους
 20 ὑπερκαταβάς, εἰ καὶ μὴ ἔστι μοι ἵππος ἰδεῖν τε καὶ βαδίζειν ἀγαθός,
 ἀλλ' ὅμως τῷ τῆς πένητος ἔτι παλαιᾶς φιλίας χρησάμενος πρὸς τὴν
 πατρίδα μου κατελθεῖν κακεῖθεν ἀποπλεῦσαι πρὸς τὴν λαχοῦσάν
 μοι παροικίαν μου, τὸν στενὸν καὶ πένητά μου λαόν, ταῖς μεγάλαις

ιζ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 68α—β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

7. περιπτυσσομένην

ιζ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 68β—69α τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

17. ἔστι 18. τὸ τῆς πένητος ἔχει ὀρθῶς;

NEOS ELLHNONIMHION TOMOS IΘ'

ἐνεργεσίας τῆς θεοφιλοῦς βασιλείας σου χαροποιήσων καὶ παρα-
μυθησόμενος.

Εἴη Κύριος ὁ θεὸς φυλάττων σου τὴν ζωὴν εἰς μῆκος χρόνων
πολλῶν εἰρηναίαν καὶ ἀστασίαστον, διδούς σοι μετα τὸν τῆς βασι-
λείας καὶ τὸν τῆς εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης καὶ φρονήσεως στέ-
φανον εἰς κοινὴν τοῦ ὑπηκόου ὠφέλειαν καὶ καύχημα τῶν φιλοῦν-
των σε.

ιη΄.

Τοῦ αὐτοῦ

Εἴ σοι καθαρὸν νόσον ἐστὶ τὸ ζῆν, τί οὐκ ἐπιστέλλεις καὶ διδά-
σκεις ἡμᾶς τὰ περὶ σέ, προσφιλέστατε ἀδελφέ; Ἡλίην μὲν γὰρ καὶ
10 αἰ ἀναγκαίως ὑπολαμβάνουσαι μέριμναι καὶ αἰ κατ' ἐπήρειαν ἐπιτι-
θέμεναι νόσοι εὐλογον εἰς τὸ μὴ συνεχῶς γράφειν παρέχουσιν ἀρο-
μίην. Ὑμῖν δὲ οὐχ ἡ αὐτὴ πολλάκις ἐστὶ ἀπολογία. Γράφε οἶν
καὶ δήλου ἐν οἷς εἰ καὶ εἴ τις σοι χρεία ἐστίν, ἵν' ἐπικουρῶμεν ἐν,
οἷς ἡμῖν διττόν. Αἰ δὲ πικραὶ τῶν ἐλαιῶν καὶ αἰ στύφουσαι τῶν
15 ροῶν μετὰ τοῦ καμψάκου τούτου τοῦ ἐλαίου ὡς ἐκ γλυκείας σου καὶ
οὐ πικρᾶς προσδεχθείησαν προαιρέσεως.

ιθ΄.

Ἄλλη.

Ἐπεὶ καὶ πρεσβεία φίλων καὶ μαρτυρία καλὸν πείθεσθαι, ὅτ'
ἂν μηδ' ἕτερον κατὰ πάθος γινόμενον ἦ, ἀλλ' ἐκ συνειδήσεως ἀγα-
θῆς καὶ φοβουμένης τὸν Κύριον, ἠκέτω νῦν ἡμῖν ὁ μάρτυρούμενος
20 μοναχός, τῆς ἐπιζητουμένης αὐτῷ διακονίας τευξόμενος, εὐδοκοῦντος
θεοῦ. Σοὶ δὲ ἔστω φρονίς τοῦ μὴ σφαλῆναι ποιῆσαι τὸν ἐπερει-
σθέντα τῇ μαρτυρίᾳ σου.

4. εἰρηβαίαν

ιη΄. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 69α—β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

10. κατεπήρειαν 14. σιέφουσαι

ιθ΄. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 69β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

κ΄.

Ἄλλη.

Ἐὰν μήτε τὸ σῶμα ἡμῶν παρέμεινεν ἄνοσον μήτε ἄλυτος ἡ
ψυχὴ, ἀλλ' ὅμως ἔτι ζῶμεν καὶ εὐχαριστοῦμεν θεῷ. Πλὴν οὐ βου-
λόμεθα προσθήκην τῆς εἰς ἡμᾶς ἀσθενείας καὶ τὴν παρ' ἡμῶν εἶνα
σιγῆν. Εἰ οἶν τι μέλει ὑμῖν τοῦ κῆν ποσῶς ὅρους ἡμᾶς γίνεσθαι
δ καὶ διαχεῖσθαι μικρόν, μὴ φειδωλοὶ περὶ τὰ γράμματα γίνεσθε, ἐπεὶ
μηδὲ τὰ πρὸς ἐπίδειξιν σοφίας ἀπαιτοῦμεν, ἀλλὰ πρὸς τὴν τῶν συμ-
βαινόντων διδασκαλίαν, ἢ εἰ καὶ μὴ τυγχάνει πολλάκις χαρίεντα.
ἀλλ' ὅμως τῆς παντελοῦς ἀγνοίας καὶ ἡ τῶν μὴ καθ' ἡδονὴν γινώσκαι
αἰρετωτέρα δοκεῖ.

κα΄.

Τοῦ αὐτοῦ.

10 Ὑμῖν μὲν αἰ πόλεις καὶ οἱ ἐπὶ γῆς βασιλεῖς ἡμῖν καὶ ἡ ἐρημία
καὶ ὁ θεός, καὶ περὶ ἡμᾶς μὲν θόρονβος καὶ διηνεκῆς περισπασμῶν
καὶ ἀπειρος λουδορία καὶ κατὰ τοῦ πλησίον ψιθυρισμός, περὶ ἡμᾶς
δὲ εἰρήνη καὶ ἀταραξία καὶ ἀκοὴ καθαρά καὶ γλῶσσα, τὰ ἔργα τοῦ
θεοῦ μελετῶσα καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων μὴ λέγουσα. Εἰ οἶν τὰ παρ'
15 ὑμῖν κρείττω, μετακαλεῖσθε καὶ ἡμᾶς πρὸς ὑμᾶς· εἰ δὲ ἀσυγκρίτως
ὑπερέχει τὰ καθ' ἡμᾶς, τί μὴ πάντες οἱ φίλοι, ἀετοῦ περιβαλλόμε-
νοι πτέρυγας, φθάσετε πρὸς τὰ ὄρη ταῦτα Σιών, ὅθεν ἤξει ὑμῖν ἡ
ὄντως βοήθεια; Εἰ δὲ τὰ τῆς συνηθείας κρατεῖ, ἐν τοῖς λαχοῦσι μὲν
ἐκάτεροι μέινωμεν, τῆς μνήμης δὲ καὶ τῶν εὐχῶν μὴ ἐκβάλλομεν.
20 Ἡ δὲ διὰ τὸ γῆρας Ἰλιάς τῷ ὄντι κακῶν, τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲν λι-
πῆσασα, τὸν δὲ νοῦν ὠφελήσασα, αἰθίς ἐξαπεστάλη σοι.

κ΄. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 69β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

4. μέλλει 7. τυγχάνειν ἐν τῷ κειμένῳ, ἐν δὲ τῇ ἰσῆ γραφῆται τυγχά[νει] τοῦ νει κεκοιμένου ὑπὸ τοῦ σταχατοῦ.

κα΄. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 70α—β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

20. κακὸν

κβ'.

Τοῦ αὐτοῦ

Εἰ ἤδη ποτὲ τῇ διανοίᾳ ἀνετυπώσω, προσφιλέστατε, διαγωγὴν πρέπουσαν ἐλευθερίῳ τρόπῳ καὶ θεοφιλεῖ καὶ μισοῦντι μὲν κακίαν, ἀγαπῶντι δὲ ἀρετήν, ἴσθι, ὅτι τοιαύτη τίς ἐστί μοι νῦν, θορύβων ἀπηλλσγμένη, δεσποτῶν ἀπειλῆς οὐ φρονεῖζουσα, διηγημάτων
 5 πονηρῶν καθαρμεύουσα καὶ θεαμάτων ἀτερπῶν οὐ μετέχουσα. Τίς ὄν οὖν θεῖη πάντας τοὺς ἀγαπωμένους μοι ἔξω μὲν τῶν δοκούντων λαμπρῶν τοῖς κολλοῖς, ἐντὸς δὲ τῆς μακαρίας ταύτης ζωῆς; Ἀλλὰ τοῦτο εὐξασθαι μὲν εὐχερές, ἰδεῖν δὲ οὐ ῥιζιδιον. Ἐρωσθε οἶν μοι καὶ γινώσκετε, ὅτι πάντῃ σχεδὸν διαμαρτήσετε ἀγαθῶν.

κγ'.

Τοῦ αὐτοῦ.

Χαῖρέ μοι ὦ φίλος καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν ἔρωσο. Τοῦτο γὰρ σε διὰ μακροῦ προσφθεγγόμεθα χρόνου, τοῦ κοσμικοῦ τροχοῦ μηδὲ μέχρι τοῦ νῦν ἰδεῖν σε σωματικῶς ἡμῖν συγχωρήσαντος. Πλὴν δι' ἣν εἶπομεν αἰτίαν οὐ μέμψη τὴν ἡμῶν μετριότητα, τοῦ κατὰ ψυχὴν ἀγαπῶντος οὐ προστετηκότος τοῖς σώμασιν· εἰ δὲ καὶ μέμψη,
 15 δώσομέν τι, καὶ τῇ φιλίᾳ τοῦτο μικρόν.*

κδ'.

Τοῦ αὐτοῦ

Οἷα πεπόνθιαμεν, προσφιλέστατε ἀδελφέ, ὅτι, ἔχοντες ὑμᾶς, οὐ τοσοῦτον περιειχόμεθα καὶ ἐγινώσκομεν ὅσον ἐστὶ τὸ φιλοῦν τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ἐπεὶ δέ, ἀμφοτέρων στερηθέντες, κατὰ μόνας γεγόναμεν,

κβ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 70β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342 6—7 λαμπρῶς

κγ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 78β—71α τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342.

12. ἐπεὶ ἔξωβέλιστα

κδ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 72β—73α τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342 (B) καὶ πάλιν ἐν φ. 204β—205α (β).

τότε ἔγνομεν ἀληθῶς οἷόν ἐστιν ἀλγεῖνόν καὶ δάκνον σφοδρῶς τὴν ψυχὴν τῶν φίλων ὁ χωρισμός. Ἀλλ' ἐπεὶ οὕτως ἡμῶν τὴν ζωὴν οἰκονομεῖ ὁ θεός, ταῖς εὐφραίνουσαι ἀεὶ τὰ λυποῦντα μὲνός, στέργομεν τὴν κρίσιν καὶ τὴν οἰκονομίαν δεχόμεθα καὶ, χάριν αὐτῷ γινώσκοντες, λέγομεν· Κατὰ τὸ δοκοῦν σοι, Κύριε, γενέσθω τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ εἴη σου εὐλογημένον τὸ ὄνομα.

Τοῦ αὐτοῦ.

Ἀσπάζομαι τὸν φίλον καὶ συνήθη τῶν συνθεῶρων ἀρχόντων χορὸν δι' ἐνός σου, κύριέ μου, ὁ μεμονωμένος ἐκ πάντων καὶ ἐπιλελησμένος ἐγώ. Οὐ γὰρ δίκαιον ἔκριναι τὸν σύμφωνον χορὸν διαστῆσαι καὶ κατακερματίσαι τοῖς γράμμασιν, ἀλλ' ὅλον δι' ὅλου τηρῆσαι,
 10 ὡσπερ ἐστὶν ἡνωμένον καὶ σύμφωνον, ἐπεὶ οὐδὲ καλὸν οἶδα πάντοθεν ἴσον καὶ ὁμοίως ἔχοντα στέφανον κάλλους διασπαράξει τε καὶ λυμήνασθαι. Καλὸς μὲν γὰρ καὶ καθ' ἓνα τούτων ἕκαστος, ἀλλ' ἡ συνθήκη καὶ ἡ ἀρμονία καὶ τὸ φιλάλληλον εἰς αἴξισιν κάλλους καὶ
 15 εὐπρεπείας ἐστί. Προσαγορεύω δέ. Ἀλλ' ἀνάσχεσθέ μου μικρόν, εἰδῶς μὲν ὡς κἂν τούτῳ λυπήσω, διανοχλῶν τοῖς μακρὰ χαίρειν εἰποῦσιν ἡμῖν, ἐλπίζω δ' ὅμως πρὸς ὃ βούλομαι καὶ ἄκοντας ὑμᾶς ἐκκαλέσασθαι. Τοιοῦτόν ἐστιν ἢ τὸ σκῆπτρον ἔχουσα πόλις ἐπιλήσιμονας τῶν ἐκ ποδῶν φίλων ποιεῖ πολλοὺς τῶν ἀποδημούντων, ἀντιπαρερχομένη
 20 τοὺς μένοντας. Ἀλλ' ἐγὼ χαίρω μὲν καὶ τῇ προσθήκῃ τῶν φίλων, ἀλλὰ μετὰ τοῦ μηδὲ τῶν παλαιότερων ἀμνημονεῖν καὶ τὸ ἀλλοπρόσαλλον ἐπ' ἑμαυτὸν ἔλκειν ἀληθὲς κατηγορημα τῶν τὴν φιλίαν μεταγιζόντων ἀπὸ τοῦ δεῖνος πρὸς ἕτερον, οἷς οὐδὲ ἢ ἐκ ταύτης ἠδύτης, ὡς οἶμαι, ἐγγίνεταί πάντοτε, εἴπερ ἐπαινετὰς ὁ νέον οἶνον τὸν νέον
 25 φίλον ἀποφηνάμενος. Οὐ γὰρ εἶδεν οὕτως εὐφραίνειν ὡς ὁ πολλῶν χρόνῳ βασανισθεὶς καὶ διαπνέων ἠδύτητα. Ἄλλως δὲ οὐδὲ τοῖς μένουσι βέβαιος ὁ τοῖς παροῦσι μὴ βέβαιος. Ταῦτα οὐ νόμους φιλίας

4. αὐτῷ β: αὐτοῖς B λέγομεν B καὶ ἐν τῷ κειμένῳ β: λέγομεν ἐκ διορθώσεως β

κε'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 73α—74α τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342. 25, εἶδεν οὕτως

ἀναιρῶν ἢ κωλύων ταύτην τοῦ πρὸς τὰ ἔμπροσθεν δρόμον· εἴη γὰρ
 τρέχειν αὐτὴν αἰδίων δίαυλον· δρόμοι γὰρ ἂν ποτε οὕτω καὶ πρὸς
 ἡμᾶς· ἀλλὰ τὸ στάσιμον ἐν ταύτῃ καὶ βέβαιον ἐπαινῶν, τὸ δὲ μετα-
 χρωσσόμενον τοῖς καιροῖς προβαλλόμενος, ἅμα καὶ οἷς ἐπελήσθη
 5 ἀπὸ καρδίας ὡσεὶ νεκρός τὰ ἀπὸ καρδίας πληγείσης λαλῶν καὶ αὐτός.
 Εἰ δὲ θυμοδακῆ μῦθον εἰπὼν ἐποτρύνω ὑμᾶς, γέγονεν ὅπερ ἠθέ-
 λησα καὶ ἀγαπῶ τῷ γενομένῳ, καὶ εἰ τραχὺς καὶ ἠκανθώμενος ἀκού-
 σαιμι· φιλεῖ γὰρ ἡ ἀληθῆς ἀγάπη καὶ ὡς ῥόδον ποτὲ τὴν ἄκανθαν
 δέχεσθαι καὶ τὰ ἐκ ταύτης κνίσματα ὡς φιλήματα.

κς'.

Τοῦ αὐτοῦ.

10 Ὡν ἔμελλον τῆς κατ' ὄψιν ὀμιλίας καὶ συναυλίας ἀμέσως μετὰ
 τῆς ἐν ἡδονῇ συνουσίας ἀπολαύειν, τούτοις, οὐκ οἶδ' ὅπως εἶπω
 διὰ μεσολαβούσης προσορήσεως νῦν συνέρχομαι, οὐχ οὕτω μοι τοῦ
 θέλειν περικειμένου, ἀλλ' οὕτω μετῶν πραγμάτων ὡς οὐκ ὠφеле
 διαθέντων, ἐφ' οἷς ἀχνυμαι μὲν· τί γὰρ οὐ δεῖ λέγειν τὸ ἐνὸν τῆς
 15 ψυχῆς, τοσοῦτων καὶ τοιούτων συνηθείας ἀπορραγείς· νικᾷ δὲ ὄμως
 τὰ χεῖρω καὶ ἄπερ οὐ βούλομαι. Εἰ γὰρ ἀσυνδύαστος ἐγώ,
 εἰ γὰρ μονήρης καὶ ἀφιλος; ἴσως ἂν κουφότερον διεκείμην,
 τοσοῦτων ἀποστερούμενος. Ἐπεὶ δὲ καὶ φιλάλληλος καὶ τῇ
 μακρᾷ συνηθείᾳ καὶ συνάναστροφῇ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν πρὸς
 20 τὸ ἡμερον καὶ συναγελαστικόν, ὅλοις ἰστίοις ἀπένευσα, πῶς οἴεσθε
 διακεῖσθαι με μονωθέντα καὶ τοσοῦτον ἐν ταύτῳ συναυλίας ἀποικο-
 σθέντα. Ἔστι δὲ μοι προσορήκη τῶν λυπηρῶν καὶ ἕτερα, ἢ τῶν κα-
 κῶς διαθέντων τὰ κατὰ τὴν Λαοδίκειαν συνείδησις πράγματα, οὓς
 ὄλεθρον ἀτεχνῶς τις εἰπὼν μικρὸν ἂν εἴποι, καὶ τοῦ ὄντος οὐκ
 25 ἀφικνούμενος. Βοηθεῖτε οὖν κοινῇ πάντες οἷς τὰ περὶ ἡμῶν μέλει
 καὶ ἔτι τὸ κατ' ἡμᾶς εὐθυμεῖν, καὶ λόγοις ἀνακτᾶσθε ἡμᾶς καὶ συνε-
 πάμυνε· κοινῶς γὰρ ὑμῶν καὶ ἐν ταύτῳ τῇ ἱερᾷ προσφθέγγομαι συν-
 τροφίᾳ καὶ ἀδελφότητι, μὴ διστώς τοὺς ἠνωμένους κατὰ ψυχὴν,

κς' Περιλαμβάνεται ἐν φ. 74α—75α τοῦ Βιενναίου κώδικος
 Phil. gr. 342.

10. ξυναυλίας 12. Οὐχ' 24. ὄντως 27. προσφθέγομαι

μὴ δὲ κατακερματίζον τοὺς ὅλους ὄντας παρ' ἑκάστῳ ὑμῶν, ἵνα καὶ
 κοινῆς ἀπολαύσω καὶ πολλαπλῆς τῆς ἀντὶ μιᾶς ταύτης καὶ ἀγροικι-
 κῆς προσορήσεως, ἴην, εἰ τοῖς ἐντέχνοις ὑμῶν βασανίσετε νόμοις, οἶδα
 ὡς οὐδὲ ἢ περὶ ἡμῶν ἀρκέσει διάθεσις ὑμῶν εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτῆς
 b δυσώπειαν.

κς'.

Τοῦ αὐτοῦ

Οἱ μὲν ἀγαθοὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοὺς μισοῦντας φιλοῦσι, τοῦτο
 παρὰ τῆς ἐντολῆς κελευόμενοι, οἱ δὲ γε φαῦλοι καὶ κατ' ὑμᾶς καὶ
 τοὺς ὀρθῶς φιλοῦντας ἐκ ψυχῆς ἀποστρέφονται καὶ σχήματι μὲν
 προσποιοῦνται φιλεῖν, ἔργῳ δὲ πόρρω τῆς τοιαύτης εἰσὶ διαθέσεως.
 10 Καὶ λέγουσι μὲν χρηστὰ καὶ κολακεύειν ἐπιχειροῦσι καὶ ὑπεραπο-
 θνήσκουσι τῶν φίλων διαβεβαιοῦνται πολλάκις, πρᾶττουσι δὲ οὐδὲν
 ὄν προσήκει τοὺς ὀρθῶς φιλοῦντας ἀεὶ διαπράττεσθαι· ἴδοις δ' ἂν
 αὐτούς, εἴ ποτέ τι συμβῆ λυπηρόν, ἔξωθεν μὲν λυπεῖσθαι προσποιου-
 μένους, ἔσωθεν δὲ χαίροντας καὶ ἐφηδομένους καὶ πλείους καὶ χείρους
 15 τῶν ἐπενεχθεισῶν αὐτοῖς θλίψεων ἐπαρωμένους προσεπελθεῖν, εἰ δὲ
 καὶ τι τῶν ἀπορρήτων τούτοις θαρρήσαι τολμήσαιεν, τοῦτο δὴ τὸ τῆς
 παροιμίας ἐν τριόδοις ἀκούσαις ἂν αὐτὸ κηρυττόμενον. Ἐχρῆν οὖν τὸ
 τοῦ Προμηθέως ἐκεῖνο ἐν τοῖς ἀνθρώποις γενέσθαι, ἵν' ἐν τοῖς
 στήθεσι φύρας ἐκέκτηντο. Οὐ γὰρ ἂν τις οὕτως ἀπροόπτως πρὸς
 20 τοὺς φίλους τὴν φιλίαν ἐσπένδετο, ἀλλ' ἀναπετάσας τὰς πύλας καὶ
 τὰ τούτων βουλευμάτα ἀκριβῶς θεασάμενος, εἰ μὲν ὀρθὰ καὶ πιστὰ
 ταῦτα εἴωρα, δεξιᾶς ἂν ἐδίδου καὶ ἀλῶν ἐκοινώνει καὶ φίλους ἔκτοτε
 καὶ ἐνόμιζε καὶ ὠνόμαζεν, εἰ δὲ γε φαῦλα καὶ ἄπιστα, ὡς περὶ καὶ τὰ
 ὑμέτερα, ἐμίσει τε πάντως καὶ ἀπεστρέφετο. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο οὐκ ἔστιν
 25 οὐδέ τι τῶν ψυχῆς ἀπορρήτων ἀκριβῶς τις μαθεῖν ἐξεπίσταται, τί γε
 ὅλως καὶ διαπράξαιτο ἀπροόπτως ὡς περὶ οἱ πλείοντες ταῖς ὑφάλοις
 προσεπιπίπτων, ὅπερ δὴ κάμοι νῦν συμβέβηκεν ἐκ τοῦ τῆς ψυχῆς
 ἀδόλου καὶ καθαροῦ ταῖς τῶν δοκούντων φίλων ὑφάλοις προσε-

3. βασανίσητε.

κς'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 75α—76β τοῦ Βιενναίου κώδικος
 Phil. gr. 342.

22. δεξιᾶς

κρουσάτι; Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ μάλιστα τῶν ὄντων ἀπίντων το κάλλιστον
 φιλίαν ἐνόμιζον καὶ ἐδόκουν ἐκεῖνό μοι. τὸ τοῦ λόγου, συμβήσεσθαι
 ἑκατὸν μὲν χεῖρας κερτῆσαι, ἑκατὸν δὲ πόδας καὶ τοσαύτας γε ἀκοῖας
 καὶ ὀφθαλμοὺς τοσοῦτους ὅσοι καὶ τῶν φιλοῦντων εἰσίν. Ἄλλ' εἰς
 5 τῶναντίον συμβάν μοι τὸ πρῶγμα ὄρω, ὃν γὰρ εἶχον ἐστέρημαι, τοῖ-
 τοις ἑμαυτὸν καταπιστεύσας ὁ δυστυχής. Ἴί ἄν τις πρῶτον, τί δ' ὕστε-
 ρον ἀπακλαύσαιο, τὰς φειδεῖς τούτων καὶ ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις ἢ
 τὰς συνθήκας, ἵς καὶ παρέβησαν, τὴν ἀπιστον αὐτῶν καρδίαν καὶ
 ἀσπονδον ἢ τὴν ἀναιδῆ γνώμην καὶ ἀνεπαίσχυντον. Εἶπατε δὴ μοι
 10 πρὸς τῆς Τριάδος αὐτῆς' πρὸς ὑμᾶς γὰρ ὁ λόγος τοὺς ὑποκρινομένους
 φιλεῖν τί παρ' ἡμῶν παθόντες κακὸν ἢ τί πονηρὸν δόλους καθ' ἡμῶν
 μελετᾶτε καὶ ῥάπτετε, καὶ ἀντὶ φίλων γίνεσθε συκοφάνται, ἀντὶ δὲ
 συμμάχων ἐχθροὶ καὶ πολέμοι; Ἴί ἔδει με τῶν ἀγαθῶν ὑμῖν ποιῆ-
 σαι καὶ οὐκ ἐποίησα; ποῖον εὐεργεσίαν παρέλιπον; τίνα τῶν πώποτε
 15 ἐπὶ φιλίᾳ βεβημένων οὐκ ὑπερέβην ἐν τῷ φιλεῖν; ποῖον Ὀρέστην,
 ποῖον Πυλάδην οὐκ ἱμμησάμην; Οὐχὶ τῶν ἀπάντων ἐσπούδασα
 πρὸς ὑμᾶς φανῆναι χρηστότερος; οὐχὶ ταῖς δωρεαῖς ὑπερβαλεῖν; οὐχὶ
 ταῖς φιλοτιμίαις ὑπερνεκῆσαι; Ἄντι τίνας μοι ταῦτα ἀνταποδίδετε;
 τί μικρὸν ἢ μέγα ἔχοντες ἐγκαλεῖν, τῆς πρὸς με ἀγάπης ἐξέστητε;
 20 Ἴί τόξα κατ' ἐμοῦ τείνειν ἐπιχειρεῖτε, τί βέλη ῥίπτετε, τί τὸν ἀδόλως
 καὶ καθαρῶς φιλοῦντα τιτρώσκετε; Ἀελήθατε ἑαυτοὺς τιτρώσκον-
 τες, οὐκ ἐμέ. Εἰ μὲν οὖν ὀρθῶς ἀγὶ πᾶν προηρεῖσθε, καλῶς τὴν ἀρ-
 χὴν τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας ἐσπένδεσθε' ἐπεὶ δὲ δολερῶς καὶ πανούρ-
 γως, τί καὶ τὸ χρηστὸν ὄνομα τὸ τῆς φιλίας ἀισχροῖς ἔργοις κατεμο-
 25 λύνετε καὶ παγῖδα τοῖς ἡμετέροις ποσὶν ὑπεκρύψατε καὶ τὰς τριβό-
 λους ῥόδοις ἐπεκαλύψατε, ἵνα ἀπατηθέντες τοὺς πόδας αἰμάξωμεν;
 Ἐχθρὸν μὲν ὁμοίως τῷ Ἄδῃ πρὸ ἡμῶν Ὀμηρος τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον
 σοφῶς ἀπεφήνατο ὅστις ἄλλα μὲν κρύπτει ἐν ταῖς φρεσίν, ἄλλα δὲ
 λέγει. Ἐγὼ δέ, εἰ καὶ τι τοῦ Ἄδου ἐστὶν μισητότερον, τούτω ἄν τὸν
 30 τοιοῦτον ἀληθῶς παραβάλλοιμι, ὅτι πονηρὰ μὲν κατὰ τοῦ φιλοῦντος
 διανοεῖται, πονηρὰ δὲ κατ' αὐτοῦ μελετᾷ, καὶ ὃν ἔδει καὶ τῆς ψυχῆς
 αὐτῆς πλέον φιλεῖν, τοῦτον ἐν ἀνάγκαις καθυποβάλλων οὐκ ἐπιστρέ-
 φεται. Ἄλλ' εἶη μὲν μοι βοήθεια ἐξ ἀγίου καὶ συνεργία παρὰ θεοῦ,
 ὅτι ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην καὶ ὡς πρόβατον ἐν μέσῳ λύκων συνα-

νεστράρην καὶ ἐρύλαξα τὰς ὁδοὺς Κυρίου, ἀδόλως ὑμῖς ὡς φίλους
 φίλων. Αὐτοὶ δὲ ἄξιους τῶν ὑμετέρων ἔργων τρυγήσετε τοὺς καρ-
 ποὺς, καὶ ἀποδοθεῖη ὑμῖν ὡς πονηροῖς ἑπταπλασίονα τὰ κακὰ εἰς τὸν
 κόλπον ὑμῶν ἀνθ' ὧν κατεδιώξατε ἀνθρώπον κατανενηγμένον καρ-
 5 δὲ τοῦ θανατῶσαι.

η'.

Τοῦ αὐτοῦ.

Ἐβουλόμην, κερὶέ μου ἠγαπήμένε, μέχει παντὸς τῆ ἀδικεῖσθαι
 φιλοσοφεῖν καὶ ἀποστεροῦμενος καυτερεῖν. Ἐπεὶ δὲ οὐπω τελείως
 ἠδυνήθην διὰ φιλοσοφίας ὑπεράνω τῶν τῆς ὕλης γενέσθαι παιθῶν,
 δάκνομαι καὶ ἀλγῶ τυραννόμενος. Διὰ τοῦτο ἠθέλησα ὑπομνησαί
 10 σε, ὅτι, εἰ οἱ φίλοι οὕτως ἐπιηρεάζονται παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἡμῶν,
 οἱ μὴ φίλοι πῶς; Καὶ τῇ πρὸ ταύτης γὰρ ἑβδομαδί τοῦ ἡδατοκρά-
 τορος ἐπ' ἴσης ἴδωρ λαβεῖν ἐπιτρέψαντος ἀμφοτέροις, κατεδινα-
 στεύθημεν ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχῶν ἀνθρώπων ἡμῶν, τὸ πᾶν λαβόντων
 αὐτῶν, καὶ τοῦ παντὸς ἡμεῖς ἐστερήθημεν διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ὄνιον
 15 αἵματος ὕδωρ λαβεῖν. καὶ νῦν δὲ, ὁμοίως καὶ πάλιν ἐπ' ἴσης ὀρι-
 σθέντες ἀπὸ τοῦ κοινῶς ἐπὶ πονηροῦς καὶ ἀγαθοῦς ὑσιέντος λαβεῖν,
 ἐξώσθημεν καὶ ἀπερρίφθημεν καὶ ἄνυδροι διατελέσαι κατεδικάσθη-
 μεν. Ταῦτα, εἰ καὶ μικροψυχίας δόξει τισίν, ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ οὐκ
 ἀναισθητῶς ὑπενεγκεῖν ἠδυνήθημεν ὑπομνησαί σε διεγνώσκαιεν.

κθ'.

Ἄλλη

20 Πολλή σοι χάρις, ἀδελφὲ παθεινότητα, τὴν ἐκ διαστήματος ἡμε-
 ρῶν οὐ πᾶνυ συχνῶν ἀλλήλων ἔνωσιν ἐκζητοῦντι καὶ ἔχειν τινὰ
 ταύτην ὄνησιν μαρτυροῦντι· οὐ γὰρ ἀπιστῶ λέγοντι, ὡς καὶ αὐτὸς

κη'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 77α -β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil.
 gr. 342.

6. τό 8. ὑπὲρ ἄνω 16. ὑσιέντες

κθ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 77β—78β τοῦ Βιενναίου κώδικος
 Phil. gr. 342.

ἀξιοῖς. Εἰ καὶ ταῦτα λέγεις σὺ ὁ ἐν τῷ προναεῖω τῆς σοφίας ἔτι
 ἐνδιατώμενος καὶ τοσοῦτοις φιλίας καὶ σοφίας περιαντλούμενος πο-
 ταμοῖς, τί οἶει πάσχειν ἐμὲ τὸν ἐπὶ τῆς ἐσχατίας ταύτης ἐν τοσοῦτῳ
 ἀμφοτέρων ἀντιπῶ οἶον ἀμυδρῶν τινὰ θρυαλλίδα ἐκλείπουσαν
 5 καὶ ὡςπερ σπέρμα πυρὸς ὑπὸ συχνῇ σποδῶ καλυπτόμενον κατὰ μι-
 κρὸν ἐκλιμπάνοντα καὶ πρὸς ταύτην συναλλοιούμενον; Εἰ γὰρ καὶ
 τὰ τῶν ὑδάτων μὴ ἀπορρέοντα ἐν αὐτῷ τῷ περικαθῆσθαι καὶ συνέ-
 χεσθαι ἀποσπῆται καὶ τὰ μὴ πτέγοντα τῶν αἰγείων ἦν μὴ καὶ τὸ
 ἐπιρρέον ἔχη, αἰεὶ κενὰ παντελῶς ἐπιλείπεται τί γὰρ παθεῖν ἐμὲ τὸν
 10 μῆτε ἐπιρροὴν δεχομένον λόγιον σοφῶν, μῆτε, εἴ τις καὶ μικρὰ λι-
 βὰς προσάπελλοιτο, διέξοδον δοῦναι ταύτην δυνάμενον. οὐκ οὔσης
 γῆς εἰς ἀρδείαν ἐπιτηδεῖον, ἀλλὰ πάσης λιθώδους καὶ ἀντιτύπου καὶ
 ἀνεπιδέκτου λόγιον ἐπιρροῆς; "Ὅμως εἶθε ταῦτα ἐλύπει μόνον καὶ
 μὴ ἄλλοθεν κωταγίδες καὶ ζάλαι ἐπηγείροντο, ἅς τις κοιμίσει, εἴ ἐπὶ
 15 πλέον ὑπνώσει Χριστός; Ἄλλ' εἰ οἱ φιλοῦντες ταῖς εὐχαῖς ἐπαμύ-
 νειν μὴ κατοκνήσετε, ἴσως οὐ πάντῃ ἐγκαταλελειμμένος ὑπὸ θεοῦ
 εὐρεθῶ. Ἦκουσα δέ τι καὶ σὲ παραπολαῦσαι τῶν τοῦ καιροῦ, ἀλλ'
 οἰόμενος τῇ ἀκριβείᾳ σε χρήσασθαι Κάτωνος. Τὴν δὲ περὶ τὸν πλοῦν
 δυστυχίαν φυγεῖν ἐπὶ χρηστοτέρῳ ἐλπίδος εἰμί, εἰδὼς ὡς ἀποφρά-
 20 ξει ταῦτα τῶν ἀναισχύντων τὰ στόματα.

λ'.

Ἄλλη.

Τὰ ἐξ ὁποῦ στύρακος εὐώδη σύμβολα τῆς μυριπνόου ἐδεξάμην
 ἀγάπης σου, καὶ ἔκρινα, ὅτι με τῇ κατ' αἴσθησιν ταύτῃ ζωῇ προσκεῖ-
 σθαι οἰόμενος διὰ τοῦτο ταύτην μόνην τοῖς δώροις κατευωδίασας,
 μὴ προσθεῖς καὶ τὰ γεννήματα τῆς ψυχῆς, διὰ λόγων ἀπαγγελλό-
 25 μενα, ἀφ' ὧν ἂν εἰστίσασας καὶ τὸν νοῦν, οἷς ἐβουλόμην μάλιστα ἢ
 τούτοις ἡδεσθαι με ὑπολαμβάνειν σε. Ἄλλ' εἰ καὶ σὺ ἡμίτομον τὴν
 ἀγάπην ἐξέφηνας, ἀλλ' ἐγὼ φαῦλος μὲν καὶ πτωχικός· τί γὰρ πάθω;
 οὐκ ἔχω οὔτε δῶρα τῇ ἐμῇ προαιρέσει συμβαίνοντα, οἷτε λόγους

4. τῶν διαγραπτέων 17. δὲ τί

λ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 78β—79α τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil.
gr. 342.

σοφίας εὐωδιίζοντας ἄνθεσιν· ἀλλ' ὅμως δι' ἀμφοτέρων ἐμφανίζω
 μου τὸ φιλότιμον. ἐλαίῳ μὲν ἢ ὡς ἀθλητὴν ἀλείφω θεοῦ ἢ ὡς ἂν
 εἴη πεφωτισμένα τὰ τῆς πνευματικῆς ἀγάπης ὑμῶν διαβήματα, βρα-
 χέσι δὲ ὁσπρίοις τὸ ὀλιγοδεὲς ὑμῶν καὶ περὶ τὴν δίαιταν λιτὸν καὶ
 5 καθάριον δεξιούμενος, οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ λόγοις φιλοφρονούμε-
 νος, ἀμόρφους μὲν καὶ ὑπῶσι, πλήν οἴους ἢ ἀγροικία γεννᾷ, οἷς ὡς
 ἀγάπης ἐμπύρευμα καὶ ὡς εἰκόνα φιλίας ἀποδημούσης σοι τῷ καλῷ
 τῶν καλῶν εἰκονογράφῳ ἀποσταλέντας ἀπόδεξαι, τὸ φιλοῦν τῆς ψι-
 χῆς ἐμφανὲς καθιστῶντάς σοι.

λα'.

Ἄλλη.

10 Οἱ μὲν κηροί, χρυσοῦ στίλβοντες καὶ χρωμάτων ἀντιοῦντες βα-
 φαῖς, σύμβολόν μοι δοκοῦσι φιλίας λαμπρόν· ἢ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον χρό-
 νον σιγή, λήθης καὶ ἀφιλίας τυγχάνουσα γνώρισμα οὐ τοῦτο μοι δι-
 δωσιν ἐννοεῖν. Πλήν ἐπεὶ σε μιμούμενος ὑπὸ μέμψιν τίθεμαι καὶ τῷ
 μὴ γράφειν κατηγοροῦμαι, ἰδοὺ διὰ τῆς μικρᾶς ταύτης φωνῆς λύω
 15 τὴν σιωπὴν, ἣν οὐ το [μὴ] φιλεῖν οὐδὲ τὸ λήθην ἐνεποιεῖ λαβεῖν,
 ἀλλὰ τὸ λυπεῖσθαι μᾶλλον ἐν τῷ μὴ τοὺς φίλους μου πάσχειν δοκεῖν
 καὶ παραμυθεῖσθαι σπουδάζειν ἐν τοῖς γράμμασιν.

λβ'.

Ἄλλη.

Τὴν τῆς μετὰ ταῦτα σιγῆς, ὡς ἔοικεν, ἀδελφέ, ἀπολογία πρῶ-
 κωνομῶν, ἣν ἐμελλες πρὸς ἡμᾶς ὑπέλθειν, τὸν σχολαστὴν ἐφαίνου
 20 βίον ἐξαφνούμενος πρότερον καὶ δεῖξαι ἐσπούδαζες οἷαις ἀσχολίαις
 ἐπληρώθη σου ἡ ζωὴ. Ἄλλ' ἐγὼ οὔτε τότε τῷ μὴ σχολάζειν σε σο-
 φίᾳ καὶ λόγοις καὶ ἀρετῇ συνεθέμην, οἷτε νῦν ἐπαινώ σιγῶντα.
 Πότε γὰρ ἔσται σοι καιρὸς ἐπιτηδειότερος εἰς τὸ διὰ λόγων παρη-

λα'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 79α—β τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil.
gr. 342.

11. φιλίας 15. τῷ φιλεῖν τῷ 17. τῷ

λβ'. Περιλαμβάνεται ἐν φ. 79β—80α τοῦ Βιενναίου κώδικος
Phil. gr. 342.

γορεῖν: Οὐκ ἐν θλίψεσι τὰ ἡμῶν: Οὐδὲ πανταχόθεν ἐπηρεαζόμεθα:
 Οὐδὲ φιλανθρώπων δόγματι τοῦ ὑπὲρ ἑαυτῶν τι ὄλως εἰπεῖν ἐκωλύ-
 θημεν: Οὐκ ἴσα τοῖς ἐπ' αὐτοφώρῳ ληφθεῖσιν ἐν παρανόμοις ἀπόν-
 5 τες κατεδικάσθημεν: Τῆς οἶν δι' ἔργων ἀπούσης φιλίας παρὰ τῶν
 φίλων μου, ἵνα τί καὶ διὰ λόγων παραμυθία ἀπολιμπάνεται: Ὅμως
 ἡμεῖς ὑπὸ τοῦ πλούτου τῆς σοφίας καὶ τῆς φιλίας τρυφῶντες τῶν
 οὐχ ὀφωμένων ἐπιλανθάνεσθε. Ἡμεῖς δέ, οἷους εὐρεῖν ἑτέρους οὐκ
 ἔχοντες, ἀναγκαίως αἰεὶ καὶ ἐπὶ τῆς διανοίας περιφέρομεν καὶ πρὸς
 τὴν ἀνάμνησιν ἡμῶν ἐκκαλούμεθα καὶ τὰς φιλικὰς προσφωνήσεις
 10 ὡς ὀφειλὰς εἰσπᾶττόμεθα. Τοίνυν, εἰ μὲν δυνατόν, καὶ μνήμη τι-
 μᾶτε καὶ γράμμασιν· εἰ δ' ἑκάτερα ποιεῖν οὐ σχολή, καὶ τῆς μνήμης
 καὶ τῆς εὐχῆς μὴ ἐκβάλλητε.

(Ἔπεται συνέχεια)

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

Μεταξὺ τῶν μὴ καταγεγραμμένων ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ
 Χαριτάκη καταλοίων τοῦ Λάμπρου εἰρέθησαν καὶ τὸ ἀντι-
 γραφα τῶν ἀκολουθίων ἐπιγραφῶν.

1. Ἡ παρούσα οἰκοδομὴ γέγο-
 νε διὰ δαπάνης καὶ συνδρο-
 μῆς τοῦ φιλοχρίστου ρουφετίου.
 κ.τ.λ.

Πρόκειται περὶ τῆς γνωστῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Δαρνίου
 τῆς πολλὰκις δημοσιευθείσης (πρὸς Γρ. Καμπούρογλου
 Ἱστορ. τῶν Ἀθηναίων II σ. 248).

2. Ἀνακαινίσθη τὸ παρὸν δι' ἐξώ-
 δου καὶ φροντισεὶς Δαμασ-
 σκουνοῦ ἱερομονάχου καὶ ἡγου-
 μένου.

3. Ζώπυρα
 Φιλοφάνου
 Χύτεια

Ἐπιγραφή τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Νεράντζη.

4 Δύο ἐπιγραφαὶ τοῦ ναϊδρίου τῆς Μουσταπιδάνας, αἱ
 δημοσιευθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Γρ. Καμπούρογλου (πρὸς Μελέται
 καὶ Ἐρευναὶ II τὰ Ἀττικὰ σ. 160 καὶ Ἱστορίαν τῶν Ἀθη-
 ναίων II σ. 255).

5. . . . ὡς οὗτος ἄρηνον ἔργον ἀνύστας
 τῆσιν ἀμύνεσον
 τοῦτο Λέων (i)

Ἐπιγραφή ἐν τῷ ναϊδρίῳ τοῦ ἁγίου Νικολάου Ναιστίων
 (Ἐλαιῶνος).

6. Ἐπιγραφή ἐβοακικὴ ἀνωθεν τῆς θύρας τοῦ νεκροτα-
 φείου στάλεισα ὑπὸ Ν. Γιαννοπούλου.

Ἐδημοσιεύθη μετὰ πανεμοιοτύπου ὑπὸ Ν. Γιαννοπούλου
 ἐν Δελτικῇ Ἱστορ. καὶ ἔθν. ἐταιρείᾳ VII σ. 153.

7. «Τὰ παρόντα ὑπάρχουσι γεγραμμένα ἐπάνω τῆς θύ-
 ρας τοῦ ναοῦ.

Χρῆ γινώσκειν ὅτι ὁ ναός οὗτος κατελύθη ἀπό σεισμῶν παντελῶς ἕως θειελίου εἰς τὴν διακρατησιν καὶ ἐν ἡμέραις αὐθεντεύοντος πάσης χώρας Ἀλβάνου. τοῦ πανυψηλοτάτου πρώτου Κάρλα Θεώπια, ἀνεψιοῦ δὲ καὶ ἐξ αἵματος βηγῶς τῆς Φραγγίας, αὐτὸς ἀνωκοδόμησε τὸν πάνσεπτον ναὸν τοῦ τῶν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βλαδιμήρου, τοῦ θαυματουργοῦ, καὶ ἀνήγειρεν αὐτὸν ἐκ δάθρων μεχρι τέλους ἐκ πίστεως καὶ ζεούσης καρδίας. Ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἕως οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ, ἔτη ἀπὸ ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου εἰσὶν τωπιρ αὐθεντεύοντος δε ἕως τότε κθ' ἔτους Ἰνδικτιῶνος Ἰλίου κύκλ. α. Σελήνης κύκλ. ιθ' ἐκτίσθη ὁ ναός ὡρας, ιθ' μεγιστος τὸ ὕψος. Ἀπαρλλάκτως εἰσὶν οὕτω γεγραμμένα.

Ἀντεγράφη ἐκ τῆς φυλλάδας τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βλαδιμήρου σ. 13 ἐν Βενετία 1878.

8. Ἐπιγραφή ἀρχαίκα γεγραμμένη δι' ἐλληνικῶν γραμμάτων. Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀπέστειλεν ὁ Χρ. Πισσας τῷ Σπ. Λάμπρω κατὰ τὸ 1893 μετὰ τῆς ἀκολουθοῦ ἐπιστολῆς.

« Ἀθήνα: 19 Μαρτίου 1893

Φίλε κ. Λάμπρε

Τὸ ἱστορικὸν τῆς δοθείσης ὑμῖν ἐπιγραφῆς ἔχει ὡς ἑξῆς. Πρὸ 15 περὶπου ἐτῶν ὅτε διέμενα ἐν Γαιουίδι τῆς Περσίας φίλος μου Πέρσης μοι παρέδωκε τὴν ἐν λόγῳ ἐπιγραφὴν εἰπὼν με ὅτι κατὰ τὴν Ἐκ Μέκκας ἐπιστροφὴν του ἐπεσκεύθη τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὰ περίξ τῶν ὁποίων ὑπάρχει τάφος τοῦ Ἀδραμ (= Ἰβραημιούτινος τὴν ἐπιγραφὴν ἀντέγραψε φρονῶν δὲ ὅτι ἡ γραφὴ ἦτο ἐλληνική, μοι τὴν ἔδωκεν πρὸς ἐξηγήσιν.

Δεχθῆτε παρακαλῶ τὰς φιλικὰς μου προσήσεις

Ὅπως ἰδικὸς σας

Χρ. Πισσας »

9. Ἐπιγραφή τοῦ ἐν Λέσνοβο τῆς Σερβίας μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Μιχαήλ ἀντιγραφεῖσα καὶ σταλεῖσα εἰς τὸν Λάμπρον μετὰ τῆς ἀκολουθοῦ παρατηρήσεως τοῦ ἀντιγραφέως.

« Ἡ ἐπιγραφή αὕτη εὐρίσκειται γεγραμμένη ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ Μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Μιχαήλ, τοῦ λεγομένου σλαβιστι (ΛΕСНОВО) Λέσνοβο. Τὸ Μοναστήριον τοῦτο κεῖται ἐν τῇ

ἄνω Μακεδονίᾳ δύο ὡρας ἀπέχον τῆς Βουλγαρικῆς πολεως Κράτοβα, δεκα δὲ ὡρας μακρὰν τῆς πόλεως Στόβων.

Ὁ ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐπιγραφῇ ἀναφερόμενος Ἰωάννης Λύβαρις ἦτο δεσπότης τῆς ἀνω Μακεδονίας ἔχων τὴν ἑδραν του εἰς Στόβωνες, εἶχε δὲ προχειρισθῆ τοιοῦτος ὑπὸ Στεφάνου Duschan βασιλέως τῆς Σερβίας διὰ τὰς μεγάλας αὐτοῦ ἐκδουλεύσεις πρὸς τὸν Βασιλέα Στέφανον.

Ἡ ἀντιγραφεῖσα ἐπιγραφή εἶνε ἡ ἀκόλουθος

Ἀνηγέρθη ἐκ δάθρων καὶ ἀνιστορήθη ὁ θεῖος καὶ παν(σε)π(τι)ος ναός τοῦ ταξιάρχου Μιχαήλ διεξόδου τοῦ πανευτυχιστάτου δεσπότη Ἰωάννου τοῦ Λύβερι καὶ τῆς πανευτυχιστάτης βασιλείσης Μαρι(ας) τῆς Λυβερισης καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν Κραίκου καὶ) Δαμιανοῦ ἐπὶ τῆς βασιλει(α) Στεφάνου καὶ) Ἐλένης καὶ) τοῦ υἱοῦ αὐτῶν Κράλη τοῦ Οὔρσοι. Μηνὶ Αὐγούστου ρωνζ' ἰνδ. Β'.

Ἡ ἀνωτέρῳ ἐπιγραφῇ ἔχει δημοσιευθῆ ἐν Σερβία πρὸς Millet Ecole grecque Paris 1916 σ. 12 σημ. 9.

10. Ἐπιγραφή λανινική ἀντιγεγραμμένη ἐπὶ φύλλου διαφανοῦς χάρτου λιαν κατεστραμμένου ὥστε ἡ ἀνάγνωσις νὰ ἦνε ἀδύνατος.

11. Ἐκτυπον τμήματος ἀρχαίας ἐπιγραφῆς.

12. Ἐκτυπα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν τῆς Ἀρτης τάφου σταλέντα τῷ Λάμπρῳ ὑπὸ τοῦ Δ. Γ. Σερβετᾶ μετὰ τῆς ἀκολουθοῦ ἐπιστολῆς.

« Ἐν Ἀρτῇ τῇ 6 7]δρίου 1905.

Σεῖσατε μοι προστάτα

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 582 ταχυδρομικοῦ δέματος ἀποστέλλω ὑμῖν εἰς Κηφισίαν τὰ πέντε τεμάχια ἐπιγραφῶν τοῦ ἐν δεξιᾷ εἰσιόντι εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν τάφου ἐν ἐκτύπῳ ἀκριβεῖ, ὡς εἰσι τοποθετημένα ἐπ' αὐτοῦ κα' τοι ἀτάκτως καὶ ἀναμόστως ἔχουσι τοποθετηθῆ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἐπισκόπου Πρεβέζης Κασμᾶ ἀνασκάψαντος τὸν τάφον καὶ ἀναδιφήσαντος αὐτόν, ἐν ἔτος πρὸ τοῦ πολέμου, ὡς ὁ ἐν τῇ Μονῇ διαμένων μοναχὸς ἐγκώρισέ μοι. Πλὴν τοῦ μεγάλου ἐκτύπου ἐπισυνῆψα

καὶ δεύτερον ἔκτυπον τῶν ὑπ' ἀριθ. 2, 3 καὶ 5 τεμαχίων, τῶν λοιπῶν 1 καὶ 4 ἀκτυχόντων, ἀλλὰ τὸ εὐχάριστον εἶναι ὅτι ἐν τῷ μεγάλῳ ἐκτύπῳ τὰ ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 4 τεμάχια ἐπέτυχον καλῶς. Κατ' ἐντολὴν ὑμῶν ἀντέγραψα τὰ τεμοχια ἐπὶ τοποῦ ἐν σμικροτέρῳ κλίμακι καὶ χωρὶς καὶ ὅλα ὁμοῦ, ἅπερ συναποστέλλω ὑμῖν. Γνωρίζω δὲ ὑμῖν εὐσεβάστως ὅτι ἐκράτησα καὶ τῆς τοῦ ἀριστεροῦ τάφου ἐπιγραφῆς, ἀλλὰ τὸ ἐκτυπὸν ἔδεν ἐπέτυχε καλῶς, ἅπερ ἐὰν θέλετε δύναμαι γὰ ἀποστέλλω.

Δ Γ. Σερβετᾶς

Ἦσ. Ἦν τῷ ἀντιγράφῳ, ἔπου ὀλέπετε στίγματα, ταῦτα σημαίνουσιν ἐφθαρμένα καὶ μὴ διακρινόμενα, διότι εἰς τὰ ἄκρα τῶν τεμαχίων πολλὰ γράμματα εἶνε ὀσαφῆ, ἀντεγράφησαν δὲ ὡς οἱ ἐκρίνοντο».

Αἱ ἐπιγραφαὶ τῆς Ἀρτῆς ἔχουσι μελετηθῆ ὑπὸ τοῦ κ. Ὁρλάνδου, ὅστις ἐξετάσας τὰ ἀνωτέρω ἐκτυπα ἀπεφάνθη ὅτι ταῦτα εἶνε ἄτελῆ, ὡς μὴ περιέχοντα μέρος τῆς ἐπιγραφῆς. Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ τάφου τοῦ ναοῦ τῶν Βλαχερνῶν θέλει δημοσιευθῆ προσεχῶς ὑπὸ τοῦ κ. Ὁρλάνδου ἐν σχετικῇ αὐτοῦ μελετῇ.

ΤΟ ὙΠ' ΑΡΙΘ. Ο' ΚΑΤΑΛΟΙΠΟΝ

Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν (Ο') κατάλοιπον ἀποτελεῖται ἐκ δύο φακέλλων καὶ δύο εἴρετηρίων. Τῶν φακέλλων ὁ μὲν πρῶτος φέρει ἐπιγραφὴν παλαιογραφικῆν, ὁ δὲ δεύτερος χρονολογικῆν. (Ο) πρῶτος ἀποτελεῖται α) ἐξ ἑνδεκα ἐντύπων πινακίων χρησίμων διὰ τὰς παραδόσεις τοῦ Λάμπρου β) ἐκ πέντε τετραδίων φερόντων ἀρίθμησιν I, II, III, VII, IX, καὶ περιεχόντων τὰς παραδόσεις τοῦ Λάμπρου περὶ ἑλληνικῆς γραφογνωσίας δηλαδὴ παλαιογραφίας. Ἡ πρώτη παράδοσις ἐγένετο, ὡς ἐν τῷ προειρηθένῳ ἀναμνησκόμεν, τῇ 18 Ὀκτωβρίου τοῦ 1878, ἡ δὲ τελευταία, ἡ περιοχομένη ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν IX τετραδίῳ, τῇ 15 Νοεμβρίου τοῦ 1878. Ἐκ τῆς ἀρίθμησεως τῶν τετραδίων καὶ τῶν χρονολογιῶν τῶν παραδόσεων γίνεται δῆλον ὅτι δὲν σώζονται πάντα τὰ τετράδια, τὰ περιέχοντα τὰς παραδόσεις τοῦ Λάμπρου, ὀφθαλμοφανῶς λείπει τὸ 4, 5, 6 καὶ 8 πιθανῶς δὲ καὶ τινὰ μετὰ τὸ ἑνάτον γ) ἐκ δώδεκα φύλλων χάρτου περιεχόντων διαφορὰς σημειώσεις καὶ παραπομπάς. Μεταξὺ τῶν σημειώσεων τούτων καὶ αἱ ἀκόλουθοι δύο ἄξιαι δημοσιεύσεως.

I

Τοιοῦτον δὲ κηροχύτων πινακίδιον, οἷον ἐν ἤθελε νᾶναλύσῃ ὁ Στρεψιάδης διὰ τοῦ φακοῦ τῶν φαρμακοπολιῶν περισώθησάν τινα καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐν τῷ βρετανικῷ μουσεῖῳ καὶ ἐν τῷ ἐν Παρισίοις μουσεῖῳ τοῦ Louvre. Εὑρίσκονται δὲ καὶ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐν ἰδιωτικῇ συλλογῇ ὁ τοιαῦτα ἐκ τῶν χρόνων τῶν Πτολεμαίων. Ταῦτα εἶνε λίβιν περίεργα. Εὑρίσκονται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ D. Abbott, περιχοῦσι ἀρχαιότητος αἰγυπτιακῆς, ἃς συνέλεξεν αὐτὸς διαμμένων ὡς Ιατρὸς ἐν Αἰγύπτῳ. Περὶ τούτων ἔγραψεν ἐν Ἀμερικῇ ὁ Dr. Felton, ἐν δὲ Γερμανίᾳ τῷ 1860 ἐν τῷ ἑθνικῷ Μουσείῳ ὁ Welcker, ὑπὸ τὸν τίτλον Ein neues Fragment von Menander. Εἶνε δὲ ταῦτα πινακίδια ξυλίνα, τὰ πλεῖστα ἔχοντα μῆκος μόνον ἢ δακτύλιον καὶ πλάτος 4, ἔχουσι δὲ λεπτὸν ἐπίβλημα κηροῦ ὃ κηρὸς ἔγινε σκληρότατος καὶ μέλας ὡσεὶ σίδηρος. Εἰς ὅλα εἶνε γεγραμμένα τὰ αὐτὰ

ΝΕΟΣ ἙΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ ΤΟΜΟΣ ΙΘ'

πραγματα. Ἐν δε πινυκίδιον ἔχει καλλιτέραν γραφήν τῶν ἄλλων ὥστε ὁρθῆ φαινεται ἡ εἰκασία τοῦ Dr Felton ὅτι τούτο εἶνε τὸ πρωτότυπον τοῦ διδασκάλου. Ἡ γραφή ὁμοία πρὸς τὴν τῶν λόγων τοῦ Υπερείδου, ἄνευ τόνων, οἷτινες εἰσῆχθησαν μεν εἰς τὴν ἑλλ. γραφήν ὑπὸ τοῦ γραμματικοῦ Ἀριστοφάνους, ἀλλὰ δὲν ἔγεινε ὁμέσως χρῆσις αὐτῶν ἐν ταῖς γραμματικαῖς ἀσκήσεσιν. Περιέχονται δὲ τρεῖς στίχοι οἱ ἑξῆς:

ὅταν ποιῶν πονηρά, χορηστί τις λαλῆ
καὶ τὸν πικρόντι πλησίον μὴ λαθάνῃ
διπλασίως αὐτῷ γίνεθ' ἢ πονηρία

ὅπερ διώρθωσεν ὁ Weiskez εἰς διπλασίος.

Οἱ στίχοι δὲ οἱτοὶ ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ὄντες ἀπόσπασμα τῶν τοῦ Μενάνδρου. Περιέργα εἶνε τὰ ἐν τοῖς πτυκτίοις τούτοις σημεῖωματα.

Ο ΠΡΩΤΟΕΥΡΥΠΟΙΗ συμπληρούμενον παθονῶς εἰς εὐ ποιήσεις.

ἐν ἄλλῳ ΦΙΛΟΠΟΝ φιλοπόνως, ἢ φιλοπονεῖ. ἐν τρίτῳ δέ τινα θάρα ἴσεται οἶονεῖ ἄς ὑπάγῃ εἰς τὴν ὄργην.

Τούτων δὲ διάφορον εἶνε πινυκίδιον ξύλινον ἔχον ἄνω τὸ ὑπόδειγμα κεχωρισμένον τῶν κάτωθεν διὰ γραμμῆς κηματοειδοῦς Γεγραμμένον περὶ τὸν Α' π. χ. αἰῶνα. Ἐχει δύο στίχους τετρακίς ἑπαναλαμβανομένους μετὰ τὸ ὑπόδειγμα.

Ἦ μὴ δέδωκεν ἢ τύχη κοιμομένοι

μάτην δραμίται γο. δραμεῖται καὶ ὑπὲρ λίδαν ὀρόμη.

Ἐπ' ἴσης ἐκ κομικοῦ πινος τῆς νέας κοιμοδίας.

II

Τὸ χωρίον τοῦτο ἐπικυρόνει τὴν χρῆσιν τῶν φρακῶν ἢτοι τῶν κυρτῶν ὕελων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ὡς ὀπιζοῦ ὀργάνου, διότι περὶ τῆς ἐν γένει ὑπόρξεως φρακῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ τῆς χρῆσεως αὐτῶν ἀελοῦς ὡς κωστικῶν ὀργάνων δὲν ὑπάρχει τις ἀμφιβολία. Καὶ τοῦτο τὸ χωρίον μαρτυρεῖ αὐτὴν καὶ σώζονται ἐκ τῆς ἀρχαιοστοιχίας φρακοί. Ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Νεαπόλεως ὑπάρχει ὕελος ἀμφικυρτος εἰσθεθεῖσα ἐν ταῖς ἀνάσκαφαῖς τῆς Πομπηίας, ὁ δε γ. Ἀναγνωστικῆς ἐπέδειξε πέφουσιν ἐν τινὶ συνέδριάσει τῆς Γαλλικῆς σχολῆς φρακὸν ἐπιπεδόκυρτον κωστικῶς ἀσκησθέν ἐκ κρυστάλλου αὐτοφυ-

αὶς ἢν ἐκόμισεν ἐκ τῆς Φοινίκης. εἰσθεθέντα δ' ἐν ταῖς ἐρεστίαις τῆς Ἰύρου ὄντα δὲ κατὰ τοῦτο τὸν παλαιότατον τῶν σωζομένων. Εἶνε λοιπὸν καὶ ἄλλοθεν γνωστὴ ἡ ἑπαφρῆ φρακῶν καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν ὡς ὀργάνων κωστικῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀξιολόγους παρατηρήσεις τοῦ γ. Ἀναγνωστικῆ ἐν τῷ φυλλάδιῳ αὐτοῦ Μελέται περὶ τῆς ὀπιζῆς τῶν ἀρχαίων σελ. 12, τὸ χωρίον τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ τὴν χρῆσιν τῶν φρακῶν ὡς διώπτερον, διότι ἄλλως διατὶ θὰ ἐπωλεῖτο ἡ κυρτὴ ὕελος παρὰ τοῖς φαρμακοποῖλαις: Ἐπωλεῖτο ἄρα ἐπὶ τῶν φαρμακοποῦλων ὡς διώπτερον βιομηχανικὸν τῆς ὀράσεως, ὡς μέσον ἱατρικὸν πρὸς τὴν δῆθεν ἀμβλυοπίαν τῶν πρεσβυτῶν, διότι τωαύτην ὑπελάμβανον οἱ ἀρχαῖοι τὴν πρεσβυοπίαν καὶ ἦσαν οἱ φαρμακοποῦλοι πρὸς τοῖς λοιποῖς αὐτῶν ἐπιτηδεύμασιν οἱ ὀπιζοὶ τῶν ἀρχαίων.»¹

(Ὁ δεῦτερος ἀποτελεῖται α) ἐξ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἐντέπων πίνακων πρὸς εἴρεσιν τῆς ἡμέρας τοῦ πύχου χορησίων διὰ τὰς παραδόσεις τοῦ Λάμπρου, β) ἐξ ἑνὸς πίνακος τῶν Κνωσιακῶν γραμμῶν χορησίων διὰ τὰς παραδόσεις τοῦ Λάμπρου, γ) ἐξ ἑξήκοντα φύλλων χάρτου περιεχόντων διαφόρους σημειώσεις χρονολογικῆς, κανόνας καὶ ὀδηγίας πρὸς εἴρεσιν καὶ μετατροπὴν διαφόρων χρονολογιῶν καὶ διαφόρων ἀσκήσεις ἀναφερομένης ἰδίᾳ εἰς μετατροπὴν χρονολογιῶν καὶ ἐξακριβώσιν τωαύτων μάλιστα τῆς Ἰνδικτικῶνος καὶ τῆς ἡμέρας.

Ἐν τοῖς δυοῖς τέλει ἀλφαριθμητικοῖς εἰσθετητοῖς ἔχει ὁ Λάμπρος συλλέξει καὶ ἀλφαριθμητικῶς κατατάξει διαφόρους πλείστου λόγου ἀξίας σημειώσεως ἀναφερομένης εἰς τὴν παλαιογραφίαν. Ὅπως ὁ ἀναγνωστικῆ λάβῃ ἰδέαν τινὰ τῶν σημειώσεων τούτων ἐκδίδοι τὴν σημείωσιν τὴν φέρουσιν ἐπιγραφὴν «Ἀναγωγή ἀπὸ κοσμογονίας ἔτους ἐσφαλιμένη».

1. στρ' ἰνδ. α Νοεμβριου, ὄχι 1912 ὡς παρὰ Roschi cod. Cypri σ. 62 -- στρ' δ' Νοεμβρ. 25' ὄχι 186 ὡς Roschi σ. 66. -- στρ' δεκ. ὄχι 1508 Gard. Cod. Sin. σ. 259 (ἀρ. 449 Spic. Alex) -- στρ' α,

1. Πρόκειται ὀφθαλμοφανῶς περὶ τοῦ γνωστοῦ χωρίου τῶν Νεφαλῶν τοῦ Ἀριστοφάνους (στ. 766 ἑ.) ἐνθα ὁ Στραβιάδης λέγει.

Ἦδη παρὰ τοῖς φαρμακοποῦλαις τὴν λίθον ταύτην ἐσκαίει, τὴν καλὴν, τὴν διαφανή, ἀπ' ἧς κρῖν αἰκτουο.

Σεπτ. ὄχι 1335 ὡς Gardthausen cod. Sin. σ. 192 ἀρ. 898. —
 ,στυθ' Ὀκτ. κζ' ὄχι 1211 ὡς Gardt σ. 193 cod. Sin. ἀρ. 904.
 ,στωγ' Νοεμβ. ὄχι 1405 ὡς Gardt, cod. Sin. 1109 ἀλλὰ 1404 ὅτε
 συμπίπτει ὁρθῶς πρὸς τὸ ἀνωτέρω αὐξδ'. — ,στωσε' Σεπτ. ὄχι 1467
 ὡς Gardt, cod. Sin. 877. — ,στωσε' μηνὸς Νοεμβρίου κδ' ἰνδ. ε' ὄχι
 MCCCLXVII ὡς Bandini III 174. — ,στωγ' ἰνδ. ιγ' Σεπτεμβρ.
 κ' ὄχι MCCCLXV ὡς Bandini III 271. — Δεκεμβρίῳ τοῦ ,στωκγ'
 ὄχι MCCCXV ὡς Bandini III 370 (Plut. 80 cod. 31). — Νοεμβρ.
 κγ' ἰνδ. ἔτους ,στωλε' ὄχι MCCCXXVII ὡς Bandini II 284 (Plut.
 LV cod XIX). — Ἐτους ,στωθ' μηνὶ Σεπτεμβ. ὄχι MCCCXIII ὡς
 Bandini II 378 (Plut. LVII cod. 27). — Ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ η'
 ἰνδ. δ' ἔτους ,στωγς' ὄχι MCCCII. 1449 ὡς Bandini II 429. 30
 (Plut. LVII cod. 10—49). — Κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τῆς ια' ἰνδ.
 τοῦ ,στωλασ' ὄχι MCCCXXVIII ὡς Bandini I 498. Μηνὶ Νοεμ-
 βρίῳ ζ' ἡμέρα ε' ἔτους ,στωσα' ἰνδ. α' Plut. IV cod. XXI ὄχι
 MLXIII ὡς Bandini I 540. — Μηνὸς Δεκεμβρίου ιβ' ἰνδ. α' ἔτους
 ,στωχα' ὄχι MXCIII (δὶς Bandini I 554 καὶ 555. — Στ. μὲ ἰνδ. γ'
 μηνὶ Δεκεμβρίῳ ὄχι 1137 ἀλλὰ 1136 (Cyrillus A' 254 cod. Neap.
 II C—7). — Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ιγ' ἰνδ. β' ἔτει ,στωπδ' ἐν cod. Neap.
 II—A 18 ὄχι 1170 ὡς Cyrillus I 48. — Ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ
 κβ' ,στωση ὄχι 1470 ὡς Cyrillus I 81 ἐν κώδ. II A—26. — Δε-
 κεμβρίῳ κε' ἰνδ. ζ' ἔτους ,στωλβ' ὄχι MCCCXXVII ὡς Bandini σ.
 367 (Plut. VIII cod. XXVI). — ,στωη' ἰνδ. η' μηνὶ Δεκεμβρίῳ
 ὄχι MCCCLXX ὡς παρὰ Bandini A' 404 (Plut. IX cod. IX).»

καὶ τὴν φέρουσαν ἐπιγραφὴν «Τιμὴ Κωδίζων».

«Gardth, Spic. Pal. 171, cod. sin. σ. 262. Plut. LXXXI
 cod. XIV (Bandini III 274) «Αὕτη ἡ βίβλος ἐστὶν Ἀρμονίου
 Ἀθηναίου, ἔχει φλουρία ε'. Bandini III σ. 333 (Plut. 86 cod. 11)
 — Bandini I. 507, "Ἰδ. καὶ Λεοντάριον ἐν μεγάλῳ εὐρετηρίῳ Κα-
 τραμῆ σ. 154 ἀρ. CXLIX. — Palermo bibl. nazionale I—F—15
 Martini σ. 72). Cod. Phil. 1474 (70) Cohn Stud. σ. 70.

Ἱερ.	βιβλ.	A'	σ.	115	(38)
»	»	A'	σ.	158	(74)
»	»	A'	σ.	485	(607)
»	»	B'	σ.	15	(5)
»	»	B'	σ.	39	

Ἱερ.	βιβλ.	B'	σ.	158	(80 γ')
		B'	σ.	195	(109)
	»	B'	σ.	330	(220)
»	»	B'	σ.	365	
»	»	B'	σ.	642	(670)
»	»	B	σ.	648	(687)
»	»	B	σ.	726	(6)
»		B'	σ.	727	(11)

Ῥωσ. 761 νομίσματα κε'. — Ῥωσ. κώδ. 404. — Πατρ. φγ' σ. 217.
 — φιε" σ. 219. Σελ. 116. Ο' κοπ. cod. Roe Cronw. 19. (Coxe
 σ. 447). Βασιλ. κώδ. 100 (ἐνθ. κατ.), 367 ἐξωνήθη εἰς ἄσπρους ἡγ'
 (Ο' κοπ. Misc. 219 (Coxe 174) κώδιξ XI αἰῶνος, ἀλλὰ τὸ σημεῖωμα
 νεώτερον. — Ἰβήρων κώδ. 167».

Ἐκτῆς ἀνωτέρω περιγραφῆς τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν Ο' καταλοίπου
 τοῦ Λάμπρου γίνεται δῆλον, ὅτι ἐν αὐτῷ περιέχεται πολύτιμον ὑλι-
 κόν, ἀλλ' ἀκατάτακτον καὶ ἀσυμπλήρωτον καὶ ἐπομένως μὴ δυνά-
 μενον ὡς τοιοῦτον νὰ ἐκδοθῇ.

K.I.Δ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΑΠΟ ΣΥΛΛΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821

Μεταξὺ τῶν ἀκατατάκτων καταλοίπων τοῦ Λάμπρου εὐρίσκομεν καὶ τρία τετράδια περιέχοντα τρία μαθήματα ἐκ τῶν κατὰ τὸ 1878 γενομένων ὑπὸ τοῦ Λάμπρου ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ Παρνασσῶ περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ Σύλλα μέχρι τοῦ 1821. Ἐν τῷ περιθωρίῳ τῆς πρώτης σελίδος τοῦ πρώτου ἀναγινώσκωμεν «Φιλ. Σύλ. Παρνασσός II 14 Δεκ. 1878», τοῦ δευτέρου «Φιλ. Σύλ. Παρνασσός III 21 Δεκ. 1878», καὶ τοῦ τρίτου «Μάθημα ε' 4 Ἰαν. 1878»¹. Πρόκειται λοιπὸν περὶ τοῦ κειμένου τριῶν ἐκ τῶν μαθημάτων τοῦ Λάμπρου περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ Σύλλα μέχρι τοῦ 1821, τῶν γενομένων ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ Παρνασσῶ, καὶ δὴ περὶ τοῦ τρίτου, τετάρτου καὶ πέμπτου, τῶν γενομένων τῇ 14 καὶ 21 Δεκεμβρίου τοῦ 1878 καὶ τῇ 4 Ἰανουαρίου τοῦ 1879. Ἐκ τῶν κειμένων τῶν τριῶν τούτων μαθημάτων ἄξιον ἐκδόσεως εἶνε τὸ πρῶτον, τὸ κείμενον τοῦ τρίτου μαθήματος, τοσοῦτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον τοῦτο μόνον εἶνε πλήρες, ἐν' ᾧ τὰ λοιπὰ περιέχουσι πολλαχοῦ μόνον τὰς κεντρικὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας αὐτοσχεδιάζων ἀνέπτυσεν ἔπειτα ὁ Λάμπρος. Κατὰ ταῦτα ἐκδίδομεν τὸ κείμενον τοῦ τρίτου μαθήματος.

Κ. Ι. Δ.

Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ Σύλλα μέχρι τοῦ 1821.

Ἡ ἄλωσις τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Σύλλα καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Ἑρουλῶν δὲν εἶνε αἰμόναι. Συνέβησαν καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἀλώσεις καὶ δηώσεις, ὑπὸ τοῦ Ἀλαρίχου, ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν, ὑπὸ τῶν Βαράγγων, ὑπὸ τῶν Λατίνων, ὑπὸ τῶν Καταλωνίων, ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὑπὸ τοῦ Μοροζίνη, ἢ ἀναφέρω τὰς κυριωτέρας. Αἱ ἀλώσεις τῶν Ἀθηνῶν δύνανται τρόπον τινὰ νὰ θεωρηθῶσιν ὡς σταθμοὶ τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν, ἢ μὲν ἢ δύναντο ἴσως καταλλήλως νὰ ὀνομασθῆ ἱστο-

ρία τῶν ἀλώσεων τῶν Ἀθηνῶν. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλα γεγονότα ἐπιδράσαντα μετὰ τὴν ὁμίην δηώσεως καὶ ἀλώσεως ἐπὶ τὴν τύχην τῶν Ἀθηνῶν. Τοιοῦτον γεγονὸς π. χ. εἶνε τὸ κλείσιμον τῶν σχολῶν τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Μεταξὺ τῆς ἀνακτῆσεως τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Δεξίππου καὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν σχολῶν ὀλίγα γεγονότα ἄξια λόγου ἔχει νὰ διηγηθῆ ὁ ἱστορῶν τὰ τῶν Ἀθηνῶν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους.

Τί σημαίνει ὅτι ἐναυλόγησάν ποτε εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς τὰ πλοῖα τοῦ βασιλικοῦ στόλου ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίνου, ἢ τί σημαίνει ὅτι βασιλεῖς τινες τῶν Ῥωμαίων καὶ ἔπειτα τῶν Βυζαντινῶν ἔδωκαν εἰς τὰς Ἀθήνας προνομία τινα ἢ ἐχάρισάν τινας νήσους, ἢ οὐδὲ τὰ ὀνόματα μανθάνομεν, ὡς π. χ. ὁ Κώνστας ὅστις ἔδωρησατο τῇ πόλει σῖτόν τε καὶ νήσους οὐκ ὀλίγας οὐδὲ μικρὰς εἰς ἀπαγωγὴν φόρου: Ἐξακολουθεῖ ἀκόμη ὁ Ἀρειος Πάγος καὶ ἡ Βουλὴ μέχρι τοῦ δ' αἰῶνος καὶ εὐρίσκομεν στρατηγούς καὶ ἄρχοντας μέχρι τοῦ ε' μ. Χ. αἰῶνος. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦσαν ἐξωτερικά, ὑφίσταντο δέ, οὕτως εἶπειν, μόνον ὡς συμπαρομαρτήματα τοῦ κυριωτάτου βίου τῆς πόλεως κατὰ τούτους τοὺς αἰῶνας, ὅστις συνίστατο εἰς τὴν ἀκαδημεικὴν ζωὴν, εἰς τὸν πορισμὸν ὃν ἀπελάμβανεν ἡ πόλις ἐκ τῶν συρρεόντων μαθητῶν καὶ τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν πόλιν χάριν τῆς παλαιᾶς αἰτῆς σοφίας καὶ τῆς τότε ἔτι ὑπολειπομένης ἀκμῆς. Καὶ περὶ μὲν τῶν σχολείων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ περιέργου αὐτῶν βίου θὰ εἶπω τὰ δέοντα ἀμέσως κατωτέρω. Νῦν δὲ ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν δι' ὀλίγον τὸ κυριώτατον μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τῶν Ἑρουλῶν καὶ τὴν ἀνάσωσιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Δεξίππου γεγονὸς τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν, τὴν δῆλωσιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἀλαρίχου.

Οἱ Γότθοι δὲν εἶχον καταπολεμηθῆ ἐντελῶς ὄντες γενναῖοι καὶ ἐμπειροπόλεμοι εἶχον ἀναγκάσει τοὺς Βυζαντινοὺς νὰ συνθηκολογήσωσι μετ' αὐτῶν ἐγκαθιστάμενοι εἰς τινὰς τῶν βορείων ἐπαρχιῶν ἢ ὑπηρετοῦντες ὑπ' αὐτοῖς. Ἀλλὰ ἡ συμβίωσις μετὰ τῶν Βυζαντινῶν δὲν ἦτο πάντοτε εἰρηνική. Εἴτε ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς δηώσεως ὀδηγούμενοι εἴτε διαφωνοῦντες πρὸς τοὺς ἐγκατοίκους συνεχῶς ἤρχοντο πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς εἰς συγκρούσεις. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτῶν εὐρισκόμενοι Γότθοι ἐνίστε δυσαρεστούμενοι ἀπέβαινον ἀφορμὴ μεγάλων δεινῶν. Τοῦτο δὲ συνέβη μάλιστα ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου. Ὁ Ἀλάριχος ὅστις ἄλλοτε εἶχεν ὑπηρετήσῃ τὸ

1. Ὁφθυλμοφανῶς ἀντὶ 1879.

κράτος ἐπὶ Θεοδοσίῳ ὡς ἀρχηγὸς γοτθικοῦ τινος σώματος ὑσηρε-
στήθη ἐπὶ Ἀρκαδίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοδοσίου, καὶ ἐπῆλθε κατὰ τῆς
Κ)πόλεως ἰσχυρὸς καὶ φοβερὸς διότι ἦτο εἰς τῶν ἐγκρίτων ἡγεμόνων
ἐκείνης τῆς μερίδος τῶν Γότθων, οἵτινες ὀνομαζόμενον Δυτικοὶ
(Westgothen ἦσαν τότε ἐγκατεστημένοι ἐν Θράκη καὶ διαφόροις ἄλ-
λοις βορείαις μέρεσι τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους. Ὁ Ἀρκάδιος ἐστειλε
πρὸς αὐτόν, διὰ τὴν πείσιν ἢ ἀποστῆ τῶν τειχῶν τῆς Κ)πόλεως,
τὸν πανίσχυρον αὐτοῦ πρωθυπουργὸν Ρουφίνον, ἄνδρα Γαλάτην, ἄν-
θρωπον πονηρὸν καὶ μοχθηρὸν, ὅστις πολλὰ εἶχεν ἐπενέγκει κακὰ εἰς τὸ
Βυζαντιακὸν κράτος διὰ τῆς κακίας του καὶ τῆς ἀντιζηλίας κατὰ τοῦ
Στελίχωνος, τοῦ πρωθυπουργοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ δυτικοῦ κράτους,
Ὁνωρίου, διότι γνωρίζετε ὅτι τὸ κράτος διηρέθη ἐπὶ τῶν υἱῶν τοῦ
Θεοδοσίου εἰς δύο μεγάλα τμήματα, τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικόν.
Ὁ Ρουφίνος ἐπιστρέψας ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἐχθροῦ εἶπεν εἰς
τὸν βασιλέα ὅτι ὁ Ἀλάριχος ἐπέσθη νὰ ἀποχωρήσῃ ἐκ τῶν τειχῶν
τῆς Κ)πόλεως. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἐν ταῖς μετ' αὐτοῦ συνομιλίαις
ὁ Ρουφίνος ἔπεισε τὸν Γότθον, ἀφίνων τὴν πρωτεύουσάν, νὰ ἐπέλ-
θῃ κατὰ τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν τοῦ κράτους. Περίεργος ἡ κατάστασις
τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, καθ' οὓς Γα-
λάται καὶ Γότθοι ἤρχον περισσότερον τοῦ βασιλέως αὐτοῦ καὶ συν-
εβούλευον τὴν καταπολέμησιν ἐπαρχιῶν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου κράτους,
ζητοῦντες νὰ σώσωσι προχείρως διὰ τῆς θυσίας ἄλλων τὰ περι ἑαυ-
τούς. Ἐπέρχεται λοιπὸν ὁ Ἀλάριχος κατὰ τῶν χωρῶν τῆς ἐντεῦθεν
Ἑλλάδος τῷ 395 μ. Χ. Καὶ ὁ μὲν Ρουφίνος δὲν ἐπρόφθασε νὰ βοη-
θήσῃ τὸν Ἀλάριχον εἰς ἐπιτυχίαν ταύτης του τῆς ἐπιδρομῆς, ὡς
φαίνεται ὅτι εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς αὐτόν. Δὲν ἐπρόφθασε δὲ διότι
περὶ τὰ τέλη τοῦ 393 ἐφ'ινεύθη διὰ τὰς πρὸς τὸν Στελίχωνα ἀντι-
παθείας του κατὰ διαταγὴν τοῦ Γότθου Γαϊνᾶ. Ἀλλ' ἂν ὁ Ἀλάρι-
χος δὲν ἔτυχε τῆς βοηθείας τοῦ Ρουφίνου, δὲν ἔλειψαν ὅμοις ἄλλοι
σύμμαχοι αὐτοῦ.

Οἱ σύμμαχοι οὗτοι ὑπῆρξαν οἱ Χριστιανοὶ καλόγηροι τῆς ἐντεῦ-
θεν Ἑλλάδος. Ἐν τῇ πάλῃ μεταξὺ χριστιανισμοῦ καὶ ἔθνισμοῦ εὐ-
ρέθησαν πρόθυμοι οἱ χριστιανοὶ διὰ τινος δηώσεως καὶ κατακτήσεως
ἐκ μέρους τῶν ὁμοιόρησκων αὐτοῖς Γότθων, διότι οἱ Γότθοι ἦσαν
Χριστιανοὶ πιστεύοντες τὰ τοῦ Ἀρείου δόγματα, νὰ τύχωσιν ἐκείνου
ὅπερ δὲν ἐπέτυχον ἐντελῶς διὰ τῶν διαταγμάτων τῶν βασιλέων. Ὁ

χριστιανισμὸς δυσκόλως ἐφαιζότο ἐν τῇ κυρίᾳ Ἑλλάδι. Ὑπῆρχον
ἀκόμη παραπολιτῶν ζοηραὶ αἱ ἀναμνήσεις τῆς φαιδρῆς θρησκείας τῶν
ἔθνικων. Δὲν ἤθελον νὰ λησμονήσωσιν οἱ ἄνθρωποι εὐκόλως τοὺς
ἀνθρωπομορφους θεοὺς των, τὰς χαμέσσας Νύμφας, τὰ μυστήρια
αὐτῶν καὶ τὰς πανηγύρεις. Μάτην ἀπηγόρευσεν ὁ μέγας Κωνσταν-
τῖνος τὸ θύειν, μάτην ἀφῆκε τὰς κτήσεις τῶν ἔθνικων ἱερῶν. Μάτην
ἔτι δεινότερον ἀστήγει παρὰ τῶν ἔθνικων ὁ υἱὸς καὶ διαδόχος τοῦ
Κωνσταντίνου Κωνσταντῖνος. Λιέτισσε νὰ κλεισθῶσιν οἱ ἱεροὶ ναοὶ
καὶ νὰ ἀπέχωνται πάντες τῶν ἱερῶν εἰ δὲ μὴ ἀναίρεσις διὰ ἕξους
τοῦ μὴ περὶθιμένου καὶ δήμιουσι τῶν ἀγαθῶν τοῦ φρονεθέντος. Μά-
την ὁ Ἰοβιανὸς καὶ Οὐαλεντιανὸς καὶ Οὐάλης ἀπηγόρευσαν τὴν
ἐξάσκησιν πάσης γοιτείας ἢ μαγείας ἐπὶ ποινῇ θανάτου καὶ ἠμπό-
δισαν τὴν τέλεσιν νικητηρικῶν θυσιῶν καὶ τελετῶν διάταγμα ἐπιφέ-
ρον τὴν κατάργησιν πρὸς τοὺς ἄλλους τῶν διασήμων ἑλευσινίων μυ-
στηρίων. Τέλος μάτην ὁ Θεοδοσίος ἐξέδωκεν ἐκ Θεσσαλονίκης τῷ
380 διάταγμα ὅπως ἀπαγορευθῶν ἐπὶ μεγίσταις ποιναῖς τὴν λα-
τρείαν ἄλλης τινὸς θρησκείας ἐκτὸς τῆς χριστιανικῆς καὶ καταργοῦν
πᾶσαν λατρείαν, θυσίαν καὶ τελετὴν τῶν ἔθνικων.

Εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν κυρίως Ἑλλάδα τὰ μετὰ ταῦτα δὲν
ἐπῆνευγον ἀμέσως οὔτε τὴν παῦσιν τῆς ἔθνικῆς θρησκείας οὔδὲ τὴν
διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ. Μέχρι τοῦ 11 αἰῶνος εὐρίσκωμεν ἔθνι-
κοὺς ἐν Πελοποννήσῳ, μέχρι τοῦ 8 μ.χ. αἰῶνος τὸ μαντεῖον τοῦ
Ἀμφιαράου ἐν Βοιωτίᾳ ἐνήργει. Ἀλλὰ καὶ ὅτε κατ' ὀλίγον διεδόθη
καὶ ἐν τῇ ἐντεῦθεν Ἑλλάδι ὁ χριστιανισμὸς δὲν εἶχε ποτὲ τὸ βαρὺ
καὶ σοβαρὸν καὶ μυστηριώδες τοῦ χριστιανισμοῦ τῶν Βυζαντινῶν
καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Δὲν λέγομεν τὸν δογματισμὸν ὀλίγων ἀρχιεπι-
σκόπων καὶ τοὺς τρόπους τοὺς καθημερινοὺς λατρείας τυπικῆς. Ἐν τῇ
καρδίᾳ τῶν Ἀθηναίων αἱ παρρησιᾶς ἦσαν πάντῃ ἄλλοιαι ὀλιγω-
τέρα πειθῶ εἰς δόγματα, μείζων ἀγάπη λόγων, δυσπιστία πρὸς τὸ
θαῦμα, ἐπιμονὴ εἰς τὸ πλαστικὸν κάλλος, τὰς φαιδρὰς πανηγύρεις,
τὴν πίστιν ἄνευ δογμάτων καὶ τὴν λατρείαν τὴν μετὰ ἰουδαίων. Ὁ
Παρθενῶν εἶχεν ἤδη ἀπὸ πολλῶν αἰώνων μεταβληθῆ εἰς ἐκκλησίαν
τῆς Παναγίας τῆς Ἀθηναίουτισσας κατὰ τὸν 11 αἰῶνα καὶ οὕτως τὰ
τέλη τοῦ αἰῶνος ἐκείνου ὁ μητροπολίτης Ἀκομινάτος παρεπονείτο
ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐπήγαιναν νὰ ἐκκλησιασθῶσιν εἰς τὸν περι-
καλλέστατον καὶ οὐράνιον ἐκεῖνον οἶκον, ἀλλ' οὔτε εἰς τὰς ἄλλας

ἐκκλησίας ἐθάμνον, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ὅλοις εἰσέρχοντο εἰς αὐτάς.

Ὅτε δὲ ποτε εἰσέρχοντο εἰς ναὸν ἱερὸν, κατέτρονον τὸν καιρὸν τῆς εὐχῆς εἰς ἀκαίρους ὀμιλίας καὶ περιττάς καὶ τοὺς μὲν πόδας εἶχον πατοῦντας τῆς ἐκκλησίας τὸ ἔδαφος, τὴν δὲ δαπάναν ἀπεπλάτων εἰς μερίμνας βιωτικὰς. Πόσαι δὲ ἀνθρώποι διεσώθησαν μαρτυροῦσαι ὅτι ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς νέας θρησκείας ἤ καὶ πάλαι ἡ παλαιά. Περὶ τὸν κίονα τὸν πλησίον τοῦ θεάτρου τῆς ἡμετέρας πόλεως παπαδικὴ ἐπίνοια περιοριστικῶς ναὸν, διότι ἤξευρον οἱ ἱερεῖς ὅτι ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἐφοίτων ἐκείσαι αἱ γυναῖκες ἀφιερῶναι ἀναθήματα παντοῖα εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν ὑπὲρ τῆς ἰδίας ὑγιείας. Καὶ τὸ πείραμα ἐπέτυχε, διότι καὶ σήμερον ἔτι, μετὰ παρελθουσιν τοσοῦτων αἰώνων, ἐπικολλῶσιν αἱ γυναῖκες ταινίας καὶ κηρία πρὸς ἴαση τῶν ἑαυτῶν συγγενῶν. Ἡ λαμπὰς εἶνε τῆς χριστιανικῆς λατρείας τύπος, τὸ ἀφιέρωμα εἶνε καθαρῶς ἐθνικόν, καθαρῶς Ἑλληνικόν.

Ἐχρειάσθησαν ὅμως πολλοὶ ἀγῶνες διὰ τὴν φθίσην ὃ ἀθηναϊκὸς λαὸς καὶ ὃ λαὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὴν ἐλαφρὰν ταύτην χριστιανικὴν λατρείαν, οἱ δὲ κηδόμενοι τῆς διασώσεως τοῦ νέου θρησκευματος οὐδενὸς πρὸς τοῦτο ἐφείσθησαν μέσου. Ἐπρεπε νὰ καταπολεμηθῇ ὁ ἐθνισμός. Ὅπου δὲν ἤρκει ἡ παρὰ τῶν βασιλέων βοήθεια, ἐχρειάζετο νὰ προσέλθῃ ἄτιδῆποτε ἄλλο. Διὰ τοῦτο οἱ καλόγηροι συνέτειναν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ Ἀλαρίχου.

Ὁ Ἀλαρίχος ἀναχωρήσας ἐκ Κορινθίων διήλασε τὴν Θράκην, Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν φέρον μεθ' ἑαυτοῦ τὸν στρατὸν τῶν Γότθων καὶ στίφη μοναχῶν φανατικῶν. Τὰς ἀρχὰς τοῦ 396 ἔφθασεν εἰς τὰς Θερμοπύλας. Ἐρρουρεῖ ἐκεῖ ὁ Γερόντιος ὅστις εἶχε διορισθῆ ὑπὸ τοῦ Ρουφίνου, ἀρχηγὸς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἦτο ὁ Ἀντίοχος. Ὁ Γερόντιος, μόλις ἔμαθε τὴν προσέλευσιν τῶν Γότθων, καὶ παραλαβὼν τὴν φρουρὰν ἀνεχώρησεν. Ὁ δὲ ἀνθύπατος τῆς Ἑλλάδος οὐδαμῶς ἐφρόντισε νὰ προστατευθῶσιν αἱ λοιπαὶ χῶραι. Ἡ Λοκρίς, ἡ Φωκίς, ἡ Βοιωτία ἐκυριεύθησαν, ἐδηλώθησαν καὶ φοβερὰ ὑπῆρξεν ἡ Ἄρπαγῆ, ἡ σφαγὴ καὶ ἡ λεηλασία. Μόνοι αἱ Θῆβαι ἀντέστησαν διὰ τὰ ὄχυρά αὐτῶν τείχη. Ὁ Ἀλαρίχος προήλασε διὰ τοῦ Κιθαιρώνα καὶ ἔφθασε εἰς τὴν Ἀττικὴν. Τὸ ἐν Ἐλευσίνι ἱερὸν τῆς Δήμητρος κατεστράφη τότε ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐθανατώθησαν οἱ κυριώτεροι ὀπαδοὶ τῆς ἀρχαίας θρησκείας. Τέλος ὁ στρατὸς τῶν βαρ-

βάρων καὶ τῶν μοναχῶν, «τῶν τὰ φαιὰ ἱμάτια ἐχόντων», ὡς τοὺς ὀνομαίξει ὁ ἱστορικὸς Εὐνάπιος, ἔφθασε πρὸ τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκυριεύθησαν τότε αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ τῆς στρατιᾶς τῆς περὶ τὸν Ἀλάριχον ἢ ὄχι. Τοῦτο εἶνε τὸ γεννώμενον ζήτημα. Τινὲς τῶν ἱστορικῶν ἀναφέρουσιν ὅτι ἡ πόλις δὲν ἐκυριεύθη οὐσα λῆαν ὄχυρά καὶ περιορισθῆ μόνον νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν μετὰ συνθηκολογίαν. Ὁ δὲ Ζώσιμος βεβαίως ὅτι ἐπιπεσὼν κατὰ τῆς πόλεως πανστρατιᾶ εἶδεν ἐπὶ τοῦ τείχους περιερχομένην τὴν θεάν Ἀθηναῖαν καὶ τὸν ἥρωα Ἀχιλλέα. Ἡ Ἀθηναῖα ἐφάνη ὅποιαν παριστάνουσιν αὐτὴν τὰ ἀγάλματα, ὀπλισμένη καὶ ἐτοίμη νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν ἐπώνυμον αὐτῆς πόλιν· ὁ Ἀχιλλεὺς προσέλαβε τὸ σχῆμα ὅπερ περιέβαλεν αὐτὸν ἡ ὀμηρικὴ ποίησις ὅτε δεινὸς καὶ μαινόμενος ἐπολέμει κατὰ τῶν Τρώων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ φίλου τοῦ Πατρόκλου. Τότε ἐσεβάσθη καὶ ἐφοβήθη, κατὰ τὸν Ζώσιμον, ὁ Ἀλάριχος τὴν θεάν ἐκείνην καὶ ἔστειλε κήρυκας περὶ εἰρήνης πρὸς τοὺς πολιορκουμένους Ἀθηναίους. «Καὶ προσδεξαμένων τῶν Ἀθηναίων τοὺς λόγους καὶ λαβόντων καὶ δόντων ὄρκους, εἰσῆλθεν ὁ τῶν Γότθων ἡγεμὼν μετὰ ὀλίγων τινῶν εἰς τὰς Ἀθῆνας. Τυχῶν δὲ φιλοφροσύνης ἀπάσης καὶ λουσάμενος καὶ κοινωνήσας δι' ἐστίασεως πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει λογάδας καὶ προσέτι δῶρα λαβὼν ἀνεχώρησε, καταλιπὼν ἀβλαβῆ τὴν τε πόλιν καὶ τὴν Ἀττικὴν πᾶσαν.» Τοιαύτη ἡ διήγησις τοῦ Ζωσίμου. Ἄλλ' ἔχομεν ἄλλους τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν ὁμοίως ἀναφέροντας καὶ τὰς Ἀθῆνας μεταξὺ τῶν πόλεων αἵτινες ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τῶν Γότθων. Ἴί πρέπει λοιπὸν νὰ πιστεύσωμεν; Βεβαίως εἴτε παραδεχθῶμεν ὅτι αἱ Ἀθῆναι πράγματι ἐάλωσαν, εἴτε ὅτι καιρηναγκάσθησαν νὰ δεχθῶσι τὸν Ἀλάριχον ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ἡ διαφορὰ εἶνε μικρὰ καὶ τυπικὴ μόνον. Αἱ Ἀθῆναι ἠναγκάσθησαν ὅπωςδῆποτε νὰ ὑποκύψωσιν. Σπουδαιότερον δὲ εἶνε νὰ μάθωμεν ἂν εἴτε ἐκπολιορκηθείσης τῆς πόλεως εἴτε μὴ ἐβλάβη καὶ ἐδηλώθη ἡ χώρα. Τοῦτο δὲ βεβαίως συνέβη. Ἴσως, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ τις νεώτερος ἱστορικὸς ὁ Finlay, δὲν ὑπῆρξεν ἡ βλάβη ἐκ τῆς δηλώσεως τοῦ Ἀλαρίχου μεγαλειτέρα τῆς βλάβης ἣν ἐπέφερον αὐτοὶ οἱ ἐπὶ προγνώσει τῆς χώρας τεταγμένοι Ρωμαῖοι ἀνθύπατοι, ἀλλ' ὅπωςδῆποτε προστιθεμένη, εἰς ὅσα αἱ Ἀθῆναι εἶχον πάθει πρὸ 130 ἐτῶν ἔβλαπεν αὐτὰς οὐκ ὀλίγον. Ἄν δὲ θελήσωμεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ πόλις δὲν ἐξεπολιορκήθη, ἔχομεν λόγους τινὰς νὰ ὑποστηρίξωμεν τοῦτον τὸν διίσχυρισμόν. Πρῶτον ἔχομεν τὸ παρά-

δειγμα τῶν Θηβῶν, ἃς ἠναγκάσθη ὁ Ἀλάριχος ν' ἀφήσῃ ἀνενοχλήτους διὰ τὸ ὄχυρόν αὐτῶν, ἐπειδὴ δὲν εἶχε πολιορκητικὰς μηχανάς. Τὸ αὐτὸ λοιπὸν εἶνε δυνατόν γὰρ συνέβη καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἔχομεν τὴν ἀναλογία τῆς ἀνακτήσεως τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Δεξιπάρου πρὸ 130 ἔτων. Εἶδομεν τότε ὅτι τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονός καταρτίσθη διὰ τῆς ἀσπίμου ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς, ἣτις ἐφρούρει τὴν πόλιν καὶ τῶν μαθητῶν τῶν σχολῶν τῶν ἐν Ἀθήναις. Διατί λοιπὸν νὰ μὴ ὑποθέσωμεν ὅτι καὶ τότε εὐρέθη πρόθυμος ἡ Βυζαντιακὴ φρουρὰ καὶ οἱ μαθηταὶ νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν πόλιν ἀπέναντι στρατοῦ γενναίου μὲν καὶ ἐξηρηθισμένου, ἀλλὰ στερουμένου μηχανῶν ἐκπολιορκητικῶν.

Ὅτι καὶ ἂν συνέβη φαίνεται ὅτι τοῦλάχιστον αὐτὴ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἐβλάβη ἐπαισθητῶς καὶ ἡ παράδοσις τὴν ὁποίαν διέσωσεν ὁ Ζώσιμος δεικνύει ἂν ὄχι ἄλλο, κἂν τοῦτο πῶς καὶ περὶ τὰ τέλη αὐτοῦ τοῦ τετάρτου αἰῶνος οἱ Ἕλληνες ἐπίστευον εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἥρωας τῶν παρελθόντων χρόνων. Ἡ Ἀθηναῖς ἔσωσε τὴν προσφιλεῖ αὐτῆς πόλιν ἀλλὰ διὰ τελευταίαν φοράν, ὁ δὲ Ἀλάριχος ἐξακολουθήσας τὸ ἔργον τῆς δηρῶσεως ἀνεχώρησεν εἰς Πελοπόννησον, ἕως περιορίσθη ὑπὸ τοῦ Στελίχωνος εἰς τὸ ὄχυρόν φρούριον τῆς Φολόης. Ὁ Ἀλάριχος ἠδύνατο νὰ κατανικηθῇ ἐντελῶς, ἀλλὰ διὰ στρατηγικά τινα λάθη τοῦ Στελίχωνος κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ εἰς τὴν Ἡπειρον. Θλιβερόν δὲ δεῖγμα τῆς τότε καταστάσεως τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους εἶνε ὅτι ὁ Ἀλάριχος ὁ τοσοῦτον βλάβας τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς δυτικὰς χώρας τοῦ κράτους προεκηρύχθη ὑπὸ τοῦ Ἀρκαδίου γενικὸς ἀρχηγός τοῦ Ἰλλυρικοῦ τῷ 398 μ. Χ.

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ Ἀλαρίχου κατὰ τῆς Ἀττικῆς, ἐπεσκέπτετο τὴν χώραν ταύτην ὁ Συνέσιος, ἐπίσκοπος Κυρήνης, ὁ μαθητὴς καὶ φίλος τῆς Ὑπατίας τῆς θυγατρὸς τοῦ φιλοσόφου Θεωνος, ἧς πάντες γνωρίζετε τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μαρτυρικὸν θάνατον. Καὶ γράφει θλιβερὰ ὁ Συνέσιος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐξ Ἀθηνῶν. Ἐπεσκέφθη λέγει τὰ περιώνυμα ἐκ τῆς ἀρχαιότητος μέρη τὴν Ἐλευσίνα, τὴν Κηφισίαν, τὸν Σφηκτὸν, τὸν Φάληρον. Καὶ νὰ χαθῇ κακῶς κακῶς ὁ ναύκληρος ὁ δεῦρό με κομίσας. Ἐπειδὴ αἱ Ἀθηναῖαι δὲν ἔχουσι τίποτε σεμνὸν παρὰ μόνον τὰ κλεινὰ τῶν χωρίων ὀνόματα, καὶ καθὼς ὅταν σφαγῇ ἐν θῦμα προωρισμένον διὰ τοὺς θεοὺς, ὑπολείπεται μόνον τὸ δέρμα, γνῶρισμα τοῦ πάλαι ποτὲ ζώου,

οὕτως ἐδῶ ἀφ' οὗ ἐφυγεν καὶ ἔλλαξε τόπον ἡ φιλοσοφία, δὲν μένει ἄλλο ἢ νὰ γυρίζῃ τις ὁλόγυρα καὶ νὰ θαυμάζῃ τὴν ἀκαδημίαν καὶ τὸ Λύκειον καὶ τὴν ποικίλην Στοάν, τὴν ἐπώνυμον τῆς φιλοσοφίας τοῦ Χρυσίππου, ἡ ὁποία τῶρα δὲν εἶνε πλέον Ποικίλη. Διότι ὁ ἀνθύπατος ἀφῆρσε τὰς σανίδας, εἰς τὰς ὁποίας ἐπένω ἐναπέθεσε τὴν τέχνην του ὁ ἐκ Θάσου ζωγράφος Πολύγνωτος. Καὶ τῶρα εἰς τοὺς χρόνους μας ἡ Αἴγυπτος τρέφει τὸ πνεῦμα δεξαμένη τὰς γονὰς τῆς Ὑπατίας, αἱ δὲ Ἀθηναῖαι πάλαι μὲν ἦσαν ἡ πόλις, ἡ ἐστία τῶν σοφῶν τῶρα δὲ, ὅπως εἶνε, τὰς σεμνύνουσιν οἱ μελισσοργοί.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ὅσον πικρὰ καὶ ἂν εἶνε δὲν ποιεῖται λόγον περὶ μεγάλων καταιστροφῶν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῶν ἄλλων μνημείων τῆς ἀρχαίας τέχνης. Διὰ τοῦτο δὲ εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν χρησιμεῖει ὡς ἀπόδειξις ὅτι ὁ Ἀλάριχος δὲν ἐκύριεσεν ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἐβλάψε σπουδαίως τὰς Ἀθήνας, διότι ἄλλως θὰ ἐμνήμονευσεν τῶν κακῶν ταύτων ὁ φίλος τῆς ἀρχαιότητος Συνέσιος.

Ἀλλὰ καὶ ἡ φιλοσοφία τῆς ὁποίας θρηνεῖ τὴν στέρησιν καὶ τὸν ἐξοικισμὸν ὁ σοφὸς ἐπίσκοπος τῆς Κυρήνης, δὲν εἶχεν ἐκλίπει ὀλοτελῶς. Βεβαίως δεινὸν τραῦμα διὰ τὰς Ἀθήνας ὑπῆρξεν ἡ ἴδρσις τῆς ἐν Κ]πόλει ἀκαδημίας, ἣτις ὑπῆρχε μὲν ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἀλλ' εἶχε μείνει ὀπίσω. Ἀπὸ τῶν χρόνων ὁμοῦς τοῦ Θεοδοσίου ἔλαβε μεγίστην ἀνάπτυξιν πρὸς βλάβην τῶν σχολῶν τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν προσθήκην τῆς σχολῆς τῆς Κ]πόλεως εἰς τὰς τέως ὑπαρχούσας δὲν ἔλειψεν ἡ λάμψις τῆς τῶν Ἀθηνῶν.

Πρὸ τοῦ Συνεσίου εὐρίσκοντο ἀκόμη αἱ σχολαὶ τῶν Ἀθηνῶν ἐν μεγάλῃ ἀκμῇ. Πολλοὶ συνέρρεον εἰς τὴν πόλιν ἵνα ἀκροασθῶσι τῶν σοφῶν ρητόρων. Ἀκόμη κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα ἐδίδασκον ἄνδρες οἱοὶ ὁ Προαιρέσιος, ὁ Ἰμέριος, ὁ Μουσώνιος· ἀλλ' ἡ διδασκαλία δὲν ἦτο τὸ μόνον κέντρον καὶ ὁ μόνος σκοπὸς τῆς ἐν ταύτῃ τῇ λογίᾳ πόλει διαβιώσεως τῶν φοιτητῶν. Αἱ Ἀθηναῖαι ὁμοιάζον πολὺ μὲ μικρὰν πανεπιστημιακὴν πόλιν τῆς Γερμανίας κατὰ τοὺς σημερινοὺς χρόνους, πολὺ δὲ μᾶλλον κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας. Ὑπῆρχον φατρίαι τῶν μαθητῶν· οἱ μαθηταὶ εἶχον τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῶν στολάς, ἰδιαίτερον τριβῶνιον καὶ μέγας ἐγένετο θόρυβος καὶ μεγάλα σκάνδαλα μέχρις οὗ οἱ ὀπαδοὶ τινοὶ διδασκάλου σύρωσι μὲ τὸ μέρος των νέον τινα ἐρχόμενον τὸ πρῶτον εἰς τὰς Ἀθήνας.

Πολλὰς διηγήσεις ἀνθίσταμεν περὶ τῶν σχολῶν τούτων παρὰ Βασιλείου τοῦ μεγάλου Γρηγορίου καὶ Λιβανίου, οἵτινες ἐφοίτησαν ἐν Ἀθήναις. Ἐν Ἀθήναις ἑπήροχον τακτικῶς σωματεῖα ὅπως σήμερον ἐν Γερμανίᾳ. Ὀνομάζοντο χοροὶ καὶ εἶχον ἕκαστον πρόεδρον ὀνομαζόμενον Προστάτην. Ἡ εἴσοδος εἰς τὰ σωματεῖα ταῦτα ἐξήρτητο ἐκ τῆς πατρίδος ἢ ἐκ τῆς ἀκροάσεως παρὰ τινι τῶν διδασκάλων. Ὅτε ἐγένετο γνωστὴ ἡ ἔλευσις νέου μαθητοῦ μέγας ἔτελεῖτο ἄγων τις νὰ προκυτιάζῃ τὸν νεοσύλλεκτον καὶ κατατάξῃ αὐτὸν εἰς τοὺς συνακουστικὰς αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς χορούς, διότι ἐχρειάζοντο καὶ χοῦματα οἱ διδάσκαλοι καὶ συνξυλιστὰς οἱ μαθηταί. Ἐτρεχον λοιπὸν εἰς ἄλλας τὰς πόλεις τῆς πόλεως, καὶ ὄχι μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ κατέβαινον μέχρι Πειραιῶς καὶ τῶν ἄλλων λιμένων, εἰς Σουνίου κατέληγον. Πανηγυρικώτατα ἐτελεῖτο ἡ κατάταξις εἰς τινος διδασκάλου τοὺς μαθητὰς καὶ ἡ παράληψις τοῦ τριβωνίου. Ἐν μέσῳ δὲ δύο μέσος ἐπορεύετο ὁ λουτροῦ ὄμμενος. Ὅπως, ἐλέγετο, φαίνεται, ὁ νεοφώτιστος, διότι προηγείτο τῆς παραδίσεως τοῦ τριβωνίου λουτροῦ. Ἐγένετο δὲ καὶ τότε εἶδος ἀγῶνος ἐν ᾧ κατενίκα δῆθεν μία τῶν μερίδων. Οἱ μὲν ἔτρεχον ἐμπρὸς καὶ ἐκόλλων, οἱ δὲ ὀπίσθεν ὄπισθεν τὸν προσερχόμενον εἰς τὸ λουτρόν καὶ ὅλοι οἱ κολύοντες ἐφθναζον «Σιᾶ, σιᾶ σὺ λείπει». Τέλος δῆθεν κατεκράτων τοῦ ἀγῶνος οἱ ἀντιπαρῶντες εἰς τιμὴν τοῦ καταγομένου. Τότε ἤρχιζον πρὸ τῆς θύρας τοῦ λουτροῦ προσφωνήσεις καὶ σοφῶς διατυπώσεις καὶ τέλος εἰσῆγετο ὁ καταγόμενος εἰς τὸν θεομὸν οἶκον καὶ ἀπελούετο. Ἐπειτα δ' ἐνδύθει τὸ τριβώνιον ἐξήρχετο καμαρομυθῶς, διοικηροποιούμενος καὶ ὑπὸ πομπῆς ἐντίμου καὶ περιδόξου. Ἀλλ' ὅλη αὕτη ἡ ἱστορία ἦτο ὄχι ὀλίγον δαπανηρὰ, διότι ὁ νεοφώτιστος ἐπλήρωνε ἀκριβὰ εἰς τοὺς προστάτας. Ἀλλ' ἡ διαπάρη ἦτο τὸ ὀλιγότερον. Ἐνίοτε δὲ ἔπαιζε καὶ ξύλον. Ὅτε ὁ Λιβάνιος νεοσσι ἀφίχθεις εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπορεύετο εἰς τὸ λουτρόν βαίνων πανηγυρικῶς ἐν μέσῳ δύο ἄλλων, τολμηρῶς τις Κρής ἐπέπεσε κατὰ τοῦ ἐνὸς τῶν δύο καὶ τὸν ἐπάταξεν γερὰ οἷκ ἀμυνόμενον λέγει ὁ Λιβάνιος, ὅπως μῆτις διηγείται αὐτὸς τὴν ἱστορίαν ταύτην καὶ πολλὰ περὶ τοῦ μαθητικοῦ βίου ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ λόγῳ περὶ τῆς ἑαυτοῦ τύχης. Ὁ Λιβάνιος ἦτο ἐξ Ἀνατολείας, πιθανῶς δὲ θὰ προσῆλθεν εἰς τὸ λουτρόν ἐν μέσῳ δύο κατριοτῶν του, δύο Ἀσιατῶν. Φαντάσθητε λοιπὸν τί δειλὸς θὰ ἦτο ὁ Ἀνατολίτης, ὅστις τὰς ἔφαγε ἀπὸ τὸν Κρητικὸν οἷκ ἀμυνόμενος.

Ὁ Λιβάνιος ὅμως εἰς ἄλλην αὐτὴν τὴν ἱστορίαν δὲν ἔπαιθε τίποτε φαίνεται, διότι προσθέτει περὶ ἑαυτοῦ ἐμοὶ δὲ οὐδὲν ἀντέβλαψε. Ἀφ' οὗ τοιαῦτα ἐγένοντο κατὰ τὴν ἵποδοχὴν τῶν μαθητῶν εὐκόλως φαντάζεσθε ὅτι πολλῶν δεινότερα συνέβαινον ὅτε οἱτοὶ ἐγένοντο μέλη τῶν χορῶν. Ὀλίγοι ἦσαν οἱ οὐρητῶς λοβόντες τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν ἄδειαν νὰ ἀπέχωσιν ἀπὸ τῶν ρητορικῶν μαχῶν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ δημόσια μέρη. Ὁ Λιβάνιος ἔσχεν αὐτὴν τὴν τύχην, ἀφ' οὗ ἀρκετὰ ὑπέφερε ἕως ν' ἀποκτήσῃ τοῦτο τὸ δικαίωμα. Ὅτε ἤλθεν εἰς Ἀθήνας τῷ 336 ἤλθε μὲ τὴν ἀπόφασιν νᾶκροασθῆ τοῦ ῥήτορος Ἀριστοδήμου ἀλλὰ κατελείφθη ὑπὸ ἄλλου χοροῦ, ὅστις τὸν ἠνάγκασε νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν ἑαυτοῦ διδάσκαλον. Ὑπεχώρησε, φοβηθεῖς, ἀλλὰ προῖ προῖ παρουσιάσθη ὁ χορὸς τῶν ἀρχαίων καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ ἀκούσῃ οὐδ' ἐκεῖνοι ἤθελον. Λιότι τὸν ἐνέθησαν εἰς μικρὸν πύθον καὶ τὸν ἀφῆκαν ἐκεῖ φυλακισμένον ἕως ἠναγκάσθη νὰ ὑποσχεθῇ ὅτι θὰ ἀκροασθῆ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν Λιοφάντου. Ἀλλ' ἔλαβε καὶ ἄδειαν νᾶκροάζηται καὶ ἄλλων καὶ νὰ μὴ μετέχη τῶν ἐριδῶν τῶν χορῶν.

Ἦσαν δ' αἱ ἐριδες αὗται ἄξιαι πολλοῦ λόγου, ἐνίοτε ἀπέβησαν ἀληθεῖς μάχαι. Αἱ γεγραφαὶ πλάταναι τοῦ Λυκείου ἦσαν οἱ μίσητες τῶν ἀξιολογωτέρων μαχῶν. Μίαν φορὰν ἐπέπεσον αὐτοῖ ὅλοι οἱ χοροὶ κατ' ἀλλήλων καὶ ἐξυλίσθησαν ἀνηλεῶς. Ἐνίοτε τόσον δεινοὶ ἦσαν οἱ ἀγῶνες ὥστε ἠναγκάζετο νὰ ἀναμιχθῆ ἡ δικαστικὴ ἀρχή. Φοβερός ἦτο ὁ ἀγὼν ὅτε ποτὲ ὁ χορὸς τῶν Λακεδαιμονίων ὑπὸ τὸν προσιτήτην αὐτοῦ Θεμιστοκλέα Ἀθηναῖον, ὑπερασπιζόμενος τὸν ῥήτορα καὶ διδάσκαλον αὐτῶν Ὀψίνην ἐπέπεσαν κατὰ τῶν Ἀνατολιτῶν, τῶν χορῶν δηλαδὴ τῶν ἐκ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Καππαδοκίας, οἵτινες ἠεροῶντο τοῦ διδασκάλου Ἰουλιανοῦ, καὶ ἐπολέμησαν τόσον ἀξιόλογα, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας ἐκ Κορίνθου ὁ ἀνθύπατος καὶ νὰ καλέσῃ εἰς τὸ δικαστήριον καὶ μαθητὰς καὶ διδασκάλους. Ὁ Προαιρέσιος, ὁ ἔπειτα δεινὸς σοφιστὴς καὶ καθηγητὴς ἐν Ἀθήναις, μαθητὴς ἔτι ὄν συνήγορησε ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου τοῦ Ὀψίνου ἀξιόλογα, τόσον λαμπρὰ, ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ τὸν ἐπικροτήσωσι καὶ οἱ ἀντίπαλοί του. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνθύπατος ἐνθουσιάσθη τόσον, ὥστε κατεδίκασε τὸν Προαιρέσιον εἰς μαστίγωσιν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν μαθημάτων καὶ τοῦ ξυλισμοῦ ἠσχολοῦντο ὄχι ὀλίγον οἱ μαθηταί καὶ εἰς διάφορα τεχνίδια. Λιέτριβον τὸ περὶ

παιγνίδιον τῆς σφαίρας, ἔτρεχον ἀπὸ ἐφορτῆς εἰς ἐφορτὴν καὶ ἀπὸ πανηγύρεως εἰς πανηγύρεον. Ὑπῆρχον τέλος διὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ δεῖπνα Σειρήνων δεινότεραι γείτονες καὶ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς τόσα καὶ τόσα ὅστε πολλοὶ καταναλίσκοντες πάντα τὰ ἑαυτῶν, ἔβλεπον εἰς τὸν δανεισόμενον.

Ἄλλ' εἶχε βεβαίως καὶ τὰς σοβαρὰς αὐτοῦ ἄψεις ὁ μαθητικὸς βίος. Ἀπόδειξιν ἔχομεν τοὺς καρποὺς τῶν σχολῶν ἐκείνων, τὰ ἔργα τὸν Θερμιστίου, Ἰμερίου καὶ μᾶλλον τοῦ Λιβανίου καὶ Ἰουλιανοῦ. Ἰὼτι καὶ ὁ Ἰουλιανὸς ἐφοίτησεν ἐνταῦθα καὶ χαίρων ἐνθυμεῖτο τοὺς χρόνους τῆς ἐν Ἀθήναις διαμονῆς του. Ἐδῶ ἀπέκτησε τὸν μακρὸν ἐκείνον πόθον καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ἕνεκα τοῦ ὁποῖου ἡ ἐκκλησία ὠνόμασε αὐτὸν Πυραβάτην. Ἡμεῖς δὲ συγχωροῦμεν αὐτῷ ὅσα ἐσφάλῃ ἢ μᾶλλον ὅσα ἔπραξεν πυρανοῶν τὸ πνεῦμα τῶν χρόνων ἐν οἷς ἔζη καὶ ἐνθυμούμεθα πρὸς τὸ παρὸν μόνον τὰ ἀγαθὰ ἅτινα παρέσχε εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὰς Ἀθήνας ἐνθυμήθη, ὅτε ἐκ Παρισίων ὡς Καῖσας ἐπήρχετο κατὰ τῆς Κ]πόλεως, ἐπιζαλούμενος τὴν συνδρομὴν τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ ἀρχαίου βίου. "Ὅτε δ' ἔγεινεν αὐτοκράτωρ ἠνεώχθησαν οἱ κεκλεισμένοι ναοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἤρχισαν πάλιν τελούμενα τὰ ἑλευσίνια μυστήρια καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀνεμνήσθησαν ἡμερῶν ἀρχαίων. Τὸ ὄνειρον, διότι ἦτο ὄνειρον, ὑπῆρξε βραχὺ καὶ αἱ Ἀθηναῖοι ἔσπευδον πρὸς οἰονδήποτε τινα Χριστιανισμόν.

Ἄλλ' εἰς τὰς σχολὰς ἐφοίτων καὶ γυναῖκες, θυγατέρες καὶ σύζυγοι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν. "Ὅτι δὲ ἡ παιδεία καὶ παρὰ ταῖς κυρίαῖς τῶν Ἀθηναίων κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους δὲν ἦτό τι ξένον ἀποδεικνύει ἡ ἱστορία τῆς Εὐδοκίας τῆς θυγατρὸς τοῦ φιλοσόφου Λεοντίου ἣτις διὰ παραδόξου τύχης ἠξιώθη τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐν Κ]πόλει γενομένη σύζυγος τοῦ Θεοδοσίου Β'. Ἡ κόρη αὕτη ἐγεννήθη περὶ τὸ 393 καὶ ἠῤῥήθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς Λεοντίου ἐν πάσῃ παιδείᾳ. (1) πατὴρ ἀπέθανεν, οἱ δὲ ἀδελφοὶ Βαλεριανὸς καὶ Γενέσιος δὲν ἠθέλον νὰ ἐκπληρώσωσι πρὸς τὴν συγκληρονόμον ἀδελφὴν τὰς ὑπὸ τῆς διαθήκης τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις. Μὴ δυναμένη νὰ τύχῃ τοῦ δικαίου, ἀπεφάσισε τόλμημα ὁδηγήσαν αὐτὴν πρὸς τὴν εὐτυχίαν. Μετέβη εἰς Κ]πολιν ἔνθα εἶχε θείαν τινά, δι' ἧς ἤλπιδε νὰ κατορθώσῃ τὸ αἰτούμενον παρὰ τῆς νεαρᾶς Πουλχερίας, τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως. Ἡ Εὐδο-

κία ἦτο ὡραία, νέα, εἰσφορδής, διεκρίνετο περὶ τὴν χάριν τοῦ λόγου τὴν ἄττικὴν καὶ ὁμίλει εὐχερῶς καὶ καλῶς τὴν λατινικὴν. Ἀρχαῖος χρονογράφος τὴν περιγράφει «εἰστολον, λεπτοχαράκτηρον, εὖρινα, ἀσπροτάτην ὡσεὶ χιών, μεγαλόφθαλμον, ὑποκεχαρισμένην, οὐλοξανθόκομον, σεμνόποδα, ἐλλόγιμον, Ἑλλαδικὴν παρθένον». Ἡ αὐλή τῆς Κ]λεως κατεδέλχθη ἐκ τῆς παρουσίας τῆς ὡραίας ἀτθίδος. Καὶ τῆς μὲν ὑποθήσεως τῆς κληρονομίας δὲν ἐπῆλθε τὸ κοθούμενον τέλος, ἀλλὰ οἱ ἄρεται τῆς Εὐδοκίας εἴλκυσαν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν Πουλχερίαν ὅστε παρελήφθη εἰς τὴν ἀελίαν, μετὰ τινα δ' ἔτη τῷ 421 ἐγένετο σύζυγος τοῦ Θεοδοσίου. Ἡ Ἀθηναῖα ἦτο περίπου 27 ἐτῆς, ὁ βασιλεὺς νεώτερος αὐτῆς κατὰ 7 ἔτη.

Ὁ γάμος ὑπῆρξε εὐτυχής. Τὸ ζεῦγος ἠγαπήτο. Ἡ κόρη τοῦ φιλοσόφου ἐξύμνει διὰ ποιημάτων τοῦ συζύγου τὰ κατορθώματα καὶ ἀμνηστικὰ φανεῖσα πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἐνήργησε νὰ δοθῶσιν αὐτοῖς λαμπραὶ θέσεις. Ἄλλ' ἡ γυνὴ εἶνε πάντοτε γυνὴ καὶ εὐρίσκειται πάντοτε μῆλον τῆς ἐριδος. Ἡ γυνὴ ἡ φθονήσασα ὑπῆρξεν αὐτῇ ἡ Πουλχερία ἣτις τοσοῦτον εἶχε ἀντιεῖναι πρότερον εἰς τὴν δόξαν τῆς Εὐδοκίας. Τὸ δὲ μῆλον τῆς ἐριδος ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ εὐνοια τῆς βασιλίσσης πρὸς τὸν μάγιστρον Παυλῖνον. Μέχρι τινὸς δῆλα δὴ ἡ Ἀθηναῖς δὲν ἐζήτησε τὴν ἀρχὴν καίπερ οἷσα βασίλισσα, ἀλλὰ μετὰ τινα ἔτη ἀποκτήσασα θυγάτριον ἐζήτησε τὴν ἀδειαν νὰ μεταβῇ εἰς Ἱεροσόλυμα. Πανταχοῦ ὄθεν διήλθεν ἀφῆκεν ἀρίστας ἐντυπώσεις, εἰς πάσας τὰς ἐκκλησίας πλούσια δῶρα. Ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐξεφώνησε πρὸ τοῦ δήμου λόγον κατεδέλξαντα τὰ πλήθη. Ἄλλ' ἐπιστρέψασα ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων στηριζομένη εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ ἐπαρχοῦ τῆς πόλεως Κύρου καὶ τοῦ μαγίστρου Παυλίνου. Οἱ φίλοι τῆς Εὐδοκίας κατεδιώχθησαν, ὁ Παυλῖνος, ὅστις ἦτο ἀνὴρ λίαν ὡραῖος, ἐθεωρήθη ἔνοχος παρανόμου πρὸς τὴν βασίλισσαν ἔρωτος. Ἡ μεταλλαγὴ αἴτη τῶν πραγμάτων, ἡ καθ' ἡμέραν αὐξάνουσα ἀντιζηλία τῆς Πουλχερίας, ἠνάγκασε τέλος τὴν Ἀθηναῖδα νὰ ζητήσῃ ν' ἀποσυρθῇ εἰς Ἱεροσόλυμα τῷ 444 μ. Χ. καὶ τῷ 460 ἐν ἡλικίᾳ 67 ἐτῶν ἀπέθανεν.

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλός μου Σπυρίδων Λάμπρος ἐν τῇ διατριβῇ αὐτοῦ Ἡ ὀνοματολογία τῆς Ἀττικῆς καὶ ἡ εἰς τὴν χιόραν ἐποικήσεις τῶν Ἀλβανῶν ἔξετάζων τάξιν τοπωνυμῶν τῆς Ἀττικῆς συνεξήτασε καὶ τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα. Τὴν μέθοδον ταύτην ἀκολουθοῦντες καὶ ἡμεῖς πρὸ πολλῶν ἐτῶν (τῷ 1907), ὅτε ἠρευνῶμεν τὰ κατὰ τὴν τοπωνυμίαν Πατήσια (ἢ Πατίσια), ἠναγκάσθημεν νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα τῶν Ἀθηναίων τῆς Τουρκοκρατίας. Καὶ τὸν μὲν Ἀθηναῖον Πατήσιον (ἢ Πατίσιον), ὃν ἀνεζήτησαν ἐν Ἀθήναις, δὲν ἀνεῦρον ἐν αὐταῖς, ἀλλ' ἐπέτυχον νὰ εὑρω τὸ ἔτιμον ἀθηναϊκῶν τινῶν ὀνομάτων.

Τὰ πορίσματα τῆς ἐρεῖνης μου ἐκείνης ἀνεκοίνωσα τῷ μακροῦ διδασκάλῳ μου, ὅστις παρεκάλεσέ με νὰ ἀποστείλω τὴν σχετικὴν διατριβήν, ἵνα δημοσιευθῇ ἐν τοῖς Συμμείκτοις τοῦ Νέου Ἑλληνομνημονος. Τοῦτο σήμερον πράττω, διότι ἐνόμισα, ὅτι δὲν ὄφειλον νὰ ἀφήσω ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἀδημοσίευτον τὴν παλαιάν μου διατριβήν. Τὰ ὀνόματα, περὶ ἃ θὰ ἀσχοληθῶ, εἶναι τὰ ἑξῆς: Καλλιφρονᾶς, Μπερναρδῆς, Μπενηζέλος, Μισαρολιώτης καὶ Βουζίκης.

1. Καλλιφρονᾶς.

Περὶ τοῦ ὀνόματος τούτου ἐγράφη ἐσχάτως (Πρωκτ. Ἀρχαιολ. ἔταρ. 1920, σελ. 55), ὅτι εἶναι τὸ ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων γνωστὸν κύριον ὄνομα Καλλιφρων. Ἀλλ' ὁ Καλλιφρων θὰ ἐγίνετο Καλλιφρονας, οὐδέποτε δὲ Καλλιφρονᾶς. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον εἶναι, ὅτι ὁ τύπος Καλλιφρονᾶς¹

εἶναι σχετικῶς νεώτερος· ὁ ἀρχαιότερος, ἀφ' οὗ προῆλθεν, εἶναι Καλοφρονᾶς· πρβ. Σ. Λάμπρος, Ἀθηναϊοὶ βιβλιογράφοι καὶ κτητοροὶ κωδίκων κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐν Ἐπετηρίδι Παρνασσῶ τ. 6 (1902) σελ. 176 (Μιχαήλ Καλοφρονᾶς ἱερεὺς: 1421—1443). Ἡ Καλοφρονᾶς (φρὴν) ἀνέρχεται εἰς τὴν διημοῦδη γλῶσσαν².

Ἀπὸ τοῦ τύπου Καλοφρονᾶς ἀπέρρεσεν ὁ τύπος Καλεφρονᾶς³ (Σ. Λάμπρος ἔ. ἀ. σ. 177: Λεονάρδος Καλεφρονᾶς τῷ 1691) καὶ ἀπὸ τούτου ὁ νεώτερος Καλλιφρονᾶς. (Πρβ. ἀνωτ. σελ. 318, σημ. 3).

2. Μπερναρδῆς.

Ὁ γνωστὸς Ἀθηναῖος λόγιος Ἀργυρὸς Μπερναρδῆς⁴ (1659—1720) ἐν λιπενιστὶ γεγραμμένοις ἐγγράφοις καλεῖται Bernardinus (οὐχὶ Bernardus!) ἀγνοοῦμεν, ἂν ὁ Ἀθηναῖος λόγιος ἢ οἱ διδάσκαλοι αὐτοῦ ἐν Ἰταλίᾳ ἐνόμιζον, ὅτι τὸ ὄνομα εἶναι παραφθορὰ τοῦ Bernardinus· ἴσως ἀθαιρέτως ἐξελατίνισε⁵.

Καθ' ἡμᾶς τὸ ὄνομα Μπερναρδῆς εἶναι τύπος ἀπορρέουσας ἀπὸ τοῦ ἰταλικοῦ ὀνόματος Μπερνάρδος (Bernardo) καὶ τὸ ὄνομα Κορραῆς προῆλθεν ἀπὸ τοῦ Κορράδος (ἰταλ. Corrado) καὶ οὐχὶ ἀπὸ τοῦ Corradinus, ὅς ἐνόμισεν ὁ μακαρίτης Γ. Ζολότις.

1. Πρβ. Ἀρχεῖον Ἱστορικοῦ λεξικοῦ, λ. φρέν. Γινώσκω, ὅτι αὕτη λέγεται ἐν Σίφνῳ.

2. Κιλοφρονᾶς—Κιλοφρονᾶς—Κιλεφρονᾶς.

3. Πρβ. Π. Ζερλέντην, Ἀργυρὸς Μπερναρδῆς ὁ Ἀθηναῖος (1659—1720), Ἀθήναι 1921.

4. Ὁμοίως ὁ γνωστὸς λόγιος Ἑλιμανουὴλ Κιβάνης Πάλης (1450—1527) αὐθαίρετως ἐκλήθη Manilius καὶ οὐχὶ Manolis· πρβ. Ἀ. Χατζήν, Οἱ Παυλοῦλ-Πάλαι, Kirchhain N.—L. 1909, σελ. 56.

5. Bertakli (=Μπεναλδῆς) καλεῖται παρὰ τῷ γνωστῷ de la Guilletière, Athènes ancienne et nouvelle, Paris 1676, ἐκδ. γ', σελ. 286, Πρβ. καὶ Παπαρηγάπουλον, Ἱστορ. Ἑλλ. ἔθν. 2Ε' σελ. 564. Νῦν σφύζεται ἐν Ἀμαρουσίῳ ὑπὸ τὸν τύπον Μπερναρδῆς (Βραδινὴ 16 Αὐγούστου 1925). πρβλ. καὶ Gregorovius—Λάμπρος, Ἱστορ. Ἀθηναίων Β' 427.

1. Ἐπετηρίς Παρνασσῶ 1 (1893) σ. 156 κέ.

2. Τοῦτον ἀνεῦρον τέλος ἐσχίτω; ἐν ἄλλῳ τῆς ἐλληνικῆς γῆς τμήματι.

3. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι καὶ οἱ τῶν πρὸ τοῦ 1821 χρόνων λόγιοι ἠγάπων νὰ δίδωσιν ἀρχ. ἰξουσάν μορφήν εἰς τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

Τούτο θὰ ἀποδείξω εὐθύς κατωτέρω ἐν τῇ ἐρευνῇ περὶ τοῦ ὀνόματος Μ π ε ν η ζ έ λ ο ς, εἰς ἣν μεταβαίνομαι.

3. Μπενηζέλος.

Τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται ἐν Ἀθήναις τὸ πρῶτον διὰ τοῦ Ἀγγέλου Μπενηζέλου γεννηθέντος περὶ τὸ 1500¹ ὁ ἄγγελος Μπενηζέλος εἶναι, ὡς γνωστόν, πατήρ τῆς ὁσίας Φιλοθέης Μπενηζέλου (1522—1589)².

Περὶ τοῦ γενέσθαι τῶν Ἀθηναίων Μπενηζέλων καὶ τοῦ ἐτύμου τοῦ ὀνόματος ἐγγράφησαν ἐσχάτως παραδοξόταται³ σελίδες, αἵτινες θὰ δυσχερῶσαι μόνον τοῖς ἐπιπολάτως ἐρευνῶνται⁴.

Γενέσθαι τῶν Ἀθηναίων Μπενηζέλων καθ' ἡμᾶς υπῆρξεν Ἑλληνιστής Μ π ε ν η ζ (= Βενέδικτος) Ζ έ λ η ς⁵ ἐν ἄλλοις λόγοις ὑποστηρίζομεν, ὅτι τὸ ὄνομα Μπενηζέλος προῆλθεν ἀσφαλῶς ἀπὸ τοῦ Μ π ε ν η ζ Ζ έ λ η ς.

Νῦν ὑπερίκομεν νὰ δεῖξομεν τρία τιμὰ: α) τί εἶναι τὰ ὀνόματα Μ π ε ν η ζ καὶ Ζ έ λ η ς, β) πῶς ὁ Μ π ε ν η ζ Ζ έ λ η ς ἐγένετο *Μ π ε ν η ζ έ λ η ς καὶ γ) πῶς ὁ *Μ π ε ν η ζ έ λ η ς ἐγένετο Μ π ε ν η ζ έ λ ο ς.

α) Τὸ ὄνομα Μ π ε ν η ζ (τὸ θηλυκὸν Μπένα ἢ Μπενουῦ) εἶναι βαπτιστικὸν ὄνομα Ἑλλήνων τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας⁶.

Τὸ ὄνομα Μ π ε ν η ζ εἶναι ἑλληνικὸς τύπος τοῦ ἰταλικοῦ ὀνόματος Β e n e d e t t o (= Μ π έ ν ο ς)⁷, ὅπερ εἶναι ὑποκοριστικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος Benedetto (= Benedictus)⁸.

1. Πρβ. Νικ. Βεην, Byzantinisch-orientalische Jahrbücher 4 (1923), σ. 101 κ. ε.

2. Βιαιότερον χαρακτηρισμὸν ἐπιθυμῶ νὰ ἀποφύγω.

3. Ἐσχάτως καὶ Ἰσπανός τις λόγιος, ὡς εἶδον ἐν τινὶ ἐφημερίδι, ὑπεστήριξεν, ὅτι εἶναι ἑβραϊκόν: Ben-Izel (= υἱὸς Ἰζέλ) | Ὁ Gregorovius (Ἱστορία Ἀθηνῶν, μετάφρ. Λάμπρου Β' 427) ἐθιῶρει τοῦ Μπενηζέλου Ἰταλίου.

4. Οὗτος θὰ τεθῆ τὸν ΙΕ' αἰῶνα, ἂν μὴ πρότερον.

5. Ἴωος καὶ τῶν ἐσχάτων βυζαντιακῶν χρόνων πρβ. κατωτέρω περὶ τοῦ Κ ο ρ ρ α ῆ ς.

6. Περὶ τοῦ ἀρχ. γερμανικοῦ Β e n e d e t t o (= Bernhard) ἀσφαλῶς δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος.

7. Καὶ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχει ὁ σ ι ο ς Β e n e d i k t o ς ἐορτάζων τῇ 14 Μαρτίου.

Τὸ ὄνομα Μ π έ ν ο ς σήμερον αἰσθεται ἐν Ἑλλάδι ὡς οἰκογενειακὸν ὄνομα¹.

Τῆς συζυγίας Μ π έ ν ο ς Μ π ε ν η ζ ὑπάρχουσιν ἀναρίθμητα ὅμοια παραδείγματα:

Παῦλος—Παυλῆς

Πέτρος—Πετρῆς

Ἀλέξανδρος—Ἀλεξανδρῆς

Στράτος—Στρατῆς

Γιακομο—Γιακουμῆς

Λινάρδος—Λιναρδῆς

Τζάννος—Τζαννῆς

Τζαννέτος—Τζαννετιτῆς

Ἀλαμάννος—Ἀλαμαννῆς

Φράγκος—Φραγκῆς (Σπάρτη)²

Μάοκος—Μαρκῆς

Σπύρος—Σφυρῆς

Ἄγγελος—Ἀγγελῆς

Κῶτσος—Κωτσῆς

Στέφανος—Στεφανῆς

Λάζαρος—Λαζαρῆς

Πούλος (= πουλημένος)—Πουλῆς

Κοθουρος—Κοθρῆς

Κοῦρος—Κουρῆς

Σμάραγδος—Σμαραγδῆς

Βαλσαμος—Βαλσαμῆς

Σταῦρος—Σταυρῆς

Πανάγος—Παναγῆς³

Μάρος—Μαρῆς κ. ἄ. π.

¹ Ὅτι καὶ τὸ ὄνομα Κ ο ρ ρ α ῆ ς (ἦδη ἐν τῷ Χρονικῷ τοῦ Μο-

1. Ὅτι βαπτιστικά γίνονται οἰκογενειακά, εἶναι νῦν γνωστόν πρβ. Α Χατζῆν, Οἱ Ριούλ—Ράλαι σελ. 6, σημ. 8.

2. Πρβ. ἐφημ. Σπίρτ 20 Νοεμβρίου 1924, σελ. 6, στῆλ. α'. πρβ. ἴσως καὶ τὸ οἰκογ. ὄνομα Ἀ λ ι φ ο ρ α γ κ ῆ ς (ἐφημ. Βραδινὴ 16 Αὐγούστου 1925). Κατ' ἐμὲ ἀπὸ τοῦ Φ ρ α γ κ ῆ ς ἀπέρρευσεν τὸ Φ ρ α ν τ ζ ῆ ς (ὁρ-
θότερον Φραντζῆς: τοιτακισμός!).

3. Ἀπὸ τοῦ Παναγῆς οἱ λόγιοι ἐπλάσαν τὸ Παναγιώτης.

ρέως Ρ' σίχ. 6782) προήλθεν ἀπὸ τοῦ C o r r a d o - K o r o á d o s καὶ οὐχὶ ἀπὸ τοῦ Corradinus, ὡς ὑπεσηροίχθη (ιδεῖ ἀνωτέρω σελ. 319), καὶ τὸ Μ π ε ρ ν α ο ὀ ἦ ς (ιδεῖ ἀνωτέρω σελ. 319) ἀπὸ τοῦ Μ π ε ρ ν α ο ὀ δ ο ς, οὐδείς θὰ δυνηθῆ μετὰ τὰ εἰρημένα νὰ διαμφισβητήσῃ.

Τὰ βαπτιστικὰ ὀνόματα Μ π ε ν ο ς—Μ π ε ν ἦ ς ἦσαν πολὺ, ὡς φαίνεται, διαδεδομένα· ἐκ τούτων ἀπέρρευσαν τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα Μ π ε ν ἰ κ ἦ ς καὶ *Μ π ε ν ο ὕ δ ἦ ς¹.

Καὶ νῦν ἐλθόμεν ἐπὶ τὴν ἔρευνην τοῦ οἰκογενειακοῦ ὀνόματος Ζέλης.

Τοῦ ὀνόματος τούτου εἶναι εὐτυχῶς εἴκολον νὰ ἀποδείξω τὴν ὑπαρξίν· Ἐν τῷ νομῷ Ἀρκαδίας συνηθέστατα εἶναι τὰ χωρία, ἅτινα φέρουσι τὰ ὀνόματα τῶν παλαιῶν οἰκιστῶν καὶ δὴ ἐν πτώσει γενικῇ μετὰ τοῦ ἄρθρου τ ο ὕ οἴτω ἀκούει τις τοὺς Ἀρκαδας λέγοντας τοῦ Μπολέτα, τοῦ Σάγκα, τοῦ Πικέρνη, τοῦ Λουκά, τοῦ Μάνεση, τοῦ Μπασιάκου, τοῦ Μερτσαούση (= Ὁμέρ τσαούση), τοῦ Στρίγκου, τοῦ Μαυρογιάννη καὶ ἄλλα πλεῖστα². Βεβαίως οἱ πρῶτοι οἰκιστὰὶ ἦσαν ὁ Μπολέτας, ὁ Σάγκας, ὁ Πικέρνης, ὁ Λουκάς, ὁ Μάνεσης, ὁ Μπασιάκος, ὁ Ὁμέρ τσαούσης, ὁ Στρίγκος, ὁ Μαυρογιάννης³.

Ἐν τῇ αὐτῇ περιφερείᾳ, ἐν ἣ ὑπάρχουσι τὰ μνημονευθέντα χωρία, κεῖται καὶ μικρόν τι χωρίον (249 κάτοικοι), ὅπερ ὑπὸ τῶν Ἀρκαδῶν καλεῖται τ ο ὕ Ζέλη⁴.

Ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ ὑπάρχουσιν ὁμώνυμα χωρία· οἴτω χωρία

1. Πρβ. χωρίον Μ π ε ν ο ὕ δ ι α ν ἄ ἐν νομῷ Χανίων. Τὸ Μπενέτης—πρβ. τὰ Μπενετῆτα τῆς Κεφαλληνίας—εἶναι τὸ ἰταλικὸν ὑποκοριστικὸν Benetti· ἀπὸ τούτου τὸ Μ π ε ν ε τ τ ἄ κ ἦ ς.

2. Πολλὰ τούτων κακῶς ἀναγράφονται ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἀπογραφικοῖς πίναξι ('Αθήναι 1921)· π.χ. τὸ χωρίον τ ο ὕ Σάγκα ἀναγράφεται ἢ Σάγκα.

3. Καὶ ἐξ ἄλλων τοπωνυμιῶν τῆς Ἀρκαδίας δυνάμεθα νὰ ὑπονοήσωμεν οἰκογενειακὰ ὀνόματα· π.χ. τὸ Λεβ(δ)ι(ον) ὀνομάσθη βεβαίως ἀπὸ τινος Λεβίδη, τὸ Ρούτσι ἀπὸ τινος Ρούτσι ('Ρούκη) κ.λ.π.

4. Καὶ τοῦτο οἱ ἀπογραφικοὶ πίνακες ('Αθήναι 1921) ἐν σελ. 39 ἀναγράφουσιν ὡς Ζέλι.

Ζέλη ὑπάρχουσι δύο ἐν τῷ νομῷ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος¹. Καὶ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ πολλὰ χωρία ὑποδηλοῦσιν ὀνόματα οἰκογενειακὰ· πρβ. Κωσταλέξη, Λιδορίκι(ον), Ἰμίρμπεη, Μάνεση, Μπέλεση, Παύλου, Σκεντέραγα, Λάλα, Νικολίτση, Γσερνοβίτη, Σουκά, Φραντζῆ κ. ἄ. π.

Ὡστε περὶ τῆς ὑπάρξεως οἰκογενειακοῦ ὀνόματος Ζέλης οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ δύναται νὰ ὑπάρξῃ².

β) Νῦν θὰ ἐξετάσωμεν, ἂν ὁ Μ π ε ν ἦ ς Ζέλης ἠδύνατο νὰ γίνῃ Μ π ε ν ἦ ζέλης.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο, ἦτοι τὴν συνένωσιν τοῦ βαπτιστικοῦ καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ ὀνόματος καὶ τὸν σχηματισμὸν νέου ἐπιθέτου, ἠδυνήθη νὰ παρακολουθήσῃ ἐπὶ μίαν σχεδὸν χιλιετηρίδα.

Τῷ 1108 ὡς μάλιστα ὑπογράφει μετὰ τινῶν ἄλλων ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Κομνηνοῦ συνθήκην³ πρὸς τὸν δούκα τῆς Ἀντιοχείας Βοεμοῦνδον ὁ Πέτρος Ἀλίφας⁴· τὸν ἐπόμενον αἰῶνα ἐμφανίζονται ἐν τῷ Βυζαντίῳ οἱ γνωστοὶ Πετραλίφαι, οἵτινες βεβαίως εἶναι ἀπόγονοι τοῦ εἰρημένου Πέτρου Ἀλίφα.

Ἐσχόμενος εἰς τοὺς μετέπειτα αἰῶνας συναντῶ τὸν 14^{ον} αἰῶνα τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Πετροκόκκινος (= Πέτρος Κόκκινος)· πρβ. Miklosich—Müller, Acta et diplomata II σ. 433, σίχ. 11· γνωστὸν εἶναι καὶ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Πετρομούα (= Πέτρος Μπούας)· πρβ. Σάβαν, Μνημεῖα ἑλλην. ἱστορ. VI, 29). Ἐπιπαραβάλε τὰ σύγχρονα Σπυρομίλιος (= Σπῦρος Μίλιος), Σταύρογιαννόπουλλος (= Σταῦρος Γιαννόπουλλος), Πέτρο-

1. Ἐν τοῖς ἀπογραφικοῖς πίναξι ἐν σελ. 80J Ζέλιον, ἐν σελ. 805 Ζέλη. Τὸ ἐν Θράκῃ (ὑποδικιῆσαι Τυρολάης) χ. Ζέλη ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐσχάτως μετὰ τὴν προσάρτησιν.

2. Ἄν μὴ δεχθῶμεν ὁμοηχίαν, τὸ ὄνομα δύν.ται νὰ θεωρηθῆ σλαβικόν καὶ εἶναι συγγενὲς πρὸς τὰς ἐν Ἑλλάδι σλαβικὰς τοπωνυμίας Ζελ—(τα, Ζελ—(τη, Ζελ—(ισα, Ζελ—(ισα, Ζέλ—(ισα, Ζέλ—(οβα, Ζέλ—(οβον, Ζελε—(ισαδ (= Zelegrad;). Ἐν τῇ ἀλβανικῇ τέλος κατὰ τὸν Gustav Meyer, Etymologisches Wörterbuch der albanesischen Sprache σελ. 482, z e l (ισ.) = E l i e r, geg. z e l i, = N e i d, E i f e r s u c h t

3. Περὶ ταύτης βλέπε Ἄνναν Κομνηνὴν II σ. 671 (Bonnae) καὶ Χατζῆν, Οἱ Ραοῦλ σ. 11.

4. Οὗτος ἦτο Φράγκος· ὥστε τὸ ὄνομα οὐδὲν ἔχει πρὸς τὸ ἀλβίφω. Πρβ Χατζῆν, Οἱ Ραοῦλ σελ. 15, σήμ. β.

λέκας (= Πέτρος Λέκας); ἔρημ. Σχοῖπ 18 Μαρτίου 1925, σελ. 4, στήλ
 α Πέτρομαγιάτης (= Πέτρος Μανιάτης) ἔ.α. 14 Μαΐου 1925
 Νικοκάβουρας (= Νίκος Κάβουρας). Σταυροπιερό-
 κος (= Σταῦρος Πιερρίκος) κ. ἄ. ἴ. Τέλος οἱ Μπενηψάλαται
 τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἔχουσιν ἀσφαλῶς γενάρχη τὸν Μπενῆν (=
 Βενέδικτον) Ψάλην. Κατὰ ταῦτα ὁ γενάρχης τῶν Ἀθηναίων
 Μπενηζέλων ἐκαλεῖτο Μπενῆς (= Βενέδικτος) Ζέλης.
 γ) Ὑπολείπεται τέλος νὰ δειχθῆ, ἂν ὁ *Μπενηζέλης ἠδύνατο
 νὰ γίνῃ Μπενηζέλος.

Καί τοῦτο εὐχερῶς δύναται νὰ ἀποδειχθῆ τὸ σύστημα Μπεν-
 ηζέλης — Μπενηζέλος δὲν εἶναι μονῆρες¹ πληθῶν βα-
 πτιστικῶν καὶ οἰκογενειακῶν ὀνομάτων ἠδυνάμην νὰ ἀναγράψω, ἐν
 οἷς τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται προχείρως ἀναγράφω τὰ ἀκόλουθα πα-
 ραδείγματα :

α) βαπτιστικὰ ὀνόματα:

Ἰωάννης—Γιάννος
 Γεώργης—Γεῶργος
 Τάσης—Τάσος
 Ἀνέστης (ἄνέστη) Ἀνέστος
 Στράτης—Στράτος
 Γιαννάκης—Γιαννάκος
 Φώτης—Φῶτος
 κ.λ.π., κ.λ.π.

β) οἰκογενειακὰ ὀνόματα :

Σούλης (πρβ. Σούλι)—Σούλος
 *Κακούρης (πρβ. χωρίον Κακούρη)—Κακούρος
 *Αρνέλλης—Ἀρνέλλος
 *Μαντέλλης—Μαντέλλος
 *Ἀναγνωσιτέλλης—Ἀναγνωσιτέλλος
 *Ραζέλλης—Ραζέλλος
 *Σιμιτέλλης (σιμίτι)²—Σιμιτέλλος
 Ζιμάνης (ζαμάνι)—Ζιμάνος

1. Καὶ ἐν τῷ χιασῷ Καλβοκοπέσης τὸ Κάλβος εἶναι πιθα-
 νώτατα βαπτιστικόν, ὅπερ προήλθεν ἀπὸ οἰκογενειακοῦ πρβ. Χα-
 τῆν, Οἱ Ραούλ, σελ. 6, σημ. 8.

2. Πρβ. καὶ τὸ ὄνομα Σιμιτόπουλλος

Μαιολέσης—Μιολέσος
 Ἀμ(ο)ιρούσης—Νεροῦτσος
 Ἀνδρούσης¹ Ἀνδρούτσος
 Χαλκούσης (βυζαντ.)—Γιαννοῦτσος
 Ἰλομούσης²—Πανούτσος
 Σπαθάρης—Σπαθάρος
 Κόντης (= conte) —Κόντος
 κ. λ. π., κ. λ. π.

Κατὰ ταῦτα καὶ ὁ *Μπενηζέλης κίλλιστα ἠδύνατο νὰ
 γίνῃ Μπενηζέλος³.

Τέλος ὑποστηρίζω, ὅτι τὸ νεοελληνικὸν οἰκογενειακὸν ὄνομα
 Μεντζέλος (Μεντζελόπουλλος) ἀπέρρευσεν ἀπὸ τοῦ
 Μπενηζέλος: Μπενηζέλος—Μπενζέλος—Μενζέλος—Μεν-
 τζέλος; πρβ. Βασονίνα (Ρουμανία) Μουζοβίνα (χωρίον νομοῦ Ἰ-
 σταννίνων), Βοηφάσιο Μονοφάτσι (Κρήτη), Μπενάρδος⁴ (= Ber-
 nardo) Μενάρδος κ. λ. π.

4. Μισαραλιώτης ἢ Μισεραλιώτη.

Περὶ τοῦ ἀθηναϊκοῦ τούτου οἰκογενειακοῦ ὀνόματος ὑπεστηρίχθη
 ἄνευ τινὸς ἀποδείξεως, ἀλλ' ὀπλῶς διὰ τὴν τυχαίαν ὁμοιότητα⁵, ὅτι
 προήλθεν ἀπὸ τοῦ *Μισερ Ἀλιώτη.

Καθ' ἡμᾶς ἀρχικῶς τὸ ὄνομα ἦτο ἐθνικόν· εἰκάξω δηλαδή, ὅτι ὁ
 γενάρχης κατήγετο ἀπὸ τινος χωρίου Μισιρλή⁶ καὶ ὠνομάσθη
 Μισιρλιώτης⁷· τοῦτο ἐγένετο Μισαραλιώτης⁷—Μισεραλιώτης.

Εἰς πίστωσιν δύναμαι νὰ προσπαγῶ τὸ ὄνομα Παπασλι-

1. Πισανῶς βυζαντιανόν: Ἀθηνᾶ 31 (1922), σελ. 140.

2. Πρβ. τὸ Ἰλομούσι: Χατζῆ; ἐν Ἀρχ. ἐρημ. 1930, σελ. 71, σημ. 3.
 Αἱ καταλήξεις—έλλης καὶ—ούσης εἶναι αἱ ἀρχικαί.

3. Μὲτὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα καὶ ὑποστηρικθέντα ἡ γραφή Μπεν-
 ηζέλος ὀφείλει νὰ ἀποσκορακισθῆ.

4. Τὸν τύπον τοῦτον φέρει καὶ ἐπιγραφὴ καταστήματος ἐν Ἀθήναις·
 πρβ. καὶ ἀνωτέρω σελ. 319 σημ. 5.

5. Διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου κατὰ τὸν Ῥωσοῖαπωνικὸν πόλεμον ἀπεδει-
 κνύετο ἐνδοξὸς τις ναύαρχος Ἰάπων ἔλκων τὸ γένος ἐκ... Βοιωτίας!

6. Ἐν τῷ νομῷ Μεσσηνίας ὑπάρχει χωρίον Μισιρλή ἢ Μισερλή (κάτοι-
 κοι 186): Μισιρλής=Αἰγύπτιος.

7. Διὰ παρετυμολογίαν ἴσως πρὸς τὴν δημώδη λέξιν μισαρά ἢ
 Μισερλή—Μισερλιώτης—Μισεραλιώτης—Μισαραλιώτης.

της' (Παπιασλή: πρβ. Εἰσθετήριον Χάρτου τῆς Ἑλλάδος, ἐκδ. Ἐλευθερουδιάκη), Ἀϊβαλιώτης (Ἀϊβαλή Μ. Ἀσίας) κ. ἄ.

5. Βουζίκης.

Περὶ τῶν Βουζικῶν τῶν Ἀθηνῶν μετὰ πολλῆς ἀφελείας ἐγγράφη, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἀπόγονοι τοῦ ἀρχαίου ἀθηναίου γένους τῶν Βουζυγῶν, οὔτινες εἴλκον τὸ γένος ἀπὸ τοῦ μυθικοῦ Ἀθηναίου ἥρωος Βουζύγου, «ὅστις πρῶτος ζεῦγος ἐξευξεν» κατὰ τὸν Σχολ. Αἰσχ. II 78.

Ἄλλ' ἴδωμεν τὰ πρὸ ποδῶν. Ὁ ἀρχικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος Βουζίκης εἶναι Μπουζίκης.

Οὕτω φέρεται τὸ ὄνομα ἐν ἐνετικοῖς ἐγγράφοις τοῦ 15^{ου} καὶ 17^{ου} αἰῶνος: πρβ. Pelegrin Busichio—Πελεργίνος Μπουζίκης (1465: Σάβας, Μνημεῖα ἑλλην. ἱστορ. VI, 29, 14). «Ἐκτωρ Μπουζίκης (Victor Busichio): οὗτος ἐπῆρξε γενναῖος ἀρχηγὸς μισθοφόρων καὶ τέλος (1538) ἐγονεύθη ἐν Ναυπλίῳ πολεμῶν κατὰ τῶν Τούρκων (Σάβας, ἔ. ἄ. VIII 311, 8²). Περὶ τούτου γίνεται λόγος ἐν πολλοῖς ἐγγράφοις.

Μπουζίκης εἶναι ὁμοίως ὁ τύπος ὀνόματος οἰκογενείας ἐν Μεγαλοπόλει τῆς Ἀρκαδίας¹⁾.

Πῶς δὲ ἐξηγηθῆναι τὸ ὄνομα: Εἰκόσω, ὅτι εἶναι ὑποκοριστικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος Μπουζίας²⁾ (νῦν Βούζας): Μπουζίτης Μπουζίκης ἀποφυγὴν ἐπίτηδες γενομένην³⁾ τοῦ φθόγγου τσ βλέπω καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασι Ἰωαννίτης (= Ἰωαννίτης). Λιτσιαρδούπουλος (= *Λιτσιαρδούπουλος: πρβ. Ριτσιάρδης) καὶ τῶ Ἀθηναϊκῶ Καραίτης (= Καραίτης: πρβ. τὴν ἐν Ἑλλάδι αἰαυτικὴν τοπωνυμίαν Καραίτσα καὶ τὸ οἰκογ. ὄνομα Καραίτσα: ἔφημ. Σχολ. 21 Νοεμβρίου 1924) ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ ὀνόματι Γαλάτσης. ὅπερ ἀνευρίσκω καὶ ἐν τῇ παρὰ τὰς Ἀθήνας τοποθεσίᾳ Γαλάτσει (τοῦ Γαλάτση), δὲν δύναμαι νὰ ὀρίσω, ἂν συμβαίη τὸ αὐτό: διότι ἴσως ἐν τῷ Γαλάτσει ἔχομεν τσιτακισμὸν οὐνήθη ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ ἰδιώματι.

1908—1925

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Χ. ΧΑΤΖΗΣ

1. Οὕτω καλεῖται γνωστὸς λόγιος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος.

2. Οἷος ἔλαβε σύζυγον Κλόρα Πάλη: πρβ. Χατζήν, "Οἱ Ρουὺλ" σελ. 62 κέ.

3. Ἐν Κιουριά τὸ ὄνομα Μπουζίκης ἐγένε Βουζίκης.

4. Πρβ. τὸ σημεῖον οἰκογενεϊοκῶν ἐπίθαιον Μπουζόπουλος.

5. Πρβ. τὸ ἐν Πάρῳ ἔκι (= ἔτσι) κ. λ. π.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΩ ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ

Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν Ρ' γ' ἀτάλοικον ἀποτελεῖται ἐκ δύο τετραδίων περιόντων ἔξωθεν τὴν ἐπιγραφὴν:

«61 Σημειώσεις

περὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ

Βενετοκρατίας

Ἐκ τῶν dispaeci τῶν προνοητῶν κ. λ.

Archivio dei Frari ἐν Βενετίᾳ

(θέρου τοῦ 1877)

καὶ

γ) Σημειώσεις

περὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ

Βενετοκρατίας

Ἐκ τῶν dispaeci τῶν προνοητῶν κ. τ. λ.

Archivio dei Frari ἐν Βενετίᾳ

1877 θέρου».

Ἐκ τῆς ἀριθμήσεως 6 καὶ γ γίνεται δῆλον ὅτι αἱ σημειώσεις τοῦ Λάμπρου ἐκ τῶν dispaeci τῶν προνοητῶν περὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Βενετοκρατίας ἀποτελοῦντο ἐκ τριῶν τετραδίων, τῶν ἑκῶν λείπει τὸ πρῶτον, τὸ περιεχόμενον τοῦ ὁποῦ ἐξήντησαν ὁ Λάμπρος ἐν διαφόροις αὐτοῦ δημοσιευθεῖσι σχετικαῖς διατριβαῖς¹⁾.

1. «Über des Korinthische Amphitheater» (ἐν Mitteilungen des K. deutschen arch. Instituts τόμ. Β σ. 282 ἔκ. καὶ ἐν Μικτ. Σελ. σ. 348 ἔκ.). Τὰ ἀρχεῖα τῆς Βενετίας καὶ ἡ περὶ Πελοποννήσου ἔκθεσις τοῦ Μαρτίνου Μικιέλ (ἐν ἱστορ. μελ. σ. 173 ἔκ.). Ἡ περὶ Πελοποννήσου ἔκθεσις τοῦ Βενετοῦ προνοητοῦ Κόρνερ (ἐν Δελτίῳ ἱστ. καὶ ἔθν. ἔτ. τομ. Β σ. 282 ἔκ.). Ἀπογραφὴ τοῦ νομοῦ Μεθώνης ἐπὶ Βενετῶν (ἐν. ἀν. σ. 664 ἔκ.). Ἑλληνικὰ ἐγγράφα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Βενετίας ἐν οἷς καὶ ἐγγράφα τούρκων ἀρχόντων ἑλληνιστὶ μετὰ παρεκδρομῆς περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Μωρέως (ἐν Δελτ. ἱστ. καὶ ἔθν. ἔταιρ. τομ. Δ' σ. 684 ἔκ.). Ἐκθέσεις τῶν Βενετῶν γενικῶν προνοητῶν τῆς Πελοποννήσου νῦν τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ὁρχείων τῆς Βενετίας ἐκδιδόμεναι (ἐν Δελ. ἱστ. καὶ ἔθν. ἔταιρ. τόμ. Ε' σ. 426 ἔκ. καὶ 606 ἔκ. ἀνατ. ἐν Ἀθῆν. 1900 τυκ.

Τὸ πρῶτον τετραδίου τοῦ ἡμετέρου καταλόγου, τὸ πρῶτον ἐξώθεν τὸ ψευδὸν β' ἀποτελεῖται ἐκ σελίδων 150, ὧν αἱ 70 πρῶται διὰ μολυβδίδος ἠριθμημέναι, τὰ δὲ δεύτερον, τὸ φερὸν ἐξώθην τὸ βιβλίον γ' ἐκ σελίδων 150, ὧν αἱ 100 πρῶται διὰ μολυβδίδος κυανῆς ἠριθμημέναι. Ἐν τῷ πρώτῳ τῶν τετραδίων ὑπάρχουσιν ἑξ εἰκοσι ὅσο ἄλλα χάρτου (10+8+4), ὧν τὰ πρῶτα δέκα εἶνε, αἱ φαίνονται, ὑπολείμματα τοῦ πρώτου τετραδίου, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἔχει γράφει ὁ Λάμπρος τὰς ἀκολουθοῦσας σχετικὰς σημειώσεις ἐκ τῶν ἀρχαίων Βενετίας.

Ἀρχαία Βενετίας

Miscellanea

Cod. 680. Catastico del territorio di Napoli di Romania. Ἐκ φύλλων 379

*Ἄλλος τόμος. Comparsa della Provincia di Romania spedite allo Eccmo Senato da ... Francesco Grimani provveditor general dell'armi in Regno di Morea. Ἐκ φύλλων 125.

*Ἄλλος τόμος. Comparsa della provincia di Laconia spedite all' Eccmo Senato da ... Franc. Grimani.

*Ἄλλος τόμος Estratto di tutte le concessioni fatte in Morea dall' ilmo ... Francesco Grimani Ἐκ φύλλων.

Archivio di Stato

Senato III (Secreta)

Agostin Sagredo da 30 Nov. 1696 sino Gen 1697. Prov. Gen. s. Polo Nani da 31 Agosto sine 8 ott. 1697.

*Ἀντίγρ. N. 54 ἐκ Πατρῶν 16 Ἀπρ. 1697 s. n. (Συνημ. Distrib. della famiglia di Thebe ἐν. αἰ; ὄχι καὶ Πάτραι). Τοιοῦτος ἄλλος κατάλογος συνημμένος καὶ εἰς τὴν ἐπομένην τῇ 54

Σακελ. σ. 468). Ἡ περὶ Πελοποννήσου ἐκθεσις τοῦ Βενετοῦ προνοητοῦ τοῦ Γραδενίγου (αὐτόθι σ. 228 ἑ). Ἐν ταῖς ἀνωτέρω διατριβαῖς εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Λάμπρος καὶ τὰ περιεχόμενα τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου τετραδίου, ἐκ τῶν ὁποίων ἀντλεῖ διαφόρους εἰδήσεις σχετικὰς πρὸς τὰς αὐτοῦ διατριβὰς καὶ ἐνίοτε δημοσιεύει κείμενα. Τὰ δημοσιευθέντα κείμενα ἔχουσιν διαγραφῆ ὑπὸ τοῦ Λάμπρου διὰ μολυβδίδος.

ἀνευ ἀρ. ἐκ Μιθῶνης 26 Ἰαν. 1696 s. N. M. v. Καὶ ἄλλοι εἰς τὴν αὐτὴν. Καὶ τρίτος (Distribuzione dei beni fatta dall' il. Sagredo .. famiglie da Janena (ἐν τῷ πρώτῳ μέρος Territorio di Patrasso). Ἐπειτα ἄλλος κατάλογος famiglie di Balgeria, ἐν ᾧ ὄχι Πάτραι. Ἄλλος famiglia di Megara, ἐν ᾧ ὄχι Πάτραι. Ἄλλος famiglie di Janena (καὶ Patrasso τὸ ὄλον σ. 1). Ἄλλος famiglie di Thebe ἐν ᾧ ὄχι Πάτραι. Ἄλλος famiglie turnavo (ὄχι Πάτραι). Ἄλλος famiglie di Livadia (ὄχι Πάτραι). Ἄλλος famiglie di Negroponte (καὶ Πάτραι. Ἀρχαίαι ἐν τέλει τῆς 4 σελίδος τῶν εἰς Πάτρας ἐγκατασταθειῶν οἰκογενειῶν κατάλογος). Ἄλλος famiglie di Talandi (ὄχι Πάτραι). Ἄλλος famiglie di Livadia (ὄχι Πάτραι). Ἄλλος familie di Livadia (καὶ Territorio di Patrasso, di Vostizza e di Calavrita. Τὸ ὄλον ἐκ σελ. 17). Ἄλλος famiglie di Rumelia (καὶ Vostizza καὶ Patrasso καὶ Calavrita. Τὸ ὄλον σελ. 35).

*Ἀντίγρ. Ἡ 55 ἐκ Πατρῶν 15 Μαΐου 1697. καὶ ἡ συνημμένη Copia tratta dalla fibra ἐκ Πατρῶν 23 Ἀπρ. 1693.

*Ἡ 56 ἐκ Πατρῶν 19 Μαΐου 1697.

Senato III (Secreta).

N. 8 Prov. Gén. in Morea.

1. Franc. Grimani da 6 Gennaio 1699 sin 28 Mayo 1701.

*Ἀρ. 83 ἐκ Πατρῶν 20 Μαρτ. 1700.

*Ἀρ. 84 » » 11 Ἀπρ. 1700

*Ἀρ. 85 » » 1 Μαγ. 1700

*Ἀρ. 86 » » 11 » 1700

*Ἀρ. 87 » » 27 » 1700

*Ἀρ. 88 » » 6 Ἰουν. 1700

*Ἀρ. 89 » Βουσίτογς 13 » 1700

*Ἀρ. 90 » » 23 » 1700

*Ἀρ. 91 » » 25 » 1700

*Ἀρ. 92 » » 30 » 1700

Συνημμένη εἰς 101 ἰταλ. μετάφρασις ex greco Callinico Patr.

Μελετητέα τὰ συνημμένα εἰς τὴν 166 (N. 1 Copia di simile trasmessa dall Sign. Giovanna Cornora Franc. Grimani μετὰ πολλὰ διόματα οικογενειῶν ἐν Μισσηνίᾳ καὶ Μάνη.

Βενετίας ἄρχαια

Senato III Secreta N. 3. Armata Prov. Est. e Prov. General di Morea Marin Michiel 1690 (M. V. 1691) 6 Febr. sin 21 Luglio 1693.

*Ἐκάστη busta τοῦ τμήματος τούτου μεταξὺ 30 — 50 ἔγγραφων μακρῶν μετὰ πλαίστων συνημμένων.

*Ἐν τῇ busta ταύτῃ πολλὰ περὶ Διμπεράκη καὶ ἐχθροπραξιῶν πρὸς τοὺς Τούρκους.

Senato III Secreta N. 4 Prov. General in Morea Marin Michiel da 26 Marzo 1694 sin 11 Giugno 1695.

*Ἐν τῇ 13 ἐπιστολῇ περὶ Διμπεράκη.

*Ἀθῆναι Estratto di tutte le concess. in Moréa dall. ill. Francesco Grimani (Busta 86 delle Relazioni secreta (15α παλαιὰ Βενετικά).

*Ἐν μεγάλῃ λεπτομερείᾳ Ristetti della provincia di Romania, Messenia, Laconia, Accaia μετὰ οἰκον. ἐνομᾶτων, ζευγῶν δρόων, αἰδους ἰδάφους, ἐκτάσεως εἰς στρέμματα καὶ zap-pade, vigne, giardini, areni, case.

*Ἐν Provincia di Romania.

*Ἐξ Ἀθηνῶν.

Giorgo Maravacco nella villa Cari καὶ nella villa Zorzi.

Nicolo Diimi nella villa Cuzzopodi

» » Fichti

» » Lacua in Argos

Antonio Sfilri nella compagnia di Corintha.

Da Catt. Vedova d' Attene C. Cotrani

Orsa del qu. Nicolo Arcuda a Demegni.

Πλήθος ἀπανταχοῦ ἐκ Θιβῶν καὶ Ροῦμελής. ἐκ Μεσολογγίου, Σαλώνων. Ἀνατολικοῦ καὶ ἀλλαχόθεν. Πλείστοι ἔσοι ἐκ Χανίων καὶ ἀλλοθεν Κρήτης.

Senato III Secreta N. 2 Lettere del Pr. General in Morea Ser. Ant. Zeno da 15 Agosto 1690 sin 8 Maggio 1694.

*Ἀντιγραπτεία.

1. Annessa εἰς ἀρ. 16 ἔχουσι τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἀθηναίων πρὸς τὴν Ζήνον περὶ τῶν τυχῶν των μετὰ πολλῶν ὑπογραφῶν.

Copia traduzione ex Greco ill. ecc. Prov. Gener.

*Ἀρχ. Venendo la somma pietà (μετὰ τῶν ὑπογραφῶν ἰταλιστὶ γεγραμμένων)

2. Annessa εἰς τὴν 17 copia ex Greco.

Sign. mie biaco Constantin.

omissis sic)

Di piu doverette sap.

3. Serenissimo Principe

*Ἀρχ. Arrivato in Argos compasse alla mia presenza sin tal' Argiro Benoldi

Τῆς αὐτῆς ἀντιγραπτεία annesse

α) Ill. et Ece. Sign. mio Sign. Prov. Gen. Copia. Vivendo con quella.

*Υπογ. L' arcivescovo d' Atene

Macario Pellicano

β) Copia di scrittura tradotta dal Greco

*Ἀρχ. Con jucontaminata fede

γ) Copia Ad 18 Febr. 1690

Costituito d' ordine Dimitri Ligomeno

δ) Traduttione ex Greco

Da me vostro zio Michali Caracoti

ε) Ill et ecc.

*Ἀρχ. Vengho rapresentare ad.

στ) Copia di lettera scritta al Mon. arcivescovo d' Athene. *Ἀρχ. Con la presente.

ζ) Copia di lettera scritta da gl. Atheniesi. Abitant: in Athene.

*Ἀρχ. Supponemo che fin hora.

(Ἰπογραφα: Ιταλίου Γιαννί Λατίνου κτλ.)

η) Copia di lettera scritta da Filippo Vattico

*Ἀρχ. Mons. Arcivescovo

θ) Traditione ex greco

Mons. mi stupisco

ι) Traditione ex greco Ecc.

Noi servi

κ) Copia di lettera scritta all. Ecc.

In esecutioni delle riveriti comandi

λ) Copia tratta dall' autentica scritta dagli attiniesi. all. Ecc.

Ci rende di tutto consolati

μ) Astratto da lett. scritta da C. all. arcivescovo d' athere Pelicano. 21 Gen.

*Ἀρχ. Che i Turchi fano apparecchi

Lettera n. 21

*Ἀρχ. Humiliando alla serenita vostra le ruplicate.

Καὶ αὐτὴς ἀδελφῶν ἀνnesse

Tradutione di lettera scritta dall' infascritti abitanti in Atene

*Ἀρχ. La grand indole

N. 22 Napoli di Romania 20 May. 1691.

In tempo che la Nave Europa καὶ αὐτὴς ἀνnesse

a 1691 Mese di Marzo 12

Notta fatta per ordine κλπ.

N. 32. Borgo di Corinto 25 Agosto 1691

*Ἀρχ. Incaritata la mia obediencia

μέχρι per il propr. σελ. 9.

καὶ αὐτὴς ἀνnesse

Copia No 2 ill. ad. 17 Marzo 1691. S. N. Romania.

Presentata in m. di S. E. Prov. gen. Zuanne Liubona Benisello Giovanni κλ.

β) Copie III et Ecc.

adi 23 Marzo 1691. S. N

Romania Presentanta con l' annessa κλ.

γ) Nomi degl' atheniesi che di presente sono habitanti in Patrasso.

Il signor Beniselo Ζοῦνη κλ.

δ) Copia Nomi degl' Atteniesi che ricercano d' habitani à Patrasso

il Zuanne Liubona.

e poi Liuomi degl' atheniesi ch' habitano a Gactuni.

*Ἡ ἕκτη Ἀνnessα τοῦ ἀρ. 43 Nota degl. Atheniesi che s' attrovano di presente in Athene et altre parti della Turchia κ.τ.λ. (δὲ οὐ σαλ(δεις).

*Ἐπαταὶ εἰς τὸ τέλος ὡς ἐξῆς ἐπιγεγραμμένον σημεῖωμα· Nota delle robbe degl. Atheniesi che al presente d' Attrovano qui al Zante. Ὀνόματα μεθ' ἃ τὰ πράγματα (ν' ἀντιγραφῶσι μόνον τὰ διόματα, ἢ πρώτη δηλαδὴ σειρά μεθ' ἐκάστην γραμμήν) ὡς καὶ τὸ ἐν τέλει σημεῖωμα l' infroscritta robba

Senato III (Secreta) 36 Armata Capitan general de 20 Settembre 1687 sin 19 Maggio 1688. Francesco Morosini. a copiare.

N. 134 totta le lettera da Porto Lion 25 Φεβρ. 1687 (senza li annessi Avvisi di C)pli e Contenuto in lettera del. s. g. Konigmach)

N. 135. Porto Lion 6 Gen. 1687 dalla pagina 5. Firmata la deliberazione sino alla fine (senza le annesse copie).

N. 140 sin 141 prima da Porto Poro 15. Aprile 1688. (tutta).

Com. Seren. princ: Doppola resolutione presa

Ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων 8 φύλλων ἔχει σημειώσαι ὁ Λάμπρος δι' εἰς τὴν χρῆσιν διάφορα ἔγγραφα καὶ ἐπιστολὰς ἀξίας προσοχῆς καὶ ἀντιγραφῆς, ἐπὶ δὲ τῶν τεσσάρων χειρόγραφα τινὰ ἐκ τοῦ Museo Correr, ἃ εἰς ἐνδομίζεν ἀξία προσοχῆς.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ πρώτου τετραδίου συντόμως εἶνε τὸ ἀκόλουθον.

Venetias archiepiscopi
Commemoriali

φ 545 ἔγγραφο 102

Privilegium ei satisfactio domini gualterii Athenarum ducis

Ὁ Ἀνδρέας Δάνδολος παρέχει τὸ δικαίωμα τῆς βενετικῆς πολιτείας εἰς τὸν Γουαλιέριον καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ.

IV φ. 70 καὶ ἀρ. 129 (Ἰούλιος 1344) Οὐκὶ βενετικαὶ γαλέραι εἶχον ἀπέσει κατὰ τὸν λιμένα Ἀθηνῶν (Setines) τὸ πλοῖον tarita τοῦ Ἰωάννου Γουαλιέριου ἐκ Μαϊόρκας καὶ δηγῶσι αὐτό. Ὁ τότε δεσπότης τῆς νήσου ἐβόλετο αὐτῷ ἐπιστολὰς πρὸς τὸν τότε δόγην Ἰωάννην, ἀλλ' ὁ ἀδικηθεὶς φειδόμενος τῶν ἐξόδων δὲ μετέβη εἰς Βενετίαν, ἀπαιτῶν δὲ νῦν 750 λίρας τῆς Μαϊόρκας μετὰ ἐτησίου τόκου δύο σολιδίων ἀνὰ ἐκάστην λίραν.

Ἐπὶ τῆς ὑποθήσεως ταύτης γράφει τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν εἰς τὸν νῦν δόγην Ἀνδρέαν Δάνδολον ὁ γενικὸς κυβερνήτης Μαϊόρκας Ibernaldus

(Ἔπεται συνέχεια)

1. Ὁ Λάμπρος ἐν τῷ τετραδίῳ τούτῳ ὡς καὶ ἐν τῷ ἐπιόμενῳ ἀποδίδει τὸ περιεχόμενον τῶν διαφόρων ἐγγράφων καὶ ἐπιστολῶν ἀλλαχοῦ μὲν ἐν περιλήψει, ἀλλαχοῦ δὲ κατὰ λέξιν. Πιθανοί τε μὲν ἐν τοῖς ἐπιόμενοις βραχυτατῆν περιλήψιν τῶν ἐπιστολῶν παραλείποντες τὸν βουλόμενον νὰ μάθῃ πλείοτερα εἰς τὰ προκείμενα κατ' ἰλοῖπτα τοῦ Λάμπρου καὶ εἰς τὰ ἐν τοῖς ἀρχείοις ἀποκείμενα ἔγγραφα, τινὰ τῶν ὀψίων ἄλλως ἔχουσι ἤδη ἐκδοθῆ.

ΟΙ ΔΟΥΚΕΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ*

ὑπάρχουσι καὶ ἔθνη, καθ' ἃ ἄτομα, ἅτινα ἔχουσι ἐνίοτε κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα τοῦ βίου ῥωμαντικὰς περιπετείας, ἀγνώστους ἴσως εἰς τὸν ἔξω κόσμον, ἕως μετὰ μακρὰ ἔτη λησμονημένα τις δέσμη γραμμάτων ἐπιχύση ἀκτῖνα φωτὸς εἰς περίοδον τέως θεωρουμένην ὡς ἐστερημένην συμβάντων καὶ ἀσήμενον. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς φραγκοκρατίας, ἣν πρῶτος ἐξέδηκεν ὁ Ἄγγλος Φίνλεϋ ἐν τῇ πολυτόμῳ αὐτοῦ Ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ὑπὸ

* Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Quarterly Review τοῦ 1907 τ. 97 κ. ἔ. Ὡς κυριώταται δὲ πηγὰί τῆς πραγματείας ταύτης ἀναγράφονται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως αἱ ἑξῆς:

1. I libri Commemoriali. Τόμοι Α'—Γ'. Ἐκδ. Predelli. Ἐν Βενετίᾳ. Reale Deputazione Veneta di Storia patria. 1876—1903.

2. Libro de las Fechos et Conquistas del Principado de la Morea. Ἐκδ. A. Morel-Fatio. Ἐν Γενεύῃ 1885.

3. Antonio Rubio y Lluich. La Expedicion y Dominacion de los Catalanes en Oriente. Los Navarros en Grecia. Ἐν Βαρκελώνῃ. 1887.

4. F. Guardione Sul Dominio dei Ducati di Atene e Neopatria dei Re di Sicilia. Ἐν Πανόρῳ. 1895.

5. Chronik des Edlen En Ramon Muntaner. Ἐκδ. Καρόλου Lanz. Ἐν Στουτγάρτη. 1844.

6. Ἐπ. Σταματιάδου. Οἱ Καταλάνοι ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ἐν Ἀθήναις. 1869.

7. G. Thomas. R. Predelli Diplomatarium Veneto-Levanticum. Ἐν Βενετίᾳ. Reale Deputazione Veneta di Storia patria. 1880—1899.

8. K. Hopf De Historiae Ducatus Atheniensis fontibus. Ἐν Βόννη. 1852.

9. Antonio Rubio y Lluich Catalunya a Grecia. Ἐν Βαρκελώνῃ. 1906.

10. Σπυρ. Π. Λάμπρου. Ἐγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν (Τόμος Γ' τῆς μεταφράσεως τῆς τοῦ Φερδ. Γρηγοροβίου Ἱστορίας τῆς πόλεως Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας. Ἐν Ἀθήναις 1906).

τῶν Ρομῶν κατακτήσεως μέχρι τῶν κατ' ἡμῶς χρόνων. Ἄλλ' ἀπὸ τῶν ἡμερῶν αὐτῶν ἐξεδόθησαν πολυάριθμα ἔγγραφα καὶ πολλὰ πλείονα ἐξδίδονται νῦν, συμπληροῦντα τὴν εἰκόνα τῶν μεσαιωνικῶν Ἀθηνῶν, ὡς διέγραψεν αὐτὴν ἐκείνος δι' ὀλίγων ἀριστοτεχνικῶν γραμμῶν. Καὶ ἐξητιάσθησαν μὲν χεῖρον ἐφεύρης ἡ Βαρκελῶν καὶ ὁ Πάνομος, παρέσχον δὲ πλουσίαν συγκομιδὴν τῶν χαρτῶν τῆς Βενετίας, συνεξήνεγκε δὲ τὸ Μεδιόλανον τὸ μερίδιον αὐτοῦ, πείθειον δὲ σέλλων τῶν ἀθηναϊκῶν θρύλων συνεζώμισε φιλόπλουτος καὶ φιλότατος Ἑλληνας [ὁ γ. Δημήτριος Καμπάρογλος]. Γνωσσομεν δὲ εἶπερ ποτὲ τῆς παροῦσας ἱστορίας τῆς ὀνομαστῆς πόλεως ἐπὶ τῶν Γάλλων, Καταλωνίων καὶ Φλωρεντίνων αὐτῆς δυναστῶν, καὶ ἐπέστη ἡ ὄρα νὰ ἐκτελεσθῶσι πρὸ τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοῦ τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τούτων. Ἡ δὲ παρῶσα πραγματεία ἔχει θέμα τὰς δύο πρώτας τῶν τριῶν ταύτων περιόδων.

Ἡ ἱστορία τῶν φραγκοκρατουμένων Ἀθηνῶν ἀρχαία ἀπὸ τῆς τετάρτης σταυροφορίας. Ἀπὸ τῆς συνθήκης τῆς διαγομῆς, δι' ἧς ἡ βυζαντινὴ αυτοκρατορία κατανεμήθη εἰς τοὺς Λατίνους πορθητὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ στρατιὰ τῶν σταυροφόρων, ἧς ἀρχηγὸς ἦτο ὁ μαρκίων τοῦ Μομφερράτου Βονιφάτιος, ἔλαβεν «τὴν περιοχὴν τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τοῦ ἐδάφους τῶν Μεγαρίων», ἢ τε Ἀττικὴν δὲ καὶ ἡ Βοιωτία συμπεριελήθησαν εἰς τὸ βουχίβιον βασίλειον τῆς Θεσσαλονίκης, οὗ βασιλεὺς ἀνεδείχθη ὁ Βονιφάτιος. Μεταξὺ δὲ τῶν πιστῶν ἀκολούθων τῶν συνοδευσάντων αὐτὸν κατὰ τὴν θριαμβευτικὴν αὐτοῦ προέλασιν διὰ τῶν νέων αὐτοῦ κτήσεις ἦτο καὶ ὁ Ὀθων Δελαρός, υἱὸς Βουργουνδίου εὐπατρίδου, ὅστις εἶχε παρόσχει εἰς αὐτὸν ἀξιόλογον ὑπηρεσίαν βοηθήσας εἰς τὴν συνδιαλλαγὴν τῆς σοβαρᾶς διεξέσεως μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πρώτου Λατίνου αυτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὅστις ἔπειτα διεπραγματεύθη τὸν γάμον μεταξὺ τῆς θυγατρὸς τοῦ Βονιφάτιου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ διαδόχου τοῦ αυτοκράτορος Βαλδουίνου Α'. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ αὐτὸς, εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς τῆς Θεσσαλονίκης παρεχώρησε τῷ 1205 τὴν ὀνομαστοτάτην τῶν πόλεων τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Οὕτω κατὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ ἐκπλήκτου Ἑσπερίου χρονογράφου «ὁ Ὀθων

Δελαρός, υἱὸς Βουργουνδίου τινὸς εὐπατρίδου, ἔγεινεν ὡς ἐκ θαύματος δούξ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν Θηβαίων».¹

Ὁ χρονογράφος ἐσφάλλετο μόνον περὶ τῆς προσωνομίας, ἣν ἀπένευμεν εἰς τὸν καλότυχον Γάλλον, ὅστις δι' ἐκτάκτου φορᾶς τῆς τύχης εἶχε διαδεχθῆ τὰ παρελθόντα κλέα τῶν ἡρώων καὶ σοφῶν τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Ὀθων μετριοφρόνως προσωνόμαζεν ἑαυτὸν Sire d' Athènes ἢ Dominus Athenarum, καὶ τὴν προσωνομίαν ταύτην οἱ Ἕλληνες ἔμεγαλοποίησαν εἰς τὸ Μέγας κῦρ ἢ Μέγας κῆρις, ὃ δὲ Δάντης ἐν τῷ Καθαρησίῳ μετέθηκεν αὐτὴν διὰ ποιητικοῦ ἀναχρονισμοῦ εἰς τὸν Πεισίστρατον. Καὶ σύγχρονοι μὲν μαρτυρίαι οὐδένα ποιοῦνται λόγον οἵαςδήποτε ἀντιστάσεως ἐναντίον τοῦ Ὀθωνος Δελαρός παρὰ τῶν Ἑλλήνων, οὐδ' ἦτο τοιαύτη τις πιθανή, ἐπειδὴ ὁ ὑπέροχος ἀνὴρ, ὅστις ἦτο τότε μητροπολίτης τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Μιχαὴλ Ἀκομινᾶτος, ἐγένωσκεν ἄριστα, ὅτι ἡ Ἀκρόπολις δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιστῆ ἐπὶ μακρὸν εἰς στρατιὰν Ἑσπερίων. Ἀλλὰ μεταγενέστεροι Βενετοὶ συγγραφεῖς, παρορμώμενοι ἴσως ὑπὸ πατριωτικῆς ὁρμῆς, διέδωκαν διήγησιν, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν πρεσβείαν, προσφέροντες τὴν πόλιν αὐτῶν εἰς τὴν Βενετίαν, ἀλλὰ τὸ σχέδιον αὐτῶν ἐματαιώθη «οὐχὶ ἄνευ χύσεως αἵματος ὑπὸ τῶν ἐκ Καμπανίας ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν αὐθέντην Δελαρός».² Ἄν δὲ ταῦτα συνέβησαν, ὑπῆρξαν ἡ μόνη ἀπόπειρα ἣν ἐπεχείρησαν οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀττικῆς καθ' ὅλον τὸν αἰῶνα τῆς κυριαρχίας τῶν Γάλλων.

Αἱ κτήσεις τοῦ Ὀθωνος ἦσαν εὐρεῖαι, μετρούμεναι πρὸς τὸν μικρὸν κανόνα τῆς πολιτικῆς μονάδος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι. Τὸ βουργουνδιακὸν κράτος τῶν Ἀθηνῶν περιελάμβανεν τὴν Ἀττικὴν, τὴν Βοιωτίαν, τὴν Μεγαρίδα καὶ τὴν χώραν τῶν ἀρχαίων Ὀπουντίων Λοκρῶν πρὸς βορρᾶν. Πρὸς δὲ τὰ νότια τοῦ Ἰσθμοῦ οἱ ἐπίτροποι τοῦ Μεγάλου κῦρ διόκουν τὰ σπουδαῖα κάστρα τῆς Ναυπλίας καὶ τοῦ Ἄργους, αἵτινες πόλεις εἶχον παραχωρηθῆ εἰς τὸν Δελαρός τῷ 1212 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ἀχαΐας Γοδοφρείδου Α' ἐπ' ἀγταμοιβῇ τῆς

1. Albericus Trium Fontium «Chronicon» Τόμ. Β' σ. 439

2. A. Dandolo Chronicon Venetum παρὰ τῷ Muratori (Rerum Italicarum Scriptores Τόμ. ΙΒ' σ. 335).—L. de Monseis Chronicon σ. 143.—Stefano Magno παρὰ τῷ Hopt (Chroniques gréco-romanes σ. 179).

1. Tafel—Thomas Fontes Rerum Austriacarum Μέρ. Β' Τόμ. ΙΒ' σ. 464—488

βοηθείας ἢ οὗτος παρέσχε πρὸς ἄλλωσιν αὐτῶν, ἔκτοτε δὲ κατείχοντο ὑπὸ τοῦ Ὀθωνος καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ἐπὶ ἓνα αἰῶνα ὡς τιμάρια τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἀχαΐας. Ὁ Ἰταλὸς μαρκίων τῆς Βοδονίτσης ἐν τῷ βορρᾷ καὶ ὁ αὐθέντης τῶν Σαλώνων πρὸς δυσμὰς ἦσαν οἱ γείτονες τοῦ κυριάρχου τῶν Ἀθηνῶν, ὧν ὁ τῶν Σαλώνων ἀπέβη ἐν τῷ κατόπιν χρόνῳ ὑποτελής αὐτοῦ. Βοδονίτσα καὶ Σάλωνα ἦσαν κατὰ ταῦτα οἱ προμαχῶνες τῶν Ἀθηνῶν ἐναντίον τῆς ὀσημέραι ἐπεκτεινομένης δυνάμεως τῶν Ἑλλήνων δεσποτῶν τῆς Ἠπείρου. Οὕτω κείμεναι εἶχον αἱ μεσαιωνικαὶ Ἀθῆναι τοῦλάχιστον τέσσαρα ἐπίνεια, τὴν Λιβαδόστραν ἢ οἱ Φράγκοι ἐκάλουν Rive d'ostre παρὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ὅπου ἀπεβιβάζοντο οἱ συγγενεῖς τοῦ Ὀθωνος, ἵτε κατέπλεον ἐκ Γαλλίας, τὸν λιμένα τῆς Ἀταλάντης ἀπέναντι τῆς Εὐβοίας, τὸν ὠραῖον ὄρμον τῆς Ναυπλίας καὶ τὸν περιώνυμον Πειραιᾶ, γνωστὸν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς φραγκοκρατίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Porto Leone ἀπὸ τοῦ κολοσσιαίου λιθίνου λέοντος τοῦ σήμερον Ἰσταμένου ἔξωθεν τοῦ Νεωρίου (Arsenale) τῆς Βενετίας, ὅστις τότε ἔφρουρει τὸν εἴσπλουν τοῦ λιμένος τοῦ Θεμιστοκλέους. Εἶνε δέ, οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, παράδοξον, ὅτι οἱ Βουργουνδιοὶ δυνάσται τῶν Ἀθηνῶν οὐδαμῶς ἢ ἐλάχιστα ἐπειράθησαν νὰ πῆξωσι στόλον, κυρίως ἐπειδὴ Λατῖνοι πειραταὶ ἐλυμαίνοντο τὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς, καὶ πλοῦς ἀνὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ἐχαρακτηρίζετο ὡς ἀποδημία εἰς τὸν Ἀχέροντα.¹

Ὁ Ὀθων, ἔστερημένος ἀρχαιομαθείας καὶ μὴ συγκινούμενος ὑπὸ τῶν ἐνδόξων ἀναμνήσεων τῆς πόλεως, ἀπέσχεν ἀπὸ τοῦ νὰ ζητήσῃ τὸ πρότυπον τοῦ πολιτεύματος τῆς νέας αὐτοῦ πολιτείας ἐν τοῖς νόμοις τοῦ Σόλωνος. Καθ' ἃ οἱ ἄλλοι Φράγκοι δυνάσται τῆς Ἀνατολῆς, ἀπεδέχθη τὴν «Βίβλον τῶν συνηθειῶν τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Ρωμανίας», κώδικα στηριζόμενον ἐπὶ τῶν πολυθρῶν Ἀσσιζῶν τῶν Ἱεροσολύμων. Ἀλλ' ἢ τιμαριωτικὴ κοινωνία ἢ οὕτως ἐγκαθιδρυθεῖσα ἐν Ἀττικῇ ἦτο λίαν διάφορος τῆς ὑφισταμένης ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τῆς Ἀχαΐας ἢ ἐν τῷ δουκάτῳ τοῦ Αἰγαίου. Ὁ Μέγας κῦρ τῶν Ἀθηνῶν εἶχε παρεξευγμένον εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ τὸ πολὺ ἓνα μόνον ἐξέχοντα εὐπατρίδην, τὸν ἡγέτην τοῦ ὀνομαστοῦ οἴκου Σαιντομέρ. Εἶνε δέ φανερὸν ἐκ τῆς σιγῆς ἀπασῶν τῶν

πηγῶν, ὅτι οἱ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς κτήσεις τοῦ Ὀθωνος ἐγκατασταθέντες Βουργουνδιοὶ ἦσαν ἄνδρες ὑποδεστέρας ἢ αὐτὸς κοινωνικῆς θέσεως· ἀποδεικνύεται δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῆς οἰκείας ἐλλείψεως ἐν Ἀττικῇ καὶ Βοιωτίᾳ τῶν βαρωνικῶν ἐκείνων κίστερον τῶν συχνοτάτων ἐν Πελοποννήσῳ.

Καὶ ὑπὸ τινα μὲν ἔποψιν ἢ αὐτῇ τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τοῦ Ὀθωνος Δελαρὸς ὁμοιάζε πάντως πρὸς τὴν σημερινὴν αὐτῆν τοῦ βασιλέως Γεωργίου, κατὰ τοῦτο κυρίως, ὅτι, ἐξαιρουμένων τῶν μελῶν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ οἴκου, οὐδὲ εἰς ὑπῆρχεν μεθ' οὗ ἡδύνατο ὁ δυνάστης νὰ συμπράττῃ ἰσοτίμως. Ἀλλὰ καθ' ἃ ἐν ταῖς σημεριναῖς Ἀθήναις, οὕτω καὶ ἐν ταῖς μεσαιωνικαῖς, ἢ οἰκογένεια τοῦ κυριάρχου ἦτο ἱκανῶς πολυάριθμος, ὥστε νὰποτελῇ ἰδίαν κοινωνίαν. Οὐ μόνον ὁ Ὀθων ἐνυμφεύθη Βουργουνδίαν ἐπίκληρον, ἔξ ἧς ἀπέκτησε δύο υἱούς, ἀλλὰ καὶ τὰγγέλματα τῆς ἐκπληκτικῶς ἐξαιρέτου αὐτοῦ τύχης προσείλκυσαν εἰς τὴν νέαν ἐν Ἑλλάδι γῆν τῆς ἐπαγγελίας διάφορα μέλη τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐκ τῆς πατρίου Βουργουνδίας. Οὗτοι δ' ἀναμιφθόμως ἔλαβον μερίδιον ἐκ τῶν ἀγαθῶν ἅτινα εἶχον περιέλθει εἰς τὸν εὐτυχῆ αὐτῶν συγγενῆ. Καὶ προσφιλῆς μὲν ἀνεψιός, ὁ Γουιδων, διενεμήθη μετὰ τοῦ θείου τὴν ἀρχὴν τῶν Θηβῶν ἄλλος δὲ ἀπώτερος συγγενῆς ἔγεινε φρούραρχος τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀμφότεραι αἱ πόλεις, αἱ τε Ἀθῆναι καὶ αἱ Θῆβαι, ἔγειναν ἔδρα Λατίνων ἀρχιεπισκόπων, καὶ ἀντὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἀκομινάτου ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ ἐκκλησίᾳ Παναγίας τῆς Ἀθηνωτίσσης, ὡς ἐκαλεῖτο τότε ὁ Παρθενῶν, Γάλλος καλούμενος Βεράρδος, ἴσως ὁ ἐκκλησιάρχης τοῦ ἰδίου εὐκτηρίου τοῦ Ὀθωνος, ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν καθολικῶν ἱεραρχῶν τῆς πόλεως. Ὁ δὲ τελευταῖος Ἑλλην Μητροπολίτης ἀπεχώρησε περίλυπος ἐκ τῆς διαρπασθείσης καθεδρικῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν νῆσον Κέα, ἐξ ἧς ἡδύνατο ἀκόμη νὰ βλέπῃ τὰς παραλίας τῆς προσφιλοῦς Ἀττικῆς, καὶ ἐπὶ δύο σχεδὸν αἰῶνας οἱ ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι διάδοχοι αὐτοῦ οὐδέποτε πλέον ἐπεσκέφθησαν τὸν ὑπὸ σφετεριστῶν κατεχόμενον θρόνον αὐτῶν. Οἱ δ' Ἑλληνας ἱερεῖς οἱ διαμείναντες ἐν τῇ πόλει ἐτέλουν τὴν λειτουργίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐγγὺς τῆς ῥωμαϊκῆς ἀγορᾶς, ἦτις ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας μετεβλήθη εἰς τζαμίον καὶ μέχρις ἐπ' ἐσχάτων ἔπειτα ὑπεβιβάσθη εἰς στρατιωτικὸν ἀρτοποιεῖον. Ἀφ' ἐτέρου δ' ὁ πάπας Ἰννοκέντιος Γ' παρεχώρησεν εἰς τὸν καθολικὸν ἀρχιεπίσκοπον τὰρ-

1, Miklosich und Müller Acta et Diplomata graeca Medii Aevi III 61.

χαίρα δικαιώματα τοῦ ὀρθοδόξου μητροπολίτου ἐπὶ τῶν ἑνδεκα εἰς αὐτὸν ὑποταγμένων ἐπισκόπων καὶ ἐπεζήτησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηνῶν πλὴν ἄλλων κτήσεων τὰς ἐν Φυλῇ καὶ Μαγαθῶνι, ὅπου διεσώζετο ἀκόμη τὸ ἀρχαῖον ὄνομα.

Ἡ ἀνανέωσις τῆς θείας χάριτος, ἔγραψεν ὁ ἐνθουσιώδης πάπας πρὸς τὸν Βερνάρδον, δὲν ἠνέχθη, ὅπως ἐκπέσῃ ἡ ἀρχαία δόξα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ ἀκρόπολις τῆς ὀνομαστοτάτης Παλλάδος κατεδέχθη ἢ ἀποβῆ ἡ ἔδρα τῆς ἐνδοξοτάτης Μητρὸς τοῦ Θεοῦ. Εὐλόγως δυνατόν ἐστι νὰ καλέσωμεν τὴν πόλιν ταύτην Καριαθ-σεγῆρ ἐπειδὴ ὅτι ὁ Γοθωνίλ εἶχεν ὑποτάξει αὐτὴν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Χάλεβ, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν Ἀσχά, τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, ὡς σύζυγον.¹

Ἄλλ' ὁ Γοθωνίλ τῶν Ἀθηνῶν, ὃν ὑπηνίσσετο διὰ τῆς παρονομασίας ταύτης ὁ πάπας, ἀνεδείχθη, καὶ ἂ καὶ ἄλλοι φράγκοι δυνατόν τῆς Ἑλλάδος, ὀδυνηρὰ βίασαν τῆς ἁγίας ἔδρας. Καὶ δὴ ὁ Ὄθων ἀπηγόρευσε εἰς τοὺς ὑπηκόους του νὰ δωρῶσιν ἢ νὰ κληροδοτῶσι τὰς κτήσεις αὐτῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰσέπραττε φόρους παρὰ τοῦ κλήρου καὶ δὲν ἔδειξε διάθεσιν νὰ πληρόνῃ δεκάτην, ἢ νὰ ἐξαναγκάσῃ εἰς τοιαύτην πληρωμὴν τὸν λαὸν αὐτοῦ. Τέλος συνετάχθη τῷ 1210 Κογκορδάτον μεταξὺ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας, συνομολογηθὲν ἐν συνελεύσει συγκληθείσῃ ὑπὸ τοῦ Λατίνου αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐρρίκου ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Ραβεννίκης πλησίον τῆς Λαμίας, εἰς ἣν παρέστησαν ὁ Ὄθων καὶ ἅπαντες οἱ κύριοι φεουδαλικοὶ δυνάσται τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦ Κογκορδάτου ἐκείνου συνεφωνήθη, ὅπως ὁ κλῆρος καὶ ἀμφότεραι αἱ κυριαρχίαι πληρώσωσι τὸν ἀρχαῖον Βυζαντινὸν δασμὸν εἰς τὰς λαϊκὰς ἀρχάς, ἀλλ' ἐπ' ἀνταλλάγματι ἅπασαι αἱ ἐκκλησίαι, αἱ μοναὶ καὶ ἄλλαι ἐκκλησιαστικαὶ κτήσεις ἐπιτραπῶσιν εἰς τὸν Λατίνον πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐλεύθεραι πάσης τιμαριωτικῆς ὑπηρεσίας.

Ὁ Ὄθων ὑπῆρξε προσηλωμένος μετὰ μείζονος πίστεως πρὸς τὴν αὐτοκρατορίαν ἢ πρὸς τὸν παπισμὸν. Ὅτε οἱ Λαγγοβάρδοι εὐ-

πατρίδια τῆς Θεσσαλονίκης μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βουβρατίου ἐπειράθησαν ν' ἀποτινάξωσι τοὺς δεσμοὺς ὑπατελείας τοὺς συνδέοντας τὸ βασίλειον ἐκεῖνο πρὸς τὸν Λατίνον αὐτοκράτορα, ὁ Ὄθων συνετάχθη μετὰ τοῦ Ἐρρίκου, καίτοι ἢ πρὸς αὐτὸν ἀπροσίτως ἔγεινε αἰτία τῆς προσωρινῆς ἀπολείας τῆς πρωτεύουσας αὐτοῦ, τῶν Θεβῶν. Ἀντήμειρε δ' αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ Ἐρρίκος δι' ἐπισκέψεως τῶν Ἀθηνῶν, ἃς δὲν εἶχεν ἐπισκεψθῆ ἄλλος αὐτοκράτωρ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν καὶ ἂς πρὸ δύο αἰώνων Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος εἶχε προσφέρει τὰς δεήσεις αὐτοῦ καὶ τὰς εὐχαριστίας ἐν τῇ μεγίστη πιασῶν τῶν μητροπόλεων. Ὡς ὁ Βασίλειος, οὕτω καὶ ὁ Ἐρρίκος εἶχε δεηθῆ «ἐν τῷ μητροπολιτικῷ καὶ τῶν Ἀθηνῶν, ὅστις ἐκαλεῖτο τῆς Παναγίας» καὶ ἔτυχε παρὰ τοῦ ξενίζοντος αὐτὸν «πάσης τιμῆς ἢν ἠδύνατο νὰ παράσχῃ¹». Μόνον δ' ἄπαξ καὶ πάλιν αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔκλινε τὸ γόνυ ἐν τῷ Παρθενῶνι, ἀλλὰ τότε δὲν ἦλθεν ὡς πορθητής, ἀλλ' ὡς φυγάς.

Τὸν Μέγαν κῦριν δὲν ἐνέπνεεν ἡ εἰδυλλιακὴ σκέψις, ὅτι ἦρχε τῆς πώλεως τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Πλάτωνος. Ὅτε εἰσέδυσσε τὸ γῆρας, ἠσιάνθη, καὶ ἂ οὐκ ὀλίγοι ἄλλοι βαρῶνοι τῶν τῆς κατακτίσεως, ὅτι θὰ ἦτο ἔφετὸν νὰ διανύσῃ τὴν ἐσπέραν τοῦ βίου ἐν τῇ γαρυεῖρα, καὶ τῷ 1225 ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Βουργουνδίαν μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν υἱῶν, ἀφείξ ἐν Ἑλλάδι ὡς διάδοχον τὸν ἀνεψιόν. Ἐπὶ τῆς συνετῆς ἀρχῆς τοῦ διαδόχου τούτου ἡ ἀθηναϊκὴ πολιτεία ἔτυχεν ἐξαιρετικῆς εὐμερείας. Αἱ Θῆβαι, ὅπου ἦδρευεν ὁ Γουίδων μετὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ, τοῦ μεγάλου οἴκου Σαιντομέρ, εἶχον ἀνακτήσει μέγα μέρος τῆς ἀρχαίας φήμης ὡς κέντρον τῆς μεταξουργίας. Ἰουδαῖοί τε καὶ Γενουήνσιοι εἶχον παροικίας ἐν τῇ πόλει καὶ οἱ πολύτροποι ἐκ Γένουης ἔμποροι διέπραξαν μετὰ τοῦ νέου δυνάστου ἐμπορικὴν συνθήκην, ἐπιτρέπουσαν εἰς αὐτοὺς νὰ ἔχωσιν ἴδιον πρόξενον, ἴδιον δικαστήριον καὶ ἴδια κτίρια ἐν τε Θήβαις καὶ ἐν Ἀθήναις.

Ἄλλὰ καὶ οἱ Ἕλληνας ἀφελήθησαν ἐκ τῆς πεφωτισμένης διοικήσεως τοῦ κυριάρχου. Μοναχὸς Ἕλληνας κατεσκεύασε κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ

1. Innocentii III Epistolae τόμ. ΙΑ' III—III, 238, 240, 152, 256.

1. Henri de Valenciennes έκδ. Paulin Paris κεφ. XXXV.

Υμηκτοῦ μονήν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Κυνηγοῦ. ἥς ποιεῖται μείαν κίων ἔτι καὶ νῦν ἱσταίμενος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγορᾶς εἰς Μαραθῶνα. Ἄλλος δὲ τις ἔκτισε τὴν ἑτέραν τῶν δύο ἐκκλησιῶν τοῦ κομποῦ μικροῦ μοναστηρίου τῆς Παναγίας τοῦ Αὐλῶτος, κειμένου οὐ μακρὰν τοῦ φρουρίου τῆς Φυλῆς. Ἐπὶ τριάκοντα ἔτη αἱ Ἀθηναὶ ἀπήλαυσαν βαθείας εἰρήνης, ἕως πόλεμος ἀδελφοκτόνος μεταξὺ τοῦ Γουλιέλμου Βιλλαρδουίνου, τοῦ φιλοσόφου ἡγεμόνος τῆς Ἀχαΐας, καὶ τῶν μεγάλων βαρῶνων τῆς Γούβιας περιέπλεξε τὸν Γουίδωνα εἰς τὴν διαφορὰν αὐτῶν. Ὁ ἡγεμὼν ἐκόλεσε τὸν Γουίδωνα, ἄτε ὄντα ὑποτελῆ αὐτοῦ ὡς κύριον τοῦ Ἄργους καὶ τῆς Ναυπλίας, γὰρ βοηθήσῃ αὐτὸν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν. Ὁ Γουίδων, καίπερ δεσμευόμενος οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ὑποτελείας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ γάμου μετὰ τινος ἀνεψιᾶς τοῦ Γουλιέλμου, ἠρνήθη γὰρ παράσχει εἰς αὐτὸν ἐπικουρίαν καὶ ἔπραξε πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο, ὅπως βοηθήσῃ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ ἡγεμόνος. Ὁ δὲ Βιλλαρδουῖνος ἀπήντησεν ἐπιδραμῶν τὰς κτήσεις τοῦ ἀνεψιοῦ. Ἐκβιάσας τὴν Καζὴν Σκάλαν, [τὸ Πλίγιον κακὸν τῶν Βυζαντινῶν], τὴν στενὴν ἐκείνην δύσφημον ὁδὸν τὴν ἄγουσαν κατὰ μῆκος τῆς βραχώδους ἀκτῆς τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου πρὸς τὰ Μέγαρα, συνήντησε τὴν στρατιάν τοῦ Γουίδωνος εἰς τὰ στενὰ τοῦ ὄρους Καρούδι κατὰ τὴν πρὸς τὰς Θήβας ὁδόν. Ἐκεῖ αἱ φραγκοκρατούμεναι Ἀθηναὶ καὶ ἡ φραγκοκρατουμένη Σπάρτη ἀντετάχθησαν ἀντιμέτωποι ἀλλήλων. Ὁ κῦρ τῶν Ἀθηναίων ἠττήθη καὶ ἔφυγεν εἰς τὰς Θήβας, ὅπου ἔτυχεν εἰρήνης, ὑποσχόμενος γὰρ ἐμφανισθῆναι ἐνώπιον τῆς ὑψηλῆς Κούρτης τῆς Ἀχαΐας καὶ γὰρ ὑποστῆναι οἰανδήποτε ποινήν, ἣν αὐτὴ ἤθελεν ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν ὡς ἄραντα ἦπλα ἐναντίον τοῦ ἡγεμόνος.

Ἡ ὑψηλὴ Κούρτη συνήχθη ἐν Νυκλίῳ πλησίον τῆς Τεγέας, καὶ ὁ κῦρ τῶν Ἀθηναίων, συνοδευόμενος ὑπὸ πάντων αὐτοῦ τῶν ἱπποτῶν ἐπεφάνη μεγαλοπρεπῆς πρὸ τῶν συνηθροισμένων βαρῶνων. Τοιαύτη δ' ὑπῆρξεν ἡ ἐμπορηθεῖσα εἰς αὐτοὺς αἴσθησις, ὥστ' ἐδήλωσαν, ὅτι δὲν ἠδύνατο γὰρ κρῖναι ἄνδρα οὕτω μέγαν καὶ ἐποίησαντο ἔφεσιν τῆς ἀποφάσεως εἰς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Λουδοβίκον τὸν Ἁγίον, τὸν φυσικὸν προστάτην τῶν Γάλλων εὐπατριδῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ δὲ ἱπποτικὸς ἐκεῖνος μονάρχης ὑπέβαλε τὸ ζήτημα εἰς τὸ ἐν Παρισίοις παραλαμένον, ὅπερ ἀπεφάσισεν, ὅτι ὁ Γουίδων κατὰ τύπους μὲν ἦτο ἔνοχος, ἀλλ' ὅτι ἡ ἐνόχλησις

καὶ αἱ δαπάναι τῆς μακρᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν Γαλλίαν ἀποδημίας ἦσαν ἐπαρκεστάτη τιμωρία τοῦ ἁμαρτήματος αὐτοῦ. Ἐπιθυμῶν δ' ὁ Λουδοβίκος Θ' γὰρ ἐπειδείξῃ εἰς αὐτὸν δεῖγμα τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ εὐνοίας, ἐχορήγησεν εἰς αὐτὸν ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ τὴν προσωνημίαν δουκὸς τῶν Ἀθηναίων, ἥς, καθ' ἃ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ὑπῆρχε προηγουμένον ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Ἡ δὲ δουκικὴ προσωνημία, ἣν ἔφερον ὁ Γουίδων καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, ἀπέβη ὀνομαστή ἐν τε τῇ λογοτεχνίᾳ καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὁ Δάντης, ὁ Βοκκάκιος, ὁ Chaucer καὶ ὁ Σακσπεῖρος ἀπέδωκαν αὐτὴν εἰς τὸν Θησέα καὶ ὁ Καταλόγιος χορογράφος Μουντάνερ εἰς τὸν Μενέλαον.

Ἐν τούτοις ὁ τροχὸς τῆς τύχης περιστραφεὶς ἐξεδίκεσε τὴν δαῦκα τῶν Ἀθηναίων. Ὁ τέως νικηφόρος αὐτοῦ ἐχθρὸς, περιπλακίς εἰς ἐμφύλιον ἀγῶνα μεταξὺ τῶν ἀντιπάλων ἐλληνικῶν πολιτειῶν τῆς Νικαίας καὶ τῆς Ἠπείρου, εἶχε συλληφθῆναι αἰχμάλωτος ἐπὶ τοῦ Ἑλληνος αὐτοκράτορος, καὶ τὸ ἀνθὸς τῶν ἱπποτῶν τῆς Ἀχαΐας ἣν εἶχε φονευθῆναι ἢ ἐτήκετο ἐν ταῖς εἰρκταῖς τῆς Λαμψάκου. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, οἱ ἐπιζήσαντες προσήνεγκον εἰς τὸν Γουίδωνα τὴν ἐπιτροπείαν τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἀχαΐας, ἣν ἀπεδέχθη θριαμβευτικῶς. Ἀλλὰ πρὶν ἢ παρέλθῃ πολὺς χρόνος ἀπὸ τῆς ἐν Ἑλλάδι διαμονῆς αὐτοῦ ἄλλο πλῆγμα κατηνέχθη κατὰ τῶν Φράγκων. Καὶ δὴ ἡ Λατινικὴ αὐτοκρατορία τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατελύθη, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Βαλδουῖνος Β', ἀκτίμων καὶ ἐξόριστος, ἐδέχθη χαίρων φιλοξενίαν ἐν τῇ Καδμεῖα τῶν Θηβῶν καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηναίων. Οὕτως ἐπὶ τοῦ σεπτοῦ ἐκείνου βράχου διεδραματίσθη ἡ τελευταία θλιβερὰ σκηνὴ τοῦ δράματος τῆς βραχυβίου αὐτοκρατορίας τῆς Λατινικῆς Ἀνατολῆς.¹

Ἀναξωπυρηθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς ἀνακτήσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Μιχαὴλ Η' Παλαιολόγος ἔβαλε πλεόν κατὰ νοῦν γ' ἀνακτήσῃ τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἠξίωσε τὴν εἰς αὐτὸν παραχώρησιν τῶν τριῶν ὀχυρωτάτων πόλεων τῆς χερσονήσου ὡς ἀντάλλαγμα τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ αἰχμαλώτου ἡγεμόνος τῆς Ἀχαΐας. Χρέος τοῦ Γουίδωνος ὡς ἐπιτρόπου τῆς ἡγεμονίας ἦτο γὰρ συγκαλέσῃ τὴν ὑψηλὴν Κούρτην, ὅπως ἐξετάσῃ τὸ σοβαρὸν τοῦτο ζήτημα. Ὁ δὲ παραλαμᾶς ἐκεῖνος, ὅστις συνεκροτεῖτο σχεδὸν ἐκ γυναικῶν

1. S a n u ᾶ ο παρὰ τῆ H o p t Chioniques gréco-romanes σ. 136.

μόνον, ἐπειδὴ ἅπαντες οἱ ἐπιφανεῖς ἄνδρες εἶχον φρονεσιῇ ἢ ἦσαν δεσμιῶται, ἀπεφάσισε παρὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην τοῦ Γουίδωνος, τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὄρων τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ὁ Γουίδων, οὗ ἡ θέσις ἦτο δυσχερεστάτη, ὑπεχώρησε τέλος. Οὐχὶ δὲ μετὰ μακρὸν χρόνον ὁ πρῶτος δούξ τῶν Ἀθηναίων ἀπέθανε, συνειδὼς ὅτι εἶχε σωρεύσει ἀνθρώπους πεφυρακτωμένους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐχθροῦ καὶ ὑπερήφανος, ὅτι κατέλειπεν εἰς τὸν πρεσβύτερον υἱὸν Ἰωάννην πολιτείαν εὐδαιμονεστέραν πάσης ἄλλης τῶν ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ δὲ δεύτερος δούξ, ἀναδειχθεὶς ἦντον εὐτυχῆς τοῦ πατρός, περιεπλέχθη εἰς τοὺς ἐναντίον τοῦ Ἑλληνος αὐτοκράτορος πολέμους τοὺς διαρκέσαντας μακρὸν χρόνον ἐν ταύτῃ τῇ περιόδῳ. Ὁ ἀκοίμητος γόνος τοῦ οἴκου τῶν Ἀγγέλων, ὅστις εἶχε δημιουργήσει ἰδίαν πολιτείαν ἐν τῷ ἀρχαίῳ κατὰ τὴν Φθιώτιν βασιλείῳ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἤρχε Ἑλλήνων καὶ Βλάχων ἐν ταῖς Νέαις Πάτραις, ἃς ἐκάλουν La Patre οἱ Φράγχοι, κειμέναις (ὅπου ἡ ὕψις τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν νέων χρόνων) ἐν μέσῳ τῶν βραχιδῶν παρωρειῶν τῆς Οἴτης, ἔφυγεν ἰκέτης εἰς τὴν αὐλήν τῶν Θεβῶν καὶ προσέφερεν εἰς τὸν δούκα τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς Ἑλένης, ἥρκει μόνον γὰρ θελήσῃ γὰρ βοηθήσῃ αὐτὸν ἐναντίον τῶν Παλαιολόγων. Ὁ δούξ, ὢν ποδαλγὸς καὶ ἀσθενικός, ἀπέκρουσε μὲν τὸν γάμον, ἀλλ' ὑπεσχέθη τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Ἡγούμενος δ' ἐκκρίτου σώματος Ἀθηναίων ἵπποτων εὐχερῶς ἐνίκησε τὴν μεγάλως πολυαριθμοτέραν αὐτοκρατορικὴν στρατιάν, ἣν μετὰ περιφρονήσεως ἐχαρκτήρισε διὰ φράσεως, δεδανεισμένης ἐκ τοῦ Ἡροδότου, εἰπὼν «Πολὺς λαός, ὀλίγοι ἄνθρωποι». Ἐπ' ἀμοιβῇ δὲ τῆς νίκης ταύτης ἠξιώθη τῆς ὠραίας Ἑλένης ὡς νύμφης τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ Γουλιέλμου, ἡ δὲ προῖξ αὐτῆς, ἐν ἣ συμπεριλαμβάνετο ἡ ἀξιόλογος Λαμία, ἐπεξέτεινε τὴν δύναμιν τοῦ δουκάτου τῶν Ἀθηναίων πρὸς βορρᾶν μέχρις αὐτῆς τῆς Θεσσαλίας. Ἀλλ' ὁ δούξ τῶν Ἀθηναίων Ἰωάννης ἦτο προωρισμένον γὰρ ὑποστῆ, καθ' ἃ ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἀχαΐας Γουλιέλμος, τὰς ποικιλωτάτας μεταβολὰς τῆς τύχης. Τραυματισθεὶς ἐν τινὶ μάχῃ πρὸς τοὺς Ἑλλήνας καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν Καταλωνίους ἔξωθεν τῶν τειχῶν τῆς Εὐβοίας, ἔπεσεν, ἐκ τοῦ ἵππου καὶ ἀπήχθη αἰχμάλωτος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ Η' δὲν προσηνέχθη πρὸς τὸν δούκα τῶν Ἀθηναίων καθ' ἃ πρότερον πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Ἀχαΐας. Δὲν

ἠξίωσε ἀπεικὸν ἔδαφος, ἀλλ' ἠορέσθη εἰς λύτρα 13.500 λιγῶν. Πολιτικοὶ δὲ λόγοι μᾶλλον ἢ μεγαλοφυχία ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς φαινομένης ταύτης ἀνακολουθίας. Ὁ φόβος ἐπιθέσεως Καρόλου τοῦ Ἀνδηγαυοῦ, ἀνησυχία πρὸς τῆς ἀκοιμήτου φιλοδοξίας τοῦ κηδεατοῦ τοῦ αἰχμαλώτου, τοῦ δουκὸς τῶν Νέων Πατρῶν, καὶ ὑπόνοιαι πρὸς τῆς ὀρθοδόξου κληρικῆς φρατρίας ἐν τῇ βασιλευσίῳ, ἣτις εἰλεώρει τὸν αὐτοκράτορα σχισματικὸν ἕνεκα τῶν μετὰ τῆς Ρώμης συνεννοήσεων αὐτοῦ, ἔπεισαν τὸν Μιχαὴλ, ὅτι ἀξιώσεις οἷαι αἱ ἐπιτευχθεῖσαι τῷ 1262 δὲν συνεβιβάζοντο πρὸς τὰ μεταβεβλημένα πράγματα τοῦ 1279. Διὸ προέτεινε εἰς τὸν αἰχμάλωτον γάμον μετὰ τῆς θυγατρὸς, ἀλλ' οὗτος δὲν ἀπεδέχθη τὴν κηδεστίαν τοῦ αὐτοκράτορος. Μετὰ ἐν δ' ἔτος ὁ Ἰωάννης ἀπέθανε, καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς Γουλιέλμος.

Κατὰ τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ὁ Γουλιέλμος Δελαρὸς ἦτο ὁ πρωτοστατῶν ἀνὴρ τῆς φραγγοκρατουμένης Ἑλλάδος. Ἀναγνωρίζων τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν Ἀνδηγαυῶν βασιλέων τῆς Νεαπόλεως, οἵτινες εἶχον γείνει κυρίαρχοι τῆς Ἀχαΐας διὰ τῆς ἐν Οὐντέρβου συνθήκης, εἶχε διορισθῆ ἐπίτροπος αὐτῶν ἐν ταύτῃ τῇ ἡγεμονίᾳ, καὶ ὑπὸ ταύτην τὴν ιδιότητα ἔκτισε τὸ κάστρον τῆς Δημάτρας, αὐτὴν θέσιν ἐπέχει ἴσως τὸ Καστρί μετὰ τὴν Τριπόλεως καὶ Σπάρτης. Κύριος ὢν μεγίστων πόρων, ἔδαπάνησε τὸ γοῆμα αὐτοῦ ἀφειδῶς χάριν ἀμύνης τῆς φραγγοκρατουμένης Ἑλλάδος ἐν τε τῇ Πελοποννήσῳ καὶ τῇ Εὐβοίᾳ, καὶ μέγα ὑπῆρξε τὸ πένθος ἀπάντων, ὅτε τὸ λαμπρὸν αὐτοῦ στάδιον ἔτερματίσθη. Τότε τὸ πρῶτον ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τῆς ὑπὸ τῶν Φράγγων κατακτίσεως αἱ Ἀθῆναι ἐκυβερνήθησαν ὑπὸ γόνου τῆς Ἑλλάδος, ἐπειδὴ τὴν ἀρχὴν ἀνέλαβε ἡ θυγάτηρ τοῦ δουκὸς τῶν Νέων Πατρῶν Ἑλένη Ἀγγελίνα, ἐξ ἧς ὀνομάσθη τὸ δράμα τοῦ Κλέωνος Ραγκαβῆ. «Ἡ δούκισσα τῶν Ἀθηναίων», ὡς κηδεμὼν τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ Γουίδωνος, ἕως δεύτερος γάμος τῆς Ἑλένης μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς γυναικὸς τοῦ πρώτου συζύγου, τοῦ Οὐγῶνος Βριεννίου, ἐξησφάλισε τὸν Γουίδωνα διὰ φύλακος ἰσχυροτέρου. Ἦτο δὲ ὁ οἶκος τῶν Βριεννίων εἰς τῶν ὀνομαστοτάτων ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις. Καὶ πρῶτον μὲν ἠδρευον οἱ Βριεννιοὶ ἐν τῇ γαλλικῇ Καμπανίᾳ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Οὐγῶνος Καπέτου, ἔπειτα δὲ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα, ἠξιώθησαν αὐτοκρατορικοῦ διαδήματος ἐν Κωνσταντινουπόλει, βασιλικῶν στέμματος ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ κομιτικοῦ στεμματίου ἐν Ἀλητίῳ (Lecce) καὶ ἐν Ἰόππῃ. Πρὶν δὲ

προέβη χρόνος πολὺς, ἐπεφυλάσσετο εἰς τὸν οἶκον ἐκείνον γὰρ προέβη ἔξ αὐτοῦ ὁ τελευταῖος Γάλλος δούξ τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ βουρογενδιακὸν δουκάτον τῶν Ἀθηνῶν εἶχε τότε ἀνέλθει εἰς τὸ κακακόρυφον, καὶ ἡ τελευταία τῆς ἐνηλικιώσεως τοῦ Γουίδωνος Β', ἣν περιγράφει τὸ γραφικὸν χρονικὸν τοῦ Καταλωνίου Μουντάνερ, παρέχει ἐξαιρετικὸν δεῖγμα τῆς λαμπρότητος τῆς ἐν Θήβαις δουκιτικῆς αὐλῆς. Ὁ νεαρὸς δούξ εἶχε καλέσει ἅπαντας τοὺς μεγάλους ἄνδρας τοῦ δουκάτου, διέταξε δὲ καὶ γὰρ γνωρισθῆναι ἀνά τὴν ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν καὶ τὸ δεσποτικὸν τῆς Ἡπείρου καὶ τὴν μητροικὴν γῆν τῆς Θεσσαλίας, ὅτι πᾶς ὅστις ἠθέλε ἔλθει ἔμελλε γὰρ λάβῃ παρ' αὐτοῦ δωρεὰς καὶ χάριτας «ἐπειδὴ ἦτο εἷς τῶν εὐγενεστάτων ἀνδρῶν καὶ ἄριστος τῆς Ρωμανίας, καίπερ μὴ ὢν βασιλεὺς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἷς τῶν πλουσιωτάτων». Ὅτε ἠθροίσθησαν ἅπαντες οἱ φιλοξενούμενοι, ὁ Λατῖνος ἀρχιεπίσκοπος τῶν Θηβῶν Νικόλαος ἐτέλεσε λειτουργίαν ἐν τῇ καθεδρικῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Θηβῶν, καὶ τότε ἀπόντων οἱ ὀφθαλμοὶ προσηλάσθησαν εἰς τὸν δούκα, ὅπως ἴδωσιν τίνα ἠθέλε παρακαλέσει γὰρ περιβάλλῃ αὐτὸν διὰ τῶν διασῆμων τῆς ἱπποσύνης, «ἔργον ὅπερ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἢ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ θὰ ἐνόμιζεν εὐχάριστον καὶ τιμητικὸν γὰρ ἐκτελέσει». Ὅποια δ' ὑπῆρξεν ἡ ἐκκλησία τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου οἴκου, ὅτε ὁ Γουίδων, ἀπὸ τῆς καλῆς μεγάλου ἐπατριῆδος, οἷοι ὁ ἀθρόονος τῶν Σαλώνων Θωμάς ἢ ὁ Ὀθων Σαιντομέρ, ὁ μετὰ τοῦ Γουίδωνος συνάρχων τῶν Θηβῶν, ἐκάλεσε πρὸς ἑαυτὸν γενοὶν ἔξ Εὐβοίας ἱππότην, Βογιφάτων τὸν Οἰηροναῖον, ὅστις ἦτο κύριος ἐνὸς μόνου κάστρου τοῦτον εἶχε θεωρήσει ὡς τὸν κακαλληλότατον, ὅπως κοσμήσῃ διὰ τῆς ἱπποτικῆς περιβολῆς ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἀκολουθοῦντας. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οὐδεὺς ἄλλος ὑπῆρξε μεγαλοπρεπέστερον ἐν τῇ αὐλῇ τῶν Θηβῶν τὸ θέμα ἢ τοῦ Βογιφάτου. Ἐκείνος ἐφόρει πάντοτε τὰ πλουσιώτατα τῶν ἐνδυμάτων καὶ τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς οὐδεὶς ἦτο κοιμώτερον ἐκείνου ἐνδεδυμένος, καίτοι πᾶς τις εἶχε περιβάλλει ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτοῦ διὰ τῆς ὠραιότητος τῶν στολῶν. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ ἀνὴρ, ὃν ὁ νεαρὸς δούξ παρακάλεσε γὰρ χειροτοτήσει αὐτὸν ἱππότην· εἰς αὐτὸν δ' ἐπ' ἀμοιβῇ τῆς παρασχεθείσης ὑπηρεσίας ἔδωκεν εἰς γάμον ὠραίαν κόρην ἔξ Εὐβοίας, τὴν Ἀγνήν de Gison, δέσποιναν τῆς Αἰγίνης καὶ τῆς Εὐβοϊκῆς Καρύστου, ἧς τὸ μέγα κάστρον, οὗ γραφικὰ εἶνε τὰ μέχρι καὶ τῆς σήμερον σωζό-

μενα ἐρείπια. οἱ Φράγκοι, ἐκάλουν Castel Rosso. Ὁ δούξ ἐδώρησεν εἰς αὐτὸν ἐπίσης δεκατρία κίστρα εἰς τὴν ἐνδοχώραν καὶ τὴν περίφημον νῆσον τῆς Σαλαμίνας, ἀρκετὰ ὥστε γὰρ φέρωσιν εἰς αὐτὸν εἰσὸδῆμα πενήτηντα χιλιάδων σολδίων.

Ἐνημερος δ' ἦτο πάντως ἡ πολιτεία, ἥς ὁ κυρίαρχος ἠδύνατο γὰρ παρέχει οὕτω λαμπρὰ καὶ γενναῖα δῶρα. Ἀντάξιον δὲ τοιούτου ἡγεμόνος ἦτο καὶ τὸ κάστρον, ἐν ᾧ κατοίκει, ὃν κτίσμα τοῦ μεγάλου Θηβαίου βαρῶνου Νικολάου Β' Σαιντομέρ, ὅστις εἶχεν οἰκοδομήσει αὐτὸ ἀπὸ τοῦ πλοῦτου τοῦ πολλοῦ τῆς συζύγου Μαρίας τῆς Ἀντιοχικῆς. Τὸ κάστρον τοῦ Σαιντομέρ, ὅπερ ἐλέγστο κάστρο ἀφιερόν εἰς σφόδρα, τὸ ὠραιότατον τῶν ἀνὰ τὴν Ρωμανίαν περιελάμβανε οἰκίσματα διὰ ἕνα βασιλέαν καὶ τὴν αὐλὴν αὐτοῦ καὶ οἱ τοῖχοι αὐτοῦ ἦσαν κεκοσμημένοι διὰ τοιχογραφιῶν παριστανουσῶν τὴν κατάκτησιν τῆς Παλαιστίνης ὑπὸ τῶν Φράγκων, καθ' ἣν εἶχον πρωτοστατήσει οἱ πρόγονοι τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτοῦ. Πλήν, φεῦ, ἠρειπωμένως πύργος φέρων τὸ ὄνομα τῶν Σαιντομέρ εἶνε τὸ μόνον σήμερον λείψανον τῆς ὠραίας ἐκείνης ἔδρας δουκῶν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν βαρῶνων τῶν Θηβῶν.

Ἡ δύναμις τῶν Γάλλων ἐξετείνετο πλέον ἀπὸ τῶν Θηβῶν ἐπὶ τὸ μέγα Θεσσαλικὸν πεδῖον μέχρι τῶν κλιτύων τοῦ Ὀλύμπου. Ὁ δούξ τῶν Νέων Πατρῶν ἀπέβη καταλιπὼν τὸν ἐν Ἀθήναις ἀνεψιὸν κηδεμόνα τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ καὶ ἐπίτροπον τῶν κτήσεων αὐτοῦ, ἀπειλουμένων ὑπὸ τε τοῦ Ἑλληνος αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Β' καὶ ὑπὸ τῆς δεξιᾶς καὶ φιλοδόξου δεσποίνης τῆς Ἡπείρου. Ἐν Λαμῖαι, τῇ ὀχυρᾷ πόλει, ἧτις εἶχεν ἀποτελέσει μέρος τῆς προικῆς τῆς μητρος, ὁ Γουίδων ἐδέχθη τὴν προσκύνησιν τῶν βαρῶνων τῆς Θεσσαλίας καὶ διώρισεν ἐπίτροπον τὸν Ἀγνόνιον de Flamene, Φλαμανδόν, ὅστις εἶχε γείνει ἀθρόονος τῆς βοιωτικῆς Καρύστου. Αὐτόθι ἑλληνικὴ ἐπιγραφή τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἀπομνημονεύει ἀκόμη τὸν εὐσεβέστατον αὐτοῦ κτίστην. Ὁ Flamenc ἐλέγτο ὢν «ὁ συνετώτατος ἀνὴρ καθ' ἅπαν τὸ δουκάτον». Οἱ Ἑλληνας ἐπατριῆδες τῆς Θεσσαλίας ἔμαθον τὴν γαλλικὴν νομίματα μετ' ἐπιγραφῶν λατινικῶν ἐχαράχθησαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ νεαροῦ κηδεμόνου τοῦ Γουίδωνος ὑπὸ τοῦ νομισματοκοπιτοῦ τῶν Νέων

Πατρῶν¹, καὶ ἡ κατάστασις τῆς Θεσσαλίας ἐξεικονίσθη γραφικῶς ἐν τῇ περιέργῳ ἐκείνῃ διηγήσει τοῦ Ἀχιλλέως, ἐν ἣ ὁ Ἑλληὴν ἦρωα συμ-φύεται Γαλλίδα κόρη· καὶ ἡ εἰσαγωγή τῶν γαλλικῶν εἰθίμων παρι-στάνεται ἀλληγορικῶς διὰ τῆς κόπης τῆς κόμης τοῦ ἥρωος κατὰ τὸν γαλλικὸν τρόπον².

Ὅπουδῆποτε ἐπεβάλλετο ἡ τέλειαι ἔργων ἱπποτικῶν ὁ γενναῖος δούξ τῶν Ἀθηνῶν ἐπροωστάται. Οὐδεὶς ὑπῆρξε ὀρμητικώτερος αὐτοῦ κατὰ τὸν ἱππικὸν ἀγῶνα τὸν τελεσιέντα ἐν Κορίνθῳ τῷ 1305 οὗ μετέσχον ἅπαντες οἱ ἱππῶται τῆς φραγκοκρατουμένης Ἑλλάδος. Παρέστη κύριως ἀνάγκη νάντιμετροθῆναι πρὸς τὸν Bouchart, ἓνα τῶν ἀρίστων ἱππομάχων τῆς Ἑσπερίας, ἐν μονομαχίᾳ ἀγῶνας διὰ δορά-των, μετὰ τοιαύτης δ' ὀρμῆς ἀντιπαρῆλθον κατ' ἀλλήλων οἱ ἱπποὶ αὐτῶν, ὥστε ὁ τοῦ δουκὸς ἔπεσε καὶ ἐκύλισε τὸν ἀναβάτην ἐπὶ τῆς κονίστρας. Τὸ ἐν Θήβαις κίστρον αὐτοῦ ὁρτῆται ἐκ τῶν ἑσμάτων τῶν τρουβαδούρων, ἐν τῇ αὐτῇ αἰ ἐορταί δεδῆχοντο ἀλλήλας, ἡ δ' ἐυημερία ἐκείνη δὲν περιορίζετο εἰς μόνην τὴν ἐπιφάνειαν. Τότε τὸ πρῶτον βλέπομεν τὴν Ἀττικὴν προμηθεύουσαν σῖτον εἰς τὴν Εὐβοίαν, ἐν ᾗ ἀπ' ἑτέρου ἢ εἰς τὸν πάπαν Βονιφάτιον Η', δωρεὰ με-ταξίνων ἀμφίων εἶνε ἀπόδειξις τῆς ἐξακολουθοῦσης ἐν Θήβαις μετα-ξουργίας. Ἄλλ' ἡ ὑγεία τοῦ δουκὸς ὑπεναμύετο ὑπὸ νόσου ἀνιά-του δὲν εἶχε κληρονόμους, καὶ ὅτε ἀπέθανε τῷ 1308, ἐνεφανίζετο ἤδη κατὰ τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος ἡ μεγάλη ἐκείνη Ἐταιρεία Κατα-λωνίων τυχοδιωκτικῶν στρατιῶν οὓς ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος Β'. Παλαιολόγος ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ αὐτοῦ εἶχε καλέσει ἐκ τῶν πεδίων τῆς Σικελίας, ὅπως ἀποβῶσιν ὁ τρόμος καὶ ἡ μάλιστα τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ τελευταῖος ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Δελαρῶς δούξ εἶχε ταφῆ ἐν τῇ ὡραία βυζαντιακῇ μονῇ τοῦ Δαφνίου, ἣν ἐκάλουν Dalfinet οἱ Φράγ-κοι, τῇ κειμένῃ παρὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν μεταξὺ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἐλευσίνας, ἣν ὁ Ὄθων εἶχε πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν παραχωρήσει εἰς τοὺς Κυστέρικους μοναχοὺς. Καὶ σήμερον δ' ἔτι εἶνε ὄρατὸς ἐν τῷ προ-αυλίῳ τῆς μονῆς ἐκείνης ἐπιτύμβιος λίθος φέρων ἐπιγεγλυμμένον σταυρὸν, δύο ὄφεις καὶ δύο κρῖνους, οὓς ὁ Γάλλος ἱστοριδίφης Buchon ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ «Ἡπειρωτικὴ Ἑλλάς» (La Grèce

continentale) ἐπίστευεν ὡς ἐπικειμένους ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀγα-θοῦ Δουκὸς Γουίδωνος Β'.

Ἡ διαδοχὴ τοῦ εὐφροσύνου δουκάτου τῶν Ἀθηνῶν, οἷον πράγ-ματι ἦτο ἀρχομένου τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος, δὲν διημιφισθη-τήθη σοβαρῶς. Ὑπῆρχον μόνον δύο μνηστῆρες, ἀμφότεροι πρῶτοι ἐξάδελφοι τοῦ θανόντος δουκὸς, ἡ δέσποινα τῆς Βηρουτοῦ Ἐσκήβη καὶ ὁ τοῦ Ἀλητίου (Lecce) Βάλθερος Βοιέννιος, γνήσιος γόνος τοῦ φιλοκινδύνου οἴκου τῶν Βοιεννίων, ὅστις εἶχεν ὑπάρξει ἱππότης τοῦ θανάτου ἐν τῷ κατὰ τὴν Σικελίαν ἀγῶνι τῶν Ἀνδριανῶν καὶ εἶχεν ἀγωνισθῆναι δίκην λέοντος ὑπὸ τὰς σημαίας αὐτῶν κατὰ τὴν ὀλεθρίαν μάχην τοῦ Γαλιάνου. Αἱ ἀντίζηλοι ἀξιώσεις ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ὑψηλὴν κορυφὴν τῆς Ἀχαΐας, ἣς ὁμότιμος ἦτο ἐπὶ τῆς ἀνδη-γαυικῆς κυριαρχίας ὁ δούξ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ οἱ βαρῶνοι ἀπεφάσι-σαν, ὡς εἰκός, ὑπὲρ τοῦ γενναίου καὶ ἰσχυροῦ κόμιστος τοῦ Ἀλητίου (Lecce), ὅστις ἦτο καταλληλότερος πρὸς διοίκησιν πολιτείας στρα-τιωτικῆς ἢ μονήρης χήρα. Ἀτυχῶς ὁ δούξ τῶν Ἀθηνῶν Βάλθερος ἦτο ἀπερίσκεπτος ὅσον καὶ γενναῖος· καίπερ φυλακισθεὶς καὶ ἠττη-θεὶς ἐν Σικελίᾳ, δὲν εἶχε διδαχθῆναι νὰ φοβῆται τὴν περικλινῆ στρα-τιὰν τῶν Καταλωνίων. Ἐπειδὴ δ' ἐλάλει τὴν γλῶσσαν καὶ ἐγίνωσκε τοὺς τρόπους αὐτῶν, ἐνόμιζεν, ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῆναι αὐ-τοὺς πρὸς τοὺς ἰδίους σκοποὺς καὶ ἔπειτα νὰποβάλῃ αὐτοὺς μετὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοποῦμένων.

Τὸ ἔαρ τοῦ 1309 ἡ Μεγάλῃ ἔταιρεία τῶν Καταλωνίων, ἀπειλου-μένη ὑπὸ λιμοκτονίας ἐν Μακεδονίᾳ, διῆλθε τὴν κοιλάδα τῶν Τεμ-πῶν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, τὸν σιτοβολῶνα τῆς Ἑλλάδος, ὁπόθεν μετὰ ἓν ἔτος κατῆλθεν εἰς τὴν Λαμίαν. Ὁ δούξ τῶν Νέων Πατρῶν εἶχεν ἤδη ἐνηλικιωθῆναι καὶ οὐ μόνον εἶχε χειραφετηθῆναι ἀπὸ τῆς ἀθηναϊκῆς κηδεμονίας, ἀλλὰ καὶ εἶχεν ὁμολογήσει τριπλὴν συμ-μαχίαν μετὰ τοῦ Ἑλληνος αὐτοκράτορος καὶ τοῦ Ἑλληνος δεσπότητος τῆς Ἡπείρου, ὅπως παρακούσῃ τὴν ὀριστικὴν προσάρτησιν τῆς χώρας αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Γάλλων γειτόνων. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγ-μάτων, ὁ νέος δούξ τῶν Ἀθηνῶν ἐσκέφθη νὰ μεταχειρισθῆναι τὴν περιπλανωμένην καταλωνικὴν στρατιὰν ἐναντίον τῶν συμμάχων. Διὰ δὲ τῆς ἐπιτυχοῦς ἐνεργείας τοῦ Ρογήρου Δελώρ, ἱππότητος ἐκ Ῥουσκιλλόνου (Roussillon), εὐρισκομένου ἐν τῇ ἱπηρεσίᾳ αὐτοῦ, ἐμίσθωσεν αὐτοὺς ἐπὶ τῷ ἰδίῳ μεγάλῳ μισθῷ, ὃν εἶχον λάβει παρὰ

1. Schlu m b e r g e r Numismatique de l' Orient lat'n σ. 382.

2 Σάφας ἐν τῷ Annuaire des études grecques τὸμ. II' σ. 122—133

τοῦ Ἀνδρονίκου Β'. Παλαιολόγου. Πάραντα δὲ οἱ Καταλώνιοι ἔδειξαν, ὅτι ἦσαν τὰ μάλιστ' ἀντάξιοι τοῦ χρήματος ἐκείνου, ἐπειδὴ μετὰ ἐξάμηνον ἐκστρατείαν εἶχον κυριεύσει τριάκοντα κάστρα καὶ ὑπερέκεινα χάριν τοῦ ἐκμισθώσαντος αὐτοῦ δουκός. Ἐπὶ τούτοις δ' οἱ τρεῖς αὐτοῦ πολέμοι, ἔσπευσαν νὰ ὁμολογήσωσι πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἐπὶ ταῖς ὑπ' αὐτοῦ προταθείσιν ὁροῖς.

Τότε ὁ Βάλλθερος ἀπεφάσισεν ἀπερισκέπτως νὰπαλλαγῆ τῶν δαπανηρῶν μισθοφόρων, ὡς δὲν εἶχε πλέον ἀνάγκην. Καὶ πρῶτον μὲν ἐξέκριτεν ἐκ τῶν τάξεων αὐτῶν πεντακοσίους ἀνδράς, ἔδωκεν εἰς αὐτοῦς τὸν οἰκτιρῶν μισθὸν καὶ γαίας, ἐν αἷς νὰ ἐγκαθιδρυσθῶσιν· ἔπειτα δὲ ἀποτόμως παρεκάλεσε τοὺς ἄλλους ν' ἀπέλθωσι, καίτοι κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἔχρεώσται ἔτι εἰς αὐτοῦς μισθὸν τεσσαρῶν μηνῶν. Ἐκεῖνοι δὲ, ὡς εἰκός, ἠρηγήθησαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν συνοπτικὴν ἐκείνην διαταγὴν καὶ παρεσκευάσθησαν ὅπως νικησωσιν ἢ ἀποθάνωσιν, ἐπειδὴ ἡ ἀποχώρησις ἦτο ἀδύνατος καὶ δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη χώρα ἐν ἣ νὰ ζητήσωσι τὴν τύχην αὐτῶν. Καὶ ὁ Βάλλθερος δὲ συνηγαγεν ἅπαντα τὸν διαθέσιμον στρατὸν ἐναντίον τῶν κοινῶν ἐχθρῶν τῆς φραγκοκρατουμένης Ἑλλάδος, οἱ ἐθεωροῦντο οἱ ἄγριοι Καταλώνιοι. Οὐδέποτε λατινικὸς στρατὸς ὑπῆρξεν ἐπιβλητικώτερος τὴν θέαν τοῦ συνταχθέντος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν αὐτοῦ τὸ ἔαρ τοῦ 1311 ἐν τῷ μεγάλῳ βωιωτικῷ πεδίῳ, σχεδὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἐκείνῃ θέσει ὅπου πρὸ δεκαῆξ αἰώνων καὶ ὑπερέκεινα Φίλιππος ὁ Μακεδῶν εἶχε νικήσει τὴν νίκην, ἣτις κατέστρεψε τὴν ἐλευθερίαν τῆς κλασσικῆς Ἑλλάδος καὶ ὅπου ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Σύλλα οἱ Ῥωμαῖοι ἄρχοντες τῆς Ἑλλάδος εἶχον νικήσει τρεῖς τὰς στρατίας τοῦ βασιλέως τοῦ Πόντου Μιθριδάτου. Ἄπαντες οἱ μεγάλοι τιμαριῶχοι τῆς Ἑλλάδος ἔσπευσαν εἰς τὴν πρόσκλησιν αὐτοῦ. Ἦλθεν ὁ Ἀλβέρτος Παλαβιταίνης, ὁ μαρκίων τῆς Βοδονιτζής, ὁ φυλάττων τὰ στενά τῶν Θερμοπυλῶν ὁ αὐθέντης τῶν Σαλώνων Θωμᾶς Στρομογκούρ, ὅστις ἤρχε τῶν κλιτύων τοῦ Παρνασσοῦ, κατέχων τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐκεῖνο κάστρον, ὅπερ μέχρι τοῦ νῦν διασώζει τὴν μνήμην τῶν μεσαιωνικῶν αὐτοῦ κυρίῳ Βονιφάτιος ὁ Οδηρωναῖος, ὁ προσφιλεῖς εἰς τὸν θάροντα δούκα τῶν Ἀθηνῶν ὁ Γεωργίος Γκίσης, εἰς τῶν τριτημερίων τῆς Εὐβοίας, καὶ ὁ Ἰωάννης de Maisy, ἄλλος ἰσχυρὸς βαρῶνος τῆς περιλαλήτου ἐκείνης νήσου. Ἄλλα καὶ ἐκ τῆς Ἀχαΐας καὶ τοῦ διεσπαρμένου δουκάτου τοῦ Αἰγαίου ἦλθον σώματα εἰς τὸν ἐναντίον

τῶν ἀπεγνωσμένων Καταλώνιων μισθοφόρων ἀγῶνα. Ἦδη δὲ ὁ Βάλλθερος ὠνειροπόλει, ὅτι οὐ μόνον ἔμελλε νὰ νικήσῃ τὴν ἔταιρειαν ἀλλὰ καὶ ὅτι ἤθελε στήσῃ τὴν λεοντοφόρον αὐτοῦ σημαίαν ἐπὶ τῶν ἐπαύξεων τοῦ Βυζαντίου.

Ἄλλ' οἱ Καταλώνιοι ἦσαν στρατηγικώτεροι τοῦ ἀκαθάρτου δουκός τῶν Ἀθηνῶν. Ἐγίνωσκον, ὅτι ἡ ἰσχύς τῶν Φράγκων ἐνέκειτο εἰς τὴν δομὴν τοῦ λαυπροῦ ἵππικου, καὶ συμφώνως πρὸς τοῦτο κατέστρωνον τὰ σχέδια αὐτῶν. Τὸ ἐλώδες πεδῖον τῆς λεκάνης τῆς Κοπαΐδος παρεῖχεν εἰς αὐτοῦς ἐξαίρετον ἀμυντικὸν μέσον ἐναντίον ἐπελάσεως ἵππέων, καὶ διὰ τοῦτο παρεσκευάσαν ἐπιμελῶς τὸ ἔδαφος ἀρστροιάσαντες αὐτό, σκάψαντες περὶ αὐτὸ κ' ἔπειτα ἀρθεύσαντες τὸ ὅλον διὰ διωρύγων ἀπὸ τοῦ Κηφισοῦ. Μεσοῦντος δὲ τοῦ Μαρτίου, ὅτε παρετάχθησαν ἀντιμέτωποι ἀλλήλων αἱ δύο στρατιαί, προδοτικὸν στρώμα πρασίτης γλόης ἀπέκρυπτε τὸ ὀλισθηρὸν τέλμα ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τῶν Φράγκων ἀρχηγῶν.

Ὁ Βάλλθερος, ὡς εἰ εἶχε προαίσθησιν τοῦ μέλλοντος θανάτου, συνέταξε τὴν διαθήκην αὐτοῦ, ἔγγραφον περίεργον, σωζόμενον μέχρι τοῦ νῦν¹, καὶ τότε τῇ 15 Μαρτίου ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ καλουμένου Θουρίου, ὃν ἐπιστέφει μέχρι τοῦ νῦν πύργος μεσαιωνικός, ὅπως ἐπισκοπήσῃ τὸ πεδῖον. Πρὸ δὲ τῆς ἐνάρεξως τῆς μάχης οἱ ἐθνοοῦμενοι πεντακόσιοι Καταλώνιοι, οὓς ὁ δούξ εἶχε κρατήσῃ παρ' ἑαυτῷ, ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνῆγγειλαν, ὅτι προστίμων ν' ἀποθάνωσι μᾶλλον ἢ ν' ἀγωνισθῶσιν ἐναντίον τῶν ἀρχαίων συμμαχητῶν. Ὁ Βάλλθερος ἀφῆκεν αὐτοῦς ἐλευθέρους νὰ πράξωσι κατὰ τὸ δοκοῦν, καὶ διὰ τῆς αὐτομολίας αὐτῶν προστετίθη εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ σώματι εὐπρόσδεκτον καὶ πεπειραμένον. Ὅτε δ' ἀπῆλθον, ὁ δούξ ἀνησυχῶν περὶ τῆς μάχης, ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν διχκοσίων Γάλλων ἵπποτῶν φερόντων χουσοῦς πτερονιστήρας καὶ ἐπήλασε μετὰ βοῆς διὰ τοῦ πεδίου. Ἄλλ' ὅτ' ἐφθασαν εἰς τὸν ὀλέθριον τόπον, ὅπου ἐπρασίνιζεν ἡ γλόη, οἱ ἵπποι αὐτῶν, βαρυνόμενοι ὑπὸ τῶν σιδηρῶν αὐτῶν θωράκων, ἐβυθίσθησαν ὅλως ἀνυπόπτως εἰς τὸ προδοτικὸν ἔλος. Καὶ τινες μὲν ἐκυλίσθησαν μετὰ τῶν πανόπλων ἀναβατῶν εἰς τὸν βόρβορον, ἄλλοι δ' ἐμπαγέντες στερεῶς εἰς τὸ πηκτὸν τέλμα, ἔστησαν ἀσάλευτοι, δίκην ἐρίππων ἀνδριάντων κατὰ τὴν ἐκ-

1. D' A p h o i s d e J u b a i n v i l l e Voyage paléographique dans le département de l' Aube σ. 332—340.

φρασίαν τοῦ Βυζαντινοῦ ἱστορικοῦ ἀδυνατοῦντες νὰ κινηθῶσι. Αἱ κραυγαὶ τῶν Καταλωνίων «Ἀραγονία, Ἀραγωνία» ἐπηύξησαν τὸν πανικὸν τῶν Ἴππων, ὁμοῦ βελῶν ἐτοξεύθη κατὰ τῶν ἀβοηθήτων Φράγκων, καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐπικούροι τῶν Καταλωνίων ὤρμησαν πρὸς τὰ πρόσω καὶ συνεπλήρωσαν τὸ θανάσιμον ἔργον. Οὕτω πολὺς ἵπηρξεν ὁ φόβος, ὥστε μόνον τέσσαρες Φράγκοι εὐπατρίδαι γινώσκονται ἐπιζήσαντες μετὰ τὴν μοιραίαν ἐκείνην ἡμέραν, Βονιφάτιος ὁ Οὐηρωναῖος, ὁ Ρογῆρος Δελώρ, ὁ προσβύτατος υἱὸς τοῦ δουκὸς τῆς Νάξου καὶ ὁ ἐξ Εὐβοίας βαρῶνος Ἰωάννης de Maisy¹. Δι' ἐνὸς πλήγματος οἱ Καταλωνιοὶ εἶχον καταστρέψει τὸ λαμπρὸν ἱππικὸν τῆς φραγκοκρατουμένης Ἑλλάδος, καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, ὧν οἱ προπάτορες εἶχον ὀδεύσει πρὸ ἐνὸς αἰῶνος εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ Βονιφάτιου τοῦ Μομφερρατικοῦ, ἐκείντο νεκροὶ ἐν τῷ ὀλεθρῷ βοιωτικῷ τέλει. Μεταξὺ δ' αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ δοῦξ τῶν Ἀθηναίων, οὗ ἡ κεφαλὴ, ἀποτιμηθεῖσα ὑπὸ Καταλωνικοῦ ξίφους, ἐκομίσθη μετὰ μακρὸν χρόνον ἐπὶ πενήτηρους γαλέρας εἰς τὸ Βοινδήσιον καὶ ἐτάφη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (Santa Croce) ἐν τῇ πατρίᾳ κομιτεῖα τοῦ Ἀλητίου.

Τὸ δουκάτον τῶν Ἀθηναίων «τὸ χάσμα τῶν Λατίνων», ὡς ὀνομάζει αὐτὸ γλαφυρῶς ὁ Villani², εὗρισκετο πλέον ἐκτεθειμένον εἰς τὸ ἔλεος τῆς Μεγάλης ἑταιρείας, ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες δὲν ἀντέταξαν ἀντίστασιν εἰς τοὺς νέους κυρίους καὶ κατ' οὐσίαν ἐθεώρησαν τὴν κατάλυσιν τῶν Φράγκων ὡς εὐπρόσδεκτον ἀνακούρισιν. Δυσκόλως δὲ δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν τὴν διήγησιν τοῦ Ἀραγωνικοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ ἡρωϊκὴ χήρα τοῦ πεσόντος δουκὸς, ἀνταξία θυγάτηρ κοινοσταύλου τῆς Γαλλίας, ὑπερησπίσθη τὴν Ἀκρόπολιν, εἰς ἣν εἶχε καταφύγει μετὰ τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ Βαλδέρου, ἕως εἶδεν, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς βοήθειας. Ἀλλ' ὁ Βυζαντινὸς ἱστορικὸς Νικηφόρος Γρηγοράς λέγει ῥητῶς, ὅτι αἱ Ἀθηναὶ ἔπεσον ἄνευ ἀγῶνος, καθ' ἣν εἶχον πέσει καὶ αἱ Θῆβαι. Μόνον τὸ Ἄργος καὶ ἡ Ναυπλία ἐξηκολούθησαν ἔχουσαι ἐπηρμένην τὴν σημαίαν τῶν Γάλλων δουκῶν. Οὕτως οἱ Καταλωνιοὶ κα-

τώθησαν ἄνευ ἀντιστάσεως νὰ διαγεμηθῶσιν ἐν ἀλλήλοις τοὺς πύργους καὶ τὰ κάστρα τοῦ δουκάτου. Αἱ χῆραι τῶν φρονευσθέντων ἀπέβησαν σύζυγοι τῶν φρονέων. Ἐκαστος στρατιώτης ἔλαβε σύζυγον ἀνάλογον τῶν οἰκείων ὑπηρεσιῶν, οὐκ ὀλίγοι δὲ τραχεῖς μαχηταὶ εὐρέθησαν οὕτω συνδεδεμένοι διὰ γάμου μετ' εὐγενῶν δεσποινῶν, εἰς ὧν τὰς φλέβας ἔρρεε τὸ εὐγενέστατον αἷμα τῆς Γαλλίας καὶ ὧν οὐδὲ τὸν γιγνητῆρα ἦσαν ἄξιοι νὰ φέρωσι κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Μουντάνεο.

Μετὰ περιπλάνησιν ἐννέα ἐτῶν οἱ τυχοδιῶνται ἐκεῖνοι ἐγκατεστάθησαν ἐν τῇ ἐπηγγελμένῃ γῇ, ἣν ἡ μάλιστα ἔκτακτος τύχη εἶχε δωρήσει εἰς αὐτούς. Ἀλλ' ἔστεροῦντο ἀρχηγοῦ ἔχοντος τὸ προσήκον κοινωνικὸν ἀξίωμα, ὅπως προστῆ τῶν μεταβεβλημένων αὐτῶν τυχῶν. Ἐπειδὴ δὲν εὗρισκον τοιοῦτον ἄνδρα ἐν ταῖς οἰκείαις τάξεσι, προσήνεγκον τὴν θέσιν ταύτην εἰς ἓνα τῶν τεσσάρων εὐπατριδῶν αἰχμαλώτων, Βονιφάτιον τὸν Οὐηρωναῖον, ὃν ὁ Μουντάνεο, ὁ ὑπ' αὐτοῦ φιλοξενηθεὶς ἐν Εὐβοίᾳ, εἶχε χαρακτηρίσει ὡς «τὸν συνετιότατον καὶ φιλοφρονέστατον ἄνδρα τῶν ποτὲ γεννηθέντων». Ἀλλ' ἔνεκεν ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἰδιοτήτων ἠρνήθη νὰ δεχθῆ θέσιν, ἥτις ἤθελε καταστήσει αὐτὸν ὑποπτον εἰς τὴν Βενετίαν, τὴν ἐν Εὐβοίᾳ γείτονα αὐτοῦ, καὶ μισητὸν εἰς ἅπαντα τὸν φραγκικὸν κόσμον. Ἐπὶ δὲ τῇ ἀρνήσει αὐτοῦ οἱ Καταλωνιοὶ ἀπετάθησαν εἰς τὸν Ρογῆρον Δελώρ, δι' οὗτε δεσμοὶ αἵματος οὕτε δισταγμοὶ τῆς συνειδήσεως ἐκώλυον νὰ γείνη ἀρχηγὸς αὐτῶν. Ἐπ' ἀνταμοιβῇ δ' ἔλαβε τὸ κάστρον τῶν Σαλώνων μετὰ τῆς χειρὸς τῆς χήρας τοῦ πεσόντος κυρίου αὐτοῦ.

Ἀλλ' οἱ νικηταὶ τοῦ Κηφισοῦ μετ' οὐ πολὺ κατενόησαν ὅτι εἶχον ἀνάγκην ἄλλου ἡγέτου ἰσχυροτέρου ἀπλοῦ ἐκ Ρουσιλλόνου (Roussillon) ἱππότου, ἃν ἔμελλον νὰ κρατήσωσι τὸ δουκάτον ἐναντίον τῶν ἀντιζήλων ἐχθρῶν, οὓς εἶχεν ἐκφοβήσει καὶ ἐξερεθίσει ἡ ἔκτακτος αὐτῶν ἐπιτυχία. Ἡ δ' ἐκλογή αὐτῶν ἐστράφη, ὡς εἶκος, εἰς τὸν βασιλέα τῆς Σικελίας Φρειδερίκον Β', τὸν κύριον, ὃν εἶχον ὑπηρετήσει ἐν ἐκείνῃ τῇ νήσῳ πρὸ δέκα ἐτῶν, καὶ ὅστις εἶχεν ἤδη δείξει, ὅτι δὲν ἦτο ἀπρόθυμος νὰ ἐπωφεληθῆ τὰ κατορθώματ' αὐτῶν. Διὸ τῷ 1312 ἐκάλεσαν αὐτὸν νὰ στείλῃ εἰς αὐτοὺς ἓνα τῶν υἱῶν. Ἐκεῖνος δ' ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὡς δοῦκα τὸν δευτερότοκον Μαμφρέδον, ἐπειδὴ δ' ὁ δοῦξ οὗτος ἦτο ἀκόμη παρὰ πολὺ νέος, ὥστε νὰ ἔλθῃ αὐτὸς εἰς Ἀθήνας, ἔπεμψεν ὡς διοικητὴν τῆς πό-

1. M u n t a n e r κεφ. 240. — T h o m a s Diplomatarium Veneto-Byzantinum τόμ. Α' σ. 111. — P r e d e l l i Compendio della τόμ. Α' σ. 198.

2. Historia de' suoi Tempi τόμ. Η' σ. 50.

λεως ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τὸν Βρεγγάριον Ἐστανιόλ, ἱππότην Ἰσπανὸν ἐξ Ἐμποριῶν (Amurcias). Μετὰ δὲ τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ ὁ Δελιώς κατέθηκε τὴν ἀρχήν, καὶ οὐδεὶς πλέον γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ.

Τότε πλέον τὸ καταλωνικὸν δουκάτον τῶν Ἀθηναίων διαμορφώθη ὡς πολιτεία, ἣτις, καίπερ ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι ἐξαρτωμένη ἀπὸ Σικελοῦ δουκός, πρᾶγματι ἀπήλαυνεν εὐρείας τινὸς ἀνεξαρτησίας. Ὁ δούξ διώριζε τοὺς δύο κυρίους ἀρχοντας, τὸν γενικὸν ἐπίτροπον καὶ τὸν πρωτοστράτορα, ὃν ἐκεῖνος μὲν, διοριζόμενος ἐπὶ χρόνον ἀόριστον, ἦτο ὁ πολιτικὸς διοικητὴς τοῦ δουκάτου, οὗτος δὲ ὁ στρατιωτικὸς. Ὁ πρωτοστράτωρ ἐξελέγστο πάντοτε ἐκ τῶν τάξεων τῆς Ἐταιρείας, ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη ἦτο ἐπὶ ἡμῶν αἰῶνα κληρονομικὴ ἐν τῷ οἴκῳ τῶν De Nouelles. Ἐκάστη πόλις καὶ περιοχὴ εἶχεν ἴδιον ἐπιχώριον διοικητὴν, καλούμενον ἐπίτροπον (veguer), φρούραρχον (castellano) ἢ καπιτάνον (capitán), οὗ ἡ ἀρχὴ ἦτο τριετὴς καὶ ὅστις διοριζέτο ὑπὸ τοῦ δουκός, τοῦ γενικοῦ ἐπιτρόπου ἢ τῶν ἐπιχωρίων ἀντιπροσώπων ἐκ τῶν πολιτῶν τῆς κοινότητος. Αἱ κυριώτεραι πόλεις καὶ κῶμαι ἀντεπροσωπεύοντο ὑπ' ἀνδρῶν γνωστῶν ὡς συνδίκων (síndici) καὶ εἶχον δημοτικούς ἀρχοντας καὶ συμβούλια, ἅτινα δὲν ἐδίσταζον νὰ υποβάλλωσιν αἰτήσεις, ἐσφραγισμένας διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ὑπὸ τοῦ καγκελλαρίου, εἰς τὸν δούκα, ὅσάκις ἐπεθύμουν τὴν ἐπανόρθωσιν ἀδικημάτων. Κατὰ τινα δὲ περιστάσιν βλέπομεν τὰς κοινότητας αὐτὰς ἐκλεγούσας τὸν γενικὸν ἐπίτροπον, καὶ οἱ δούκες πολλάκις ἔγραφον εἰς αὐτὰς περὶ υποθέσεων τῆς πολιτείας. Μία δὲ τῶν κυρίων ἐν τῷ κατόπιν χρόνῳ αἰτήσεων αὐτοῦ ἀνεφέρετο εἰς τὴν παράκλησιν, ὅπως αἱ ἀρχαὶ παρέρχονται εἰς ἀνδρας διαμένοντας ἐν τῷ δουκάτῳ καὶ οὐχὶ Σικελούς.

Καὶ ἐξηκολούθησε μὲν ὑφιστάμενον τὸ φεουδαλικὸν σύστημα, ἀλλὰ μετὰ λαμπρότητος πολὺ μικροτέρας ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν Βουργουνδιῶν δουκῶν. Οἱ Καταλώνιοι κατακτηταὶ ὠρμῶντο ἐκ γένους ταπεινοῦ καὶ μετὰ ἐβδομήκοντα δὲ ὅλα ἔτη διαμονῆς ἐν τῷ δουκάτῳ ὁ κατάλογος τῶν εὐγενῶν ἐν αὐτῷ οἴκῳ περιελάμβανε μόνον ἐξήκοντα περίπου ὀνόματα. Ἡ Ἐταιρεία ἰδίως, ἀντετάσαστο εἰς τὴν παραχώρησιν ὀχυρῶν κάστρων, οἷα ἡ Λεβάνεια, εἰς ἰδιώτας, καὶ προετίμα, ὅπως ταῦτα διοικῶνται ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν ἀρχόντων. Τὰ «Συνήθεια τῆς Βαρκελῶνος» ἀντικατέστησαν πλέον τὰς τιμα-

ριωτικὰς «Ἀσσίζας τῆς Ρωμανίας» καὶ τὸ καταλωνικὸν ἴδιωμα τοῦ Μουντάνερ διεδέχθη τὴν κοινήν γαλλικὴν, ἣτις εἶχε λαβῆθῃ ὑπὸ τῶν Φράγκων δυναστῶν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ εἰς αὐτοὺς δὲ τοὺς Ἕλληνας ὑπηκόους οἱ Ἰσπανοὶ δούκες ἔγραφον τὴν καταλωνικὴν διάλεκτον ἢ ἡ χροῖσις, καθ' ἣ ὁμοίως μαρτυρεῖται, ἦτο «σύμφωνος πρὸς τὴν συνήθειαν καὶ τὴν χρῆσιν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων». Καὶ οἱ Καταλώνιοι δὲ, καθ' ἣ πρότερον οἱ Γάλλοι, ἔφεροντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὡς πρὸς φιλιὴν ὑποδεεστέραν, ἀποκλειομένην κατὰ γενικὸν κανόνα πάντων τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς μετὰ τῶν κατακτητῶν ἐπιγαμίας καὶ ἐστερημένων καὶ αὐτῶν τῶν ἀνωτέρων ἰδίων ἱεραρχῶν. Ἀλλ' ὑπῆρξαν καὶ τινες ἀξίαι λόγου ἐξαιρέσεις τῶν ἀθηναίων ἐκείνων ἀπαγορεύσεων. Καὶ δὴ ὁ λαὸς τῆς Λεβανείας ἤδη ἔνωρις ἐπ' ἀμοιβῇ τῶν εἰς τὴν Ἐταιρείαν παρασχεθεισῶν ὑπηρεσιῶν ἔλαβε τὰ πλήρη πολιτικὰ δικαιώματα τῶν κατακτητῶν, περὶ δὲ τὰ τέλη τῆς κυριαρχίας τῶν Καταλωνίων βλέπομεν Ἕλληνας προβεβλημένους ἀρχὸς σπονδαίας, οἷαν τὴν τοῦ κασιτελλάνου τῶν Σαλώνων, τὴν τοῦ καγκελλαρίου τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ νοταρίου τῆς Λεβανείας, κόμισ δὲ τις τῶν Σαλώνων καὶ τις πρωτοστράτωρ ἐνυμφεύθησαν Ἑλληνίδας δεσποίνας, καὶ εἰς τὰς συζύγους αὐτῶν ἐπετράπη νὰ διατηρήσωσι τὴν πατριὸν πίστιν.

Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἐστανιόλ οἱ Καταλώνιοι οὐ μόνον διετήρησαν τὸ ἔδαφος αὐτῶν ἐν Ἀττικῇ καὶ Βοιωτίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐπηύξησαν τὸν τρόμον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν μεταξύ ἀπάντων τῶν γειτόνων. Μάτην ὁ πάπας ἐκάλεσε τὸν βασιλέα τῆς Ἀραγωνίας Ἰάκωβον Β' νὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς ἐκ τῆς Ἀττικῆς. Μάτην ὠνόμασε τὸν θανόντα δούκα Βάρθερον γνήσιον ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ πιστὸν πύκτην τῆς ἐκκλησίας. Ἡ πολιτικὴ ἀπάντησις τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπῆρξεν, ὅτι οἱ Καταλώνιοι ἦσαν μὲν ὠμοί, ἀλλ' ἦσαν καὶ καθολικοί, οἵτινες ἔμελλον νὰ ποδείχθωσιν ἀξιόλογον προσύργιον τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἐναντίον τῶν σχισματικῶν Ἑλλήνων τοῦ Βυζαντίου¹. Ὁ δὲ διορισμὸς τοῦ νόθου υἱοῦ τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου Β', τοῦ δὸν Ἀλφόνσου Φαδρίγου (Φρειδερίκου) ὡς «Προέδρου τῆς εὐτυχοῦς στρατιᾶς τῶν Φράγκων ἐν τῷ δουκάτῳ τῶν Ἀθηναίων» εἶ-

1. R a y n a l d i Annales eccl. siastici τὸμ. Ε' σ. 22, 23.

μᾶλλον ἐνίσχυσε τὴν ἑταιρείαν. Ὁ νέος γενικὸς ἐπίτροπος ἦτο ἀνημέ-
μεγάλῃς δραστηριότητος καὶ δυνάμεως χαρακτῆρος, καὶ κατὰ τὰ δε-
κατρία ἔτη τῆς διοικήσεως αὐτοῦ ἡ καταλωνικὴ πολιτεία ἀνῆλθεν εἰς
τὸ κατακόρυφον. Ὡν ὁ Φαδριῖγος ἀνεξάρτητος ἀπὸ ἐπιδράσεις ἐκ
Σικελίας, ἐπειδὴ ὁ ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι δουξ Μαρφρέδος ἀπέθανε τὸ
ἔτος τοῦ διορισμοῦ τοῦ Φαδριῖγου, ὁ δὲ νεώτερος ἀδελφὸς αὐτοῦ
Γουλιέλμος ἦτο ὁμοίως ἀνήλικος, ἀπέκτησε μεγάλην δύναμιν καὶ
κῦρος ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἀμα δὲ καὶ εὗρε πρόσχημα ἀναμίξεως εἰς τὰ
τῆς Εὐβοίας διὰ τοῦ γάμου μετὰ τῆς Μαρούλλας, τῆς ἐπικλήρου
θυγατρὸς Βουφατίου τοῦ Οὐρηωναίου μίᾳς τῶν ὠραιότατων ἐν τῷ
κόσμῳ χριστιανῶν, τῆς ἀρίστης καὶ συνετωτάτης τῶν ποτὲ ἐν τῇ χώρᾳ
ταύτῃ ὑπαρξασῶν γυναικῶν», καθ' ἣ λέγει περὶ αὐτῆς ἐνθουσιωδῶς
ὁ γνωρίζας αὐτὴν Μουντάνερ. Ὡς σύζυγος δ' αὐτῆς ὁ Φαδριῖγος
ἔλαβε καὶ πάλιν ὡς προῖκα τὰ δεκατρία κάστρα, ἅτινα ὁ δουξ τῶν
Ἀθηνῶν Γουίδων Β' εἶχε παραχωρήσει εἰς τὸν πατέρα αὐτῆς τὴν
ἀξιωματιμώτερον ἡμέραν τῆς ἐν Θήβαις ἀναρρήσεως αὐτοῦ ὡς
ἱππότου.

Ἡ αὐξουσα δύναμις τῶν Καταλωνίων ὑπὸ τὸν τολμηρὸν ἐκείνον
ἡγέτην, ὅστις εἶχε διαβῆ τὴν γέφυραν τῆς Χαλκίδος καὶ εἶχε κατα-
λάβει δύο τῶν σπουδαιοτάτων κάστρων τῆς Εὐβοίας, ἐφόβησεν ἐπὶ
τοσοῦτον τοὺς Βενετούς, ὥστ' ἔπεισαν τὸν βασιλέα τῆς Σικελίας
Φρειδερίκον νὰ χαλιναγωγῆσιν τὴν ἀκοίμητον φιλοδοξίαν τοῦ νόθου
υἱοῦ μέχρις οὗ συγκροτηθῆ εὐρωπαϊκὸς συνδυασμὸς ἐναντίον τῶν
διαταρασσόντων τὴν Ἑλλάδα. Ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἡ βενετικὴ πολιτεία
ἐμερίμνα, ὅπως μὴ συμπληθῆ ἐν Πειραιεὶ καταλωνικὸς στόλος· διὸ
τῷ 1319 συνεφωνήθη ὅπως ληφθῆ μία σάνις ἐξ ἑκάστου σκάφους
τῶν τότε «ἐν τῷ πελάγει τῶν Ἀθηνῶν» ἠγκυροβολημένων πλοίων
καὶ ὅπως ὁ ὄπλισμὸς αὐτῶν κατατεθῆ «ἐν τῷ κάστρῳ τῶν Ἀθη-
νῶν»¹. Οὕτως, ἀποκλειόμενος ἀπὸ ναυτικῶν ἐπιχειρήσεων, ὁ Φαδριῖ-
γος ἐπεξέτεινε πλέον τὰς κτήσεις αὐτοῦ κατὰ ξηράν. Ὁ τελευταῖος
δουξ τῶν Νέων Πατρῶν εἶχεν ἀποθάνει τῷ 1318, καὶ τὸ ἀριστον
μέρος τοῦ δουκάτου αὐτοῦ περιῆλθε μετ' οὐ πολὺ εἰς τοὺς κυρίους
τῶν Ἀθηνῶν Καταλωνίους, οἵτινες ἠδύναντο νὰ ξιώσωσιν, ὅτι ἀντε-

προσώπευον τοὺς Βουργουνδίους δοῦκας καὶ εἶχον ὡς ἐκ τούτου δι-
καίωμα, ψῆφόν τινα ἐν τῇ διοικήσει χώρας ἧς εἶχε ποτε ἄρξει ὁ Γουί-
δων Β'. Ἐν ταῖς Νέαις Πατρίαις, τῇ ἑδρᾷ τῆς ἐκλιπούσης δυνα-
στείας τῶν Ἀγγέλων, ὁ Φαδριῖγος ἐγκατέστησε τὴν δευτέραν αὐτοῦ
πρωτεύουσαν, προσονομάσας ἑαυτὸν «Γενικὸν ἐπίτροπον (βικάριον)
τῶν δουκάτων Ἀθηνῶν καὶ Νέων Πατρῶν». Ἐκτοτε οἱ Σικελοὶ δοῦ-
κες τῶν Ἀθηνῶν προσέλαβον τὴν διπλὴν ταύτην προσωνυμίαν, ἥτις
παρουσιάζεται ἐπὶ τῶν νομισμάτων καὶ ἐν τοῖς ἐγγράφοις αὐτῶν, καὶ
πολὺν δὲ χρόνον μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν καταλωνικῶν δουκάτων
ἐξηκολούθησαν φέροντες τὴν προσωνυμίαν ταύτην οἱ βασιλεῖς τῆς
Ἀραγωνίας. Ἡ κατάκτησις αὕτη κατέστησε κατ' οὐσίαν τὴν ἑται-
ρείαν τῶν Καταλωνίων κυρίαν συμπάσης τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος.
Καὶ αὐτὸς ὁ Βενετὸς μαρκίων ἐπλήθυνεν ἐνιαύσιον φόρον τεσσάρων
ἵππων εἰς τὸν Καταλωνίον γενικὸν ἐπίτροπον¹. Ἀλλ' οὐχ ἦττον ὁ
πιστὸς οἶκος τῶν Fouchetolles ἐκράτει τὰ δύο κάστρα Ἀργους καὶ
Ναυπλίας ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐξοριστοῦ οἴκου τῶν Βριεννίων.

Ἐν τούτοις δ' ὁ νεαρὸς Βάλθερος εἶχεν ἤδη ἀνδρωθῆ, καὶ ἐφάνη
εἰς αὐτόν, ὅτι εἶχεν ἐπιστῆ ὁ χρόνος νὰ ἐπιχειρήσῃ τόλμημα πρὸς
ἀνάκτησιν τῆς ἀθηναϊκῆς κληρονομίας. Οἱ Ἀνθηγαυοὶ τῆς Νεαπό-
λεως ὑπεστήριξαν αὐτόν ἐν τε τῷ ἰδίῳ ἑαυτῶν συμφέροντι καὶ χάριν
αὐτοῦ ἐκείνου. Ὁ πάπας Ἰωάννης ΚΒ' παρεκάλεσε τοὺς Λατίνους
ἀρχιεπισκόπους τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Κορίνθου νὰ κηρύξωσι σταυρο-
ρίαν ἐναντίον τῶν «σχισματικῶν, υἱῶν τῆς ἀπωλείας καὶ τροφίμων
τῆς ἀδικίας», οἵτινες εἶχον καταλάβει πατρώας κτήσεις τοῦ Βαλθέ-
ρου. Ἀλλ' οἱ δόλιοι Βενετοί, οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ συντελέσω-
σιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς στρατείας αὐτοῦ πλείοτερον τῆς βοήθειας
τῶν Ἀνθηγαυῶν ἢ τῶν κεραινῶν τοῦ πάπα, εἶχον ἀρτίως ἀνανεώσει
τὴν μετὰ τῶν Καταλωνίων ἐκεχειρίαν αὐτῶν. Ἀπὸ τῆς ὥρας δ' ἐκεί-
νης ἡ ἀπόπειρα τοῦ Βαλθέρου ἦτο ἀναγκαιῶς προσωρισμένη ν' ἀπο-
τύχη.

Ὁ Βάλθερος ἦτο, καθ' ἣ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, στρατηγὸς ἀπερίσκε-
πτος, ἐν ᾧ οἱ πολέμοι αὐτοῦ ἀπ' ἐναντίας δὲν εἶχον λησιμονήσει
τὴν στρατηγικὴν τέχνην, εἰς ἣν ἐχρεώστων τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῶν.
Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ λαμπρὸν στίφος Γάλλων ἱπποτῶν καὶ Τοσκα-

1. Thomas Diplomatarium Veneto Byzantinum Mer. A': σ. 120 —

1. Curia Anales de la Corona de Aragon Bιβλ. X, κεφ. 30.

νῶν μαχητῶν τῶν διαπεραιωθέντων μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱπείρου τῷ 1331 ἐσάρωσαν τὰ πάντα πρὸ αὐτῶν. Ἄλλ' ὅτε ὁ Βάλθερος ἐφίθασεν εἰς τὸ καταλωνικὸν δουκάτον, συνείδεν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς προσφυλάσσετο ἐπιμελέστατα, ὅπως μὴ ἐπιτρέψη εἰς τὸ ἐξαιρετικὸν αὐτοῦ ἱππικὸν τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐπιδείξεως τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ ἐν ταῖς πεδιάσιν τῆς Βοιωτίας. Καθ' ὃν δὲ χρόνον οἱ Καταλώνιοι διέτριβον ὀπισθεν τῶν τειχῶν τῶν φρουρίων αὐτῶν, οἱ ἐπιδρομεῖς ἐξήντλουν ματαίως τὴν δρᾶσιν αὐτῶν ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρῳ. Πρὶν δὲ παρέλθῃ πολὺς χρόνος, τὸ μικρὸν χρηματικὸν κεφάλαιον τοῦ Βαλθέρου ἐξηντλήθη, καὶ μετ' αὐτοῦ συνηλαττώθησαν αἱ προσδοκίαι αὐτοῦ. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἐβοήθησαν αὐτόν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ ἀνταποκριτῆς [Ἀθανάσιος Λεπανδρηνός] ἐπιστέλλων εἰς τὸν Βυζαντινὸν ἱστορικὸν Νικηφόρον Γρηγοράν, ἔγραψεν εἰς αὐτόν, ὅτι οἱ Ἕλληνες «ὕψισταντο δουλείαν τὴν ἐσχάτην» καὶ ὁ μοναχὸς Broschart ὅτι ἦσαν «χειρότεροι δούλων» καὶ «τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας τὴν ἀγροικίαν ἠλλάξαντο» ἄλλ' εἴτε τὰ δεινὰ αὐτῶν δὲν ἦσαν ἀρχετὰ, ὥστε νὰ καταστήσωσιν εἰς αὐτοὺς ἐπιθυμητὴν μεταβολὴν δεσποτῶν, εἴτε ἢ ἀγροικία αὐτῶν ἦτο τοιαύτη, ὥστε καθίστανεν αὐτοὺς ἀδιαφόρους πρὸς τὰ πλεονεκτήματα τοῦ γαλλικοῦ πολιτισμοῦ. Ὅπως δὲ ποτε, ἀρχομένου τοῦ ἐπομένου ἔτους, ὁ Βάλθερος ἀπέπλευσεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, χωρὶς νὰ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Κληθεὶς δ' ὑπὸ τῶν Φλωρεντίνων ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τῶν δυνάμεων αὐτῶν, ἔγεινε τύραννος τῆς Φλωρεντίας, ἐξ ἧς ἐξεδιώχθη μετὰ ἕνδεκα ἔτη ἐν μέσῳ γενικῶν ἀνακραυγῶν χαρᾶς. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐρίσκεται ἀναγεγραμμένον μέχρι τῆς σήμερον ἐν τῷ Bargello τῆς Φλωρεντίας, ὅπου εἶνε ὄρατὸν καὶ τὸ οἰκόσημον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ δεκατρία ἔτη ἔπεσε μαχόμενος ὡς κοντόσταυλος τῆς Γαλλίας ἐναντίον τῶν Ἄγγλων ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Πικταβίου (Poitiers). Τὰ δὲ κτήματ' αὐτοῦ καὶ τὰς ἀξιώσεις ἐκληρονόμησεν ἡ ἀδελφὴ Ἰσαβέλλα, σύζυγος Βαλθέρου τοῦ Ἀγγιανοῦ (d' Enghien), τινὲς δὲ τῶν συγγενῶν αὐτῆς ἐξηκολούθησαν φέροντες μέχρι τοῦ 1381 ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι τὴν προσωμίαν δουκὸς τῶν Ἀθηνῶν, ἐν ᾗ ἀφ' ἑτέρου τὰ τελευταῖα λείψανα τοῦ γαλλικοῦ δουκάτου, τὰ κάστρα Ναυπλίας καὶ Ἄργους, ἐξηκολούθησαν παραμένοντα ὡς κτήσεις ἄλλων τοῦ οἴκου αὐτῆς, ἕως τῷ 1388 ἐξηγοράσθησαν ὑπὸ τῆς Βενετίας.

Ἡ ἐκστρατεία ἐκείνη τοῦ Βαλθέρου συνεπήγαγεν ἀνεπανόρθω-

τὸν τινα ἀπώλειαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ δὴ οἱ Καταλώνιοι, θέλοντες νὰ ἐμποδίσωσιν, ὅπως τὸ ἐν Θήβαις κάστρον Σαιντομέρ περιπέσῃ εἰς τὸν Βάλθερον, κατέστρεψαν τὸ ὄρειον ἐκεῖνο μνημεῖον τῆς φραγκοκρατίας. Τὸ Χρονικὸν τοῦ Μορέως θρηνεῖ γοερῶς τὴν ἀπώλειαν κτιρίου, ὅπερ εἶπερ τι καὶ ἄλλο συνδέεται στενῶς πρὸς τὰ παρελθόντα κλέα τῶν Δελαρός. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ ἀνήκε τὸ κάστρον ἐκεῖνο εἰς τὸν Βαρθολομαῖον Γκίζην, μέγαν κοντόσταυλον τῆς Ἀχαΐας, ἓνα τῶν τριτημορίων τῆς Εὐβοίας, γαμβρὸν ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Φαδρίγου, ἀνδρα φιλόστορα καὶ διατρίβοντα περὶ τὴν λογοτεχνίαν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι τὸ χειρόγραφον τῆς γαλλικῆς διασκευῆς τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως (Le livre de la conquête) εὐρέθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντι κάστρῳ τῶν Θηβῶν. Ἐὰν ὁ Φαδρίγος ἠγεῖτο ἀκόμη ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις τῆς Ἐταιρείας τῶν Καταλωνίων, ἤθελε πιθανῶς δυνηθῆ νὰ σώσῃ τὴν κατοικίαν ἐκείνην τοῦ συγγενοῦς, ἀλλ' ἔνεκα λόγων ἀνεξηγητῶν δὲν ἦτο πλέον γενικὸς ἐπίτροπος, καίπερ εὐρισκόμενος ἔτι ἐν Ἑλλάδι. Ἴσως, ἐπειδὴ εἶχεν ἐπισκεφθῆ περὶ ἐκεῖνόν τὸν χρόνον τὴν αὐλὴν τῆς Σικελίας, εἶχε καταγγελθῆ εἰς τὴν σικελικὴν αὐλὴν ὡς ἐπιδιώκων ἀνεξάρτητον κυριαρχίαν ἐν τοῖς δουκάτοις, ἢν κατηγορίαν ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ πως πιθανὴν ἢ ὑπέρομετρος ἐν τῷ σταδίῳ αὐτοῦ ἐπιτυχία. Καίτοι δὲ οὐδέποτε καὶ πάλιν ἀνέλαβε τὴν ἡγεσίαν τῶν Καταλωνίων, διέτριψε κατὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου ἐν Ἑλλάδι, ὅπου εἰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὑπῆρξε κόμισ τῶν Σαλώνων καὶ ἄλλος τις ἔγεινεν ἀργότερον γενικὸς ἐπίτροπος τῶν δουκάτων.

Βραχὺν χρόνον μετὰ τὴν ἀποτυχοῦσαν ἐκστρατείαν τοῦ Βαλθέρου ὁ πάπας συνδιηλλάγη μετὰ τῶν «υἱῶν τῆς ἀπωλείας», οἵτινες ἐθεωρήθησαν ὡς δυνάμενοι νὰ προσφύλαξωσιν ἀπὸ τοῦ ἀξαναομένου τουρκικοῦ κινδύνου. Ἄλλ' ἀτυχῶς, ὅτε οἱ Καταλώνιοι ἀπέβησαν ἄξια εὐλαβείας μέλη τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας, ἔπαυσαν νὰ εἶνε φοβεροί. Καὶ ἐνεφαιίζετο μὲν πού καὶ που καὶ πάλιν ὁ παλαιὸς Ἀδάμ, ὡς ὅτε ὁ κόμισ τῶν Σαλώνων ἀντεπεξῆλθε κατὰ τινος πειρατοῦ, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἄλλ' αἱ θεσσαλικαὶ αὐτοῦ

1. Χρονικὸν τοῦ Μορέως στ. 8086—8092.—Le livre de la Conquête σ. 1, 274.

κτήσεις ἐξωλίσθησαν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν φιληδόνων καὶ παροινούτων ἀπογόνων τῶν τραχέων ἐκείνων μαχητῶν, οἵτινες εἶχον φρονεῦσαι τοὺς Γάλλους ἐν τοῖς τέλμασι τοῦ Κηφισοῦ. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ μεταξὺ ἐν τῇ ἀπομεμακρυσμένη Σικελίᾳ οἱ σκιώδεις δουκес τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν Νέων Πατρῶν ἤρχοντο καὶ παρήρχοντο χωρὶς νὰ ἴδωσι τὰ ἑλληνικὰ αὐτῶν δουκάτα. Ὁ δούξ Γουλιέλμος ἀπέθανε τῷ 1338, καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Φρειδερίκος, οἱ κόμιστες Ρανδάτσου, τῆς γραφικῆς πόλεως παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀΐτης, ἀπέθανον ἀμφοτέρω ἐκ λομποῦ μετ' ὀλίγα ἔτη, ἐμφανιζόμενοι ὡς ἀπλᾶ ὀνόματα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλὰ τῷ 1355 ὁ νέος δούξ τῶν Ἀθηνῶν ἔγεινε καὶ βασιλεὺς τῆς Σικελίας ὑπὸ τὴν προσωνομίαν Φρειδερίκου Γ', οὕτω δὲ τὰ δύο δουκάτα, αἵτινα μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου εἶχον ὑπάρξει ὁ κληρὸς νεωτέρων μελῶν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου, ἠνώθησαν μετὰ τοῦ σικελικοῦ στέμματος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας.

Ἐκτοτε, ὡς εἰκόσ, τὰρχεῖα τοῦ Πανόρμου περιέχουσι πολὺ συχνότεραν μνείαν τῶν δουκᾶτων Ἀθηνῶν καὶ Νέων Πατρῶν, ὧν οἱ κάτοικοι ὑπέβαλλον εἰς τὸν βασιλέα ὡς δουκά αἰτήσεις περὶ ἐπανορθώσεως ἀδικημάτων καὶ περὶ διορισμοῦ καταλλήλων ἀρχόντων. Ἀλλ' εἶνε φανερόν ἐκ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων τούτων, ὅτι ἡ καταλωνικὴ πολιτεία ἔβαινε ταχέως εἰς παρακμὴν. Οὐ μόνον ἔδεινοῦτο ὁ ἀπὸ τῶν Τούρκων κίνδυνος καὶ ἠϋξανον αἱ ἀπειλαὶ τῶν Βενετῶν τῆς Εὐβοίας, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοτε ἠνωμένοι τυχοδιωκτικοὶ στρατιῶται ἦσαν διηρημένοι εἰς φατρίας παραλυούσας τὴν κεντρικὴν ἀρχὴν καὶ ἐδυσχεραίνοντο ὑπὸ τῆς παρατεινομένης ἀπουσίας τοῦ γενικοῦ ἐπιτρόπου ἐν Σικελίᾳ. Καὶ μίαν μὲν φατρία ἐπεθύμει νὰ θέσῃ τὰ δουκάτα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γενούης, τῆς φυσικῆς ἀντιπάλου τῆς Βενετίας, ἐνῶ ἄφ' ἑτέρου δύο ἀσπονδοὶ ἀντίζηλοι, ὁ Ρογῆρος Lloria καὶ ὁ Πέτρος de Puig ἢ Puigpardines, ὁ ἀρχιδικαστὴς, κριτὴς ἄδικος καὶ ἀρχὼν πλεονέκτης καὶ φιλόδοξος, διεξεδίκουν ἀμφοτέρω τὴν προσωνομίαν βικαρίου ἢ τοῦ ἀπόντος γενικοῦ βικαρίου. Ἡ τυραννὶς τοῦ Puig ἀπέβη οὕτω μισητὴ εἰς τε τοὺς Ἕλληνας καὶ Καταλωνίους, ὥστε οἱ Ἕλληνες ἐξηγέρθησαν ἐναντίον αὐτοῦ καὶ ἐφόνευσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κυριωτάτους αὐτοῦ ὀπαδοὺς. Οὕτω τὸ πείραμα τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ διαμονῆς τοῦ τε γενικοῦ ἐπιτρόπου καὶ τοῦ δουκὸς ἀπεδείχθη ἀποτυχόν, καὶ ὁ Lloria, ἄτε ὧν ὁ

ἰσχυρότατος τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἀνδρῶν, ἀντημείφθη διὰ τῆς ἀρχῆς γενικοῦ ἐπιτρόπου, οὕτω μόνον θεωρηθείσης δυνατῆς τῆς διατηρήσεως τῆς ἀκεραιότητος τῶν δουκᾶτων. Οὕτω τρωτὴ ἐφαίνετο ἡ πολιτεία τῶν Καταλωνίων, ὥστε οἱ κληρονόμοι τῶν ἀξιώσεων τοῦ Βαλθέρου Βριεννίου, ὁ βαρῶνος τοῦ Ἀργους καὶ ὁ κόμισ τοῦ Κομβερσάνου, ἐπανέλαβον τὴν ἀπόπειραν τοῦ προκατόχου, καὶ ἂν πιστεύσωμεν τὴν ἀραγωνικὴν διασκευὴν τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως, πρῶγματι κατέλαβον ἐπὶ τινα χρόνον τὸ Ἄστυ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐν τούτοις δ' ὁ σταθερῶς προσεγγίζων τουρκικὸς κίνδυνος ὤφειλε νὰ ἐνώσῃ ἀπάσας τὰς λατινικὰς πολιτείας τῆς Ἀνατολῆς ἐναντίον τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, εἰς ὃν ἅπαντες ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ ὑποκύψωσιν. Καὶ δὴ ἀπόπειρα ἐνώσεως εἶχε γείνει ὑπὸ τοῦ πάπα Γρηγορίου ΙΑ' ἐπὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Νέων Πατρῶν, συνέδριον δὲ τῶν Χριστιανῶν δυναστῶν τῆς Ἀνατολῆς εἶχε συγκληθῆ ὑπ' αὐτοῦ ὅπως συνέλθῃ ἐν Θήβαις τῷ 1373. Εὐκόλως δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν ζωὴν τὴν χυθεῖσαν εἰς τὴν ἀρχαίαν πόλιν, τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἀθηναϊκοῦ δουκάτου, διὰ τῆς εἰς αὐτὴν ἀφίξεως τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπιφανῶν ἐκείνων ἀνδρῶν ἢ τῶν ἀπεσταλμένων αὐτῶν, τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχιεπισκόπων Νέων Πατρῶν καὶ Νάξου κήρυξιν νέας σταυροφορίας ἐναντίον τῶν ἀπίστων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας, τὴν ὑπὸ πάντων ἐπευφήμισιν τῆς ἐξαιρέτου αὐτῶν γνώμης καὶ τὴν ὑπὸ προσωπικῶν ἀντιζηλιῶν ματαίωσιν ἐκείνου τε τοῦ συνεδρίου καὶ παντὸς ἄλλου μεταγενεστέρου περὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος. Μόλις οἱ ἀντιπρόσωποι εἶχον χωρισθῆ, καὶ ὁ βαρῶνος τῆς Κορίνθου Νέριος Ἀτζαϊώλης, ὁ παρατολμώτατος καὶ πανουργότατος ἀπάντων, ἀντάξιός ἀπόγονος τοῦ μεγάλου ἐκείνου φλωρεντιανοῦ τραπεζιτικοῦ οἴκου, τοῦ ἐπὶ μίαν ἡδὴ γενεὰν ἐγκατεστημένου ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τῆς Ἀχαΐας, ἔδειξε τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας τῆς ἐνώσεως, καταλαβὼν τὰ Μέγαρα ὡς πρῶτον σταθμὸν τῆς πρὸς τὰς Ἀθήνας ὁδοῦ. Ἀξία δὲ λόγου ἀπόδειξις τῆς δημοτικότητος τῆς ἀρχῆς τῶν Καταλωνίων παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐκείνοις ὅσοι ὀπωσδήποτε κατεῖχον ἀρχὰς ὑπὸ τὴν Ἑταιρείαν εἶνε τὸ ὅτι εἰς τῶν θερμοτάτων ὑπερασπιστῶν τῶν Μεγάρων ὑπῆρξεν ὁ Ἕλλην νοτάριος Δημήτριος Ρένδης, ὅστις ἔπειτα ἰσχυρῶς οὐ μικρὸν ἐν Ἀθήναις. Τοιαύτη δ' ἦτο ἡ ἀδυναμία τῆς ἄλλοτε ἰσχυρᾶς πολιτείας τῶν Καταλωνίων, ὥστε ἡ ἐπίθεσις τοῦ τυχαρπᾶστου Φλω-

ρεντίνου ἔμεινεν ἀιμώρητος. Ἴ! κατάλυσις τῆς κυριαρχίας τῶν Καταλωνίων ἦτο τὸ ἐξῆς μόνον ζήτημα χρόνου.

Ὁ ἐν ἔτει 1377 θάνατος τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας καὶ δουκὸς Ἀθηνῶν καὶ Νέων Πατρῶν Φρειδερίκου Γ' ἔτι μᾶλλον ἔβλαψε τὰ ἑλληνικὰ δουκᾶτα. Ὁ δούξ εἶχε κληροδοτήσει ταῦτα εἰς τὴν νεωτέραν θυγατέρα Μαρίαν, ἀλλὰ τὴν διαδοχὴν ταύτην διημφισβήτησεν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀραγωνίας Πέτρος Δ', ἀδελφὸς τῆς γυναικὸς τοῦ Φρειδερίκου Γ', ὅστις ἀνεφέρθη εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπὸ τοῦ προκατόχου τοῦ βασιλέως τούτου, τοῦ Φρειδερίκου Β', καταλύσεως τοῦ Σαλλίου νόμου. Οἱ Καταλώνιοι τῆς Ἀττικῆς ἦσαν, ὡς εἰκόσ, ἀπρόθυμοι ν' ἀποδεχθῶσι τὴν ἀρχὴν νεαρᾶς κόρης ἐν ἡμέραις οὕτω κρισίμοις, ὅτε οἱ Τοῦρκοι εὗρισκοντο πρὸ τῶν πυλῶν αὐτῶν. Οἱ τε τρεῖς ἀρχιεπίσκοποι καὶ οἱ ἐξέχοντες τῶν βαρῶνων καὶ ἵπποτῶν πάραυτα ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀραγωνίας. Ἀλλ' ὑπῆρχε καὶ μειονοψηφία ὑπὲρ τῆς Μαρίας, ἧς ἠγεῖτο ὁ Βενετὸς μαρκίων τῆς Βοδονίτζης, ὅστις ἐπεθύμει ν' ἀποσείσῃ τὸν δεσμὸν ὑποτελείας εἰς τὸν γενικὸν ἐπίτροπον. Οἱ δὲ βουργήσιοι, ἦτοι οἱ ἄστοι, ἀνησυχοῦντες περὶ τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν, ὑπεστήριζον τὴν ἀραγωνικὴν φατρίαν. Ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐνεφανίσθη ἐν τοῖς δουκάτοις καὶ τρίτος μνηστήρ, ἡ Ἐταιρία τῶν Ναβαρραίων, ἧτις ἐζήτηε νὰ ἐπαναλάβῃ τοὺς πρὸ ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἀθλοὺς τῶν Καταλωνίων. Αἱ ἔρευναι τοῦ λογίου ἱστορικοῦ τῶν Καταλωνίων καὶ Ναβαρραίων, τοῦ Ἀντωνίου Rubió y Lluch, ἐπέχυσαν ἀφθονον φῶς εἰς τὰς πελίδας ταύτας τῆς Ἀθηναϊκῆς ἱστορίας καὶ διεφώτησαν πολλά, αἶψα ἦσαν μέχρι τοῦδε σκοτεινά. Οἱ Ναβαρραῖοι μισθοφόροι, οὓς τὸ πρῶτον εἶχε μεταχειρισθῆ ὁ βασιλεὺς τῆς Ναβάρρας Κάρολος Β' ἐν τῷ πολέμῳ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Κάρολον Ε', εἶχον μείνει ἀνευ ἀσχολίας, ὅτε οἱ δύο οὗτοι μονάρχαι ὁμολόγησαν εἰρήνην τῷ 1366. Μετὰ τινὰς δὲ περιπετείας εὗρον ἀνάλογον ὑπηρεσίαν, παρελθόντων δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Ἰακώβου de Baux, ἡγεμόνος τῆς Ἀχαΐας καὶ τελευταίου ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις ἐθεώρησεν, ὅτι εἶχεν ἐπιστῆ ἢ κατάλληλος ὥρα, ὅπως ἀναλάβῃ τὰς κτήσεις τῶν προπατόρων.

Διό, ἀρχομένου τοῦ 1380, οἱ Ναβαρραῖοι ἐτράπησαν πρὸς τὴν Ἀττικὴν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Ματθαίου (Mahiot) Κοκκερέλ, θαλα-

μηπόλου τοῦ βασιλέως τῆς Ναβάρρας, καὶ τοῦ Πέτρου Σουπεράνου, τοῦ ἐπονομαζομένου Βόρδοι, ἦτοι Νόθου¹. Οἱ πεπειρασμένοι ἐκεῖνοι ἀρχηγοὶ ἐτιχον ἀξίας λόγου βοήθειας παρὰ τῶν ἡγετῶν τῆς σικελικῆς φατρίας, παρὰ τῶν ἱπποτῶν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, οἵτινες ἐξώρμησαν ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ὅπως δηλώσωσι τὸ ἐν διασπάσει εὐρισκόμενον δουκᾶτον, παρὰ τοῦ κλητῆ τοῦ Κομβερσάνου, ὅστις φαίνεται ἐπιχειρήσας τότε δευτέραν ἀπόπειραν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς κληρονομίας τῶν προγόνων. Οὐχ ἦττον δ' ἐβοήθησαν αὐτοὺς καὶ αἱ ἀμοιβαῖαι ἀντιζηλῖαι τῶν Θηβῶν καὶ τῶν Ἀθηνῶν, αἷς ὑπέθαλπεν ἡ χαρακτηριστικὴ ἐπιθυμία τῶν Ἀθηναίων νὰ ποβῶσιν ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῶν πρωτείων τῶν Θηβῶν. Ἐν Βοιωτίᾳ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο περιήλθον τὰ κάστρα εἰς τοὺς ἐκ Ναβάρρας τυχοδιώκτας. Τὸ ὠραῖον κάστρον τῆς Λεβαδείας, ὅπερ ἔτι καὶ σήμερον διασώζει τὴν ἀνάμνησιν τῶν Καταλωνίων αὐτοῦ κρείων, εἶχε προδοθῆ ὑπὸ Ἑλληνοῦ ἐκ Δυρραχίου, καὶ ἡ πρωτεύουσα εἶχε παραδοθῆ ὑπὸ δύο Ἰσπανῶν προδοτῶν. Ἀλλὰ τὸ φρούριον τῶν Σαλώνων ἀντίσχευεν εἰς τὰς ἐπιθέσεις αὐτῶν, καὶ ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν χάρις εἰς τὴν ἀνδρείαν τοῦ φρουράρχου αὐτῆς Ῥωμαίου de Bellarbe καὶ εἰς τὴν πίστιν τοῦ πάντοτε προθύμου νοταρίου Δημητρίου Ῥένδη διεσώθη, ματαιωθῶν τῶν μηχανορραφιῶν μικροῦ στίφους δυσηρεστημένων. Αἱ σοβαραὶ αὐταὶ ἀποτυχίαι παρέλυσαν τὴν ὁρμὴν τῶν ἐκ Ναβάρρας μαχητῶν. Ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι εἶχε θορυβήσει ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ ταῖς νήσοις μικροὺς δυνάστας, καὶ οἱ Ναβαρραῖοι ἀπεσύρθησαν εἰς τὴν Βοιωτίαν, ὅθεν μετὰ δύο περὶ πηλὸν ἔτη ἐξεδιωχθῆσαν ὀριστικῶς. Ἐκεῖθεν δὲ προεχώρησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου ἴδρυσαν ἡγεμονίαν κατ' ὄνομα μὲν χάριν τοῦ Ἰακώβου de Baux, πράγματι δὲ χάριν ἑαυτῶν.

Οἱ λαοὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν Σαλώνων, ὧν ἡ πίστις πρὸς τὸ στέμμα τῆς Ἀραγωνίας εἶχε σώσει τὰ δουκᾶτα, ἐνόησαν τελείως τὴν σημασίαν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν καὶ εἶχον ἀπόφασιν νὰ τύχωσιν ἀμοι-

1 Rubió y Lluch Les Navarros en Grecia σ. 309 σημ. 2. Ἡ ἐρμηνεία αὐτῆ τοῦ ἐπωνύμου τοῦ Σουπεράνου ἐκ τῆς λέξεως boit σημαίνει τὸν νόθον, εἶνε πολὺ πιθανωτέρα τῆς τοῦ Duc de Bourgogne ἐν ταῖς σημειώσεσιν εἰς τὸν Κίνναμον (ἐκδ. Βόννης σ. 392), λέγοντος, ὅτι ἐκαλεῖτο οὕτως ἐπειδὴ ὁ μέλας Πρίγκιψ τῆς Ἀγγλίας εἶχε παραχωρήσει εἰς αὐτὸν τὴν αὐτονομίαν τῶν Βορδιγάλων (Bordeaux).

βῆς ἐπ' αὐταῖς. Διὸ αἱ κοινότητες ἀμφοτέρων τῶν πόλεων ἐκείνων ὑπέβαλον εἰς τὸν βασιλέα Πέτρον αἰτήσεις, καὶ αἱ διομολογήσεις ἐκεῖναι συνταχθεῖσαι ἐν καταλωνικῇ διαλέκτῳ, διεσώθησαν εὐτυχῶς ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Βαρκελώνος. Ἀμφότεραι δ' αἱ διομολογήσεις, αἱ τε τῶν Ἀθηνῶν καὶ αἱ τῶν Σαλώνων, ἀναφέρονται καὶ εἰς ζητήματα προσωπικά, αἰτήσεις περὶ ἀπονομῆς προνομίων, γαιῶν καὶ τιμῶν εἰς ἓνα ἢ εἰς ἄλλον πιστὸν ἄνδρα, κυρίως δὲ εἰς τὸν πιστότατον τῶν ὑπηκόων τοῦ βασιλέως, τὸν Δημήτριον Ῥένδην. Ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τῆς Φραγκοκρατίας οὐδεὶς Ἕλληνα εἶχε διακριθῆ ἐπὶ τοσοῦτον ὅσον ὁ πρόθυμος εἰς παροχὴν ὑπηρεσιῶν ἐκεῖνος νοτάριος, ὅστις τότε ἔλαβεν ἐκτεταμένους ἀγρούς, κτήματα καὶ δουλοπαροίκους ἐν τε τῇ Ἀττικῇ καὶ τῇ Βοιωτίᾳ. Ἄλλ' ἐν ταῖς ἀθηναϊκαῖς αἰτήσεις περιλαμβάνοντο καὶ ὄροι γενικωτέρου χαρακτήρος. Οἱ Ἀθηναῖοι ὑπέβαλον εἰς τὴν κεντρικὴν ἀρχὴν τῶν Θηβῶν τὴν πρόσκλησιν περὶ συγχίσεως τῆς ἀρτίως κτηθείσης αὐτονομίας αὐτῶν καὶ περὶ ἀδείας τοῦ κληροδοτεῖν τὰς κτήσεις αὐτῶν καὶ τοὺς παροίκους εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν. Ἄλλ' ἀμφότεραι αὐταὶ αἱ παρακλήσεις ἀπερρίφθησαν διαρρήδην. Ὁ βασιλεὺς Πέτρος ἀπήντησεν εἰς τοὺς ὑποβαλόντας τὴν αἴτησιν, ὅτι ἐσκόπει νὰ διοικήσῃ τὸ δουκάτον ὡς ἀδιαίρετον ὅλον καὶ ὅτι οὐδεὶς λόγος ἰδύνατο νὰ γείνη περὶ αὐτοδιοικήσεως τῶν Ἀθηνῶν. Ὑπέμνησε δὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὅτι οἱ Καταλώνιοι ἀπετέλουν μόνον μικρὰν φρουρὰν ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὅτι, ἂν ἡ ἁγία ἐκκλησία ἀπέβαινε κυρία τῶν κτήσεων αὐτῶν, οὐδεὶς ἤθελεν ἀπομείνει ὅπως ὑπερασπίσῃ τὴν χώραν. Πρὸς τούτοις δὲ παρετήρησεν, ὅτι αἱ τοιαῦται ἀποφάσεις δὲν εἶχόν τι τὸ βαρὺ, ἐπειδὴ ὁ νόμος τῶν Ἀθηνῶν ἦτο ὁ αὐτὸς καὶ ὁ τῶν βασιλείων αὐτῶν, τῶν τῆς Μαϊορικῆς καὶ τῆς Βαλεντίας. Καὶ ἦτο μὲν πρόδηλος ἡ ὀρθροφροσύνη τῆς πολιτικῆς τοῦ βασιλέως ἐν ταῖς ἰδιαιτέροις περιστάσεσι τῆς πολιτείας τῶν Καταλωνίων, ἀλλ' ἡ αἴτησις αὕτη δεικνύει τὴν δύναμιν τῆς ἐκκλησίας, δύναμιν, ἣν σπανίως συναντῶμεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Φραγκοκρατουμένης Ἑλλάδος.

Πάντων τῶν δουκῶν τῶν ἀρχάντων τῶν Ἀθηνῶν ὁ Πέτρος Δ' ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐκφρασθεὶς μετ' ἐνθουσιασμοῦ περὶ τῆς Ἀκροπόλεως. Ὁ ποιητικὸς μονάρχης, ὅστις ἦτο αὐτὸς καὶ τρουβαδοῦρος καὶ χρονογράφος, ἐχαρακτήρισεν εὐγλώττως τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον βράχον ὡς «τὸ πολυτιμότερον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ὑπαρχόντων κειμηλίων

καὶ τοιοῦτον οἷον μάτην ἤθελον μιμηθῆ ἅπαντες ὁμοῦ οἱ βασιλεῖς τῆς χριστιανωσύνης». Εἶχεν ἀναντιρρήτως ἀκούσει ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ ἐπισκόπου τῶν Μεγάρων Βογί ὅστις εἶχεν ὑπάρξει ἐξημέριος τοῦ εὐκτηρίου τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου ἐν τῷ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως μεγάρῳ τοῦ διοικητοῦ, περιγραφὴν τῶν ἀρχαίων μέχρως ἐκεῖνου τοῦ χρόνου ὡς τὸ πλεῖστον ἀπαραφθόρων κτιρίων, ἅτιν' ἄριστα ἐγίνωσκεν ὁ ἐπίσκοπος ἐκεῖνος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἔρρόνει, ὅτι δώδεκα ὀπλιταὶ ἤρχουν πρὸς ἄμυναν τοῦ φαινοπαίτου ἐκεῖνου κειμηλίου τοῦ στέμματος αὐτοῦ.

Ὁ Πέτρος τότε ἔπραξε πᾶν τὸ δυνατόν ὅπως ἐπανορθώσῃ τὰ δεινὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Διέταξε γενικὴν ἀμνηστίαν ὑπὲρ ἀπέαντων τῶν κατοίκων τῶν δουκάτων καὶ ἐπεδαψίλευσεν ἀμοιβὰς εἰς πιστὰς πόλεις καὶ εἰς ἀφρωσιωμένους ἄνδρας. Ἡ Λεβιάδεια, ἣτις ἐξηκολούθει οὔσα κατὰ τὴν καταλωνικὴν περίοδον πόλις προνομιοῦχος, οὐ μόνον ἔτυχεν ἐπικυρώσεως τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπέβη ἔδρα τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν Ἑλλάδι. Ὁφείλετο δὲ αὕτη ἡ τιμὴ εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει ἐφυλάσσετο τότε ἡ κάρα τοῦ ἁγίου. Τὸ δὲ πάντων σπουδαιότατον διὰ τὴν μέλλουσαν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, ὁ βασιλεὺς παρεχώρησεν ἀπαλλαγὴν φόρων ἐπὶ δύο ἔτη εἰς ἅπαντας τοὺς Ἀλβανοὺς ὅσοι ἔμελλον νὰ ἔλθωσι καὶ ἐγκατασταθῶσιν ἐν τοῖς ἠρειμωμένοις δουκάτοις. Τοῦτο δ' ὑπῆρξεν ἡ ἀοχὴ τῆς ἀλβανικῆς ἐκείνης ἐποικίσεως ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἣς πολλὰ ἴχνη διαμένουσιν ἔτι καὶ νῦν ἐν τῷ πληθυσμῷ καὶ ταῖς τοπωνυμίαις τῆς χώρας.

Ἄλλ' οἱ Ἀλβανοὶ ἐποικοὶ ἤλθον παρὰ πολὺ ἀργὰ καὶ δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ σώσωσι τὴν καταλωνικὴν κυριαρχίαν. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Ἀκροκορίνθου καὶ ἀπὸ τῶν δικορῦφων Μεγάρων ὁ Νέριος Ἀτζαϊώλης, ὁ τυχάρπαστος Φλωρεντῖνος, εἶχεν μετὰ προσοχῆς ἐπιτηρήσει ἀγρύπνως τὴν ταχείαν διάλυσιν τῆς ἰσχύος τῶν Καταλωνίων. Ἠτένιζε χώραν ἐξησθενημένην ὑπὸ ἐμφυλίου πολέμου καὶ ξένης ἐπιδρομῆς. Ἐγίνωσκεν, ὅτι ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι δούξ ἔζη ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἀπορροφώμενος ὑπὸ πολλῶν ὑποθέσεων σπουδαίων. Ἐβλεπε τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ δουκὸς ἀνακαλουμένους εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἢ τὴν Σικελίαν, ἐν ᾧ οἱ ἀρχαῖοι οἰκοὶ τῶν ἡμερῶν τῆς κατακτήσεως εἶχον σχεδὸν ἐπ' ἴσης ἐκλίπει ἥς οἱ ἐκ Γαλλίας, οἳ, εἶχον ἐξώσει. Ἦτο ἀνὴρ δραστήριος, ἀνευ δισταγμῶν, ἀνευ φόβου, καὶ ἀπεφάσισε

νά πλιξίμ. Μισθώσας γαλέραν ἐκ τοῦ βενετικοῦ ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης ναυστάθμου ἐπὶ τῷ προσχήματι, ὅτι ἔμελλε νὰ σαρώσῃ Τούρκους πειρατὰς ἀπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, συνήθρῃσε μέγα σῆμα ἰππέων καὶ ἐπεζήτησεν ἀφορμὴν ἀναμίξεως. Εὐκαιρίαν δὲ καταλύσεως τοῦ δουκάτου τῶν Ἀθηνῶν παρέσχεν ἡ ὑπερφοροσύνη εὐγενοῦς δεσποίνης. Καὶ δὴ ὁ Νέριος ἐζήτησε παρὰ τῆς χήρας κομίσεως τῶν Σαλώνων νὰ ἐκδώσῃ εἰς γάμον τὴν θυγατέρα εἰς τὸν ἀδελφὸν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Πέτρον Σαρακηγόν, γόνον οἴκου ἐκ τῆς ἰταλικῆς Σιένης, ἀπὸ μακροῦ ἐγκαταστημένου ἐν Εὐβοίᾳ. Ἡ κόμισσα, εἰς ἣς τὰς φλέβας ἔρρεε τὸ αὐτοκρατορικὸν αἷμα τῶν Καντακουζηνῶν, ἀπέρριψε μετὰ περιφρονήσεως τὴν πρότασιν τοῦ φλωρεντίνου τριπεζίτου, καὶ ἐμνήστειυσε τὴν θυγατέρα μετὰ Σέρβου ἡγεμονίσκου τῆς Θεσσαλίας. Φράγκοι τε δὲ καὶ Ἕλληνες ἐν Σαλώνοις ἠγανάκτησαν ἐπὶ τῇ κηδεσίᾳ ἐκείνῃ μετ' ἀνδρὸς Σλάβου. Οἱ ἰππεῖς τοῦ Νερίου ἐπέδραμον τὴν κομιτείαν καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ δουκάτου, ἡ δὲ γαλέρα αὐτοῦ ἔπλευσε κατ' εὐθείαν εἰς τὸν Πειραιᾶ. Οἱ δὲ Καταλώνιοι, στερουόμενοι ἡγέτου, ἐπειδὴ ὁ γενικὸς ἐπίτροπος εἶχεν ἀπέλθει εἰς τὴν Ἰσπανίαν, δὲν ἀντέταξαν ἀντίστασιν ἀξίαν λόγου, μόνον δὲ ἡ Ἀκρόπολις καὶ ὀλίγα ἄλλα κάστρα ἀντέσχόν. Μάτην ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀραγωνίας ἀπέστειλε τὸν Πέτρον de Rau, ὅπως ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν. Ὁ γενναῖος ἐκεῖνος ἀξιωματικὸς, ὁ τελευταῖος ἐκ Καταλωνίας φρούραρχος τῆς ἐνδοξοτάτης τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀκροπόλεων, ὑπερησπίσθη τὸ κάστρον τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ δώδεκα μῆνας καὶ ὑπερέκεινα, ἕως τῆς 2 Μαΐου 1388 παρεδόθη καὶ τοῦτο εἰς τοὺς Φλωρεντίνους. Μάτην, ὡς τελευταία ἐλπίς, προσεφέρετο τὴν 22 Ἀπριλίου εἰς τὴν Κόμισσαν τῶν Σαλώνων, εἰὰν ἠδύνατο αὕτη νὰ τὸ σώσῃ¹. Μάτην ὁ νέος βασιλεὺς τῆς Ἀραγωνίας ὑπεσχέθη εἰς τοὺς συνδικαίους τῶν Ἀθηνῶν νὰ ἐπισκεφθῇ «μέρος τοῦ βασιλείου αὐτοῦ οὕτως ὀνομαστὸν» καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ἔπεμπε στόλον, ἵνα «καταισχύνη τοὺς ἐχθρούς». Δὲν γινώσκομεν, ἂν ὁ στόλος οὗτος ἔφθασέ ποτε· ἀλλ' ἂν πράγματι κατέπλευσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἡ ἀφίξις αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἀναμφελίως. Καὶ οἱ μὲν βασιλεῖς τῆς Ἀραγωνίας ἐθεράπευον τὴν ματαιοφοροσύνην αὐτῶν διορίζοντες γενικὸν ἐπίτροπον ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι ἢ καὶ δοῦκα, ἀπαξ δὲ ποτε καὶ

ἐξήγειρε θόρυβον ἐν Ἀθήναις τὸ ἄγγελμα ἐκστρατείας. Ἄλλ' ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ εἶδησις προήρχετο ἀπλῶς ἐκ τῆς συνήθους κομπορημοσύνης τῶν Καταλωνίων. Ἡ σημαία τῆς Ἀραγωνίας οὐδέποτε πλέον ἐκυμάτισε καὶ πάλιν ἀπὸ τῶν ἐπάλλεων τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ τὸ δουκάτον περιῆλθεν εἰς τοὺς Ἀτσαϊώλας.

Ἡ μεγάλη Ἑταιρεία τῶν Καταλωνίων ἐξηφανίσθη ἐκ τῆς ἄττικῆς γῆς μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος μεθ' ἣς καὶ ἡ βροχὴ ἀπὸ τοῦ φωτεινοῦ αὐτῆς ἐδάφους. Καθ' ἃ οἱ Βουρβούνδιοι αὐτῶν προκάτοχοι, οἱ τυχοδιώκται ἐκεῖνοι μαχηταί, κατέκτησαν, ἀλλὰ δὲν ἐρριζώθησαν ἐν τῇ χώρᾳ. Καὶ τινες μὲν αὐτῶν ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Σικελίαν, περὶ τινῶν δ' αὐτῶν, ὡς περὶ τοῦ Ballester, τοῦ τελευταίου Καταλωνίου ἀρχιεπισκόπου τῶν Ἀθηνῶν, γίνεται λόγος ὡς διατριβόντων ἐν Καταλωνίᾳ· ἄλλοι δὲ, ὧν μεταξὺ οἱ δύο κλάδοι τοῦ οἴκου τῶν Φαδρίγων, ἐξηκολούθησαν διαμένοντες ἐπὶ τινα χρόνον ὁ μὲν ἐν Σαλώνοις, ὁ δ' ἐν Αἰγίνῃ, ὅπου εὐρίσκομεν τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν, τοὺς ἐκ τοῦ οἴκου Καοπένα, ἄρχοντας μέχρι τοῦ 1451. Ἐκ τοῦ γεγονότος δὲ τούτου ἐξηγεῖται ἡ καύχησις ἐκείνη πολὺ μεταγενεστέρου Καταλωνίου συγγραφέως τοῦ Penay Fagel, καθ' ἣν οἱ συμπολιταὶ αὐτοῦ διετήρησαν τὴν ἀρχαίαν αἶγλην αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι μέχρι τῶν μέσων τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος. Ἐκεῖσε δὲ οἱ Καταλώνιοι μετήνεγκον τὴν κίρην τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ἐκεῖθεν ἀνεκομίσθη αὕτη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Μεζζονος (San Giorgio Maggiore) ἐν Βενετίᾳ, ὅτε οἱ Βενετοὶ διεδέχθησαν τοὺς Καοπένα ὡς δυνασταί τῆς Αἰγίνης. Καὶ τὴν σήμερον δ' εἶτι εὐγενῆς τις οἰκογένεια τῆς Ζακύνθου φέρει τὸ ὄνομα Καταλιᾶνος, καὶ ἐν Θήρᾳ ὑπάρχουσι τρεῖς οἶκοι καταγωγῆς ἰσπανικῆς, οἱ τῶν Δακορώννα, Δεκιγάλα, καὶ Δελένδα, εἰς οὓς ἀνήκεν καὶ ὁ καθολικὸς ἀρχιεπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν. Πλὴν δὲ τῶν κάστρων τῶν Σαλώνων, τῆς Λεβαδείας καὶ τῆς Λαμίας καὶ τῆς σειρᾶς τῶν πύργων μεταξὺ Λεβαδείας καὶ Θηβῶν λείψανον τῆς ἐν Ἑλλάδι διαμονῆς τῶν Καταλωνίων εἶνε ἡ περιεργὸς τοιχογραφία τῆς Θεοτόκου βρεφοκρατούσης ἡ εὐρισκομένη σήμερον ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις μουσεῖῳ τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας καὶ προερχομένη ἐκ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ πλησίον τῆς Πύλης τῆς Ἀγορᾶς. Κατ' ἀντίθεσιν δὲ πρὸς τοὺς προκατόχους δὲν ἔκοψαν οἱ Καταλώνιοι νομίματα, καὶ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς αὐτοὺς δὲν εἶχον ἐν μέσῳ αὐτῶν

1. Kubio in Annales de l' Institut, 1917), 253.

αὐλήν, ἵτις νάγάγη εἰς χλιδὴν καὶ λεπτότητα ἡθῶν. Ἄλλ' οὐχ ἦττον καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Καταλωνίων ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις ποιά τις παιδείαις. Ἐπιμελής Ἀθηναῖος ἱερεὺς ἀντέγραψεν ἔργα ἱατρικά, καὶ γίνεται λόγος περὶ βιβλιοθηκῶν ἀνηκουσῶν εἰς τοὺς καθολικοὺς ἐπισκόπους Σαλώνων καὶ Μεγάρων.

Οἱ Ἕλληνες ἐπὶ μακρὸν ἀνεμιμνήσκοντο μετὰ τρόμου τῆς κηριαρχίας τῶν Καταλωνίων. Ἑλληνίς κόρη ἐν τινι μεσαιωνικῷ ἴσματι δέεται, ὅπως ὁ ἀπαιτήσας πέση ἡ ἐ Καταλάνου χέρια. Καὶ πρὸ μᾶς δ' ἔτι γενεᾶς τοῦ ὀνόματος τῶν Καταλωνίων ἐγίνετο χοῆσις ἐπὶ ἐξυβρίσει ἐν Ἀττικῇ καὶ ἐν Εὐβοίᾳ, ἐν Ἀκαρνανίᾳ, Μεσσηνίᾳ, Λακωνικῇ καὶ Τριπόλει. Ἄλλ' οὐχ ἦττον, καθ' ἡ εἶδομεν, οἱ Ἕλληνες οὐδὲ δάκτυλον ὑψωσαν, ὅπως βοηθήσωσι τὴν παλινόρθωσιν τῶν Γάλλων, ὅτε οὗτοι ἠδύναντο νὰ προσδοκήσωσι τὴν ἀνάκτισιν τοῦ δουκάτου, ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας ἔχομεν διάφορα παραδείγματα Ἑλλήνων παρεχόντων ἐξορίετον βοήθειαν εἰς τοὺς Καταλωνίους ἐναντίον τῶν Ναβαρραίων. Καὶ ὑπῆρξαν μὲν πιθανῶς τραχύτεροι τῶν Γάλλων, ἀλλ' ἡ δυσφημία αὐτῶν προῆλθε πρὶν ἢ ἐγκατασταθῶσιν ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ ἔγειναν ἐπιφυλακτικώτεροι καὶ ἀνεκτικώτεροι εἰθὺς ὡς ἀπέβησαν ἄξιοι ὑπολήψεως. Ἐν δὲ ταῖς καθ' ἡμᾶς ἡμέραις εὖρον θαυμαστάς καὶ ἀπολογητάς μεταξὺ τῶν ἰδίων αὐτῶν συμπολιτῶν, οἵτινες καυχῶνται δικαίως ἐπὶ τῷ ὅτι ἡ ὀνομαστοτάτη τῶν πόλεων τοῦ κόσμου διωκήθη ἐπὶ δύο γενεᾶς ὑπὸ τῶν γόνων τῆς Καταλωνίας, ἐν δὲ τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηνῶν, ἐν ἣ οὐδὲν στερεῖται ἐνδιαφέροντος, ἔχουσι καὶ αὐτοὶ δικαίωμα νὰ κατέχωσι θέσιν.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΤΗΣ ἘΝ ΑΛΜΥΡΩ ΦΙΛΑΡΧΑΙΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΟΡΘΡΥΟΣ.

ΚΕ'. (ΚΑ')

Χαρτ. 0,21×0,16×0,09 πάχ. Αἰῶνος ΧΥ (φ. 373).

Κώδιξ διηρημένος εἰς δύο μέρη. Τὸ μὲν πρῶτον περιέχει «125 ἀποκρίσεις εἰς ἀσπρίθμους ἐρωτήσεις, ἀρχῆς γιγνομένης ἀπὸ τῆς κτίσεως κόσμου», πρὸς τῷ τέλει τοῦ ὁποῦ ἐν περιθωρίῳ σημειῶνται τάδε :

«† Φινερόνω τῶν καιρῶν τοῦ σκόρπισεν οἱ Κουκουτοὺς ἀπὸ δοσίματα 1028 ἀλωναρίου 8, Γ.άννης τοῦ Χρήτου Κόρκου».

Τὸ δὲ περιέχει κείμενον καὶ ἐξήγησιν καὶ διδασκαλίαν εἰς τὰς 29 παραβολὰς τοῦ Εὐαγγελίου. Εἰς δύο κατὰ συνέχαιαν φύλλα αὐτοῦ ὑπάρχει ἑκατέρω πρὸς ὀφίς σφραγίδος τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς Σελιάς «Πιπᾶ Συμουήλ 1830» κεφαλαίως γράμμασιν ἢ δὲ ἑτέρα σφραγίς ἔχει ἡδε : «Μονη Σελιά 1830». Ἀμφότερα δὲ τὰ τμήματα τοῦ κώδικος εἶναι γεγραμμένα «ἐν περὶ φράσει» ὑπὸ Κωνσταντίνου Ρεσινῶ τοῦ Κορινθίου. Περιέχει δὲ ρκβ' (=125) διδασκαλίας καὶ ἐπιγράφεται : «Ὁδηγός».

Στάγισις θυραίνη

ΚΖ'. (ΚΒ')

Χαρτ. 0,21×0,15×παχ. 0,05. Αἰῶνος ΧVI, (φ. 197).

Κώδιξ περιέχων τάδε : α') «Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν νέου θεολόγου καὶ θαυματουργοῦ Γρηγορίου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης, ὁμιλία περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους εἰρήνης, ῥηθεῖσα μετὰ γ' ἡμέρας τῆς αὐτοῦ πρὸς Θεσσαλονικὴν ἐπιδημίας» (ἐλλιπής).—β') «Διορθέου, περὶ τῶν ἀγίων νηστειῶν», (πλήρης).—γ') «Τοῦ αὐτοῦ, πρὸς τοὺς ἐν μοναστηρίῳ ἐπιστάτας καὶ μαθητάς πῶς δεῖ ἐπιστατεῖν ἀδελφῶν καὶ πῶς τοῖς ἐπιστατοῦσιν ὑποτάσσασθαι μαθητευομένου».—δ') Τοῦ αὐτοῦ, ῥήματα ἐν σιντόμῳ (πλήρη).—ε') Διήγησις μερικὴ ἐκ τοῦ βίου τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου» (ἐν ἀκτῇ φράσει ἐλλιπής ἐν μέρει).—ς') «Διδαχὴ περὶ ἀγάπης ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν συνθεθειμένη ἐν περὶ φράσει».—ζ') «Εἰς τὴν ἀλυσιν τοῦ ἀγίου Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου εἰς τὰς ις' Ἰανοικαίου ἐν ἀκτῇ φράσει» (πλήρης).—η') «Τοῦ ἀρβᾶ Νείλου» (πλήρης).—θ') «Μερίμου, ἢ εἰς Θεὸν ἐλπίς χωρὶς πάσης γήνης

προσπαθείας τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ χωρισθεὶς ἔξει τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην» — ι') Δ'ήγησις μερικὴ ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ (πλήρης). — ια') Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Κολυβίτου (ἐν φράσει ἀρχαία πλήρης). — ιβ') Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Κλίμακος, περὶ ὀνειρώξεων (ἐν φράσει ἀρχαία πλήρης). — ιγ') Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου, ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης καὶ νέου Θεολόγου, διαίλια εἰς τὴν σωτήριον γέννησιν τῆς Πανυπεράγνου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτοκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας (ἐν ἀρχαίᾳ φράσει). — ιδ') Τοῦ αὐτοῦ, «διαίλια εἰς τὸν ἅγιον Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστὴν καὶ τῷ Χριστῷ ἐξόχως ἠγαπημένον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης». — ιε') Τοῦ αὐτοῦ, «Ὀμιλία εἰς τὸ τῆς τρίτης Κυριακῆς τοῦ Λουκᾶ Εὐαγγέλιον, ὑπόθεσιν ἔχουσα τὸν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐγεγυῖα τῆς χήρας παῖσα, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ συγγνωμονικοῦ; ἡμᾶς καὶ συμπαθεῖς πρὸς ἀλλήλους» (πλήρης). — ις') Τοῦ αὐτοῦ, «Ὀμιλία εἰς τὸ τῆς τετάρτης Κυριακῆς τοῦ Λουκᾶ Εὐαγγέλιον, τὸ λέγον· «Ἐξῆλθεν δὲ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ», ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς ὀφειλομένης πρὸ τοῦ σποροῦ τούτου παρ' ἡμῶν τελεῖσθαι καλλιέργειαν» (ἐλλιπής ἐν τέλει). — ιζ') Τοῦ αὐτοῦ, «περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ νήψεως ὀδεύειν τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου». — ιη') «Ὀμιλία περὶ ψεύδους» (πλήρης). — ιθ') «Ὀμιλία περὶ τοῦ βοηθεῖν ἀλλήλους» (ἐν ἀρχαίᾳ φράσει). — κ') Τοῦ αὐτοῦ «περὶ τοῦ ἑαυτὸν μέμφεσθαι (πλήρης). — κα') Τοῦ αὐτοῦ «περὶ μνησικακίας» (ἐλλιπής).

Σταχῶσις βυρσίνη.

ΚΖ'. (ΚΓ')

Χαρτ. 0,21×0,16×0,03. Αἰῶνος ΧVΙΙΙ (φ. 95).

Κῶδιξ γεγραμμένος ἐπὶ γάρτου σκληροῦ περιέχει δὲ φύλλα 95 γεγραμμένα καὶ μὴ. Ἐσῶθεν φέρει εἰκόνα τῶν Ἁγίων πάντων ἔντυπον καὶ ἐπὶ τῶν σταχυωμάτων διαφόρους σημειώσεις. Ἐπιγράφεται δὲ «Σημειωτάριον καὶ Ἄνθος φιλοσόφων ἐπιστολῶν». Περιέχει δ' ἀπανθίσματα ἐκ τῶν μύθων Γεωργίου τοῦ Αἰτωλοῦ, τοῦ Ψέλλου κλπ, ἐπιστολὰς Δημητρίου τινὸς διδασκάλου τῆς ἐν Τυρνάβῳ Σχολῆς τῆς Θεσσαλίας πρὸς τὸν ἐν Πηλῶ διδάσκαλον ἱερομόναχον Ζαχαρίαν ἔτι δ' ἐπιστολὰς διαφόρων λογίων τῶν τότε χρόνων, ποιήματα, γεωγραφικὰς σημειώσεις καὶ συνταγὰς ἰατρικὰς. — Ἐξ αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν ἀκοσπάσματα ἐν τε τῷ Γ' τευχῆ τοῦ Δελτίου τῆς Φιλολογικῆς Ἐταιρείας «Ὁθρου» τοῦ 1900 καὶ ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσῶ» τόμῳ Ε' (1901) ὑπ' Ἀθανασίου Ι. Σπυριδάκι (σ. 152—156) καὶ ἐν τῷ Δ' τευχῆ τοῦ Δελτίου τῆς Φιλολογικῆς Ἐταιρείας «Ὁθρου» (1901) ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ὡς ἐπίσης καὶ ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Φιλ. Συλλόγου «Παρνασσῶ» τόμῳ Η' (1904) ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. Ἰφ' ἡμῶν δ' ἐν τε τῷ Προμηθεῖ, περιοδικῷ ἐκδομένῳ ἐν Βώλῳ ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Ζωσιμᾶ Ἐσφιγμένου (τεύχος Γ', σ. 288—290 τοῦ 1898) καὶ ἐν τῇ Ἀρμονίᾳ τοῦ 1901 τόμῳ Β' (σ. 350) καὶ ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλ. «Παρνασσῶ» (τόμ. Σ', 1902, σ. 125). Ἐνταῦθα δὲ παρατιθέμεθα τα κυριώτερα περιεχόμενα τοῦ κώδικος.

Α'. Ποίησις. — α') Ἐπιγράμματα ἐν ἀιχολίᾳ φράσει τῷ ἱερέως Παπᾶ Πολύτῳ 1) εἰς Ζαχαρίαν τὸν Προφήτην. 2) εἰς Ἐλισάβετ. 3) εἰς Ἰωάννην. 4) εἰς τὸν «ἄγιον». 5) ὡς ἀπὸ τοῦ Προδρόμου. 6) ὡς ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Προδρόμου ἐν Μακρονίτῳ (ἐν νέᾳ φράσει).

β') Ἐπιγράμματα εἰς νεοφώτιστον ὑπὸ Λιοντοῦ μαθητοῦ Κυρίλλου. — γ') Κελτικῶν, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως (1811—1806) ἐλαίος εἰς στίχους ὁμοιοκαταλήκτους. — δ') Ἀωνύμου ποίημα ὁμοιοκατάληκτον, ὡς ἀπὸ τοῦ γλωμοῦ καὶ χρυσοῦ καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ. — ε') Ζαχαρίου, ἱερομόναχου (ὄπισθεν τοῦ ἐξοφύλλου) διδασκάλου Μηλεῶν, ποιήματα εἰς στίχους ὁμοιοκαταλήκτους (1—100). — ς') Ἐπίγραμμα εἰς Μακάριον μητροπολίτην Λαρίσης, τὸν Χίον (ὄσο Μακάριοι εἶναι γνωστοὶ Λαρίσης. ὁ Δ' τῷ 1680—1684 καὶ ὁ Β' τῷ 1768), ὑπὸ ἀωνύμου. — ζ') Ἀωνύμου: 1) εἰς θυγατρὸν 2) περὶ ματαιότητος (ἐν ὁμοιοκαταλήκτοις στίχοις 1—3) ὁ κόσμος ἵκατ' ἐμισταπέκοισιν. — η') Γρηγορίου, ἀρχιμυνδρίτου, ἡγουμένου Βραχῆς, ποίημα ἐν στίχοις ἀρχαῖζουσιν (στίχοις 1—17)³. — θ') Δημητρίου Τζιλοκογλου, ποίημα ἐν βραχυσαλλόβοις στίχοις ἐπιγραφόμενον ὁ Κόσμος (στίχοις 112)⁴. — ι') Ἀωνύμου, ἐλαίος Ἀλῆ-πασοῦ. — ια') Παῖσιου, ἐπισκόπου Σιαγῶν, πομπαντικὸς εἰς τοὺς πατέρας τῆς μονῆς Κορῶνης (στίχ. 1—18)⁵. — ιβ') Τοῦ αὐτοῦ, Προσευχὴ (στίχ. 1—24)⁶. — ιγ') Παπᾶ Πολύτου, ἱερέως ἐν Μακρονίτῳ, ἡ Λυμπρά⁷. — ιδ') Ἀντίματου ἐκ μὲν τῶν τοῦ Μιχαὴλ Ψ. λλοῦ τρία, ἐκ δὲ τῶν τοῦ Νικολάου Βόδα τέσσαρα⁸. — ιε') Εὐαγγέλιον τῆς Κυριακῆς τοῦ Πιόχα ἐν στίχοις ὁμηρικῶς ἠρωσελεγειακοῖς (τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο εἶναι πληρέστερον κατὰ τὸ μέτρον ἢ ἐν ἄλλαις ἐκδόσεσιν)⁹. — ις') Εὐδοκίας ἡ Ἀθηναῖδος τῆς Λεοντιάδος Ἐπι-

1. Ὁ Παπᾶ-Πολύτος ἦτο, καθ' ἔσθνησιόθαι ὁ Ζωσιμᾶς Ἐσφιγμένους, ἐκ Τρικκαλῶν, ἀλλ' ἀποκατεστάθη οἰκογενειακῶς καὶ ἀπεβίωσεν ἐν Μακρονίτῳ, ἀφῆκεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας, ὧν πολλοὶ ἔγγονοι ζῶσι μέχρι σήμερον. Ὁ Κίον. Σάββας ἀναφέρει αὐτὸν ἐν σ. 617 τῆς Ἑλλην. Φιλολογίας λέγων: «Πολύτος ἱεροδιδάκκαλος ἐποίησε ποιήματα εἰς τὰ τοῦ Στεφάνου Δημητριάδου (ἐκ Σχοπέλου) ἀπαιθίσματα». Ταῦτα ἐξεδόθησαν ἐν Βιέννῃ τῷ 1797. Ὁ Πολύτος ἦτο ἱερεὺς τε καὶ οἰκονόμος Τρίκκης, καθ' ἔσθ φαίνεται ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συνδρομητῶν τοῦ Ἐορτοδομίου τοῦ ἀγιορείτου μοναχοῦ Νικοδήμου, τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ τῷ 1836. Περὶ δὲ τοῦ ἐν Μακρονίτῳ ναοῦ τοῦ Προδρόμου, ὁ αὐτὸς Ζωσιμᾶς Ἐσφιγμένους σημειοῦται ὅτι κείται πρὸς τὴν πλατεῖαν τῆς ἀγορᾶς ἀνοικοδομηθεὶς τῷ 1806. Ὡς οὖν οἱ στίχοι ὡς καὶ ἕτεροι στίχοι γεγραμμένοι ὑπὸ τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ. Ἐδημοσιεύθησαν ὑφ' ἡμῶν ἐν τῷ «Προμηθεῖ» ὑπὸ Ζωσιμᾶ Ἐσφιγμένου, τεύχος Γ', 1898, σ. 288—290. Τὰ δὲ ὑφ' ἀριθ. 6 ἐδημοσιεύθη ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ Ἐπετηρίδι Φιλολ. Συλλ. «Παρνασσῶ», τόμ. Σ', σ. 128 ἀ. 2. — γ') αὐτόθι, σ. 128, ἀριθ. 1. — δ') ἐδημοσιεύθη ὑφ' ἡμῶν αὐτόθι, σ. 129, ἀρ. 4. — ε') αὐτόθι, σ. 131, ἀριθ. 5. — ς') αὐτόθι, σ. 134, ἀριθ. 6.

1. αὐτόθι, σ. 134, ἀρ. 7.

2. αὐτόθι, σελ. 135 ἀρ. 7.

3. αὐτόθι, σ. 135, 8.

4. Προμηθεὺς Βώλου, ἔτος Γ', σ. 288—290.

5. Ἐπετηρίς «Παρνασσῶ» Σ', σ. 137, ἀρ. 9.

6. αὐτ. σ. 138, 10.

7. αὐτ. σ. 139, 11.

8. Δθ. Σπυριδάκι, Ἐπετηρίς «Παρνασσῶ» τόμ. Ε' 1901 σ. 152.

9. ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, αὐτόθι, σ. 155.

τάφιος Θρήνος εἰς τὴν ταφὴν τοῦ Χριστοῦ, συγκαίμενος ἐκ 33 στίχων. 1
 Β') Ἀλληλογραφία. — α') 65 ἐπιστολαὶ Δημητρίου, διδασκάλου τῆς ἐν
 Τυρνάβῳ Σχολῆς, πρὸς Ζαχαρίαν ἱερομόναχον καὶ διδάσκαλον τῶν ἐπὶ τοῦ
 Πηλίου κωμοπόλεων, ἐν ἔτει 1743—1745 περίπου. — β') Ἐπιστολὴ Χριστο-
 φόρου ἱερομονάχου ἀπὸ Γερμπεσί (1720 ἔτος). — γ') Ἐπιστολὴ Δαμασκη-
 νοῦ, ἡγουμένου Βράχης (1706) β. — δ') Ἐπιστολὴ εἰς Ζαχαρίαν, εὐγενέστα-
 τον ἄρχοντα πρὸς τινος ἱερομονάχου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (αψ'ηδ' = 1794).
 — ε') Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Λογωτάτου (1826). — ζ') Ἐπιστολὴ εἰς μέγαν
 Βιζύφην Τζελαεδεὶν πασιᾶν. — η') Ἐπιστολὴ τοῦ μητροπολίτου Λαρίσης
 Διονυσίου τοῦ Καλλιάρχου (1776). — θ') Ἐπιστολὴ εἰς τινὰ μπεῖν Λαρίσης
 ὑπὸ Δημητρίου Τζιλακόγλου (ἔτος αψ'ηη' = 1798). — ι') Ἐπιστολὴ πατριάρ-
 χου Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸν Μιογῶν-μπεῖν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Γρη-
 γορίου τοῦ Ε' α'. — ι') Ἐπιστολὴ Ἰω. Πισχάλη, γυμνασάρχου Ἰωαννίνων
 πρὸς τὸν διδάσκον αὐτοῦ Δημήτριον τὸν Ὀλλανδὸν (ἀχρονολόγητος). — ια')
 Ἐπιστολὴ εἰς τὸν Λαρίσης Διονύσιον (ἴσως τὸν Καλλιάρχην) ὑπὸ Δημ. Τζι-
 λακόγλου (ἀχρονολόγητος). — ιβ') Ἐπιστολὴ εἰς τὸν αὐτὸν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ (αψ'ηθ'
 = 1799). — ιγ') Ἐπιστολὴ τοῦ ἐπισκόπου Σταγῶν Παΐσιου εἰς τὸν Ἀρχιμαν-
 δρίτην κτθ' Ἰωσήφ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ μονῆς τῶν Μεγάλων Πυλῶν (δουσίκου
 ἔτος 1805) α'. — ιδ') Νικοδήμου, ἀρχιμανδρίτου, εἰς ἄθηνον (1846). — ιε') Τοῦ
 αὐτοῦ εἰς ἄθηνον μοναχόν. — ις') Γρηγορίου ἀρχιμανδρίτου εἰς κοσμικὸν

1. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. **Δθ. Γ. Σπυριδίου**, ἐλληνοδιδασκάλου, ἐν τῷ Δελ-
 τῷ τῆς Φιλολογ. Ἐταιρ. «Ὁθρυος» τεύχ. Γ', σ. 33—36. — Ἠκμασε δὲ ἡ Εὐδοκία
 ἀπὸ τοῦ 401—400 ἔτους μ. Χ χρηματίσασα ἢ πρώτη Ἑλληνικὴ βασίλισσα τῆς Βιων
 πόλεως. Τὸ χειρόγραφον ἔχει πληρέστερον τὸν στίχον 482 τῆς Ἰλιάδος βασιλίδας Χ.

2. Ὁμοίον χειρόγραφον περιέχον ἐπιστολὰς τοῦ Ζαχαρίου καὶ τοῦ Δημητρίου ἀπέ-
 κριται ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἀθηνῶν, περὶ οὗ ἱκανὰ ἔγραψαν οἱ κ. κ. **Θεμ. Ν. Φιλαδελ-
 φεύς** (ἐν τῇ Ἀρμονίᾳ Μάρτι, τόμ. Β', 1901, σ. 337) καὶ **Ἀθαν. Παπαδό-
 πουλος-Καραμεύς** (ἐν Ἐπιστηροῖσι Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσού», τόμ. Ε',
 σ. 28—30, ἐνθα δημοσιεύει Κατάλογον τῆς Μηλεωτικῆς Βιβλιοθήκης τῶν χειρογράφων).
 Ἐπίσης ὁ αὐτὸς ἐπραγματεύσατο περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις φροντιστηρίου τοῦ ΙΗ' αἰῶνος
 ἐν τῇ Ἀρμονίᾳ (τόμ. Α' 1900, σ. 606). — **Ν. Γ. Γιαννόπουλος** ἐν τῇ Ἀρμονίᾳ
 (τόμ. Β', 1901, σ. 350 καὶ ἐξ.) — Ἐπίσης ὁ **Θ. Ν. Φιλαδελφεύς**, ἐν τῇ Ἐπιστη-
 ροῖσι Φιλ. Συλλ. «Παρνασσού», τόμ. Ε', σ. 194—213, ἐνθα πολλά τῶν ἐπιστολῶν
 τοῦ Μηλεωτικοῦ κώδικος δημοσιεύονται.

3. **Δθ. Γ. Σπυριδίου**, ἐν Ἐπιστηροῖσι Φιλ. Συλλ. «Παρνασσού», τόμ. Ε', σ.
 153. Βράχης εἶναι γωρὸν τῶν Ἀγράφων καὶ ὁμῖνον μονῆριον.

4. **Δθ. Γ. Σπυριδίου**, Ἐπιστηρῶσι Φιλ. Συλλ. «Παρνασσού» τόμ. Ε', σ.
 151—155.

5. Οὗτος ὁ Ἰωσήφ ἀρχιμανδρίτης εἶναι λίαν γνωστὸς ὡς πεπαιδευμένος ἱερομόνα-
 χος κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Διόρθωσε καὶ συνεπλήρωσεν ἐν πολλοῖς τὴν Ἀκο-
 λοθίαν τοῦ Ὁσιμαρτύρου Νικολάου τοῦ Νίου τοῦ ἐν Βουιένῃ κατὰ τὸ αψ'ηθ' = 1799.
 Κατήγετο δ' ἐκ Φουρνῶ τῶν Ἀγράφων.

(ἔτ. 1783). — ιζ') Ἀθωνιάδης Σχολῆς εἰς εὐρωπαϊκὸν φιλέλληνα. — ιη') Διονυ-
 σίου τινὸς εἰς τινὰ λόγιον κληρικόν (1803). — ιθ') Λημασκηνοῦ, ἀρχιμανδρί-
 του, ἡγουμένου Βρυχῆς, εἰς τὸν κύριον Γεωργάκη Τζελεπῆν (ἔτος 1783). — κ')
 Τοῦ αὐτοῦ εἰς ἄσηλον λόγιον (ἔτ. 1799). — κα') Δημητρίου Τζιλακόγλου εἰς
 ἀρχιμανδρίτην (ἀχρονολόγητος).

Παρελείφθησαν δὲ πολλὰ τῶν ἐν τῷ κώδικι ἕκιστα ἐπιχρῆστον.

ΚΙΓ' (ΚΔ')

Χαρτ. 0,21×0,15×0,01. Αἰῶνος XIX (φύλ. 50).

Φυλλὰς χειρόγραφος περιέχουσα ἐν δεκαπεντασύλλαβοις στίχοις ὁμοιοκαταληκτοῖς
 «Ἐπος περὶ τῆς συλλήψεως τοῦ διαβολικοῦ τυραννοῦ τῆς Ἡπειροῦ Ἀλη-
 Πασα» ἐπιγραφόμενον «Αληπασαλις», γραφὴν τῷ 1823.

ΚΙΔ' (ΚΕ')

Χαρτ. 0,20×0,15×0,02 πύχ. Αἰῶνος XVII (φ. 51).

Ὁ κώδιξ εἶναι γεγραμμένος τουρκιστὶ ἢ ἀραβιστὶ. Ἐπελείχθη δὲ τῷ μουφτῇ Βω-
 λου Γεγκούπ Ταλαὰτ ἐπισκεφθέντῳ ἐν ἔτει 1902 τὸν Ἀλμυρὸν καὶ τὸ μουσεῖον, ὅστις
 ἐπιτροχάδην διεξελθὼν τὸν κώδικα εἶπεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ δύο εἰδῶν γραφαί, καὶ
 ὅτι ἐν τῇ ἐπιμελετικῇ γραφῇ περιέχονται ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι πολλῶν διακεκριμένων
 ἑθνωματῶν τοῦ 17' ἢ 18' αἰῶνος πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἀξίαι. Τὸ τῆς ἑτέρας γραφῆς
 περιεχόμενον δὲν εἶπεν ἡμῖν τι ἀναφέρει. Καλὸν ὁμοῦς θὰ ἦτο τὸ χειρόγραφον νὰ ἐμ-
 λετᾶτο, διότι ἐνδεχόμενον νὰ περιέχῃ ἱστορικὰς εἰδήσεις τῆς σκοτεινῆς ἐκείνης
 ἐποχῆς.

Λ' (ΛΕ')

Χαρτ. 0,18×0,12. Αἰῶνος XVIII? (φ. 95).

Κώδιξ χειρόγραφος, ἀκέφαλος καὶ ἀστάχωτος, ἑλλειπῆς ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει κατὰ
 πύλλα φύλλα, σχήματος Ἰθου, ἐκ γάρτου σιλιπιοῦ, περιέχει δὲ τὸ Κουρῶνιον γε-
 γραμμένον ἀραβιστὶ καλλιτεχνικῶς.

Περὶ τὸ κείμενον ἐπ' ἐλάττης σελίδος εἶναι χρυσοῦν πλαίσιον ἐν τῇ ᾧφ. Τὰ κε-
 φάλαια κοσμοῦνται διὰ πολυχρόμου ἄθους. Εμπορίσθη ληρῶν λάρυρον κατὰ τὸν Ἑλ-
 ληνατουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1912 ἐν Κατορίᾳ.

Ἀστάχωτος.

ΛΑ' (ΚΣ')

Χαρτ. 0,30×0,20. Αἰῶνος XVIII, (φ. 52).

Κώδιξ χειρόγραφος περιέχων λογιστικὸν πίννακ διαφόρων εἰδῶν ἐμπορευμάτων,

ἐπιγραφόμενος: «Κατὰ τὴν τοῦ μακαρίτη Ἰω. Ἀναγνώστη Χατζῆ-Νικολάου ἐκ Τυκέρων».

Στάχσις βυρσίνη.

ΛΒ' (ΚΖ')

Χαρτ. 0,20×0,12. Αἰῶνος ΧVIII (φ. 220).

Κώδιξ χειρόγραφος περιέχων σημειώσεις διαφόρων εἰδῶν τοῦ ΙΗ αἰῶνος καὶ φερόμενον μέχρι τοῦ τῶν μέσων τοῦ ΙΘ'.

Στάχσις βυρσίνη.

ΛΓ' (ΚΗ')

Χαρτ. 0,21×0,16×0,005 πλάχ. Αἰῶνος ΧΙΧ (φ. 221)

Φυλλάς περιέχουσα διαφόρους στοιχειώδεις γνώσεις φυσικῆς, χημείας, ζωολογίας καὶ ἀριθμητικῆς.

Στάχσις ἀπλῆ χαρτίνα.

ΛΔ' (ΚΘ')

Χαρτ. 0,20×0,15. Αἰῶνος ΧΙΧ (φ. 231).

Περιέχει ἀπλῆν Κατήχησιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Γραφή τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΘ' αἰῶνος.

Στάχσις ἀπλῆ χαρτίνα.

ΛΕ' (ΛΖ')

Χαρτ. 0,29×0,09. Αἰῶνος ΧVIII. (φ. 501).

Περιέχει διαφόρους λογαριασμοὺς καὶ σημειώσεις τοῦ ΙΙΙ' αἰῶνος.

Στάχσις ἀπλῆ χαρτίνα.

Λς' (ΛΖ')

Χαρτ. 0,20×0,14. Αἰῶνος ΧVIII (φ. 35).

Περιέχει Γραμματικὴν καὶ ἐρωταποκρίσιν μεταξὺ διδασκάλου καὶ μαθητοῦ. Ἐν τέλει φέρεται ἡ ἐξῆς σημείωσιν.

—Τί ἐστὶ Γραμματικὴ;

—Τεχνολογία οὐνοποτάτι καὶ ἐξ ὧν καὶ ἀπόκρησιν, συντεθεῖσα κατὰ τὸ αὐτὸ βιβλίον τῆς τοῦ κωνσταντίνου τοῦ λαοκάρου γραμματικῆς χίριν τῶν ἀρχαρίων καὶ γίνων μαθητῶν παρὰ τοῦ ταπεινοῦ Ἀθανασίου ἱερομονάχου τοῦ ἐξ Ἀνδράων, τοῦ ἀκλήν ἐλπίστου ἀδελφοῦ καὶ μαθητοῦ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογωτάτου καθηγητοῦ κυρίου Ἀναστασίου ἱερομοιά-

1. Πρὸς Α. Σκουριδάκι ἐν Δελτίῳ Φιλ. Ἐταιρ. «Ὁρθρος Δ'», σ. 9—34.

χου τοῦ Γ' ἰσθίου εἰς τὸ Ἀνατολικὸν (=Αἰτωλικόν) τῆς αἰτωλίας. φ. 6 (= 1712) δεκεμβρίου τῆ κ'.

ΛΖ' (ΛΒ')

Χαρτ. Αἰῶνος ΧVIII. (φ. 2).

Σπαράγματα κώδικος καταστραφέντος, ὃν δύο φύλλα τελεία περιέχουσι τοπωνυμίας θέσεων ἀγρῶν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος.

ΛΗ' (ΛΗ')

Χαρτ. 0,26×0,20. Αἰῶνος ΧΙΧ (φ. 24).

Εἰσαγωγή εἰς τὴν νεωτέραν χημείαν.

ΛΘ'

Χαρτ. 0,21×0,16×0,07. Αἰῶνος ΧV (φ. 280).

Κώδιξ χειρόγραφος ἐπὶ χάρτου σιελπινοῦ περιέχων λόγους ἐκκλησιαστικοὺς καὶ δόξους ἁγίων. Ἐν ἀρχῇ περιέχει ἀπόκρυφόν τι Εὐαγγέλιον περὶ Μετιστάσεως τῆς Θεοτόκου, εὐ ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει. Κοσμεῖται δι' ὠραίων ἐπιτίτλων διὰ κ νναξέως καὶ μέλανος. Ἐπίσης δ' ἔκαστον ἀρχικὸν κεφαλαῖον γράμμα εἶναι ἐρυθρὸν καὶ κοσμεῖται καλῶς. Ἐν δὲ ταῖς ᾠαῖς τοῦ κειμένου ἀναγιγνώσκονται πολλαχοῦ ἀρχιερατικαὶ ὑπογραφαί, ὡς ἐξῆς:

«† Ὁ Λαρίσης Πολύκαρπος 1 καὶ ἐν Χριστῷ πάντων ἡμῶν».

«† Ὁ Δημητριάδος Ἀθανάσιος». 2

«† Ὁ Φιρσάλων Βενιομίν». 3

«† Ὁ Ζηκουίνου Θεοφάνης». 4

Πλὴν τούτων εὐρηται σποραδικῶς καὶ τετα γρονικά σημειώματα ἢ ἐπισημῆσεις, γεγραμμένα ὑπὸ μεταγενεστέρων ἀμαθοῦς χειρὸς ἐν ταῖς ᾠαῖς, ὡς λ. χ

1. Ὁ Λαρίσης Πολύκαρπος Δαρδανός φέρεται τῷ 1818 φυγεῖν ἐκ Λαρίσης ἐπὶ νῆλοι δὲ τὸ δεύτερον ἤδη τῷ 1822 ἀναδεξάμενος τὴν ἐξοριθεῖντα Θεοδόσιον, τὸν ἀπὸ Βαλλῆς, ὅτε καὶ ἐφρονεῖτο ὑπὸ τοῦ Δράμαλη ἐν Λαρίση. Πρὸς αὐτὸν σφύζεται κατορθοτικὸν σιγγιλιῶδες γράμμα τοῦ Πατριάρχου Ἰρηγορίου τοῦ Β', συνιστῶντος αὐτῷ ἡ διενεργήσῃ παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς καὶ ἀποιρέψῃ τούτους ἀπὸ μελετωμένης συμμετογῆς εἰς ἀποστασίαν κατὰ τῶν κρατούντων, διοργανωμένην ὑπὸ τοῦ σατράπου Ἰωαννίνων Ἀλῆ-Πασῆ. Τησείτω δ' ἀντίγραφον αὐτῆς εἰς τὸ ἀργεῖον τῆς Φιλαρχαίου Ἐταιρείας «Ὁρθρος». (Ν. Ι. Γιαννοπούλου, Ἐπισκ. Κατάλ. Θεσσαλ. ἐν Ἐπετηρ. τ. Ι., 1914, 279. Σ. Π. Λάμπρου, Ν. Ἑλληνομνημῶν, τ. ΙΑ', 1914 σ. 489—491).

2. Ὁ Δημητριάδος Ἀθανάσιος φέρεται τῷ 1794 προαχθεὶς εἰς μητροπολίτην Δημητριάδος (Ζωσιμῆ Ἐσφιγμείτου, Ἡμερολόγιον ἡ Φύμη ἔτος Γ' 1888 σ. 110, ἐνθα δημοσιεύεται ἡ Πρωτάρχ. πρᾶξις καὶ τὸ σιγγίλιον τῆς προαγωγῆς. Ν. Ι. Γιαννοπούλου, Ἐπισκ. Κατάλ. Θεσσαλ. ἐν Ἐπετηρῶν: «Παρνασοῦ», Ι', 1914 σ. 285).

3. Ἠκμασε τῷ 1800 περίπου.

4. Θά ἤκμασε πρὸ τοῦ 1721.

α') «Ἐτος ψηιδ (=1791) μαρτιω ἄ γράφω καγο Ἀναγιώτοις Τοῦ Κόμνου διὰ ἐνθύμιοις».

β') «Ἐτος, ζπα (=7081=1753) τὸν μίναν Ὀκτώβριον... (λέξις δυσξόμβλητος) ἡμέρα κέμπτη ἰεπειαι λέξις δυσξόμβλητος)... ἐχάλασαν...»

γ') Ἐτοῦτο τὸ παρὸν βιβλίον ὑπαρχη καὶ εἶναι τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας Μωνης: τοῦ ἁγ. Ἰωάννου προφήτου προδοξόμου καὶ ὀπης τὸ ἄπα... (=ἰπαλλοτριώτης) νὰ ἔχη τὰς ἀράς τῶν τῆ θεοφορων πατέρων τῶν ἐν Ν. καια» 1.

δ') «Ἐτος 1798 ἦλθεν ἀκριβεια μεγάλη σφόδρα ὁποῦ ἐκινδύνεψεν τὰ χαλάση ὁ κόσμος. Σαθης κόμνου.»

ε') «188 Γράφω καγο οἰκονόμος ὁποῦ ἦλθε ὁ Μπαλατσός καὶ ἔκαυσε τὸ χωριὸ Ὀκτωβριου 2». 2

ς') «Τῶ ἐποφλεστάτῳ καὶ μουσικωτάτῳ ἁγίῳ ἐπισκόπῳ τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς Ζηκουίνου, ἐμοῦ δὲ αὐθέντος καὶ δεσποτου Ἰωαννικίου, πολλὰ ἰά ἔτη». 3

ζ') «Ἀθανάσιος, ταπεινὸς ἐν παιδαγωγοῖς γράφω». 4

Περιέγει δ' ὁ κώδιξ τὰδε:

α') Ἐξ ἀπακρύπου Ἐθαγγελίου «Ἡ μετάστασις τῆς Θεοκόκκου».

β') «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοτόμου λόγος εἰς τὴν ἀποτομὴν (τῆς κεφαλῆς) τοῦ Ἰωάννου καὶ περὶ πονηρῶν γυναικῶν».

γ') «Μαρτύριον τῆς ἁγίας καὶ καλλινίκου μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Βαρβάρας».

δ') «Β.ος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ».

ε') «Ὀπτασία Κωνσταντίνου τοῦ Ἰσαποστόλου καὶ ἀσεβοῦς ἐν πρώτοις Χριστιανοῦ βασιλέως, τοῦ μεγάλου».

ς') «Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοτόμου ὁμιλία εἰς τὸν προπάτορα Ἀβραάμ λεχθεῖσα εἰς τὴν ἡμέραν τῶν ἁμῶν Πριολατόρων πρὸ τῆ, Χριστοῦ Γεννήσεως».

ζ') «Μαρτύριον τῆς ἁγ. μεγαλομάρτυρος Μιρίνης».

η') «Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰουκίου διήγησις εἰς τὸν προπάτορα Ἀβραάμ περὶ τοῦ θανάτου».

1. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀλμυροῦ οὐδαμοῦ εὐρεται μονὴ τιτωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Μήπως μετητέθη ἐκ τῆς ἐν Πορταρία κειμένης τῆς αὐτῆς μονῆς ἢ ἐκ τῆς μονῆς Πέτρας πρὸ τὴν Κωνσταντινουπόλιν, ἀφανισθείσης ἤδη, πρὸς τὴν διασωζομένου τοῦ ὀνόματος Πετρῶν;

2. Ἐννοεῖ τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀλμυροῦ κωμόπολιν Πλάτανον, (πρὸλ. Ν. Ι. Γιαννοπούλου, Οἱ δύο Μεσαιωνικοὶ Ἀλμυροί, ἐν Ἐπετηριδι «Παρνασσού» τόμ. Η' 1905) νὰ ἐν ἰδιαιτέρῳ τύχει.

3. Ἄδελφος εἶναι ὁ χρόνος τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Ἰωαννικίου.

4. Οἱ δημοδιδάσκαλοι οὕτως ἐκαλοῦντο κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα (πρὸλ. Νικολόπου Ἐβδομαδ, Ἐπιθεώρ. τόμ. Β', σ. 922, τοῦ 1893). Καὶ ἀλλαχοῦ τῶν ἀνωτέρω χειρογράφων εὑρισκόμεν τὴν λέξιν «παιδαγωγός».

θ') «Διήγησις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων περὶ τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Τροφικοστικῆς πῶς δεῖ αὐτὴν φιλάττειν ἀκριβῶς καὶ ἀσφαλῶς».

ι') «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Τεσσαράκοντα Μαρτύρων».

ια') «Β.ος καὶ Πολιτεία τοῦ ἁββῆ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Κιλιβίτου».

ιβ') «Βίος καὶ Πολιτεία Εὐγενείου καὶ Μαγίος τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς».

ιγ') «Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐφρούμ λογος πίστεως καὶ ἀγάπης εἰς τὴν Λευθεραν Πισυοίαν».

ιδ') «Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοτόμου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, λόγος περὶ νηστείας».

ιε') «Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν τετραήμερον Λυζαρων».

ις') «Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου λόγος εἰς τὸ Ἅγιον Πάχος».

ιζ') «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Χρυσσοτόμου, λόγος εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ἐνδοξον τριήμερον αναστασιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

ιη') Τοῦ αὐτοῦ λογος εἰς τοὺς ἁγίους τρεῖς Παῖδες καὶ Διωνῆ τὸν Πρωφήτην».

ιθ') «Τοῦ αὐτοῦ λόγος εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ».

κα') «Διήγησις μετράκος νινος» (ἐφθαρμένον τὸ συνεγές).

κα') «Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοτόμου λογος... (λε. περὶ ἡ συνέγεια)».

Σημ. Ὁ κώδιξ αὐτός ἀπώλετο τῷ 1897 ἀρκαγίς ὑπὸ τῶν ἐπικρατούντων Τούρκων εἰς Ἀλμυρόν μετὰ καὶ ἄλλων μνημείων.

Μ'

Χαρτ. 0.21×0.14×0.02. Αἰῶνος ΧVII ἢ ΧVIII (φ. 52)

Εἶναι τουρκιστὶ γεγραμμένος ἀδύλου περιχομένου. φαίνεται ὅτι πλῆρες, διότι τὸ κείμενον ἐκ διξίων πρὸς τάσιτατρά ἔχει μονόστηλον ἐντὸς περὶ θωρίου ἐξ ἐρυθρᾶς γραμμῆς μέχρι σελ. 50. Τὸ ἐκ τελευταῖον φύλλον ἔχει πυκνότερον καὶ ἀμελεστερον γεγραμμένον. Ἐν ταῖς ἡσικς ὑπάρχεισι σημειώσεις. Πολλογῶν δὲ τὸ κείμενον ὑπογραμμίζεται ἐκ ἐρυθρᾶς γραμμῆς. Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου ἐρυθρᾶς γραμμάσιν.

Ἄνευ σταχῶστικῆς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Μετὰ τὴν ἐν τῷ Ν. Ἑλληνομνήμονι καὶ ἐν τῇ Byzantinische Zeitschrift δημοσίευσον τῆς ἐκκλήσεως διὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Λευκόματος τῶν εἰκόνων τῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, οἱ κ. κ. Anton Rubio y Lluch, καθηγητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βαρκελώνης, καὶ Ν. Banescu καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Cluj τῆς Ρουμανίας ἀπέστειλαν πρὸς τὴν κ. Ἄνναν Σπ. Λάμπρου τῆς κάτωθι σχετικᾶς ἐπιστολᾶς.

Ὁ κ. Anton Rubio y Lluch γράφει τὰ ἑξῆς, ὑπὸ χρονολογίαν 20 Ὀκτωβρίου 1925: «Τὴν παρελθούσαν Παρασκευὴν 16 Ὀκτωβρίου, ἐν τῇ τακτικῇ συνεδριάσει τῆς Ἰσπανικῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῆς Ἱστορίας, τῆς ἑποικίας ἡ σύζυγός σας ἦτο ἀντεπιστέλλον μέλος, εἶχον τὴν τιμὴν νὰ λάβω τὸν λόγον, παρευρισκομένων περίπου 30 ἀκαδημαϊκῶν, τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἰταλίας καὶ τινῶν Ἰσπανῶν μεγιστάνων, ὅπως ὁμιλήσω περὶ τῆς πολυτίμου συλλογῆς τῶν εἰκόνων τῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ὡς ἔργου καλλιτεχνικοῦ καὶ ἱστορικοῦ ἐνδιαφέροντος, τὸ ὅποσον θὰ παράσχῃ μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον. Ἡ Ἀκαδημία ἤκουσε μετὰ θρησκευτικῆς συγκίτης τὴν ἐκθεσίν μου, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, τὴν θερμὴν μου ὁμιλίαν καὶ τὸν πανηγυρικὸν τοῦ Λάμπρου. Αἱ πληροφορίες τῆς ἀγγελίας τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῇ Byzantinische Zeitschrift ὑπῆρξαν δι' ἐμὲ πολυτιμότεραι. Ἐκεῖνο τὸ ὅποσον εἴλκυσε ἰδίᾳ τὴν προσοχὴν ὑπῆρξεν ἡ πληροφοροφία, ὅτι ἡ πλουσιωτέρα πηγὴ εἰκόνων ὑπῆρξεν ἡ κώδιξ τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Μαδρίτης, ὅστις περιέχει 100 μικρογραφίας (miniatures) καὶ πόσον ὠραίας. Εἶδον αὐτάς, σεβαστῇ Κιρία, ἰδίως ὀμνῶσαι. Εἶνε ἐντὸς θαυμασίου βυζαντινοῦ κώδικος, μεγάλης ἐκτάσεως, πλουσίως δεδεμένου, ὅστις φυλάσσεται ὡς κειμήλιον ἐντὸς προθήκης. Ὁ μέγας ἡμῶν βασιλεὺς Φίλιππος δ' Β' ὅστις ἦτο τόσον ἐνθουσιώδης διὰ τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας, ὅπως πλουτίσῃ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἀνακτόρου του, τοῦ Ἰσκουριάλ, τοῦ ὑγέου θανάτου τοῦ κόσμου, ἐφρόντισε ν' ἀγορά

σθῶσιν ἐκ Βενετίας καὶ Κωνσταντινουπόλεως πολλὰ χειρόγραφα ἑλληνικά, ἀραβικά, ἑβραϊκά κτλ. Ὁ Σουλτάνος τῶν Τούρκων ὑπῆρξε πρὸς αὐτὸν λίαν γενναϊόδωρος. Ἀτυχῶς πολλὰ τῶν χειρογράφων τούτων ἐξηφανίσθησαν κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊάν τοῦ XVIII αἰῶνος.

Ἡ Ἀκαδημία, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ μαρκησίου de Laurenau, ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ συγκαρῆ ὑμᾶς καὶ νὰ ἐγγραφῆ διὰ τὴν ἐκδοσιν, ὅταν παραστῆ ἡ πρὸς τοῦτο χρόνος. Ἡ ἡμετέρα ἐπιτροπὴ πρέπει νὰ ἔλθῃ ἀπ' εὐθείας εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς Ἀκαδημίας.

Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν μου εἰς Βαρκελώνην θὰ κάμω ἐπίσης διαδήματα παρὰ τῷ Institut d' Estudis Catalans (Ἰνστιτούτῳ Καταλωνίων σπουδῶν).

Ὁ δὲ κ. Α. Banescu ἐν τῇ ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1925 ἐπιστολῇ τρυ γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἐκδοσις περὶ τῆς ὁποίας μοῦ ὁμιλήσατε πρέπει νὰ πραγματοποιηθῆ πάσῃ θυσίᾳ καὶ τὸ ταχύτερον. Θὰ συμπληρώσῃ ἀπέραντον κενὸν τῶν μελετῶν μας, καὶ ἕκαστος ἐπιστήμων ὅστις ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ βυζαντινὰ πράγματα θὰ συντελέσῃ εἰς αὐτὴν μετὰ χαρᾶς.

Τὸ σχέδιον τῆς ἐκδόσεως, ὅπως ἐκτίθεται εἰς τὸ σημεῖωμα τῆς Byzantinische Zeitschrift εἶνε πολὺ καλὰ κατηρητισμένον. Θὰ προσέλετον ὅτι δὲν εἶνε περιττὸν νὰ ὠρίζετο περίπου ποία θὰ ἦτο ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις τῆς ἐκδόσεως καὶ ποία περίπου ἡ τιμὴ ταύτης, καὶ τότε νὰ ἐκυκλοφοροῦν ἀγγελία δι' ἐγγραφάς. Ἐὰν παρουσιάζηται ἀνάγκη, θὰ ἠδύνατο νὰ προκαταβάλληται ἀμέσως τὸ ἡμισυ τῆς ἐγγραφῆς. Ἡμεῖς οἱ περισσότερον συνδεόμενοι πρὸς τὸ ἔργον, θὰ εἰργαζόμεθα ἕκαστος ἐν τῇ χώρᾳ του, ὅπως ἐπιτύχωμεν τὸν μεγαλειότερον ἀριθμὸν συνδρομητῶν.

Θὰ θεωρήσω ὡς εὐχάριστον καθήκον νὰ διαδώσω ἐν Ρουμανίᾳ τὸ σημεῖωμα τῆς Byzantinische Zeitschrift ὅπερ μοι ἀποστελεῖται. Θὰ τὸ δώσω πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῇ «Revue Historique» τοῦ κ. Iorga, καὶ ἐν μιᾷ τῶν ἱστορικῶν ἐκδόσεων τοῦ Πανεπιστημίου μας τοῦ Cluj.

Διορθωτέα

Ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι 16 (1922) σ. 40,6 γράφε χάρη τοῦ μέτρου κέκευθε[ν]. Ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι 19 (1925) σ. 321 σημ. 2 γράφε 3 Αὐγούστου ἀντὶ 16 Αὐγούστου.

ΒΙΒΛΙΑ ΣΤΑΛΕΝΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ
ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΟΝΟΣ

Bees Nikos: A. Der französisch-mittelgriechisch Ritterroman Imberios und Margaronne und die Gründungssage des Daphniklosters bei Athen.

Berlin-Wilmersdorf «Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher» 1924.

Βογιατζίδου Ι. Κ. Μεσαιωνική Ἄνδρος.

Βογιατζίδου Ι. Κ. Ὁ Παγκόσμιος πόλεμος καὶ ἡ Ἑλλάς—Μελετὴ Ἱστορικὴ—Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου τῆς μεγάλης Ἑλλάδος 1925.

Βογιατζίδου Ι. Κ. Τὸ χρονικὸν τῶν Μετεώρων. Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ Α' τόμου τῆς Ἐπετηρίδος τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν—Ἐν Ἀθήναις Σακελλαρίου 1924.

Bollettino per la Commemorazione del XVI Centenario del Concilio di Nicea S. Congregazione per la Chiesa Orientale. No 1 2—3.

Roma Tipografia poliglotta Vaticana 1925.

Κ. Ι. Δουβουνιώτου. Κοσμᾶ Βεστίτωρος ἀνέκδοτον ἐγκώμια εἰς Χρυσόστομον. Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ δευτέρου τόμου τῆς Ἐπετηρίδος τῆς Ἐταιρείας τῶν βυζαντινῶν σπουδῶν. Ἀθήναι τύποις Σακελλαρίου 1925.

Κ. Ι. Δουβουνιώτου Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου λόγος ἀνέκδοτος εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου. Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ πρώτου τόμου τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπετηρίδος τῆς θεολογικῆς σχολῆς. Ἀθήναι τύποις Π. Γ. Μακροῦ 1925.

Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν Ἔτος Α' Ἀθήναι 1924.

Καλλιᾶφα Σ. Μ. Ἡ πλάνη, τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἀλήθεια. Ἡ ἀγωγή εἰς τὴν φιλαλήθειαν—Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Α5' τόμου τῆς Ἀθηνᾶς Ἐν Ἀθήναις Σακελλαρίου 1924.

Heisenberg August Karl Krumbacher. Vortrag gehalten in hist. Verein zu Kompton am 1 December 1924 (Allgauer Geschichtsfreund).

Lluch y Rubió Conquista de Tebas en 1379 por Juan de Urubia ἐν Bulletin de la section Historique de l'Académie Roumaine—Cultura Nationala Bucarest 1924.

Μόραλη Κ. Ι. Λόγος πανηγυρικὸς ἐκφωνηθεὶς τῇ Κυριακῇ τῆς Ὁρθοδοξίας—Τύποις Ν. Τσουτσάνη Παρέβζου.

Μπαλάνου Δημ. Σ. Εἶναι ἀναγκαῖα καὶ σκόπιμος ἡ ἀγκλισησις Οἰκουμενικῆς Συνόδου;

Ἐν Ἀθήναις τύποις «Φοῖνιξ» 1925

Μπαλάνου Δημ. Σ. Χριστιανισμὸς καὶ Σκηνὴ. Διάλεξις γενομένη εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου τὴν 17ην Δεκ. 1924. Τοπογραφικὰ καταστήματα Ἀζουπόλεως—Ἀθήναι 1925.

Νομικοῦ Α. Α. Ἀνατολὴ καὶ Ἰσλάμ. Ἱστορικὲς ὁμιλίαι. «Γραμματα» Ἀλεξάνδρεια 1925.

Olsson Broz Papyrusbriefe aus der frühesten Römerzeit, Upsala 1925.

Παπούλια Δημ. Π. Ἐκθέσις τῶν ἐπὶ τῆς Πρυτανείας αὐτοῦ κατὰ τὸ Πανεπιστημιακὸν ἔτος 1923—1924 πεπραγμένων—Ἐν Ἀθήναις 1925.

Söderström Gunnar Epigraphica latina africana. Upsala 1924.

Σωτηρίου Γεωργίου Ὁδηγὸς τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου. Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθήναις τύποις Μακροῦ 1924.

Thallon Ida Casleton A Mediaeval Humanist Michael Akominatos.

Thunell Karl Sitologen Papyri aus dem Berliner Museum—Upsala 1924—Almqvist et Wiksells Boktryckeri—A—B.

Χαρτάκη Γ. Περὶ ἀναλογικῆς ἐκλογῆς. Τεῦχος πρῶτον Ἡ ἀναλογικὴ ἐκλογή καὶ ἡ εἰσαγωγή της εἰς τὴν Ἑλλάδα.—Ἐν Ἀθήναις «Ἔστια» 1925.

Χατζῆ Ἀντωνίου Χ. Συμπλήρωσις Ἀττικοῦ ψηφίσματος. Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Ἀθηνᾶς 1923. Ἀθήναι, Σακελλαρίου 1925.
ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΟΝ ΤΟΜΟΣ ΙΘ'

ΠΙΝΑΞ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ
ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

(ΕΟ σημαίνει κώδικα τῆς Βιβλιοθήκης τῆς ἐν Ἄλμυρῳ φιλαρχείου ἐταιρείας "Ορφνοσ").

- Ἄγγελος Μιχαήλ σ. 91
Ἄγιασματῶν (ΕΟ) σ. 263
Ἄγιομαύρας Ἰωάννης σ. 38
Ἄγνωστη Κορνακός σ. 84 251
Ἄγνη de Ciron σ. 246
Ἀθανάσιος Ἀρητριακός (ΕΟ) σ. 375
Ἀθανάσιος μέγας σ. 66
Ἀθανάσιος Πεννέσιος σ. 49
Ἀθήναι σ. 32, 254
Ἀθηναϊκά ὀνόματα σ. 318
Ἀθηνῶν δοῦκας σ. 335
Ἀθηνῶν ἱστορία σ. 306
Ἀκαζᾶ, Θεόδωρος σ. 35
Ἀκοβα σ. 246
Ἀκολουθίαι καὶ βίαι (ΕΟ) σ. 264
Ἀκριβος Λευτέρης σ. 47
Ἀλάριχος, σ. 308 310
Ἀλέξιος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ (ΕΟ) σ. 376
Ἀληθείας (ΕΟ) σ. 378
Ἀμοιούσης σ. 58
Ἀμφιαρέου μαντεῖον σ. 309
Ἀντιγόστου Ἰωάννου κατωστῆχον (ΕΟ) σ. 374
Ἄνδρουβις σ. 34
Ἄνθρως ὁ διὰ Χριστὸν σαλός σ. 370
Ἄννα δεσποῖνα Ηλείου σ. 252
Ἄντελμος Κλουνακός σ. 289
Ἀπολλωνίου ἐπιστολή σ. 18
Ἀργαῶνισι σ. 260
Ἀρέθας σ. 8
Ἀρετῆος σ. 58
Ἀρκοδιᾶ σ. 280
Ἀρχάδιος σ. 308
Ἀρκοῦδιος Πέντος σ. 68
Ἀρόλδος Handrada σ. 83
Ἀρσένιος Μάρκελλος σ. 113
Ἀρσένιος Μενεβασίας σ. 63
Ἀρσίξαι Ἱεροσολύμων σ. 233, 338
Βιλδουῖνος Φλάνδρας σ. 73
Ballester ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν σ. 367
Bambacaris σ. 36
Βαρβαρα ἄγία [ΕΟ] σ. 376
Βάρδα μοναχοῦ ἐπιστολαί σ. 5, 16
Βάρθερος Βορένιος σ. 349, 352
Βασίλειος μέγας σ. 314
Βασίλισσα Ρωμαίων σ. 248
Basingstoke Ἰωάννης σ. 86
Βελσατῖνον σ. 80
Βελίγοσι σ. 235
Βενιαμίν ἱστορικός σ. 76
Βενιαμίν Φιρσάλων (ΕΟ) σ. 375
Βενέτη οἶκος σ. 90
Βεραγδος σ. 142, 339
Betranet Mota σ. 259
Βέννης κώδιξ 342 σ. 12 δ.
Βελλαρδουῖνος Γουδοφρείδος σ. 37
197, 234 238 244
Βίαι ἁγίων (ΕΟ) σ. 266, 375
Βιαδῖνος σ. 89
Βιοχερῶν Ἄρτης ἐπιγραφαί σ. 299
Βιάχοι σ. 76
Βιδονίτζα σ. 80, 338
Βονιφάτιος σ. 73
Βονιφάτιος Η' σ. 241
Βονιφάτιος Μομφερράτου σ. 336
Βονιφάτιος Οὐρωναῖος σ. 346, 350
353, 358
Βορδος σ. 303
Βουχαρτ Γουλιέλμος σ. 249, 348
Βουργῆσιοι σ. 362
Βουγ ἐπίσκοπος Μεγάρων σ. 305
Buchon σ. 191
Γαβριήλ ἐπίσκοπος Ἰουστινιανῆς σ. 93
Γαβριήλ Σεβήρος σ. 38
Γάσμouλος σ. 253
Γεράκιον σ. 235 253
Γέτζος Ἐμμόλαος σ. 35
Γέφυρα ναυάρχου σ. 77
Γεωργάκης Τζελεπῆς (ΕΟ) σ. 373
Γεώργιος Ἀντιοχεύς σ. 77
Γεωργίου ἁγίου κάρτα σ. 259, 365, 367
Γκιζης Βαρθολομαῖος σ. 359
Γκιζης Γεώργιος σ. 350
Γλαρέντζα σ. 245
Γότθοι σ. 307
Γουλιέλμος Ἀχαΐας σ. 250
Γουλιέλμος Ἀλεμάνος σ. 246
Γουλιέλμος Merbeke σ. 252
Γουῖδων σ. 241
Γραμματικὴ (ΕΟ) σ. 374
Γρηγοῦρας Νικηφόρος σ. 80, 351
Γρηγόριος ἀσκητικὸς σ. 141
Γρηγόριος Ε' (ΕΟ) σ. 372
Γρηγόριος Θεσσαλονίκης (ΕΟ) σ. 369, 370
Γρηγόριος ΙΑ' πάπας σ. 361
Γρηγόριος Θεολόγος σ. 314 (ΕΟ) σ. 377
Γρηγόριος Ἱερομόναχος (ΕΟ) σ. 371
Γρηγόριος πατρικῆς σ. 161
Γρηγόριος Φλοδινάνδος σ. 254
Γριτζαῖνα σ. 235
Δαλλεκάτσερος σ. 75
Δαμασκηνός ἠγουμένος (ΕΟ) σ. 377 373
Δαμασκηνός Ἰωάννης (ΕΟ) σ. 93
Δαφνίου μονή σ. 348
De Pauk Γεώργιος σ. 363
Δαλαρός Ὀύων σ. 74, 83, 87, 237, 255, 337 ε.
Δελώρ Ραγῆρος σ. 349 252, 351
De Nouelles σ. 257
De Puig Πέτρος σ. 360, 366
Δέφνας σ. 76
Δημήτριος διδάσκαλος (ΕΟ) σ. 370 372
Δημήτριος Ἱεροδιάκωνος σ. 49
Δημήτριος Τζιλάκογλου (ΕΟ) σ. 271 373
Διάφορος Ἀποστολῆς σ. 50
Di Como καρδινάλιος σ. 41
Διογένους ἐπιστολαί σ. 17
Διονύσιος (ΕΟ) σ. 371
Διονύσιος Ἡρακλείας σ. 55
Διονύσιος Καλλιάρχης (ΕΟ) σ. 372
Δορθώσεις σ. 68
Δοκίανός Ἰωάννης σ. 98
Don Juan σ. 86, 88
Δὸν Φίλιππος βασιλεὺς Ἰσπανίας σ. 40
Δούκες Ἀθηνῶν σ. 335
Δουμάλα σ. 55
Du Cange σ. 192
Δωρόθεος (ΕΟ) σ. 369
Εἰσαγωγή εἰς τὴν χηρείαν (ΕΟ) σ. 375
Εἰς δέσποιναν σ. 162
Ἐλένη Ἀγγελίνα σ. 247 345
Ἐλλάδος κατάκτησις σ. 72
Ἐπιγραφαί σ. 297
Ἐπέδια σ. 252
Ἐρμονιακός Κωνσταντῖνος σ. 251
Ἐσπινιόλ σ. 354
Estives σ. 251
Εὐβοία σ. 91
Εὐγενικός σ. 260
Εὐγένιος καὶ Μυρία (ΕΟ) σ. 377
Εὐδοκία αὐτοκρατορῆς σ. 316
Εὐφραῖμ (ΕΟ) σ. 377

- Ἐξουλοῦρον (ΕΟ) σ. 811
 Ζαχαρίας ἄρχων (ΕΟ) σ. 374
 Ζαχαρίας ἱερομόναχος (ΕΟ) σ. 379, 371
 Ζώρξη οἶκος σ. 81
 Ἰουχίου διήγησις (ΕΟ) σ. 370
 Θεοδόσιος πρόγκωπ σ. 192, 193, 194, 195, 196
 Θεόδωρος Μελισσηνός σ. 40, 42
 Θεόδωρος στρατηλάτης σ. 79
 Θεοδώρου Κυζίκου ἐπιστολαί σ. 4, 16, 18, 19, 20, 25, 269
 Θεσσαλονίκης ἀρχιεπίσκοπος σ. 160
 Θεοδοκάριον (ΕΟ) σ. 265
 Θεοφάνης Ἱεροσολύμων σ. 43
 Θεοφάνης Ζητουνίου (ΕΟ) σ. 375
 Θεοφάνης πρωτοβεατιάρης σ. 81, 151
 Θήβαι σ. 241
 Ἰάκωβος Β' Ἀραγωνίας σ. 355
 Ἰάκωβος de Prato σ. 256
 Ἱερμίας Πελαγονάκης σ. 89
 Ἰννοκέντιος Γ' σ. 243, 339
 Ἰόνιοι νῆσοι σ. 90
 Ἰουλιανὸς παροβάτης σ. 316
 Ἰσάκιος Β' Ἄγγελος σ. 74
 Ἰωάννης Ἀθηνῶν σ. 251
 Ἰωάννης Β' Ὀρσίης σ. 251
 Ἰωάννης Βουξ Ἀθηνῶν σ. 343
 Ἰωάννης Καλυβίτης (ΕΟ) σ. 377
 Ἰωάννης Καντακουζηνός σ. 10
 Ἰωάννης ΚΒ' πάππας σ. 243, 357
 Ἰωάννης κόμισ Ῥαιδάτσου σ. 258
 Ἰωάννης ὁ Κλίμακος (ΕΟ) σ. 310
 Ἰωάννης πατριάρχης καὶ μιστικὸς σ. 29, 143, 146, 149, 150, 158, 155, 157, 165, 167.
 Ἰωάννου τοῦ Κινηγού γὰς σ. 342
 Ἰωάννου Χρυσουστόμου ἐπιστολαί σ. 13
 Ἰωαννίκιος Ζητουνίου (ΕΟ) σ. 376
 Ἰωσήφ Μήλου σ. 47, 48
 Ἰωσήφ Παροναξίας σ. 44, 57
 Κυβάσιλος σ. 61
 Καλαφάτης Μιχαήλ σ. 47
 Καλλίνικος (ΕΟ) σ. 371
 Καλλιρρόη σ. 85
 Καλλιφρονᾶς σ. 318
 Κυμπόουρογλους Δημήτριος σ. 336
 Καοπένα οἶκος σ. 67
 Καρβούνης Νικόλαος σ. 45
 Κάρολος Ἀγγλίας σ. 78
 Καταλώνιοι σ. 349 ἔ. 367 ἔ
 Κατήχησις (ΕΟ) σ. 374
 Κιτσενελλενμπόγεν σ. 71, 80
 Κερπινή σ. 235
 Κλάρα Γεωργίου σ. 247
 Κογκορδαῖτον τοῦ 1210 σ. 340
 Κοκκερέλ Ματθίης σ. 362
 Κόκκος Ἰάκωβος σ. 47
 Κόκκος Φραγκίτικος σ. 54
 Κολόννας Μάρκος σ. 37
 Κόμνος (ΕΟ) σ. 316
 Κόνων de Bethume σ. 251
 Κορραδίνος σ. 287
 Κορώνη σ. 88
 Κοσμάς μάγιστρος σ. 152
 Κούλουρη σ. 86
 Κούνδουρα σ. 88
 Κουζάνιον (ΕΟ) σ. 378
 Κούρτη σ. 284
 Κράτητος ἐπιστολαί σ. 17
 Κρήτη σ. 90
 Κρῆση οἶκος σ. 89, 90
 Κυδώνης Δημήτριος σ. 64
 Κυζίκου μητροπολίτης σ. 32
 Κώδικες μουσικοὶ (ΕΟ) σ. 262, 263
 Κωδικῶν περιγραφή σ. 60 ἔ
 Κώδιξ Ἐσχοουριάλ Υ—Ι—17 σ. 97

- Κώδιξ Μαρκανθής 4,38 σ. 98
 " " 4,34 σ. 107
 " " 7,3 σ. 110
 " " 11,82 σ. 113
 Κώδιξ μονῆς Γρηγορίου 81 σ. 125
 " " Ἰβήρων 319 σ. 129
 " " Ξηροποτάμου 248 σ. 127
 " " Παντελεήμονος 639 σ. 455 σ. 181
 " Παισιῶν 9296 σ. 124
 " Πάτμου ΡΚΘ σ. 128
 " Τουρίνου B. V. 27 σ. 116
 " XXII — I Νεσπόλεως σ. 18
 Κωνσταντῖνος βασιλεὺς σ. 269, 271, 274
 Κωνσταντῖνος διδάσκαλος σ. 54
 Κωνσταντῖνος εὐσεβῆς βασιλεὺς σ. 168
 Κωνσταντῖνος Κόμβος σ. 154, 158, 169, 170, 171
 La Cremone σ. 251
 La Crite σ. 251
 Λακεδαιμονία σ. 236
 Λάμπρος Σ. σ. 254, 258, 260, 261
 La Sole σ. 251
 Λαυρέντιος ἅγιος σ. 64
 Legend σ. 99
 Λεοντιάς (ΕΟ) σ. 371
 Lepanto σ. 251
 Λέον Στουρός σ. 79, 80
 Λιβάνιος σ. 34
 Λίξιος σ. σ. 228
 Λυσικράτους μνημεῖον σ. 85
 Μάξιμος σατυρικὸς σ. 76
 Μιχαῖριος Μονεμβασίας σ. 84, 85 ἔ
 Μαμφρέδος σ. 353, 356
 Μανουήλ Α' Κομνηνός σ. 74
 Μανουήλ ἱερεὺς σ. 47, 55
 Μάξιμος (ΕΟ) σ. 309
 Μαρία Μελισσηνή σ. 247
 Μαρία ἅγια (ΕΟ) σ. 376
 Μιχαεζόπουλος σ. 10
 Μυραέλλα σ. 248, 316
 Μιτροράνα σ. 77
 Ματθαῖος ἱερεὺς σ. 47
 Μάρτυρες τεσσαράκοντα (ΕΟ) σ. 317
 Μεθόδιος σ. 187
 Μεθώνη σ. 88
 Μελέτιος ὁσος (ΕΟ) σ. 369
 Μελισσηνοὶ σ. 36 ἔ. 40, 42, ἔ.
 Μεσαρέα σ. 238.
 Μετάγραφον σ. 334
 Μηνᾶ ἀγίου μετόχιον σ. 49
 Μηνάτων (ΕΟ) σ. 93, 94
 Μιχαήλ σ. 174, ἔ
 Μιχαήλ Ἀκομινάτος σ. 77, 81, 309.
 Μιχαήλ Ἄγγελος σ. 74
 Μιχαήλ Η' σ. 216
 Μισσαρλιώτης σ. 325
 Μονεμβασία σ. 84, 233
 Μονφδία σ. 210, 215 ἔ
 Μορουζίνης Θεολογίτης σ. 43
 Μουντάνερ σ. 240, 260
 Μουσάκιος σ. 53
 Μπαλατσός (ΕΟ) σ. 378
 Μπενιζέλος σ. 319
 Μπερναρδῆς σ. 319
 Μπόργια καρδινάλιος σ. 54
 Ναβαρραίων ἐταιρεία σ. 362
 Νέαι Πίτρου σ. 344 ἔ
 Νεῖλος ἀββᾶς (ΕΟ) σ. 319
 Νέριος Ἀζοῦώλης σ. 361, 365
 Νικαῖος Μητροπολίτης σ. 189 ἔ
 Νικήτα Μιχαήλου ἐπιστολαί σ. 4, 6, 22, 29 ἔ
 Νικήτας τῆ Μοσφοῦ σ. 48
 Νικήτας Πιπλαγίων σ. 3
 Νικηφόρος ἱερεὺς σ. 57
 Νικηφόρος Μελισσηνός σ. 42 ἔ
 Νικηφόρος Χειλᾶς σ. 197
 Νικόδημος ἀρχιεπίσκοπος (ΕΟ) σ. 372
 Νικόλαος Βόδο (ΕΟ) σ. 371
 Νικόλαος de Merton σ. 259

- Νκολάου πατριάρχου ἐπιστολή σ. 5. 7. 14
 Ντελαρόκας Λορέντζος σ. 47
 Νόκλι σ. 235, 245
 Ὁάριος Γ' σ. 239, 244
 Ὁρσίνης Μιχαῖλος I. 90
 Ὁψίη σ. 315
 Παῖσιος Σιαγῶν (EO) σ. 371, 372
 Παλαιογραφικά σ. 351
 Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος σ. 66
 Πολιτολόγος Κωνσταντίνος σ. 260
 Παλαμά; σ. 234
 Παλλαβιταίνης Γουί'ων σ. 74, 80
 Παναγία Ἀθηναίτισσα σ. 78, 255
 Πικρακλητική (EO) σ. 93
 Πικρασκευῆς ἔξωκλήσιον σ. 49
 Paris Μιχαῖλος σ. 86
 Πασσαβᾶ λόφος σ. 235
 Πασσάροβιτς συνθήκη σ. 90
 Πασχάλης Ἰωάννης (EO) σ. 372
 Πάντρα σ. 236
 Παῖλος ἠγούμενος σ. 5, 188
 Πελαγόττης σ. 245
 Pelestele σ. 251
 Πεννητοστάριον σ. (EO) σ. 94
 Περασσοβάλης Ανδρέας σ. 57
 Περουτίση σ. 245
 Πιερτίνα σ. 201 ἔ
 Πέτρος Δ' σ. 314
 Peterborough σ. 78
 Πέτρος de Pau σ. 256
 Πολίξος (EO) σ. 371
 Πολύκορπος Λορέντζος (EO) 375
 Porto Leone σ. 183, 338
 Possinus σ. 198
 Πρεδέλλης σ. 254
 Προμιρέσιος σ. 315
 Ρόκλου ἐπιστολή σ. 31
 Ρόδος βασιλέα σ. 173
 Ριτοφήτου Ἡλιοῦ γαδός σ. 367
 Ράλλης Παισιολόγος σ. 56
 Ramhaud de Vaqueiras σ. 75, 261
 Ριφαήλ Κωνσταντίνος σ. 43
 Ρένδης Δημήτριος σ. 161, 363, 364
 Ρεσινός Κωνσταντίνος (EO) σ. 369
 Ρετζίντρο σ. 234
 Ρογήρος de Lloria σ. 255, 360
 Ρουσταβέλης Χότας σ. 86
 Ρουφίνος σ. 308
 Rubio y Lluch σ. 254, 259
 Ῥωμανίας αὐτοκρατορία σ. 73
 Ῥωμανοῦ μοιφδία σ. 3
 Σίλιος νόμος σ. 238, 245
 Σαντομέρ σ. 74, 81, 239, 242
 Σιλώνων βαρωνεία σ. 81, 338
 Σιλώνων κόμισσις σ. 247
 Σαμπλίττης Γουλιέλμος σ. 71, 88, 192
 Sanctus Mandrachi σ. 251
 Σανουδός Μιχὴλ σ. 89, 90
 Santa Maria de Senlles σ. 259
 Σινταμέρη ὄρος σ. 242
 Σισακηνός Πέτρος σ. 366
 Satines σ. 251
 Schmitt John σ. 91
 Σγουρός Λέων σ. 255
 Σέργιος σ. 165
 Σίφνος σ. 46
 Stalimene σ. 251
 Στεφανίτζη συλλογή σ. 99
 Σιέφαιος σ. 166
 Στιλβὴ ἐπιτάφιος σ. 62
 Στρομογκούρ Θωμάς σ. 75, 81, 370
 Στρομφός σ. 79
 Συγουρίος Παῖλος σ. 51
 Συνάδων μητροπολίτου ἐπιστολή σ. 4, 23, 24
 Συνάσιος Κυρήνης σ. 312
 Συνήθεια Βιρκελῶιος σ. 354
 Σφάρισα καρδινάλιος σ. 51
 Τεγάρις Στεφανῆς σ. 47
 Τζελαλεδίν πωσός (EO) σ. 312

- Τζιλακόγλου (EO) σ. 371, 773
 Τιμόθεος Α' πατριάρχης σ. 43
 Τιμόθεος Β' πατριάρχης σ. 46
 Τόκκος Κιρκίος σ. 248
 Τριφύλιον (EO) σ. 93, 94
 Τσάκωνες σ. 76

- Φιδριγός Ἀλφόνσος σ. 355
 Φαλμεράγερ σ. 75
 Φινός Δημοσθένης σ. 85
 Φίλιππος Γ' Ἰσπανίας σ. 51
 Φιλιππούπολις σ. 211 ἔ
 Φλόστρατος σ. 17
 Φνλεῦ σ. 335
 Flauiens σ. 247
 Φλωρεντία Σανούδου σ. 248
 Φραγκίσκος Ἀλέξ. Ἰώ'η σ. 218
 Φραγκίσκος Σφορτσας σ. 261
 Φραιδερίκος Β' βασιλεὺς Σικελίας σ. 853
 Φραιδερίκος Γ' βασιλεὺς Σικελίας σ. 860, 862
 Froissart σ. 248

- Φυλλάδες (EO) σ. 263
 Φυσιολόγος σ. 5
 Χαλκοκονδύλη οἶκος σ. 240
 Χαλκός χωρίον σ. 55
 Χειλάδες πρόγκιπες σ. 192
 Χειλάκων οἰκογένεια σ. 209
 Χλουμουτσίου κάστρον σ. 244, 245
 Χόπφ σ. 254
 Χριστόφορος Ιερομόναχος (EO) σ. 372
 Χρονικά Μορέως σ. 248, 252
 Χρονολογικά σ. 301
 Χρύσανθος πρῶτον Λυκεδαίμονος σ. 54
 Χρυσόστομος Ἰωάννης (EO) σ. 376, 377
 Χρυσαστόμου στίχοι σ. 61
 Χωνιάτης Νικήτας σ. 76, 240
 Ψαλλός Μιχαήλ σ. 62 (EO) σ. 370, 371

ΠΙΝΑΞ

τῶν ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ δημοσιευθέντων ἢ ὡς δεδημοσιευμένων θεωρηθέντων καταλοίπων τοῦ Λάμπρου

Ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἀκόλουθα κατάλοιπα :

Ε' σ. 3, 139, 269	ΡΙΑ' σ. 125
ΙΒ', 3 σ. 210	ΡΜΕ' σ. 58
ΛΘ' σ. 97	ΡηΔ' σ. 327
Ο' σ. 301	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΙΘ' ΤΟΜΟΥ

	Σελ.
Ἐπιστολαὶ ἐκ τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 842	8
Ὁ Βιενναῖος κώδιξ Phil. 342	12
Ἐπιστολαὶ Ν. κήτα Μυρίστρου	29
Περιγραφή κώδικος Νεαπόλεως II—Ο. 35 (Cyrillus 36)	34
Μικάριος, Θεόδωρος καὶ Ν. κηφόρος οἱ Μελισσινοὶ	42
Λεωνόδου Ἀγετίνου πρὸς Γεώργιον Ἀμοιρούτην περὶ πολιτείας Φλωρεντίνων	58
Περιγραφή κωδικῶν	60
Διωρθώσεις καὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐν τῷ Ν. Ἑλληνομνήμονι τόμ. ΙΣ' (1922) σελ. 39—56 ἐκδοθέντα λαμβανὰ ποιήματα	68
Οὐίλλιαμ Μίλλερ. Ἡ ὑπὸ τῶν Φράγκων κατάκτησις τῆς Ἑλλάδος Νικολάου Γαινουπούλου. Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθή- κης τῆς ἐν Ἀιμυρῷ φιλορραίου ἐταιρείας "Ορθολυος 93, 262, 169	72
Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν ΛΘ' κατάλοιπον	77
Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν ΡΙΑ' κατάλοιπον	125
Ἐπιστολαὶ ἐκ τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 312	139
Οἱ πρόγχοητες Χαλκίδες τῆς Λυκαδαίμονος	192
Ἄνωιύμου μονοβία ἐπὶ τῷ θανάτῳ βυζαντινοῦ ἀρχόντος	210
Ναὶα πικρατηρήσεις εἰς τὰ ἐν τῷ Ν. Ἑλληνομνήμονι Τόμ. 16 σ. 39— 55 ἐκδοθέντα λαμβανὰ ποιήματα	223
Ἐρευναὶ ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις καὶ ἀρχείοις Ῥώτης, Βενετίας, Βου- δαπέστης καὶ Βιέννης	225
Οὐίλλιαμ Μίλλερ. Ἡ φραγκικὴ κοινωσία ἐν Ἑλλάδι	288
Οὐίλλιαμ Μίλλερ. Σημειώσεις περὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τῶν Φράγκων	254
Ἐπιστολαὶ ἐκ τοῦ Βιενναίου κώδικος Phil. gr. 342	269
Ἐπιγραφαὶ	287
Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν Ο' κατάλοιπον	801
Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ Σύλλα μέχρι τοῦ 1821	808
Ἀθηναῖκα οἰκογενειακὰ ὀνόματα	818
Σημειώσεις περὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Βενετοκρατείας	827
Οὐίλλιαμ Μίλλερ. Οἱ δοῦκες τῶν Ἀθηναίων	836
Εἰδήσεις 96, 267.	878
Βιβλία σταλέντα πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ν. Ἑλληνομνήμονος	880
Πίναξ ἀλφωβητικὸς κυρίων ὀνομάτων καὶ πραγμάτων	882
Πίναξ τῶν ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ δημοσιευθέντων ἢ ὡς δεδημοσιευμένων θεωρηθέντων καταλοίπων τοῦ Ἀμπρου	887